။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ခုဒ္ဒကနိကာယေ
သုတ္တနိပါတပါဠိ
၁. ဥရဂဝဂ္ဂေါ
၁. ဥရဂသုတ္တံ
၁.
ယော [ယော ဝေ (သျာ.)] ဥပ္ပတိတံ ဝိနေတိ ကောဓံ၊ ဝိသဋံ သပ္ပဝိသံဝ ဩသဓေဟိ [ဩသဓေဘိ (က.)]။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ [ဇိဏ္ဏမိဝ တစံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)၊ ဇိဏ္ဏမိဝါ တစံ (?)] ပုရာဏံ။
၂.
ယော ရာဂမုဒစ္ဆိဒါ အသေသံ၊ ဘိသပုပ္ဖံဝ သရောရုဟံ [သရေရုဟံ (က.)] ဝိဂယှ။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ၊ ပုရာဏံ။
၃.
ယော တဏှမုဒစ္ဆိဒါ အသေသံ၊ သရိတံ သီဃသရံ ဝိသောသယိတွာ။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။
၄.
ယော မာနမုဒဗ္ဗဓီ အသေသံ၊ နဠသေတုံဝ သုဒုဗ္ဗလံ မဟောဃော။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။
၅.
ယော နာဇ္ဈဂမာ ဘဝေသု သာရံ၊ ဝိစိနံ ပုပ္ဖမိဝ [ပုပ္ဖမိဝ (ဗဟူသု)] ဥဒုမ္ဗရေသု။သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။
၆.
ယဿန္တရတော န သန္တိ ကောပါ၊ ဣတိဘဝါဘဝတဉ္စ [ဣတိဗ္ဘဝါဘဝတဉ္စ (က.)] ဝီတိဝတ္တော။သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။
၇.
ယဿ ဝိတက္ကာ ဝိဓူပိတာ၊ အဇ္ဈတ္တံ သုဝိကပ္ပိတာ အသေသာ။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။
၈.
ယော နာစ္စသာရီ န ပစ္စသာရီ၊ သဗ္ဗံ အစ္စဂမာ ဣမံ ပပဉ္စံ။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။
၉.
ယော နာစ္စသာရီ န ပစ္စသာရီ၊ သဗ္ဗံ ဝိတထမိဒန္တိ ဉတွာ [ဥတွာ (သျာ. ပီ. က.)] လောကေ။သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။
၁၀.
ယော နာစ္စသာရီ န ပစ္စသာရီ၊ သဗ္ဗံ ဝိတထမိဒန္တိ ဝီတလောဘော။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။

၁၁.
ယော နာစ္စသာရီ န ပစ္စသာရီ၊ သဗ္ဗံ ဝိတထမိဒန္တိ ဝီတရာဂေါ။သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။၁၂.
ယော နာစ္စသာရီ န ပစ္စသာရီ၊ သဗ္ဗံ ဝိတထမိဒန္တိ ဝီတဒောသော။သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။၁၃.
ယော နာစ္စသာရီ န ပစ္စသာရီ၊ သဗ္ဗံ ဝိတထမိဒန္တိ ဝီတမောဟော။သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။၁၄.
ယဿာနုသယာ န သန္တိ ကေစိ၊ မူလာ စ အကုသလာ သမူဟတာသေ။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။၁၅.
ယဿ ဒရထဇာ န သန္တိ ကေစိ၊ ဩရံ အာဂမနာယ ပစ္စယာသေ။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။၁၆.
ယဿ ဝနထဇာ န သန္တိ ကေစိ၊ ဝိနိဗန္ဓာယ ဘဝါယ ဟေတုကပ္ပါ။
သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။၁၇.
ယော နီဝရဏေ ပဟာယ ပဉ္စ၊ အနိဃော တိဏ္ဏကထံကထော ဝိသလ္လော။သော ဘိက္ခု ဇဟာတိ ဩရပါရံ၊ ဥရဂေါ ဇိဏ္ဏမိဝတ္တစံ ပုရာဏံ။ဥရဂသုတ္တံ ပဌမံ နိဋ္ဌိတံ။
၂. ဓနိယသုတ္တံ
၁၈.
‘‘ပက္ကောဒနော ဒုဒ္ဓခီရောဟမသ္မိ၊ (ဣတိ ဓနိယော ဂေါပေါ)
အနုတီရေ မဟိယာ သမာနဝါသော။
ဆန္နာ ကုဋိ အာဟိတော ဂိနိ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။
၁၉.
‘‘အက္ကောဓနော ဝိဂတခိလောဟမသ္မိ [ဝိဂတခီလောဟမသ္မိ (သီ. ပီ.)]၊ (ဣတိ ဘဂဝါ) အနုတီရေ မဟိယေကရတ္တိဝါသော။
ဝိဝဋာ ကုဋိ နိဗ္ဗုတော ဂိနိ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။
၂၀.
‘‘အန္ဓကမကသာ န ဝိဇ္ဇရေ၊ (ဣတိ ဓနိယော ဂေါပေါ)
ကစ္ဆေ ရူဠှတိဏေ စရန္တိ ဂါဝေါ။
ဝုဋ္ဌိမ္ပိ သဟေယျုမာဂတံ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။

၂၁.
‘‘ဗဒ္ဓါသိ ဘိသီ သုသင်္ခတာ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
တိဏ္ဏော ပါရဂတော ဝိနေယျ ဩဃံ။
အတ္ထော ဘိသိယာ န ဝိဇ္ဇတိ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။၂၂.
‘‘ဂေါပီ မမ အဿဝါ အလောလာ၊ (ဣတိ ဓနိယော ဂေါပေါ)
ဒီဃရတ္တံ [ဒီဃရတ္တ (က.)] သံဝါသိယာ မနာပါ။
တဿာ န သုဏာမိ ကိဉ္စိ ပါပံ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။၂၃.
‘‘စိတ္တံ မမ အဿဝံ ဝိမုတ္တံ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
ဒီဃရတ္တံ ပရိဘာဝိတံ သုဒန္တံ။
ပါပံ ပန မေ န ဝိဇ္ဇတိ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။
၂၄.
‘‘အတ္တဝေတနဘတောဟမသ္မိ၊ (ဣတိ ဓနိယော ဂေါပေါ)
ပုတ္တာ စ မေ သမာနိယာ အရောဂါ။
တေသံ န သုဏာမိ ကိဉ္စိ ပါပံ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။၂၅.
‘‘နာဟံ ဘတကောသ္မိ ကဿစိ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
နိဗ္ဗိဋ္ဌေန စရာမိ သဗ္ဗလောကေ။
အတ္ထော ဘတိယာ န ဝိဇ္ဇတိ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။၂၆.
‘‘အတ္ထိ ဝသာ အတ္ထိ ဓေနုပါ၊ (ဣတိ ဓနိယော ဂေါပေါ)
ဂေါဓရဏိယော ပဝေဏိယောပိ အတ္ထိ။
ဥသဘောပိ ဂဝမ္ပတီဓ အတ္ထိ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။၂၇.
‘‘နတ္ထိ ဝသာ နတ္ထိ ဓေနုပါ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
ဂေါဓရဏိယော ပဝေဏိယောပိ နတ္ထိ။
ဥသဘောပိ ဂဝမ္ပတီဓ နတ္ထိ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။
၂၈.
‘‘ခိလာ နိခါတာ အသမ္ပဝေဓီ၊ (ဣတိ ဓနိယော ဂေါပေါ)
ဒါမာ မုဉ္ဇမယာ နဝါ သုသဏ္ဌာနာ။
န ဟိ သက္ခိန္တိ ဓေနုပါပိ ဆေတ္တုံ [ဆေတုံ (က.)]၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿ ဒေဝ’’။၂၉.
‘‘ဥသဘောရိဝ ဆေတွ [ဆေတွာ (သျာ. က.)] ဗန္ဓနာနိ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
နာဂေါ ပူတိလတံဝ ဒါလယိတွာ [ပူတိလတံ ပဒါလယိတွာ (သျာ. က.)]။

နာဟံ ပုနုပေဿံ [ပုန ဥပေဿံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)၊ ပုနုပေယျ (က.)] ဂဗ္ဘသေယျံ၊ အထ စေ ပတ္ထယသီ ပဝဿဒေဝ’’။
၃၀.
‘‘နိန္နဉ္စ ထလဉ္စ ပူရယန္တော၊ မဟာမေဃော ပဝဿိ တာဝဒေဝ။
သုတွာ ဒေဝဿ ဝဿတော၊ ဣမမတ္ထံ ဓနိယော အဘာသထ။
၃၁.
‘‘လာဘာ ဝတ နော အနပ္ပကာ၊ ယေ မယံ ဘဂဝန္တံ အဒ္ဒသာမ။
သရဏံ တံ ဥပေမ စက္ခုမ၊ သတ္ထာ နော ဟောဟိ တုဝံ မဟာမုနိ။
၃၂.
‘‘ဂေါပီ စ အဟဉ္စ အဿဝါ၊ ဗြဟ္မစရိယံ [ဗြဟ္မစရိယ (က.)] သုဂတေ စရာမသေ။
ဇာတိမရဏဿ ပါရဂူ [ပါရဂါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]၊ ဒုက္ခဿန္တကရာ ဘဝါမသေ’’။
၃၃.
‘‘နန္ဒတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ၊ (ဣတိ မာရော ပါပိမာ)
ဂေါမာ [ဂေါမိကော (သီ. ပီ.)၊ ဂေါပိကော (သျာ. ကံ.)၊ ဂေါပိယော (က.)] ဂေါဟိ တထေဝ နန္ဒတိ။ဥပဓီ ဟိ နရဿ နန္ဒနာ၊ န ဟိ သော နန္ဒတိ ယော နိရူပဓိ’’။
၃၄.
‘‘သောစတိ ပုတ္တေဟိ ပုတ္တိမာ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
ဂေါပိယော ဂေါဟိ တထေဝ သောစတိ။
ဥပဓီ ဟိ နရဿ သောစနာ၊ န ဟိ သော သောစတိ ယော နိရူပဓီ’’တိ။
ဓနိယသုတ္တံ ဒုတိယံ နိဋ္ဌိတံ။
၃. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တံ
၃၅.
သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊ အဝိဟေဌယံ အညတရမ္ပိ တေသံ။
န ပုတ္တမိစ္ဆေယျ ကုတော သဟာယံ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၃၆.
သံသဂ္ဂဇာတဿ ဘဝန္တိ သ္နေဟာ၊ သ္နေဟနွယံ ဒုက္ခမိဒံ ပဟောတိ။
အာဒီနဝံ သ္နေဟဇံ ပေက္ခမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၃၇.
မိတ္တေ သုဟဇ္ဇေ အနုကမ္ပမာနော၊ ဟာပေတိ အတ္ထံ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော။
ဧတံ ဘယံ သန္ထဝေ [သန္ဓဝေ (က.)] ပေက္ခမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၃၈.
ဝံသော ဝိသာလောဝ ယထာ ဝိသတ္တော၊ ပုတ္တေသု ဒါရေသု စ ယာ အပေက္ခါ။
ဝံသက္ကဠီရောဝ [ဝံသကဠီရောဝ (သီ.)၊ ဝံသာကဠီရောဝ (သျာ. ကံ. ပီ.)၊ ဝံသေကဠီရောဝ (နိဒ္ဒေသ)] အသဇ္ဇမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၃၉.
မိဂေါ အရညမှိ ယထာ အဗဒ္ဓေါ [အဗန္ဓော (သျာ. ကံ.)]၊ ယေနိစ္ဆကံ ဂစ္ဆတိ ဂေါစရာယ။

ဝိညူ နရော သေရိတံ ပေက္ခမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။၄၀.
အာမန္တနာ ဟောတိ သဟာယမဇ္ဈေ၊ ဝါသေ ဌာနေ ဂမနေ စာရိကာယ။
အနဘိဇ္ဈိတံ သေရိတံ ပေက္ခမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။၄၁.
ခိဍ္ဍာ ရတီ ဟောတိ သဟာယမဇ္ဈေ၊ ပုတ္တေသု စ ဝိပုလံ ဟောတိ ပေမံ။ပိယဝိပ္ပယောဂံ ဝိဇိဂုစ္ဆမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။၄၂.
စာတုဒ္ဒိသော အပ္ပဋိဃော စ ဟောတိ၊ သန္တုဿမာနော ဣတရီတရေန။
ပရိဿယာနံ သဟိတာ အဆမ္ဘီ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၄၃.
ဒုဿင်္ဂဟာ ပဗ္ဗဇိတာပိ ဧကေ၊ အထော ဂဟဋ္ဌာ ဃရမာဝသန္တာ။
အပ္ပေါဿုက္ကော ပရပုတ္တေသု ဟုတွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၄၄.
ဩရောပယိတွာ ဂိဟိဗျဉ္ဇနာနိ [ဂိဟိဝျဉ္ဇနာနိ (သျာ. ကံ. ပီ.)]၊ သဉ္ဆိန္နပတ္တော [သံသီနပတ္တော (သီ.)] ယထာ ကောဝိဠာရော။
ဆေတွာန ဝီရော ဂိဟိဗန္ဓနာနိ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၄၅.
သစေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊ သဒ္ဓိံ စရံ သာဓုဝိဟာရိဓီရံ။
အဘိဘုယျ သဗ္ဗာနိ ပရိဿယာနိ၊ စရေယျ တေနတ္တမနော သတီမာ။
၄၆.
နော စေ လဘေထ နိပကံ သဟာယံ၊ သဒ္ဓိံ စရံ သာဓုဝိဟာရိဓီရံ။ရာဇာဝ ရဋ္ဌံ ဝိဇိတံ ပဟာယ၊ ဧကော စရေ မာတင်္ဂရညေဝ နာဂေါ။၄၇.
အဒ္ဓါ ပသံသာမ သဟာယသမ္ပဒံ၊ သေဋ္ဌာ သမာ သေဝိတဗ္ဗာ သဟာယာ။
ဧတေ အလဒ္ဓါ အနဝဇ္ဇဘောဇီ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၄၈.
ဒိသွာ သုဝဏ္ဏဿ ပဘဿရာနိ၊ ကမ္မာရပုတ္တေန သုနိဋ္ဌိတာနိ။
သင်္ဃဋ္ဋမာနာနိ ဒုဝေ ဘုဇသ္မိံ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၄၉.
ဧဝံ ဒုတိယေန [ဒုတိယေန (သဗ္ဗတ္ထ)] သဟာ မမဿ၊ ဝါစာဘိလာပေါ အဘိသဇ္ဇနာ ဝါ။ဧတံ ဘယံ အာယတိံ ပေက္ခမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၅၀.
ကာမာ ဟိ စိတြာ မဓုရာ မနောရမာ၊ ဝိရူပရူပေန မထေန္တိ စိတ္တံ။
အာဒီနဝံ ကာမဂုဏေသု ဒိသွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၅၁.

ဤတီ စ ဂဏ္ဍော စ ဥပဒ္ဒဝေါ စ၊ ရောဂေါ စ သလ္လဉ္စ ဘယဉ္စ မေတံ။
ဧတံ ဘယံ ကာမဂုဏေသု ဒိသွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၅၂.
သီတဉ္စ ဥဏှဉ္စ ခုဒံ ပိပါသံ၊ ဝါတာတပေ ဍံသသရီသပေ [ဍံသသိရိံသပေ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] စ။သဗ္ဗာနိပေတာနိ အဘိသမ္ဘဝိတွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၅၃.
နာဂေါဝ ယူထာနိ ဝိဝဇ္ဇယိတွာ၊ သဉ္ဇာတခန္ဓော ပဒုမီ ဥဠာရော။
ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရံ [ဝိဟရေ (သီ. ပီ. နိဒ္ဒေသ)] အရညေ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။၅၄.
အဋ္ဌာနတံ သင်္ဂဏိကာရတဿ၊ ယံ ဖဿယေ [ဖုဿယေ (သျာ.)] သာမယိကံ ဝိမုတ္တိံ။
အာဒိစ္စဗန္ဓုဿ ဝစော နိသမ္မ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၅၅.
ဒိဋ္ဌီဝိသူကာနိ ဥပါတိဝတ္တော၊ ပတ္တော နိယာမံ ပဋိလဒ္ဓမဂ္ဂေါ။
ဥပ္ပန္နဉာဏောမှိ အနညနေယျော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၅၆.
နိလ္လောလုပေါ နိက္ကုဟော နိပ္ပိပါသော၊ နိမ္မက္ခေါ နိဒ္ဓန္တကသာဝမောဟော။နိရာသယော [နိရာသာသော (က.)] သဗ္ဗလောကေ ဘဝိတွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။၅၇.
ပါပံ သဟာယံ ပရိဝဇ္ဇယေထ၊ အနတ္ထဒဿိံ ဝိသမေ နိဝိဋ္ဌံ။
သယံ န သေဝေ ပသုတံ ပမတ္တံ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၅၈.
ဗဟုဿုတံ ဓမ္မဓရံ ဘဇေထ၊ မိတ္တံ ဥဠာရံ ပဋိဘာနဝန္တံ။
အညာယ အတ္ထာနိ ဝိနေယျ ကင်္ခံ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၅၉.
ခိဍ္ဍံ ရတိံ ကာမသုခဉ္စ လောကေ၊ အနလင်္ကရိတွာ အနပေက္ခမာနော။
ဝိဘူသနဋ္ဌာနာ ဝိရတော သစ္စဝါဒီ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၆၀.
ပုတ္တဉ္စ ဒါရံ ပိတရဉ္စ မာတရံ၊ ဓနာနိ ဓညာနိ စ ဗန္ဓဝါနိ [ဗန္ဓဝါနိ စ (ပီ.)]။ဟိတွာန ကာမာနိ ယထောဓိကာနိ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၆၁.
သင်္ဂေါ ဧသော ပရိတ္တမေတ္ထ သောချံ၊ အပ္ပဿာဒော ဒုက္ခမေတ္ထ ဘိယျော။
ဂဠော ဧသော ဣတိ ဉတွာ မုတီမာ [မတီမာ (သျာ. က.)]၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။၆၂.
သန္ဒာလယိတွာန [ပဒါလယိတွာန (က.)] သံယောဇနာနိ၊ ဇာလံဝ ဘေတွာ သလိလမ္ဗုစာရီ။အဂ္ဂီဝ ဒဍ္ဎံ အနိဝတ္တမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။

၆၃.
ဩက္ခိတ္တစက္ခူ န စ ပါဒလောလော၊ ဂုတ္တိန္ဒြိယော ရက္ခိတမာနသာနော။
အနဝဿုတော အပရိဍယှမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၆၄.
ဩဟာရယိတွာ ဂိဟိဗျဉ္ဇနာနိ၊ သဉ္ဆန္နပတ္တော [သဉ္ဆိန္နပတ္တော (သျာ. ပီ.)၊ ပစ္ဆိန္နပတ္တော (က.)] ယထာ ပါရိဆတ္တော။
ကာသာယဝတ္ထော အဘိနိက္ခမိတွာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၆၅.
ရသေသု ဂေဓံ အကရံ အလောလော၊ အနညပေါသီ သပဒါနစာရီ။
ကုလေ ကုလေ အပ္ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော [အပ္ပဋိဗန္ဓစိတ္တော (က.)]၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၆၆.
ပဟာယ ပဉ္စာဝရဏာနိ စေတသော၊ ဥပက္ကိလေသေ ဗျပနုဇ္ဇ သဗ္ဗေ။
အနိဿိတော ဆေတွ [ဆေတွာ (သျာ. ပီ. က.)] သိနေဟဒောသံ [သ္နေဟဒောသံ (က.)]၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၆၇.
ဝိပိဋ္ဌိကတွာန သုခံ ဒုခဉ္စ၊ ပုဗ္ဗေဝ စ သောမနဿဒောမနဿံ။
လဒ္ဓါနုပေက္ခံ သမထံ ဝိသုဒ္ဓံ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၆၈.
အာရဒ္ဓဝီရိယော ပရမတ္ထပတ္တိယာ၊ အလီနစိတ္တော အကုသီတဝုတ္တိ။
ဒဠှနိက္ကမော ထာမဗလူပပန္နော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၆၉.
ပဋိသလ္လာနံ ဈာနမရိဉ္စမာနော၊ ဓမ္မေသု နိစ္စံ အနုဓမ္မစာရီ။
အာဒီနဝံ သမ္မသိတာ ဘဝေသု၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၇၀.
တဏှက္ခယံ ပတ္ထယမပ္ပမတ္တော၊ အနေဠမူဂေါ [အနေလမူဂေါ (သျာ. ပီ. က.)] သုတဝါ သတီမာ။
သင်္ခါတဓမ္မော နိယတော ပဓာနဝါ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၇၁.
သီဟောဝ သဒ္ဒေသု အသန္တသန္တော၊ ဝါတောဝ ဇာလမှိ အသဇ္ဇမာနော။
ပဒုမံဝ တောယေန အလိပ္ပမာနော [အလိမ္ပမာနော (သီ. သျာ. က.)]၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။၇၂.
သီဟော ယထာ ဒါဌဗလီ ပသယှ၊ ရာဇာ မိဂါနံ အဘိဘုယျ စာရီ။
သေဝေထ ပန္တာနိ သေနာသနာနိ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၇၃.
မေတ္တံ ဥပေက္ခံ ကရုဏံ ဝိမုတ္တိံ၊ အာသေဝမာနော မုဒိတဉ္စ ကာလေ။
သဗ္ဗေန လောကေန အဝိရုဇ္ဈမာနော၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။၇၄.

ရာဂဉ္စ ဒောသဉ္စ ပဟာယ မောဟံ၊ သန္ဒာလယိတွာန သံယောဇနာနိ။
အသန္တသံ ဇီဝိတသင်္ခယမှိ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
၇၅.
ဘဇန္တိ သေဝန္တိ စ ကာရဏတ္ထာ၊ နိက္ကာရဏာ ဒုလ္လဘာ အဇ္ဇ မိတ္တာ။
အတ္တဋ္ဌပညာ အသုစီ မနုဿာ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေါ။
ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တံ တတိယံ နိဋ္ဌိတံ။
၄. ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ မဂဓေသု ဝိဟရတိ ဒက္ခိဏာဂိရိသ္မိံ [ဒက္ခိဏဂိရိသ္မိံ (က.)] ဧကနာဠာယံ ဗြာဟ္မဏဂါမေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ကသိဘာရဒွာဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပဉ္စမတ္တာနိ နင်္ဂလသတာနိ ပယုတ္တာနိ ဟောန္တိ ဝပ္ပကာလေ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန ကသိဘာရဒွာဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ကမ္မန္တော တေနုပသင်္ကမိ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ကသိဘာရဒွာဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပရိဝေသနာ ဝတ္တတိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ယေန ပရိဝေသနာ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။
အဒ္ဒသာ ခေါ ကသိဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ပိဏ္ဍာယ ဌိတံ။ ဒိသွာန ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဟံ ခေါ၊ သမဏ၊ ကသာမိ စ ဝပါမိ စ; ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဘုဉ္ဇာမိ။ တွမ္ပိ၊ သမဏ၊ ကသဿု စ ဝပဿု စ; ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဘုဉ္ဇဿူ’’တိ။
‘‘အဟမ္ပိ ခေါ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ကသာမိ စ ဝပါမိ စ; ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဘုဉ္ဇာမီ’’တိ။ ‘‘န ခေါ ပန မယံ [နခေါ ပန သမဏ (သျာ.)] ပဿာမ ဘောတော ဂေါတမဿ ယုဂံ ဝါ နင်္ဂလံ ဝါ ဖာလံ ဝါ ပါစနံ ဝါ ဗလိဗဒ္ဒေ [ဗလိဝဒ္ဒေ (သီ. ပီ.)၊ ဗလီဗဒ္ဒေ (?)] ဝါ။ အထ စ ပန ဘဝံ ဂေါတမော ဧဝမာဟ – ‘အဟမ္ပိ ခေါ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ကသာမိစ ဝပါမိ စ; ကသိတွာ စ ဝပိတွာ စ ဘုဉ္ဇာမီ’’’တိ။
အထ ခေါ ကသိဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –
၇၆.
‘‘ကဿကော ပဋိဇာနာသိ၊ န စ ပဿာမ တေ ကသိံ။
ကသိံ နော ပုစ္ဆိတော ဗြူဟိ၊ ယထာ ဇာနေမု တေ ကသိံ’’။
၇၇.
‘‘သဒ္ဓါ ဗီဇံ တပေါ ဝုဋ္ဌိ၊ ပညာ မေ ယုဂနင်္ဂလံ။
ဟိရီ ဤသာ မနော ယောတ္တံ၊ သတိ မေ ဖာလပါစနံ။
၇၈.
‘‘ကာယဂုတ္တော ဝစီဂုတ္တော၊ အာဟာရေ ဥဒရေ ယတော။
သစ္စံ ကရောမိ နိဒ္ဒာနံ၊ သောရစ္စံ မေ ပမောစနံ။၇၉.
‘‘ဝီရိယံ မေ ဓုရဓောရယှံ၊ ယောဂက္ခေမာဓိဝါဟနံ။
ဂစ္ဆတိ အနိဝတ္တန္တံ၊ ယတ္ထ ဂန္တွာ န သောစတိ။
၈၀.
‘‘ဧဝမေသာ ကသီ ကဋ္ဌာ၊ သာ ဟောတိ အမတပ္ဖလာ။
ဧတံ ကသိံ ကသိတွာန၊ သဗ္ဗဒုက္ခါ ပမုစ္စတီ’’တိ။
အထ ခေါ ကသိဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော မဟတိယာ ကံသပါတိယာ ပါယသံ [ပါယာသံ (သဗ္ဗတ္ထ)] ဝဍ္ဎေတွာ ဘဂဝတော ဥပနာမေသိ – ‘‘ဘုဉ္ဇတု ဘဝံ ဂေါတမော ပါယသံ။ ကဿကော ဘဝံ; ယံ ဟိ ဘဝံ ဂေါတမော အမတပ္ဖလံ [အမတပ္ဖလမ္ပိ (သံ. နိ. ၁.၁၉၇)] ကသိံ ကသတီ’’တိ။
၈၁.

‘‘ဂါထာဘိဂီတံ မေ အဘောဇနေယျံ၊ သမ္ပဿတံ ဗြာဟ္မဏ နေသ ဓမ္မော။
ဂါထာဘိဂီတံ ပနုဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ၊ ဓမ္မေ သတီ ဗြာဟ္မဏ ဝုတ္တိရေသာ။
၈၂.
‘‘အညေန စ ကေဝလိနံ မဟေသိံ၊ ခီဏာသဝံ ကုက္ကုစ္စဝူပသန္တံ။
အန္နေန ပါနေန ဥပဋ္ဌဟဿု၊ ခေတ္တံ ဟိ တံ ပုညပေက္ခဿ ဟောတီ’’တိ။
‘‘အထ ကဿ စာဟံ၊ ဘော ဂေါတမ၊ ဣမံ ပါယသံ ဒမ္မီ’’တိ? ‘‘န ခွာဟံ တံ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ၊ ယဿ သော ပါယသော ဘုတ္တော သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆေယျ၊ အညတြ တထာဂတဿ ဝါ တထာဂတသာဝကဿ ဝါ။ တေန ဟိ တွံ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ တံ ပါယသံ အပ္ပဟရိတေ ဝါ ဆဍ္ဍေဟိ အပ္ပါဏကေ ဝါ ဥဒကေ ဩပိလာပေဟီ’’တိ။
အထ ခေါ ကသိဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော တံ ပါယသံ အပ္ပါဏကေ ဥဒကေ ဩပိလာပေသိ။ အထ ခေါ သော ပါယသော ဥဒကေ ပက္ခိတ္တော စိစ္စိဋာယတိ စိဋိစိဋာယတိ သန္ဓူပါယတိ သမ္ပဓူပါယတိ [သန္ဓူမာယတိ သမ္ပဓူမာယတိ (သျာ.)]။ သေယျထာပိ နာမ ဖာလော ဒိဝသံ သန္တတ္တော [ဒိဝသသန္တတ္တော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဥဒကေ ပက္ခိတ္တော စိစ္စိဋာယတိ စိဋိစိဋာယတိ သန္ဓူပါယတိ သမ္ပဓူပါယတိ; ဧဝမေဝ သော ပါယသော ဥဒကေ ပက္ခိတ္တော စိစ္စိဋာယတိ စိဋိစိဋာယတိ သန္ဓူပါယတိ သမ္ပဓူပါယတိ။
အထ ခေါ ကသိဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော သံဝိဂ္ဂေါ လောမဟဋ္ဌဇာတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ၊ ဘော ဂေါတမ၊ အဘိက္ကန္တံ၊ ဘော ဂေါတမ! သေယျထာပိ၊ ဘော ဂေါတမ၊ နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ၊ ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ၊ မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ၊ အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ၊ စက္ခုမန္တော ရူပါနိဒက္ခန္တီတိ [ဒက္ခိန္တီတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]; ဧဝမေဝံ ဘောတာ ဂေါတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မောပကာသိတော။ ဧသာဟံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ၊ လဘေယျာဟံ ဘောတောဂေါတမဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒ’’န္တိ။
အလတ္ထ ခေါ ကသိဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ အလတ္ထ ဥပသမ္ပဒံ။ အစိရူပသမ္ပန္နော ခေါ ပနာယသ္မာ ဘာရဒွာဇော ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တောနစိရဿေဝ – ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္မဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇန္တိ၊ တဒနုတ္တရံ – ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာသိ။ ‘‘ခီဏာ ဇာတိ၊ ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ကတံ ကရဏီယံ၊ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ’’တိ အဗ္ဘညာသိ။ အညတရော စ [အညတရော စ ခေါ (သီ. ပီ.)၊ အညတရော ခေါ (သျာ. ကံ. က.)] ပနာယသ္မာ ဘာရဒွာဇော အရဟတံ အဟောသီတိ။
ကသိဘာရဒွာဇသုတ္တံ စတုတ္ထံ နိဋ္ဌိတံ။
၅. စုန္ဒသုတ္တံ
၈၃.
‘‘ပုစ္ဆာမိ မုနိံ ပဟူတပညံ၊ (ဣတိ စုန္ဒော ကမ္မာရပုတ္တော)
ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မဿာမိံ ဝီတတဏှံ။
ဒွိပဒုတ္တမံ [ဒိပဒုတ္တမံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သာရထီနံ ပဝရံ၊ ကတိ လောကေ သမဏာ တဒိင်္ဃ ဗြူဟိ’’။၈၄.
‘‘စတုရော သမဏာ န ပဉ္စမတ္ထိ၊ (စုန္ဒာတိ ဘဂဝါ)
တေ တေ အာဝိကရောမိ သက္ခိပုဋ္ဌော။
မဂ္ဂဇိနော မဂ္ဂဒေသကော စ၊ မဂ္ဂေ ဇီဝတိ ယော စ မဂ္ဂဒူသီ’’။
၈၅.
‘‘ကံ မဂ္ဂဇိနံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ၊ (ဣတိ စုန္ဒော ကမ္မာရပုတ္တော)
မဂ္ဂက္ခါယီ ကထံ အတုလျော ဟောတိ။
မဂ္ဂေ ဇီဝတိ မေ ဗြူဟိ ပုဋ္ဌော၊ အထ မေ အာဝိကရောဟိ မဂ္ဂဒူသိံ’’ [မဂ္ဂဒူသီ (က.)]။၈၆.

‘‘ယော တိဏ္ဏကထံကထော ဝိသလ္လော၊ နိဗ္ဗာနာဘိရတော အနာနုဂိဒ္ဓေါ။လောကဿ သဒေဝကဿ နေတာ၊ တာဒိံ မဂ္ဂဇိနံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။
၈၇.
‘‘ပရမံ ပရမန္တိ ယောဓ ဉတွာ၊ အက္ခါတိ ဝိဘဇတေ ဣဓေဝ ဓမ္မံ။
တံ ကင်္ခဆိဒံ မုနိံ အနေဇံ၊ ဒုတိယံ ဘိက္ခုနမာဟု မဂ္ဂဒေသိံ။၈၈.
‘‘ယော ဓမ္မပဒေ သုဒေသိတေ၊ မဂ္ဂေ ဇီဝတိ သညတော သတီမာ။
အနဝဇ္ဇပဒါနိ သေဝမာနော၊ တတိယံ ဘိက္ခုနမာဟု မဂ္ဂဇီဝိံ။
၈၉.
‘‘ဆဒနံ ကတွာန သုဗ္ဗတာနံ၊ ပက္ခန္ဒီ ကုလဒူသကော ပဂဗ္ဘော။
မာယာဝီ အသညတော ပလာပေါ၊ ပတိရူပေန စရံ သ မဂ္ဂဒူသီ။
၉၀.
‘‘ဧတေ စ ပဋိဝိဇ္ဈိ ယော ဂဟဋ္ဌော၊ သုတဝါ အရိယသာဝကော သပညော။
သဗ္ဗေ နေတာဒိသာတိ [သဗ္ဗေ နေ တာဒိသာတိ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဉတွာ၊ ဣတိ ဒိသွာ န ဟာပေတိ တဿ သဒ္ဓါ။ကထံ ဟိ ဒုဋ္ဌေန အသမ္ပဒုဋ္ဌံ၊ သုဒ္ဓံ အသုဒ္ဓေန သမံ ကရေယျာ’’တိ။
စုန္ဒသုတ္တံ ပဉ္စမံ နိဋ္ဌိတံ။
၆. ပရာဘဝသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ အညတရာဒေဝတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –
၉၁.
‘‘ပရာဘဝန္တံ ပုရိသံ၊ မယံ ပုစ္ဆာမ ဂေါတမ [ဂေါတမံ (သီ. သျာ.)]။
ဘဂဝန္တံ [ဘဝန္တံ (သျာ. က.)] ပုဋ္ဌုမာဂမ္မ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၉၂.
‘‘သုဝိဇာနော ဘဝံ ဟောတိ၊ သုဝိဇာနော [ဒုဝိဇာနော (သျာ. က.)] ပရာဘဝေါ။ဓမ္မကာမော ဘဝံ ဟောတိ၊ ဓမ္မဒေဿီ ပရာဘဝေါ’’။
၉၃.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ ပဌမော သော ပရာဘဝေါ။
ဒုတိယံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၉၄.
‘‘အသန္တဿ ပိယာ ဟောန္တိ၊ သန္တေ န ကုရုတေ ပိယံ။အသတံ ဓမ္မံ ရောစေတိ၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။၉၅.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ ဒုတိယော သော ပရာဘဝေါ။တတိယံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။

၉၆.
‘‘နိဒ္ဒာသီလီ သဘာသီလီ၊ အနုဋ္ဌာတာ စ ယော နရော။
အလသော ကောဓပညာဏော၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၉၇.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ တတိယော သော ပရာဘဝေါ။
စတုတ္ထံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၉၈.
‘‘ယော မာတရံ [ယော မာတရံ ဝါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ပိတရံ ဝါ၊ ဇိဏ္ဏကံ ဂတယောဗ္ဗနံ။
ပဟု သန္တော န ဘရတိ၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၉၉.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ စတုတ္ထော သော ပရာဘဝေါ။
ပဉ္စမံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၀.
‘‘ယော ဗြာဟ္မဏံ [ယော ဗြာဟ္မဏံ ဝါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သမဏံ ဝါ၊ အညံ ဝါပိ ဝနိဗ္ဗကံ။မုသာဝါဒေန ဝဉ္စေတိ၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၁.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ ပဉ္စမော သော ပရာဘဝေါ။
ဆဋ္ဌမံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၂.
‘‘ပဟူတဝိတ္တော ပုရိသော၊ သဟိရညော သဘောဇနော။
ဧကော ဘုဉ္ဇတိ သာဒူနိ၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၃.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ ဆဋ္ဌမော သော ပရာဘဝေါ။
သတ္တမံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၄.
‘‘ဇာတိတ္ထဒ္ဓေါ ဓနတ္ထဒ္ဓေါ၊ ဂေါတ္တတ္ထဒ္ဓေါ စ ယော နရော။သညာတိံ အတိမညေတိ၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၅.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ သတ္တမော သော ပရာဘဝေါ။
အဋ္ဌမံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၆.
‘‘ဣတ္ထိဓုတ္တော သုရာဓုတ္တော၊ အက္ခဓုတ္တော စ ယော နရော။လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ ဝိနာသေတိ၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၇.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ အဋ္ဌမော သော ပရာဘဝေါ။

နဝမံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၈.
‘‘သေဟိ ဒါရေဟိ အသန္တုဋ္ဌော [ဒါရေဟျသန္တုဋ္ဌော (က.)]၊ ဝေသိယာသု ပဒုဿတိ [ပဒိဿတိ (သီ.)]။ဒုဿတိ [ဒိဿတိ (သီ. ပီ.)] ပရဒါရေသု၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၀၉.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ နဝမော သော ပရာဘဝေါ။
ဒသမံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၁၀.
‘‘အတီတယောဗ္ဗနော ပေါသော၊ အာနေတိ တိမ္ဗရုတ္ထနိံ။
တဿာ ဣဿာ န သုပတိ၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၁၁.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ ဒသမော သော ပရာဘဝေါ။
ဧကာဒသမံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၁၂.
‘‘ဣတ္ထိံ သောဏ္ဍိံ ဝိကိရဏိံ၊ ပုရိသံ ဝါပိ တာဒိသံ။
ဣဿရိယသ္မိံ ဌပေတိ [ဌာပေတိ (သီ. ပီ.)၊ ထပေတိ (က.)]၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။၁၁၃.
‘‘ဣတိ ဟေတံ ဝိဇာနာမ၊ ဧကာဒသမော သော ပရာဘဝေါ။
ဒွာဒသမံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ၊ ကိံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၁၄.
‘‘အပ္ပဘောဂေါ မဟာတဏှော၊ ခတ္တိယေ ဇာယတေ ကုလေ။
သော စ ရဇ္ဇံ ပတ္ထယတိ၊ တံ ပရာဘဝတော မုခံ’’။
၁၁၅.
‘‘ဧတေ ပရာဘဝေ လောကေ၊ ပဏ္ဍိတော သမဝေက္ခိယ။
အရိယော ဒဿနသမ္ပန္နော၊ သ လောကံ ဘဇတေ သိဝ’’န္တိ။
ပရာဘဝသုတ္တံ ဆဋ္ဌံ နိဋ္ဌိတံ။
၇. ဝသလသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ဘဂဝါပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာဝတ္ထိံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ နိဝေသနေ အဂ္ဂိ ပဇ္ဇလိတော ဟောတိ အာဟုတိ ပဂ္ဂဟိတာ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရမာနော ယေန အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ နိဝေသနံ တေနုပသင်္ကမိ။
အဒ္ဒသာ ခေါ အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ။ ဒိသွာန ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘တတြေဝ [အတြေဝ (သျာ. က.)]၊ မုဏ္ဍက; တတြေဝ၊ သမဏက; တတြေဝ၊ ဝသလက တိဋ္ဌာဟီ’’တိ။
ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ဘဂဝါ အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဇာနာသိ ပန တွံ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ဝသလံ ဝါ ဝသလကရဏေ ဝါ ဓမ္မေ’’တိ? ‘‘န ခွာဟံ၊ ဘော ဂေါတမ၊ ဇာနာမိ ဝသလံ ဝါ ဝသလကရဏေ ဝါ ဓမ္မေ; သာဓု မေ ဘဝံဂေါတမော တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတု၊ ယထာဟံ ဇာနေယျံ ဝသလံ ဝါ ဝသလကရဏေ ဝါ ဓမ္မေ’’တိ။ ‘‘တေန ဟိ၊ဗြာဟ္မဏ၊ သုဏာဟိ၊ သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ; ဘာသိဿာမီ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ၊ ဘော’’တိ ခေါ အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇောဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပစ္စဿောသိ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –

၁၁၆.
‘‘ကောဓနော ဥပနာဟီ စ၊ ပါပမက္ခီ စ ယော နရော။
ဝိပန္နဒိဋ္ဌိ မာယာဝီ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၁၇.
‘‘ဧကဇံ ဝါ ဒွိဇံ [ဒိဇံ (ပီ.)] ဝါပိ၊ ယောဓ ပါဏံ ဝိဟိံသတိ။
ယဿ ပါဏေ ဒယာ နတ္ထိ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၁၈.
‘‘ယော ဟန္တိ ပရိရုန္ဓတိ [ဥပရုန္ဓေတိ (သျာ.)၊ ဥပရုန္ဓတိ (က.)]၊ ဂါမာနိ နိဂမာနိ စ။နိဂ္ဂါဟကော [နိဂ္ဃာတကော (?)] သမညာတော၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၁၉.
‘‘ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါ ရညေ၊ ယံ ပရေသံ မမာယိတံ။
ထေယျာ အဒိန္နမာဒေတိ [အဒိန္နံ အာဒိယတိ (သီ. ပီ.)]၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၂၀.
‘‘ယော ဟဝေ ဣဏမာဒါယ၊ စုဇ္ဇမာနော [ဘုဉ္ဇမာနော (?)] ပလာယတိ။
န ဟိ တေ ဣဏမတ္ထီတိ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၂၁.
‘‘ယော ဝေ ကိဉ္စိက္ခကမျတာ၊ ပန္ထသ္မိံ ဝဇန္တံ ဇနံ။
ဟန္တွာ ကိဉ္စိက္ခမာဒေတိ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၂၂.
‘‘အတ္တဟေတု ပရဟေတု၊ ဓနဟေတု စ [ဓနဟေတု ဝ (က.)] ယော နရော။သက္ခိပုဋ္ဌော မုသာ ဗြူတိ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၂၃.
‘‘ယော ဉာတီနံ သခီနံ ဝါ၊ ဒါရေသု ပဋိဒိဿတိ။
သာဟသာ [သဟသာ (သီ. သျာ.)] သမ္ပိယေန ဝါ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။၁၂၄.
‘‘ယော မာတရံ ပိတရံ ဝါ၊ ဇိဏ္ဏကံ ဂတယောဗ္ဗနံ။
ပဟု သန္တော န ဘရတိ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၂၅.
‘‘ယော မာတရံ ပိတရံ ဝါ၊ ဘာတရံ ဘဂိနိံ သသုံ။
ဟန္တိ ရောသေတိ ဝါစာယ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၂၆.
‘‘ယော အတ္ထံ ပုစ္ဆိတော သန္တော၊ အနတ္ထမနုသာသတိ။
ပဋိစ္ဆန္နေန မန္တေတိ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၂၇.
‘‘ယော ကတွာ ပါပကံ ကမ္မံ၊ မာ မံ ဇညာတိ ဣစ္ဆတိ [ဝိဘ. ၈၉၄ ပဿိတဗ္ဗံ]။

ယော ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၂၈.
‘‘ယော ဝေ ပရကုလံ ဂန္တွာ၊ ဘုတွာန [သုတွာ စ (သျာ. က.)] သုစိဘောဇနံ။အာဂတံ နပ္ပဋိပူဇေတိ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၂၉.
‘‘ယော ဗြာဟ္မဏံ သမဏံ ဝါ၊ အညံ ဝါပိ ဝနိဗ္ဗကံ။
မုသာဝါဒေန ဝဉ္စေတိ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၃၀.
‘‘ယော ဗြာဟ္မဏံ သမဏံ ဝါ၊ ဘတ္တကာလေ ဥပဋ္ဌိတေ။
ရောသေတိ ဝါစာ န စ ဒေတိ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၃၁.
‘‘အသတံ ယောဓ ပဗြူတိ၊ မောဟေန ပလိဂုဏ္ဌိတော။
ကိဉ္စိက္ခံ နိဇိဂီသာနော [နိဇိဂိံသာနော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။၁၃၂.
‘‘ယော စတ္တာနံ သမုက္ကံသေ၊ ပရေ စ မဝဇာနာတိ [မဝဇာနတိ (သီ. သျာ. ပီ.)]။
နိဟီနော သေန မာနေန၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၃၃.
‘‘ရောသကော ကဒရိယော စ၊ ပါပိစ္ဆော မစ္ဆရီ သဌော။
အဟိရိကော အနောတ္တပ္ပီ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။
၁၃၄.
‘‘ယော ဗုဒ္ဓံ ပရိဘာသတိ၊ အထ ဝါ တဿ သာဝကံ။
ပရိဗ္ဗာဇံ [ပရိဗ္ဗဇံ (က.)၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ (သျာ. ကံ.)] ဂဟဋ္ဌံ ဝါ၊ တံ ဇညာ ဝသလော ဣတိ။၁၃၅.
‘‘ယော ဝေ အနရဟံ [အနရဟာ (သီ. ပီ.)] သန္တော၊ အရဟံ ပဋိဇာနာတိ [ပဋိဇာနတိ (သီ. သျာ. ပီ.)]။စောရော သဗြဟ္မကေ လောကေ၊ ဧသော ခေါ ဝသလာဓမော။
၁၃၆.
‘‘ဧတေ ခေါ ဝသလာ ဝုတ္တာ၊ မယာ ယေတေ ပကာသိတာ။
န ဇစ္စာ ဝသလော ဟောတိ၊ န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
ကမ္မုနာ [ကမ္မနာ (သီ. ပီ.)] ဝသလော ဟောတိ၊ ကမ္မုနာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
၁၃၇.
‘‘တဒမိနာပိ ဇာနာထ၊ ယထာမေဒံ [ယထာပေဒံ (က.)] နိဒဿနံ။
စဏ္ဍာလပုတ္တော သောပါကော [သပါကော (?)]၊ မာတင်္ဂေါ ဣတိ ဝိဿုတော။
၁၃၈.
‘‘သော ယသံ ပရမံ ပတ္တော [သော ယသပ္ပရမပ္ပတ္တော (သျာ. က.)]၊ မာတင်္ဂေါ ယံ သုဒုလ္လဘံ။အာဂစ္ဆုံ တဿုပဋ္ဌာနံ၊ ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏာ ဗဟူ။

၁၃၉.
‘‘ဒေဝယာနံ အဘိရုယှ၊ ဝိရဇံ သော မဟာပထံ။
ကာမရာဂံ ဝိရာဇေတွာ၊ ဗြဟ္မလောကူပဂေါ အဟု။
န နံ ဇာတိ နိဝါရေသိ၊ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိယာ။
၁၄၀.
‘‘အဇ္ဈာယကကုလေ ဇာတာ၊ ဗြာဟ္မဏာ မန္တဗန္ဓဝါ။
တေ စ ပါပေသု ကမ္မေသု၊ အဘိဏှမုပဒိဿရေ။
၁၄၁.
‘‘ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဂါရယှာ၊ သမ္ပရာယေ စ ဒုဂ္ဂတိ။
န နေ ဇာတိ နိဝါရေတိ၊ ဒုဂ္ဂတျာ [ဒုဂ္ဂစ္စာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဂရဟာယ ဝါ။
၁၄၂.
‘‘န ဇစ္စာ ဝသလော ဟောတိ၊ န ဇစ္စာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။
ကမ္မုနာ ဝသလော ဟောတိ၊ ကမ္မုနာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော’’တိ။
ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ အဂ္ဂိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ၊ ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ဥပါသကံ မံ ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ’’န္တိ။
ဝသလသုတ္တံ သတ္တမံ နိဋ္ဌိတံ။
၈. မေတ္တသုတ္တံ
၁၄၃.
ကရဏီယမတ္ထကုသလေန၊ ယန္တ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေစ္စ။
သက္ကော ဥဇူ စ သုဟုဇူ [သူဇူ (သီ.)] စ၊ သူဝစော စဿ မုဒု အနတိမာနီ။
၁၄၄.
သန္တုဿကော စ သုဘရော စ၊ အပ္ပကိစ္စော စ သလ္လဟုကဝုတ္တိ။
သန္တိန္ဒြိယော စ နိပကော စ၊ အပ္ပဂဗ္ဘော ကုလေသွနနုဂိဒ္ဓေါ။
၁၄၅.
န စ ခုဒ္ဒမာစရေ ကိဉ္စိ၊ ယေန ဝိညူ ပရေ ဥပဝဒေယျုံ။
သုခိနော ဝ ခေမိနော ဟောန္တု၊ သဗ္ဗသတ္တာ [သဗ္ဗေ သတ္တာ (သီ. သျာ.)] ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။၁၄၆.
ယေ ကေစိ ပါဏဘူတတ္ထိ၊ တသာ ဝါ ထာဝရာ ဝနဝသေသာ။
ဒီဃာ ဝါ ယေ ဝ မဟန္တာ [မဟန္တ (?)]၊ မဇ္ဈိမာ ရဿကာ အဏုကထူလာ။
၁၄၇.
ဒိဋ္ဌာ ဝါ ယေ ဝ အဒိဋ္ဌာ [အဒိဋ္ဌ (?)]၊ ယေ ဝ [ယေ စ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဒူရေ ဝသန္တိ အဝိဒူရေ။
ဘူတာ ဝ သမ္ဘဝေသီ ဝ [ဘူတာ ဝါ သမ္ဘဝေသီ ဝါ (သျာ. ကံ. ပီ. က.)]၊ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။၁၄၈.
န ပရော ပရံ နိကုဗ္ဗေထ၊ နာတိမညေထ ကတ္ထစိ န ကဉ္စိ [နံ ကဉ္စိ (သီ. ပီ.)၊ နံ ကိဉ္စိ (သျာ.)၊ န ကိဉ္စိ(က.)]။
ဗျာရောသနာ ပဋိဃသညာ၊ နာညမညဿ ဒုက္ခမိစ္ဆေယျ။

၁၄၉.
မာတာ ယထာ နိယံ ပုတ္တမာယုသာ ဧကပုတ္တမနုရက္ခေ။
ဧဝမ္ပိ သဗ္ဗဘူတေသု၊ မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ။
၁၅၀.
မေတ္တဉ္စ သဗ္ဗလောကသ္မိ၊ မာနသံ ဘာဝယေ အပရိမာဏံ။
ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယဉ္စ၊ အသမ္ဗာဓံ အဝေရမသပတ္တံ။
၁၅၁.
တိဋ္ဌံ စရံ နိသိန္နော ဝ [ဝါ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]၊ သယာနော ယာဝတာဿ ဝိတမိဒ္ဓေါ [ဝိဂတမိဒ္ဓေါ (ဗဟူသု)]။
ဧတံ သတိံ အဓိဋ္ဌေယျ၊ ဗြဟ္မမေတံ ဝိဟာရမိဓမာဟု။
၁၅၂.
ဒိဋ္ဌိဉ္စ အနုပဂ္ဂမ္မ၊ သီလဝါ ဒဿနေန သမ္ပန္နော။
ကာမေသု ဝိနယ [ဝိနေယျ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဂေဓံ၊ န ဟိ ဇာတုဂ္ဂဗ္ဘသေယျ ပုနရေတီတိ။
မေတ္တသုတ္တံ အဋ္ဌမံ နိဋ္ဌိတံ။
၉. ဟေမဝတသုတ္တံ
၁၅၃.
‘‘အဇ္ဇ ပန္နရသော ဥပေါသထော၊ (ဣတိ သာတာဂိရော ယက္ခေါ)
ဒိဗ္ဗာ [ဒိဗျာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ရတ္တိ ဥပဋ္ဌိတာ။
အနောမနာမံ သတ္ထာရံ၊ ဟန္ဒ ပဿာမ ဂေါတမံ’’။
၁၅၄.
‘‘ကစ္စိ မနော သုပဏိဟိတော၊ (ဣတိ ဟေမဝတော ယက္ခေါ)
သဗ္ဗဘူတေသု တာဒိနော။
ကစ္စိ ဣဋ္ဌေ အနိဋ္ဌေ စ၊ သင်္ကပ္ပဿ ဝသီကတာ’’။၁၅၅.
‘‘မနော စဿ သုပဏိဟိတော၊ (ဣတိ သာတာဂိရော ယက္ခေါ) သဗ္ဗဘူတေသု တာဒိနော။
အထော ဣဋ္ဌေ အနိဋ္ဌေ စ၊ သင်္ကပ္ပဿ ဝသီကတာ’’။၁၅၆.
‘‘ကစ္စိ အဒိန္နံ နာဒိယတိ၊ (ဣတိ ဟေမဝတော ယက္ခေါ) ကစ္စိ ပါဏေသု သညတော။
ကစ္စိ အာရာ ပမာဒမှာ၊ ကစ္စိ ဈာနံ န ရိဉ္စတိ’’။၁၅၇.
‘‘န သော အဒိန္နံ အာဒိယတိ၊ (ဣတိ သာတာဂိရော ယက္ခေါ) အထော ပါဏေသု သညတော။
အထော အာရာ ပမာဒမှာ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဈာနံ န ရိဉ္စတိ’’။၁၅၈.

‘‘ကစ္စိ မုသာ န ဘဏတိ၊ (ဣတိ ဟေမဝတော ယက္ခေါ)
ကစ္စိ န ခီဏဗျပ္ပထော။
ကစ္စိ ဝေဘူတိယံ နာဟ၊ ကစ္စိ သမ္ဖံ န ဘာသတိ’’။
၁၅၉.
‘‘မုသာ စ သော န ဘဏတိ၊ (ဣတိ သာတာဂိရော ယက္ခေါ)
အထော န ခီဏဗျပ္ပထော။
အထော ဝေဘူတိယံ နာဟ၊ မန္တာ အတ္ထံ စ [အတ္ထံ သော (သီ. ပီ. က.)] ဘာသတိ’’။၁၆၀.
‘‘ကစ္စိ န ရဇ္ဇတိ ကာမေသု၊ (ဣတိ ဟေမဝတော ယက္ခေါ)
ကစ္စိ စိတ္တံ အနာဝိလံ။
ကစ္စိ မောဟံ အတိက္ကန္တော၊ ကစ္စိ ဓမ္မေသု စက္ခုမာ’’။
၁၆၁.
‘‘န သော ရဇ္ဇတိ ကာမေသု၊ (ဣတိ သာတာဂိရော ယက္ခေါ)
အထော စိတ္တံ အနာဝိလံ။
သဗ္ဗမောဟံ အတိက္ကန္တော၊ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မေသု စက္ခုမာ’’။၁၆၂.
‘‘ကစ္စိ ဝိဇ္ဇာယ သမ္ပန္နော၊ (ဣတိ ဟေမဝတော ယက္ခေါ)
ကစ္စိ သံသုဒ္ဓစာရဏော။
ကစ္စိဿ အာသဝါ ခီဏာ၊ ကစ္စိ နတ္ထိ ပုနဗ္ဘဝေါ’’။
၁၆၃.
‘‘ဝိဇ္ဇာယ စေဝ သမ္ပန္နော၊ (ဣတိ သာတာဂိရော ယက္ခေါ) အထော သံသုဒ္ဓစာရဏော။
သဗ္ဗဿ အာသဝါ ခီဏာ၊ နတ္ထိ တဿ ပုနဗ္ဘဝေါ’’။
၁၆၄.
‘‘သမ္ပန္နံ မုနိနော စိတ္တံ၊ ကမ္မုနာ ဗျပ္ပထေန စ။ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နံ၊ ဓမ္မတော နံ ပသံသတိ’’။
၁၆၅.
‘‘သမ္ပန္နံ မုနိနော စိတ္တံ၊ ကမ္မုနာ ဗျပ္ပထေန စ။
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နံ၊ ဓမ္မတော အနုမောဒသိ’’။
၁၆၆.
‘‘သမ္ပန္နံ မုနိနော စိတ္တံ၊ ကမ္မုနာ ဗျပ္ပထေန စ။
ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နံ၊ ဟန္ဒ ပဿာမ ဂေါတမံ။
၁၆၇.
‘‘ဧဏိဇင်္ဃံ ကိသံ ဝီရံ [ဓီရံ (သျာ.)]၊ အပ္ပါဟာရံ အလောလုပံ။မုနိံ ဝနသ္မိံ ဈာယန္တံ၊ ဧဟိ ပဿာမ ဂေါတမံ။

၁၆၈.
‘‘သီဟံဝေကစရံ နာဂံ၊ ကာမေသု အနပေက္ခိနံ။
ဥပသင်္ကမ္မ ပုစ္ဆာမ၊ မစ္စုပါသပ္ပမောစနံ။
၁၆၉.
‘‘အက္ခါတာရံ ပဝတ္တာရံ၊ သဗ္ဗဓမ္မာန ပါရဂုံ။
ဗုဒ္ဓံ ဝေရဘယာတီတံ၊ မယံ ပုစ္ဆာမ ဂေါတမံ’’။
၁၇၀.
‘‘ကိသ္မိံ လောကော သမုပ္ပန္နော၊ (ဣတိ ဟေမဝတော ယက္ခေါ)
ကိသ္မိံ ကုဗ္ဗတိ သန္ထဝံ [သန္ဓဝံ (က.)]။
ကိဿ လောကော ဥပါဒါယ၊ ကိသ္မိံ လောကော ဝိဟညတိ’’။
၁၇၁.
‘‘ဆသု [ဆဿု (သီ. ပီ.)] လောကော သမုပ္ပန္နော၊ (ဟေမဝတာတိ ဘဂဝါ)
ဆသု ကုဗ္ဗတိ သန္ထဝံ။
ဆန္နမေဝ ဥပါဒါယ၊ ဆသု လောကော ဝိဟညတိ’’။
၁၇၂.
‘‘ကတမံ တံ ဥပါဒါနံ၊ ယတ္ထ လောကော ဝိဟညတိ။
နိယျာနံ ပုစ္ဆိတော ဗြူဟိ၊ ကထံ ဒုက္ခါ ပမုစ္စတိ’’ [ပမုဉ္စတိ (သျာ.)]။၁၇၃.
‘‘ပဉ္စ ကာမဂုဏာ လောကေ၊ မနောဆဋ္ဌာ ပဝေဒိတာ။
ဧတ္ထ ဆန္ဒံ ဝိရာဇေတွာ၊ ဧဝံ ဒုက္ခါ ပမုစ္စတိ။
၁၇၄.
‘‘ဧတံ လောကဿ နိယျာနံ၊ အက္ခါတံ ဝေါ ယထာတထံ။
ဧတံ ဝေါ အဟမက္ခါမိ၊ ဧဝံ ဒုက္ခါ ပမုစ္စတိ’’။
၁၇၅.
‘‘ကော သူဓ တရတိ ဩဃံ၊ ကောဓ တရတိ အဏ္ဏဝံ။
အပ္ပတိဋ္ဌေ အနာလမ္ဗေ၊ ကော ဂမ္ဘီရေ န သီဒတိ’’။
၁၇၆.
‘‘သဗ္ဗဒါ သီလသမ္ပန္နော၊ ပညဝါ သုသမာဟိတော။
အဇ္ဈတ္တစိန္တီ [အဇ္ဈတ္တသညီ (သျာ. ကံ. က.)] သတိမာ၊ ဩဃံ တရတိ ဒုတ္တရံ။၁၇၇.
‘‘ဝိရတော ကာမသညာယ၊ သဗ္ဗသံယောဇနာတိဂေါ။
နန္ဒီဘဝပရိက္ခီဏော၊ သော ဂမ္ဘီရေ န သီဒတိ’’။
၁၇၈.
‘‘ဂဗ္ဘီရပညံ နိပုဏတ္ထဒဿိံ၊ အကိဉ္စနံ ကာမဘဝေ အသတ္တံ။
တံ ပဿထ သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တံ၊ ဒိဗ္ဗေ ပထေ ကမမာနံ မဟေသိံ။

၁၇၉.
‘‘အနောမနာမံ နိပုဏတ္ထဒဿိံ၊ ပညာဒဒံ ကာမာလယေ အသတ္တံ။တံ ပဿထ သဗ္ဗဝိဒုံ သုမေဓံ၊ အရိယေ ပထေ ကမမာနံ မဟေသိံ။၁၈၀.
‘‘သုဒိဋ္ဌံ ဝတ နော အဇ္ဇ၊ သုပ္ပဘာတံ သုဟုဋ္ဌိတံ။
ယံ အဒ္ဒသာမ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဩဃတိဏ္ဏမနာသဝံ။
၁၈၁.
‘‘ဣမေ ဒသသတာ ယက္ခါ၊ ဣဒ္ဓိမန္တော ယသဿိနော။
သဗ္ဗေ တံ သရဏံ ယန္တိ၊ တွံ နော သတ္ထာ အနုတ္တရော။
၁၈၂.
‘‘တေ မယံ ဝိစရိဿာမ၊ ဂါမာ ဂါမံ နဂါ နဂံ။
နမဿမာနာ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဿ စ သုဓမ္မတ’’န္တိ။
ဟေမဝတသုတ္တံ နဝမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၀. အာဠဝကသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အာဠဝကဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ။ အထ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခေါယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘နိက္ခမ၊ သမဏာ’’တိ။ ‘‘သာဓာဝုသော’’တိ ဘဂဝါ နိက္ခမိ။ ‘‘ပဝိသ၊ သမဏာ’’တိ။ ‘‘သာဓာဝုသော’’တိ ဘဂဝါ ပါဝိသိ။
ဒုတိယမ္ပိ ခေါ။ပေ.။ တတိယမ္ပိ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘နိက္ခမ၊ သမဏာ’’တိ။ ‘‘သာဓာဝုသော’’တိ ဘဂဝါ နိက္ခမိ။ ‘‘ပဝိသ၊ သမဏာ’’တိ။ ‘‘သာဓာဝုသော’’တိ ဘဂဝါ ပါဝိသိ။
စတုတ္ထမ္ပိ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘နိက္ခမ၊ သမဏာ’’တိ။ ‘‘န ခွာဟံ တံ၊အာဝုသော၊ နိက္ခမိဿာမိ။ ယံ တေ ကရဏီယံ၊ တံ ကရောဟီ’’တိ။
‘‘ပဉှံ တံ၊ သမဏ၊ ပုစ္ဆိဿာမိ။ သစေ မေ န ဗျာကရိဿသိ၊ စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမိ၊ ဟဒယံ ဝါ တေ ဖာလေဿာမိ၊ ပါဒေသု ဝါ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ ခိပိဿာမီ’’တိ။
‘‘န ခွာဟံ တံ၊ အာဝုသော၊ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ယော မေ စိတ္တံ ဝါ ခိပေယျ ဟဒယံ ဝါ ဖာလေယျ ပါဒေသု ဝါ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ ခိပေယျ။ အပိ စတွံ၊ အာဝုသော၊ ပုစ္ဆ ယဒါကင်္ခသီ’’တိ။ အထ ခေါ အာဠဝကော ယက္ခေါ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ – ၁၈၃.
‘‘ကိံ သူဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ၊ ကိံ သု သုစိဏ္ဏံ သုခမာဝဟာတိ။
ကိံ သု [ကိံ သူ (သီ.)] ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ၊ ကထံ ဇီဝိံ ဇီဝိတမာဟု သေဋ္ဌံ’’။
၁၈၄.
‘‘သဒ္ဓီဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ၊ ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတိ။
သစ္စံ ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ၊ ပညာဇီဝိံ ဇီဝိတမာဟု သေဋ္ဌံ’’။
၁၈၅.
‘‘ကထံ သု တရတိ ဩဃံ၊ ကထံ သု တရတိ အဏ္ဏဝံ။
ကထံ သု ဒုက္ခမစ္စေတိ၊ ကထံ သု ပရိသုဇ္ဈတိ’’။
၁၈၆.
‘‘သဒ္ဓါ တရတိ ဩဃံ၊ အပ္ပမာဒေန အဏ္ဏဝံ။
ဝီရိယေန [ဝိရိယေန (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဒုက္ခမစ္စေတိ၊ ပညာယ ပရိသုဇ္ဈတိ’’။

၁၈၇.
‘‘ကထံ သု လဘတေ ပညံ၊ ကထံ သု ဝိန္ဒတေ ဓနံ။
ကထံ သု ကိတ္တိံ ပပ္ပေါတိ၊ ကထံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ။
အသ္မာ လောကာ ပရံ လောကံ၊ ကထံ ပေစ္စ န သောစတိ’’။
၁၈၈.
‘‘သဒ္ဒဟာနော အရဟတံ၊ ဓမ္မံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ။
သုဿူသံ [သုဿူသာ (သီ. ပီ.)] လဘတေ ပညံ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိစက္ခဏော။၁၈၉.
‘‘ပတိရူပကာရီ ဓုရဝါ၊ ဥဋ္ဌာတာ ဝိန္ဒတေ ဓနံ။
သစ္စေန ကိတ္တိံ ပပ္ပေါတိ၊ ဒဒံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ။
၁၉၀.
‘‘ယဿေတေ စတုရော ဓမ္မာ၊ သဒ္ဓဿ ဃရမေသိနော။
သစ္စံ ဓမ္မော [ဒမော (?)] ဓိတိ စာဂေါ၊ သ ဝေ ပေစ္စ န သောစတိ။၁၉၁.
‘‘ဣင်္ဃ အညေပိ ပုစ္ဆဿု၊ ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏေ။
ယဒိ သစ္စာ ဒမာ စာဂါ၊ ခန္တျာ ဘိယျောဓ ဝိဇ္ဇတိ’’။
၁၉၂.
‘‘ကထံ နု ဒါနိ ပုစ္ဆေယျံ၊ ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏေ။
ယောဟံ [သောဟံ (သီ. ပီ.)] အဇ္ဇ ပဇာနာမိ၊ ယော အတ္ထော သမ္ပရာယိကော။
၁၉၃.
‘‘အတ္ထာယ ဝတ မေ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝါသာယာဠဝိမာဂမာ။
ယောဟံ [အဋ္ဌိနှာရူဟိ သံယုတ္တော (သျာ. က.)] အဇ္ဇ ပဇာနာမိ၊ ယတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ။၁၉၄.
‘‘သော အဟံ ဝိစရိဿာမိ၊ ဂါမာ ဂါမံ ပုရာ ပုရံ။
နမဿမာနော သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မဿ စ သုဓမ္မတ’’န္တိ။
အာဠဝကသုတ္တံ ဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၁. ဝိဇယသုတ္တံ
၁၉၅.
စရံ ဝါ ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌံ၊ နိသိန္နော ဥဒ ဝါ သယံ။
သမိဉ္ဇေတိ ပသာရေတိ၊ ဧသာ ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ။
၁၉၆.
အဋ္ဌိနဟာရုသံယုတ္တော၊ တစမံသာဝလေပနော။
ဆဝိယာ ကာယော ပဋိစ္ဆန္နော၊ ယထာဘူတံ န ဒိဿတိ။
၁၉၇.
အန္တပူရော ဥဒရပူရော၊ ယကနပေဠဿ [ယကပေဠဿ (သီ. သျာ.)] ဝတ္ထိနော။

ဟဒယဿ ပပ္ဖာသဿ၊ ဝက္ကဿ ပိဟကဿ စ။
၁၉၈.
သိင်္ဃာဏိကာယ ခေဠဿ၊ သေဒဿ စ မေဒဿ စ။
လောဟိတဿ လသိကာယ၊ ပိတ္တဿ စ ဝသာယ စ။
၁၉၉.
အထဿ နဝဟိ သောတေဟိ၊ အသုစီ သဝတိ သဗ္ဗဒါ။
အက္ခိမှာ အက္ခိဂူထကော၊ ကဏ္ဏမှာ ကဏ္ဏဂူထကော။၂၀၀.
သိင်္ဃာဏိကာ စ နာသတော၊ မုခေန ဝမတေကဒါ။
ပိတ္တံ သေမှဉ္စ ဝမတိ၊ ကာယမှာ သေဒဇလ္လိကာ။
၂၀၁.
အထဿ သုသိရံ သီသံ၊ မတ္ထလုင်္ဂဿ ပူရိတံ။
သုဘတော နံ မညတိ၊ ဗာလော အဝိဇ္ဇာယ ပုရက္ခတော။
၂၀၂.
ယဒါ စ သော မတော သေတိ၊ ဥဒ္ဓုမာတော ဝိနီလကော။
အပဝိဒ္ဓေါ သုသာနသ္မိံ၊ အနပေက္ခါ ဟောန္တိ ဉာတယော။
၂၀၃.
ခါဒန္တိ နံ သုဝါနာ [သုပါဏာ (ပီ.)] စ၊ သိင်္ဂါလာ [သိဂါလာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဝကာ ကိမီ။ကာကာ ဂိဇ္ဈာ စ ခါဒန္တိ၊ ယေ စညေ သန္တိ ပါဏိနော။
၂၀၄.
သုတွာန ဗုဒ္ဓဝစနံ၊ ဘိက္ခု ပညာဏဝါ ဣဓ။
သော ခေါ နံ ပရိဇာနာတိ၊ ယထာဘူတဉှိ ပဿတိ။
၂၀၅.
ယထာ ဣဒံ တထာ ဧတံ၊ ယထာ ဧတံ တထာ ဣဒံ။
အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ ကာယေ ဆန္ဒံ ဝိရာဇယေ။
၂၀၆.
ဆန္ဒရာဂဝိရတ္တော သော၊ ဘိက္ခု ပညာဏဝါ ဣဓ။
အဇ္ဈဂါ အမတံ သန္တိံ၊ နိဗ္ဗာနံ ပဒမစ္စုတံ။
၂၀၇.
ဒွိပါဒကောယံ [ဒိပါဒကောယံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] အသုစိ၊ ဒုဂ္ဂန္ဓော ပရိဟာရတိ [ပရိဟီရတိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။
နာနာကုဏပပရိပူရော၊ ဝိဿဝန္တော တတော တတော။
၂၀၈.
ဧတာဒိသေန ကာယေန၊ ယော မညေ ဥဏ္ဏမေတဝေ [ဥန္နမေတဝေ (?)]။
ပရံ ဝါ အဝဇာနေယျ၊ ကိမညတြ အဒဿနာတိ။
ဝိဇယသုတ္တံ ဧကာဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၂. မုနိသုတ္တံ
၂၀၉.
သန္ထဝါတော [သန္ဓဝတော (က.)] ဘယံ ဇာတံ၊ နိကေတာ ဇာယတေ ရဇော။
အနိကေတမသန္ထဝံ၊ ဧတံ ဝေ မုနိဒဿနံ။
၂၁၀.
ယော ဇာတမုစ္ဆိဇ္ဇ န ရောပယေယျ၊ ဇာယန္တမဿ နာနုပ္ပဝေစ္ဆေ။
တမာဟု ဧကံ မုနိနံ စရန္တံ၊ အဒ္ဒက္ခိ သော သန္တိပဒံ မဟေသိ။
၂၁၁.
သင်္ခါယ ဝတ္ထူနိ ပမာယ [ပဟာယ (က. သီ. က.)၊ သမာယ (က.) ပ + မီ + တွာ = ပမာယ၊ ယထာ နိဿာယာတိပဒံ] ဗီဇံ၊ သိနေဟမဿ နာနုပ္ပဝေစ္ဆေ။
သ ဝေ မုနီ ဇာတိခယန္တဒဿီ၊ တက္ကံ ပဟာယ န ဥပေတိ သင်္ခံ။
၂၁၂.
အညာယ သဗ္ဗာနိ နိဝေသနာနိ၊ အနိကာမယံ အညတရမ္ပိ တေသံ။
သ ဝေ မုနီ ဝီတဂေဓော အဂိဒ္ဓေါ၊ နာယူဟတီ ပါရဂတော ဟိ ဟောတိ။
၂၁၃.
သဗ္ဗာဘိဘုံ သဗ္ဗဝိဒုံ သုမေဓံ၊ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အနူပလိတ္တံ။
သဗ္ဗဉ္ဇဟံ တဏှက္ခယေ ဝိမုတ္တံ၊ တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ [မုနိံ (သီ. ပီ.)] ဝေဒယန္တိ။၂၁၄.
ပညာဗလံ သီလဝတူပပန္နံ၊ သမာဟိတံ ဈာနရတံ သတီမံ။
သင်္ဂါ ပမုတ္တံ အခိလံ အနာသဝံ၊ တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ။
၂၁၅.
ဧကံ စရန္တံ မုနိမပ္ပမတ္တံ၊ နိန္ဒာပသံသာသု အဝေဓမာနံ။
သီဟံဝ သဒ္ဒေသု အသန္တသန္တံ၊ ဝါတံဝ ဇာလမှိ အသဇ္ဇမာနံ။
ပဒ္မံဝ [ပဒုမံဝ (သီ. သျာ. ပီ.)] တောယေန အလိပ္ပမာနံ [အလိမ္ပမာနံ (သျာ. က.)]၊ နေတာရမညေသမနညနေယျံ။
တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ။
၂၁၆.
ယော ဩဂဟဏေ ထမ္ဘောရိဝါဘိဇာယတိ၊ ယသ္မိံ ပရေ ဝါစာပရိယန္တံ [ဝါစံ ပရိယန္တံ (က.)] ဝဒန္တိ။
တံ ဝီတရာဂံ သုသမာဟိတိန္ဒြိယံ၊ တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ။
၂၁၇.
ယော ဝေ ဌိတတ္တော တသရံဝ ဥဇ္ဇု၊ ဇိဂုစ္ဆတိ ကမ္မေဟိ ပါပကေဟိ။
ဝီမံသမာနော ဝိသမံ သမဉ္စ၊ တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ။
၂၁၈.
ယော သညတတ္တော န ကရောတိ ပါပံ၊ ဒဟရော မဇ္ဈိမော စ မုနိ [ဒဟရော စ မဇ္ဈော စ မုနီ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ယတတ္တော။
အရောသနေယျော န သော ရောသေတိ ကဉ္စိ [န ရောသေတိ (သျာ.)]၊ တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ။

၂၁၉.
ယဒဂ္ဂတော မဇ္ဈတော သေသတော ဝါ၊ ပိဏ္ဍံ လဘေထ ပရဒတ္တူပဇီဝီ။
နာလံ ထုတုံ နောပိ နိပစ္စဝါဒီ၊ တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ။
၂၂၀.
မုနိံ စရန္တံ ဝိရတံ မေထုနသ္မာ၊ ယော ယောဗ္ဗနေ နောပနိဗဇ္ဈတေ ကွစိ။
မဒပ္ပမာဒါ ဝိရတံ ဝိပ္ပမုတ္တံ၊ တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ။
၂၂၁.
အညာယ လောကံ ပရမတ္ထဒဿိံ၊ ဩဃံ သမုဒ္ဒံ အတိတရိယ တာဒိံ။
တံ ဆိန္နဂန္ထံ အသိတံ အနာသဝံ၊ တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တိ။
၂၂၂.
အသမာ ဥဘော ဒူရဝိဟာရဝုတ္တိနော၊ ဂိဟီ [ဂိဟိ (က.)] ဒါရပေါသီ အမမော စ သုဗ္ဗတော။ပရပါဏရောဓာယ ဂိဟီ အသညတော၊ နိစ္စံ မုနီ ရက္ခတိ ပါဏိနေ [ပါဏိနော (သီ.)] ယတော။၂၂၃.
သိခီ ယထာ နီလဂီဝေါ [နီလဂိဝေါ (သျာ.)] ဝိဟင်္ဂမော၊ ဟံသဿ နောပေတိ ဇဝံ ကုဒါစနံ။ဧဝံ ဂိဟီ နာနုကရောတိ ဘိက္ခုနော၊ မုနိနော ဝိဝိတ္တဿ ဝနမှိ ဈာယတောတိ။
မုနိသုတ္တံ ဒွာဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
ဥရဂဝဂ္ဂေါ ပဌမော နိဋ္ဌိတော။
တဿုဒ္ဒာနံ –
ဥရဂေါ ဓနိယော စေဝ၊ ဝိသာဏဉ္စ တထာ ကသိ။
စုန္ဒော ပရာဘဝေါ စေဝ၊ ဝသလော မေတ္တဘာဝနာ။
သာတာဂိရော အာဠဝကော၊ ဝိဇယော စ တထာ မုနိ။
ဒွာဒသေတာနိ သုတ္တာနိ၊ ဥရဂဝဂ္ဂေါတိ ဝုစ္စတီတိ။
၂. စူဠဝဂ္ဂေါ
၁. ရတနသုတ္တံ
၂၂၄.
ယာနီဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊ ဘုမ္မာနိ [ဘူမာနိ (က.)] ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။သဗ္ဗေဝ ဘူတာ သုမနာ ဘဝန္တု၊ အထောပိ သက္ကစ္စ သုဏန္တု ဘာသိတံ။
၂၂၅.
တသ္မာ ဟိ ဘူတာ နိသာမေထ သဗ္ဗေ၊ မေတ္တံ ကရောထ မာနုသိယာ ပဇာယ။
ဒိဝါ စ ရတ္တော စ ဟရန္တိ ယေ ဗလိံ၊ တသ္မာ ဟိ နေ ရက္ခထ အပ္ပမတ္တာ။
၂၂၆.
ယံ ကိဉ္စိ ဝိတ္တံ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊ သဂ္ဂေသု ဝါ ယံ ရတနံ ပဏီတံ။
န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂတေန၊ ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ။
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၂၇.

ခယံ ဝိရာဂံ အမတံ ပဏီတံ၊ ယဒဇ္ဈဂါ သကျမုနီ သမာဟိတော။
န တေန ဓမ္မေန သမတ္ထိ ကိဉ္စိ၊ ဣဒမ္ပိ ဓမ္မေ ရတနံ ပဏီတံ။
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၂၈.
ယံ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌော ပရိဝဏ္ဏယီ သုစိံ၊ သမာဓိမာနန္တရိကညမာဟု။သမာဓိနာ တေန သမော န ဝိဇ္ဇတိ၊ ဣဒမ္ပိ ဓမ္မေ ရတနံ ပဏီတံ။
ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၂၉.
ယေ ပုဂ္ဂလာ အဋ္ဌ သတံ ပသတ္ထာ၊ စတ္တာရိ ဧတာနိ ယုဂါနိ ဟောန္တိ။
တေ ဒက္ခိဏေယျာ သုဂတဿ သာဝကာ၊ ဧတေသု ဒိန္နာနိ မဟပ္ဖလာနိ။
ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၃၀.
ယေ သုပ္ပယုတ္တာ မနသာ ဒဠှေန၊ နိက္ကာမိနော ဂေါတမသာသနမှိ။
တေ ပတ္တိပတ္တာ အမတံ ဝိဂယှ၊ လဒ္ဓါ မုဓာ နိဗ္ဗုတိံ [နိဗ္ဗုတိ (က.)] ဘုဉ္ဇမာနာ။
ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၃၁.
ယထိန္ဒခီလော ပထဝိဿိတော [ပဒဝိဿိတော (က. သီ.)၊ ပဌဝိံ သိတော (က. သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] သိယာ၊ စတုဗ္ဘိ ဝါတေဟိ အသမ္ပကမ္ပိယော။
တထူပမံ သပ္ပုရိသံ ဝဒါမိ၊ ယော အရိယသစ္စာနိ အဝေစ္စ ပဿတိ။
ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၃၂.
ယေ အရိယသစ္စာနိ ဝိဘာဝယန္တိ၊ ဂမ္ဘီရပညေန သုဒေသိတာနိ။
ကိဉ္စာပိ တေ ဟောန္တိ ဘုသံ ပမတ္တာ၊ န တေ ဘဝံ အဋ္ဌမမာဒိယန္တိ။
ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၃၃.
သဟာဝဿ ဒဿနသမ္ပဒါယ [သဟာဝသဒ္ဒဿနသမ္ပဒါယ (က.)]၊ တယဿု ဓမ္မာ ဇဟိတာ ဘဝန္တိ။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆိတဉ္စ၊ သီလဗ္ဗတံ ဝါပိ ယဒတ္ထိ ကိဉ္စိ။
၂၃၄.
စတူဟပါယေဟိ စ ဝိပ္ပမုတ္တော၊ ဆစ္စာဘိဌာနာနိ [ဆ စာဘိဌာနာနိ (သီ. သျာ.)] ဘဗ္ဗ ကာတုံ [အဘဗ္ဗောကာတုံ (သီ.)]။
ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၃၅.
ကိဉ္စာပိ သော ကမ္မ [ကမ္မံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ကရောတိ ပါပကံ၊ ကာယေန ဝါစာ ဥဒ စေတသာ ဝါ။
အဘဗ္ဗ [အဘဗ္ဗော (ဗဟူသု)] သော တဿ ပဋိစ္ဆဒါယ [ပဋိစ္ဆာဒါယ (သီ.)]၊ အဘဗ္ဗတာ ဒိဋ္ဌပဒဿ ဝုတ္တာ။ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၃၆.

ဝနပ္ပဂုမ္ဗေ ယထ [ယထာ (သီ. သျာ.)] ဖုဿိတဂ္ဂေ၊ ဂိမှာနမာသေ ပဌမသ္မိံ [ပဌမသ္မိ (?)] ဂိမှေ။တထူပမံ ဓမ္မဝရံ အဒေသယိ [အဒေသယီ (သီ.)]၊ နိဗ္ဗာနဂါမိံ ပရမံ ဟိတာယ။
ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၃၇.
ဝရော ဝရညူ ဝရဒော ဝရာဟရော၊ အနုတ္တရော ဓမ္မဝရံ အဒေသယိ။
ဣဒမ္ပိ ဗုဒ္ဓေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၃၈.
ခီဏံ ပုရာဏံ နဝ နတ္ထိ သမ္ဘဝံ၊ ဝိရတ္တစိတ္တာယတိကေ ဘဝသ္မိံ။
တေ ခီဏဗီဇာ အဝိရူဠှိဆန္ဒာ၊ နိဗ္ဗန္တိ ဓီရာ ယထာယံ [ယထယံ (က.)] ပဒီပေါ။ဣဒမ္ပိ သင်္ဃေ ရတနံ ပဏီတံ၊ ဧတေန သစ္စေန သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၃၉.
ယာနီဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊ ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။
တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ၊ ဗုဒ္ဓံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတု။
၂၄၀.
ယာနီဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊ ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ၊ ဓမ္မံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတု။၂၄၁.
ယာနီဓ ဘူတာနိ သမာဂတာနိ၊ ဘုမ္မာနိ ဝါ ယာနိ ဝ အန္တလိက္ခေ။
တထာဂတံ ဒေဝမနုဿပူဇိတံ၊ သင်္ဃံ နမဿာမ သုဝတ္ထိ ဟောတူတိ။
ရတနသုတ္တံ ပဌမံ နိဋ္ဌိတံ။
၂. အာမဂန္ဓသုတ္တံ
၂၄၂.
‘‘သာမာကစိင်္ဂူလကစီနကာနိ စ၊ ပတ္တပ္ဖလံ မူလဖလံ ဂဝိပ္ဖလံ။
ဓမ္မေန လဒ္ဓံ သတမသ္နမာနာ [သတမသမာနာ (သီ. ပီ.)၊ သတမဿမာနာ (သျာ. ကံ.)]၊ န ကာမကာမာ အလိကံ ဘဏန္တိ။
၂၄၃.
‘‘ယဒသ္နမာနော သုကတံ သုနိဋ္ဌိတံ၊ ပရေဟိ ဒိန္နံ ပယတံ ပဏီတံ။
သာလီနမန္နံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော၊ သော ဘုဉ္ဇသီ ကဿပ အာမဂန္ဓံ။
၂၄၄.
‘‘န အာမဂန္ဓော မမ ကပ္ပတီတိ၊ ဣစ္စေဝ တွံ ဘာသသိ ဗြဟ္မဗန္ဓု။
သာလီနမန္နံ ပရိဘုဉ္ဇမာနော၊ သကုန္တမံသေဟိ သုသင်္ခတေဟိ။
ပုစ္ဆာမိ တံ ကဿပ ဧတမတ္ထံ၊ ကထံ ပကာရော တဝ အာမဂန္ဓော’’။
၂၄၅.
‘‘ပါဏာတိပါတော ဝဓဆေဒဗန္ဓနံ၊ ထေယျံ မုသာဝါဒော နိကတိဝဉ္စနာနိ စ။
အဇ္ဈေနကုတ္တံ [အဇ္ဈေန ကုဇ္ဇံ (သီ. ပီ.)] ပရဒါရသေဝနာ၊ ဧသာမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇနံ။၂၄၆.

‘‘ယေ ဣဓ ကာမေသု အသညတာ ဇနာ၊ ရသေသု ဂိဒ္ဓါ အသုစိဘာဝမဿိတာ [အသုစီကမိဿိတာ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။နတ္ထိကဒိဋ္ဌီ ဝိသမာ ဒုရန္နယာ၊ ဧသာမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇနံ။
၂၄၇.
‘‘ယေ လူခသာ ဒါရုဏာ ပိဋ္ဌိမံသိကာ [ယေ လူခရသာ ဒါရုဏာ ပရပိဋ္ဌိမံသိကာ (က.)]၊ မိတ္တဒ္ဒုနော နိက္ကရုဏာတိမာနိနော။
အဒါနသီလာ န စ ဒေန္တိ ကဿစိ၊ ဧသာမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇနံ။
၂၄၈.
‘‘ကောဓော မဒော ထမ္ဘော ပစ္စုပဋ္ဌာပနာ [ပစ္စုဋ္ဌာပနာ စ (သီ. သျာ.)၊ ပစ္စုဋ္ဌာပနာ (ပီ.)]၊ မာယာဥသူယာ ဘဿသမုဿယော စ။
မာနာတိမာနော စ အသဗ္ဘိ သန္ထဝေါ၊ ဧသာမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇနံ။
၂၄၉.
‘‘ယေ ပါပသီလာ ဣဏဃာတသူစကာ၊ ဝေါဟာရကူဋာ ဣဓ ပါဋိရူပိကာ [ပါတိရူပိကာ (?)]။
နရာဓမာ ယေဓ ကရောန္တိ ကိဗ္ဗိသံ၊ ဧသာမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇနံ။
၂၅၀.
‘‘ယေ ဣဓ ပါဏေသု အသညတာ ဇနာ၊ ပရေသမာဒါယ ဝိဟေသမုယျုတာ။
ဒုဿီလလုဒ္ဒာ ဖရုသာ အနာဒရာ၊ ဧသာမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇနံ။
၂၅၁.
‘‘ဧတေသု ဂိဒ္ဓါ ဝိရုဒ္ဓါတိပါတိနော၊ နိစ္စုယျုတာ ပေစ္စ တမံ ဝဇန္တိ ယေ။
ပတန္တိ သတ္တာ နိရယံ အဝံသိရာ၊ ဧသာမဂန္ဓော န ဟိ မံသဘောဇနံ။
၂၅၂.
‘‘န မစ္ဆမံသာနမနာသကတ္တံ [န မစ္ဆမံသံ န အနာသကတ္တံ (သီ. အဋ္ဌ မူလပါဌော)၊ န မံစ္ဆမံသာနာနာသကတ္တံ (သျာ. က.)]၊ န နဂ္ဂိယံ န မုဏ္ဍိယံ ဇဋာဇလ္လံ။
ခရာဇိနာနိ နာဂ္ဂိဟုတ္တဿုပသေဝနာ၊ ယေ ဝါပိ လောကေ အမရာ ဗဟူ တပါ။
မန္တာဟုတီ ယညမုတူပသေဝနာ၊ သောဓေန္တိ မစ္စံ အဝိတိဏ္ဏကင်္ခံ။
၂၅၃.
‘‘ယော တေသု [သောတေသု (သီ. ပီ.)] ဂုတ္တော ဝိဒိတိန္ဒြိယော စရေ၊ ဓမ္မေ ဌိတော အဇ္ဇဝမဒ္ဒဝေ ရတော။
သင်္ဂါတိဂေါ သဗ္ဗဒုက္ခပ္ပဟီနော၊ န လိပ္ပတိ [န လိမ္ပတိ (သျာ. ကံ က.)] ဒိဋ္ဌသုတေသု ဓီရော’’။၂၅၄.
ဣစ္စေတမတ္ထံ ဘဂဝါ ပုနပ္ပုနံ၊ အက္ခါသိ နံ [တံ (သီ. ပီ.)] ဝေဒယိ မန္တပါရဂူ။
စိတြာဟိ ဂါထာဟိ မုနီ ပကာသယိ၊ နိရာမဂန္ဓော အသိတော ဒုရန္နယော။
၂၅၅.
သုတွာန ဗုဒ္ဓဿ သုဘာသိတံ ပဒံ၊ နိရာမဂန္ဓံ သဗ္ဗဒုက္ခပ္ပနူဒနံ။
နီစမနော ဝန္ဒိ တထာဂတဿ၊ တတ္ထေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇမရောစယိတ္ထာတိ။
အာမဂန္ဓသုတ္တံ ဒုတိယံ နိဋ္ဌိတံ။
၃. ဟိရိသုတ္တံ
၂၅၆.

ဟိရိံ တရန္တံ ဝိဇိဂုစ္ဆမာနံ၊ တဝါဟမသ္မိ [သခါဟမသ္မိ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဣတိ ဘာသမာနံ။သယှာနိ ကမ္မာနိ အနာဒိယန္တံ၊ နေသော မမန္တိ ဣတိ နံ ဝိဇညာ။
၂၅၇.
အနနွယံ [အတ္ထနွယံ (က.)] ပိယံ ဝါစံ၊ ယော မိတ္တေသု ပကုဗ္ဗတိ။
အကရောန္တံ ဘာသမာနံ၊ ပရိဇာနန္တိ ပဏ္ဍိတာ။
၂၅၈.
န သော မိတ္တော ယော သဒါ အပ္ပမတ္တော၊ ဘေဒါသင်္ကီ ရန္ဓမေဝါနုပဿီ။ယသ္မိဉ္စ သေတိ ဥရသီဝ ပုတ္တော၊ သ ဝေ မိတ္တော ယော ပရေဟိ အဘေဇ္ဇော။၂၅၉.
ပါမုဇ္ဇကရဏံ ဌာနံ၊ ပသံသာဝဟနံ သုခံ။
ဖလာနိသံသော ဘာဝေတိ၊ ဝဟန္တော ပေါရိသံ ဓုရံ။
၂၆၀.
ပဝိဝေကရသံ ပိတွာ၊ ရသံ ဥပသမဿ စ။
နိဒ္ဒရော ဟောတိ နိပ္ပါပေါ၊ ဓမ္မပီတိရသံ ပိဝန္တိ။
ဟိရိသုတ္တံ တတိယံ နိဋ္ဌိတံ။
၄. မင်္ဂလသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ အညတရာဒေဝတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ ဌိတာ ခေါ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –
၂၆၁.
‘‘ဗဟူ ဒေဝါ မနုဿာ စ၊ မင်္ဂလာနိ အစိန္တယုံ။
အာကင်္ခမာနာ သောတ္ထာနံ၊ ဗြူဟိ မင်္ဂလမုတ္တမံ’’။
၂၆၂.
‘‘အသေဝနာ စ ဗာလာနံ၊ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ။
ပူဇာ စ ပူဇနေယျာနံ [ပူဇနီယာနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။၂၆၃.
‘‘ပတိရူပဒေသဝါသော စ၊ ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ။
အတ္တသမ္မာပဏိဓိ [အတ္တသမ္မာပဏီဓီ (ကတ္ထစိ)] စ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။၂၆၄.
‘‘ဗာဟုသစ္စဉ္စ သိပ္ပဉ္စ၊ ဝိနယော စ သုသိက္ခိတော။
သုဘာသိတာ စ ယာ ဝါစာ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
၂၆၅.
‘‘မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာနံ၊ ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟော။
အနာကုလာ စ ကမ္မန္တာ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
၂၆၆.

‘‘ဒါနဉ္စ ဓမ္မစရိယာ စ၊ ဉာတကာနဉ္စ သင်္ဂဟော။အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနိ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
၂၆၇.
‘‘အာရတီ ဝိရတီ ပါပါ၊ မဇ္ဇပါနာ စ သံယမော။
အပ္ပမာဒော စ ဓမ္မေသု၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
၂၆၈.
‘‘ဂါရဝေါ စ နိဝါတော စ၊ သန္တုဋ္ဌိ စ ကတညုတာ။
ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ [ဓမ္မသဝဏံ (ကတ္ထစိ)၊ ဓမ္မသဝနံ (သီ. က.)]၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။၂၆၉.
‘‘ခန္တီ စ သောဝစဿတာ၊ သမဏာနဉ္စ ဒဿနံ။
ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆာ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
၂၇၀.
‘‘တပေါ စ ဗြဟ္မစရိယဉ္စ၊ အရိယသစ္စာန ဒဿနံ။
နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာ စ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
၂၇၁.
‘‘ဖုဋ္ဌဿ လောကဓမ္မေဟိ၊ စိတ္တံ ယဿ န ကမ္ပတိ။
အသောကံ ဝိရဇံ ခေမံ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။
၂၇၂.
‘‘ဧတာဒိသာနိ ကတွာန၊ သဗ္ဗတ္ထမပရာဇိတာ။
သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တံ တေသံ မင်္ဂလမုတ္တမ’’န္တိ။
မင်္ဂလသုတ္တံ စတုတ္ထံ နိဋ္ဌိတံ။
၅. သူစိလောမသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဂယာယံ ဝိဟရတိ ဋင်္ကိတမဉ္စေ သူစိလောမဿ ယက္ခဿ ဘဝနေ။ တေန ခေါ ပနသမယေန ခရော စ ယက္ခေါ သူစိလောမော စ ယက္ခေါ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ အတိက္ကမန္တိ။ အထ ခေါ ခရော ယက္ခေါ သူစိလောမံ ယက္ခံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဧသော သမဏော’’တိ။ ‘‘နေသော သမဏော၊ သမဏကော ဧသော။ ယာဝါဟံ ဇာနာမိ [ယာဝ ဇာနာမိ (သီ. ပီ.)] ယဒိ ဝါ သော သမဏော [ယဒိ ဝါ သမဏော (သျာ.)]၊ ယဒိ ဝါ သော သမဏကော’’တိ [ယဒိဝါ သမဏကောတိ (သီ. သျာ. ပီ.)]။
အထ ခေါ သူစိလောမော ယက္ခေါ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတော ကာယံ ဥပနာမေသိ။အထ ခေါ ဘဂဝါ ကာယံ အပနာမေသိ။ အထ ခေါ သူစိလောမော ယက္ခေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဘာယသိ မံ၊ သမဏာ’’တိ? ‘‘န ခွာဟံ တံ၊ အာဝုသော၊ ဘာယာမိ; အပိ စ တေ သပ္ဖဿော ပါပကော’’တိ။
‘‘ပဉှံ တံ၊ သမဏ၊ ပုစ္ဆိဿာမိ။ သစေ မေ န ဗျာကရိဿသိ၊ စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမိ၊ ဟဒယံ ဝါ တေ ဖာလေဿာမိ၊ ပါဒေသု ဝါ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ ခိပိဿာမီ’’တိ။
‘‘န ခွာဟံ တံ၊ အာဝုသော၊ ပဿာမိ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ယော မေ စိတ္တံ ဝါ ခိပေယျ ဟဒယံ ဝါ ဖာလေယျ ပါဒေသု ဝါ ဂဟေတွာ ပါရဂင်္ဂါယ ခိပေယျ။ အပိ စတွံ၊ အာဝုသော၊ ပုစ္ဆ ယဒါကင်္ခသီ’’တိ။ အထ ခေါ သူစိလောမော ယက္ခေါ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ – ၂၇၃.
‘‘ရာဂေါ စ ဒောသော စ ကုတောနိဒါနာ၊ အရတီ ရတီ လောမဟံသော ကုတောဇာ။
ကုတော သမုဋ္ဌာယ မနောဝိတက္ကာ၊ ကုမာရကာ ဓင်္ကမိဝေါဿဇန္တိ’’။
၂၇၄.

‘‘ရာဂေါ စ ဒောသော စ ဣတောနိဒါနာ၊ အရတီ ရတီ လောမဟံသော ဣတောဇာ။
ဣတော သမုဋ္ဌာယ မနောဝိတက္ကာ၊ ကုမာရကာ ဓင်္ကမိဝေါဿဇန္တိ။
၂၇၄.
‘‘သ္နေဟဇာ အတ္တသမ္ဘူတာ၊ နိဂြောဓဿေဝ ခန္ဓဇာ။
ပုထူ ဝိသတ္တာ ကာမေသု၊ မာလုဝါဝ ဝိတတာဝနေ။
၂၇၅.
‘‘ယေ နံ ပဇာနန္တိ ယတောနိဒါနံ၊ တေ နံ ဝိနောဒေန္တိ သုဏောဟိ ယက္ခ။တေ ဒုတ္တရံ ဩဃမိမံ တရန္တိ၊ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝါယာ’’တိ။
သူစိလောမသုတ္တံ ပဉ္စမံ နိဋ္ဌိတံ။
၆. ဓမ္မစရိယသုတ္တံ
၂၇၆.
ဓမ္မစရိယံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ဧတဒါဟု ဝသုတ္တမံ။
ပဗ္ဗဇိတောပိ စေ ဟောတိ၊ အဂါရာ အနဂါရိယံ။
၂၇၇.
သော စေ မုခရဇာတိကော၊ ဝိဟေသာဘိရတော မဂေါ။
ဇီဝိတံ တဿ ပါပိယော၊ ရဇံ ဝဍ္ဎေတိ အတ္တနော။၂၇၈.
ကလဟာဘိရတော ဘိက္ခု၊ မောဟဓမ္မေန အာဝုတော။
အက္ခါတမ္ပိ န ဇာနာတိ၊ ဓမ္မံ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတံ။၂၇၉.
ဝိဟေသံ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ အဝိဇ္ဇာယ ပုရက္ခတော။
သံကိလေသံ န ဇာနာတိ၊ မဂ္ဂံ နိရယဂါမိနံ။
၂၈၀.
ဝိနိပါတံ သမာပန္နော၊ ဂဗ္ဘာ ဂဗ္ဘံ တမာ တမံ။
သ ဝေ တာဒိသကော ဘိက္ခု၊ ပေစ္စ ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိ။၂၈၁.
ဂူထကူပေါ ယထာ အဿ၊ သမ္ပုဏ္ဏော ဂဏဝဿိကော။
ယော စ ဧဝရူပေါ အဿ၊ ဒုဗ္ဗိသောဓော ဟိ သာင်္ဂဏော။
၂၈၂.
ယံ ဧဝရူပံ ဇာနာထ၊ ဘိက္ခဝေါ ဂေဟနိဿိတံ။
ပါပိစ္ဆံ ပါပသင်္ကပ္ပံ၊ ပါပအာစာရဂေါစရံ။
၂၈၃.
သဗ္ဗေ သမဂ္ဂါ ဟုတွာန၊ အဘိနိဗ္ဗဇ္ဇိယာထ [အဘိနိဗ္ဗဇ္ဇယာထ (သီ. ပီ. အ. နိ. ၈.၁၀)] နံ။
ကာရဏ္ဍဝံ [ကာရဏ္ဍံ ဝ (သျာ. က.) အ. နိ. ၈.၁၀] နိဒ္ဓမထ၊ ကသမ္ဗုံ အပကဿထ [အဝကဿထ (သီ. သျာ. က.)]။၂၈၄.

တတော ပလာပေ [ပလာသေ (က.)] ဝါဟေထ၊ အဿမဏေ သမဏမာနိနေ။
နိဒ္ဓမိတွာန ပါပိစ္ဆေ၊ ပါပအာစာရဂေါစရေ။
၂၈၅.
သုဒ္ဓါ သုဒ္ဓေဟိ သံဝါသံ၊ ကပ္ပယဝှော ပတိဿတာ။
တတော သမဂ္ဂါ နိပကာ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿထာတိ။
ဓမ္မစရိယသုတ္တံ [ကပိလသုတ္တံ (အဋ္ဌ.)] ဆဋ္ဌံ နိဋ္ဌိတံ။
၇. ဗြာဟ္မဏဓမ္မိကသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ သမ္ဗဟုလာ ကောသလကာ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဇိဏ္ဏာ ဝုဍ္ဎာ မဟလ္လကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ခေါ တေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ
– ‘‘သန္ဒိဿန္တိ နု ခေါ၊ ဘော ဂေါတမ၊ ဧတရဟိ ဗြာဟ္မဏာ ပေါရာဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဗြာဟ္မဏဓမ္မေ’’တိ? ‘‘န ခေါ၊ ဗြာဟ္မဏာ၊ သန္ဒိဿန္တိ ဧတရဟိ ဗြာဟ္မဏာ ပေါရာဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဗြာဟ္မဏဓမ္မေ’’တိ။ ‘‘သာဓု နော ဘဝံ ဂေါတမော ပေါရာဏာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဗြာဟ္မဏဓမ္မံ ဘာသတု၊ သစေ ဘောတော ဂေါတမဿ အဂရူ’’တိ။ ‘‘တေန ဟိ၊ ဗြာဟ္မဏာ၊ သုဏာထ၊ သာဓုကံ မနသိ ကရောထ၊ ဘာသိဿာမီ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ၊ ဘော’’တိခေါ တေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –
၂၈၆.
‘‘ဣသယော ပုဗ္ဗကာ အာသုံ၊ သညတတ္တာ တပဿိနော။
ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ဟိတွာ၊ အတ္တဒတ္ထမစာရိသုံ။
၂၈၇.
‘‘န ပသူ ဗြာဟ္မဏာနာသုံ၊ န ဟိရညံ န ဓာနိယံ။
သဇ္ဈာယဓနဓညာသုံ၊ ဗြဟ္မံ နိဓိမပါလယုံ။၂၈၈.
‘‘ယံ နေသံ ပကတံ အာသိ၊ ဒွာရဘတ္တံ ဥပဋ္ဌိတံ။
သဒ္ဓါပကတမေသာနံ၊ ဒါတဝေ တဒမညိသုံ။
၂၈၉.
‘‘နာနာရတ္တေဟိ ဝတ္ထေဟိ၊ သယနေဟာဝသထေဟိ စ။
ဖီတာ ဇနပဒါ ရဋ္ဌာ၊ တေ နမဿိံသု ဗြာဟ္မဏေ။
၂၉၀.
‘‘အဝဇ္ဈာ ဗြာဟ္မဏာ အာသုံ၊ အဇေယျာ ဓမ္မရက္ခိတာ။
န နေ ကောစိ နိဝါရေသိ၊ ကုလဒွာရေသု သဗ္ဗသော။
၂၉၁.
‘‘အဋ္ဌစတ္တာလီသံ ဝဿာနိ၊ (ကောမာရ) ဗြဟ္မစရိယံ စရိံသု တေ။ဝိဇ္ဇာစရဏပရိယေဋ္ဌိံ၊ အစရုံ ဗြာဟ္မဏာ ပုရေ။
၂၉၂.
‘‘န ဗြာဟ္မဏာ အညမဂမုံ၊ နပိ ဘရိယံ ကိဏိံသု တေ။
သမ္ပိယေနေဝ သံဝါသံ၊ သင်္ဂန္တွာ သမရောစယုံ။
၂၉၃.

‘‘အညတြ တမှာ သမယာ၊ ဥတုဝေရမဏိံ ပတိ။
အန္တရာ မေထုနံ ဓမ္မံ၊ နာဿု ဂစ္ဆန္တိ ဗြာဟ္မဏာ။၂၉၄.
‘‘ဗြဟ္မစရိယဉ္စ သီလဉ္စ၊ အဇ္ဇဝံ မဒ္ဒဝံ တပံ။
သောရစ္စံ အဝိဟိံသဉ္စ၊ ခန္တိဉ္စာပိ အဝဏ္ဏယုံ။၂၉၅.
‘‘ယော နေသံ ပရမော အာသိ၊ ဗြဟ္မာ ဒဠှပရက္ကမော။
သ ဝါပိ မေထုနံ ဓမ္မံ၊ သုပိနန္တေပိ နာဂမာ။၂၉၆.
‘‘တဿ ဝတ္တမနုသိက္ခန္တာ၊ ဣဓေကေ ဝိညုဇာတိကာ။
ဗြဟ္မစရိယဉ္စ သီလဉ္စ၊ ခန္တိဉ္စာပိ အဝဏ္ဏယုံ။၂၉၇.
‘‘တဏ္ဍုလံ သယနံ ဝတ္ထံ၊ သပ္ပိတေလဉ္စ ယာစိယ။
ဓမ္မေန သမောဓာနေတွာ၊ တတော ယညမကပ္ပယုံ။
၂၉၈.
‘‘ဥပဋ္ဌိတသ္မိံ ယညသ္မိံ၊ နာဿု ဂါဝေါ ဟနိံသု တေ။
ယထာ မာတာ ပိတာ ဘာတာ၊ အညေ ဝါပိ စ ဉာတကာ။
ဂါဝေါ နော ပရမာ မိတ္တာ၊ ယာသု ဇာယန္တိ ဩသဓာ။
၂၉၉.
‘‘အန္နဒါ ဗလဒါ စေတာ၊ ဝဏ္ဏဒါ သုခဒါ တထာ [သုခဒါ စ တာ (က.)]။ဧတမတ္ထဝသံ ဉတွာ၊ နာဿု ဂါဝေါ ဟနိံသု တေ။
၃၀၀.
‘‘သုခုမာလာ မဟာကာယာ၊ ဝဏ္ဏဝန္တော ယသဿိနော။
ဗြာဟ္မဏာ သေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ကိစ္စာကိစ္စေသု ဥဿုကာ။
ယာဝ လောကေ အဝတ္တိံသု၊ သုခမေဓိတ္ထယံ ပဇာ။
၃၀၁.
‘‘တေသံ အာသိ ဝိပလ္လာသော၊ ဒိသွာန အဏုတော အဏုံ။ရာဇိနော စ ဝိယာကာရံ၊ နာရိယော သမလင်္ကတာ။
၃၀၂.
‘‘ရထေ စာဇညသံယုတ္တေ၊ သုကတေ စိတ္တသိဗ္ဗနေ။
နိဝေသနေ နိဝေသေ စ၊ ဝိဘတ္တေ ဘာဂသော မိတေ။၃၀၃.
‘‘ဂေါမဏ္ဍလပရိဗျူဠှံ၊ နာရီဝရဂဏာယုတံ။
ဥဠာရံ မာနုသံ ဘောဂံ၊ အဘိဇ္ဈာယိံသု ဗြာဟ္မဏာ။၃၀၄.

‘‘တေ တတ္ထ မန္တေ ဂန္ထေတွာ၊ ဩက္ကာကံ တဒုပါဂမုံ။
ပဟူတဓနဓညောသိ၊ ယဇဿု ဗဟု တေ ဝိတ္တံ။
ယဇဿု ဗဟု တေ ဓနံ။
၃၀၅.
‘‘တတော စ ရာဇာ သညတ္တော၊ ဗြာဟ္မဏေဟိ ရထေသဘော။
အဿမေဓံ ပုရိသမေဓံ၊ သမ္မာပါသံ ဝါဇပေယျံ နိရဂ္ဂဠံ။ဧတေ ယာဂေ ယဇိတွာန၊ ဗြာဟ္မဏာနမဒါ ဓနံ။
၃၀၆.
‘‘ဂါဝေါ သယနဉ္စ ဝတ္ထဉ္စ၊ နာရိယော သမလင်္ကတာ။
ရထေ စာဇညသံယုတ္တေ၊ သုကတေ စိတ္တသိဗ္ဗနေ။
၃၀၇.
‘‘နိဝေသနာနိ ရမ္မာနိ၊ သုဝိဘတ္တာနိ ဘာဂသော။
နာနာဓညဿ ပူရေတွာ၊ ဗြာဟ္မဏာနမဒါ ဓနံ။
၃၀၈.
‘‘တေ စ တတ္ထ ဓနံ လဒ္ဓါ၊ သန္နိဓိံ သမရောစယုံ။
တေသံ ဣစ္ဆာဝတိဏ္ဏာနံ၊ ဘိယျော တဏှာ ပဝဍ္ဎထ။
တေ တတ္ထ မန္တေ ဂန္ထေတွာ၊ ဩက္ကာကံ ပုနမုပါဂမုံ။၃၀၉.
‘‘ယထာ အာပေါ စ ပထဝီ စ၊ ဟိရညံ ဓနဓာနိယံ။
ဧဝံ ဂါဝေါ မနုဿာနံ၊ ပရိက္ခါရော သော ဟိ ပါဏိနံ။ယဇဿု ဗဟု တေ ဝိတ္တံ၊ ယဇဿု ဗဟု တေ ဓနံ။
၃၁၀.
‘‘တတော စ ရာဇာ သညတ္တော၊ ဗြာဟ္မဏေဟိ ရထေသဘော။နေကာ သတသဟဿိယော၊ ဂါဝေါ ယညေ အဃာတယိ။
၃၁၁.
‘‘န ပါဒါ န ဝိသာဏေန၊ နာဿု ဟိံသန္တိ ကေနစိ။
ဂါဝေါ ဧဠကသမာနာ၊ သောရတာ ကုမ္ဘဒူဟနာ။
တာ ဝိသာဏေ ဂဟေတွာန၊ ရာဇာ သတ္ထေန ဃာတယိ။
၃၁၂.
‘‘တတော ဒေဝါ ပိတရော စ [တတော စ ဒေဝါ ပိတရော (သီ. သျာ.)]၊ ဣန္ဒော အသုရရက္ခသာ။အဓမ္မော ဣတိ ပက္ကန္ဒုံ၊ ယံ သတ္ထံ နိပတီ ဂဝေ။
၃၁၃.
‘‘တယော ရောဂါ ပုရေ အာသုံ၊ ဣစ္ဆာ အနသနံ ဇရာ။
ပသူနဉ္စ သမာရမ္ဘာ၊ အဋ္ဌာနဝုတိမာဂမုံ။
၃၁၄.

‘‘ဧသော အဓမ္မော ဒဏ္ဍာနံ၊ ဩက္ကန္တော ပုရာဏော အဟု။
အဒူသိကာယော ဟညန္တိ၊ ဓမ္မာ ဓံသန္တိ [ဓံသေန္တိ (သီ. ပီ.)] ယာဇကာ။၃၁၅.
‘‘ဧဝမေသော အဏုဓမ္မော၊ ပေါရာဏော ဝိညုဂရဟိတော။
ယတ္ထ ဧဒိသကံ ပဿတိ၊ ယာဇကံ ဂရဟတီ [ဂရဟီ (က.)] ဇနော။
၃၁၆.
‘‘ဧဝံ ဓမ္မေ ဝိယာပန္နေ၊ ဝိဘိန္နာ သုဒ္ဒဝေဿိကာ။
ပုထူ ဝိဘိန္နာ ခတ္တိယာ၊ ပတိံ ဘရိယာဝမညထ။
၃၁၇.
‘‘ခတ္တိယာ ဗြဟ္မဗန္ဓူ စ၊ ယေ စညေ ဂေါတ္တရက္ခိတာ။
ဇာတိဝါဒံ နိရံကတွာ [နိရာကတွာ (?) ယထာ အနိရာကတဇ္ဈာနောတိ]၊ ကာမာနံ ဝသမနွဂု’’န္တိ။
ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ တေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ၊ ဘော ဂေါတမ။ပေ. ။ ဥပါသကေနော ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတေ သရဏံ ဂတေ’’တိ။
ဗြာဟ္မဏဓမ္မိကသုတ္တံ သတ္တမံ နိဋ္ဌိတံ။
၈. နာဝါသုတ္တံ
၃၁၈.
ယသ္မာ ဟိ ဓမ္မံ ပုရိသော ဝိဇညာ၊ ဣန္ဒံဝ နံ ဒေဝတာ ပူဇယေယျ။
သော ပူဇိတော တသ္မိ ပသန္နစိတ္တော၊ ဗဟုဿုတော ပါတုကရောတိ ဓမ္မံ။၃၁၉.
တဒဋ္ဌိကတွာန နိသမ္မ ဓီရော၊ ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇမာနော။
ဝိညူ ဝိဘာဝီ နိပုဏော စ ဟောတိ၊ ယော တာဒိသံ ဘဇတိ အပ္ပမတ္တော။၃၂၀.
ခုဒ္ဒဉ္စ ဗာလံ ဥပသေဝမာနော၊ အနာဂတတ္ထဉ္စ ဥသူယကဉ္စ။
ဣဓေဝ ဓမ္မံ အဝိဘာဝယိတွာ၊ အဝိတိဏ္ဏကင်္ခေါ မရဏံ ဥပေတိ။
၃၂၁.
ယထာ နရော အာပဂမောတရိတွာ၊ မဟောဒကံ သလိလံ သီဃသောတံ။
သော ဝုယှမာနော အနုသောတဂါမီ၊ ကိံ သော ပရေ သက္ခတိ တာရယေတုံ။
၃၂၂.
တထေဝ ဓမ္မံ အဝိဘာဝယိတွာ၊ ဗဟုဿုတာနံ အနိသာမယတ္ထံ။
သယံ အဇာနံ အဝိတိဏ္ဏကင်္ခေါ၊ ကိံ သော ပရေ သက္ခတိ နိဇ္ဈပေတုံ။
၃၂၃.
ယထာပိ နာဝံ ဒဠှမာရုဟိတွာ၊ ဖိယေန [ပိယေန (သီ. သျာ.)] ရိတ္တေန သမင်္ဂိဘူတော။သော တာရယေ တတ္ထ ဗဟူပိ အညေ၊ တတြူပယညူ ကုသလော မုတီမာ [မတီမာ (သျာ. က.)]။၃၂၄.
ဧဝမ္ပိ ယော ဝေဒဂု ဘာဝိတတ္တော၊ ဗဟုဿုတော ဟောတိ အဝေဓဓမ္မော။
သော ခေါ ပရေ နိဇ္ဈပယေ ပဇာနံ၊ သောတာဝဓာနူပနိသူပပန္နေ။

၃၂၅.
တသ္မာ ဟဝေ သပ္ပုရိသံ ဘဇေထ၊ မေဓာဝိနဉ္စေဝ ဗဟုဿုတဉ္စ။
အညာယ အတ္ထံ ပဋိပဇ္ဇမာနော၊ ဝိညာတဓမ္မော သ သုခံ [သော သုခံ (သီ.)] လဘေထာတိ။နာဝါသုတ္တံ အဋ္ဌမံ နိဋ္ဌိတံ။
၉. ကိံသီလသုတ္တံ
၃၂၆.
‘‘ကိံသီလော ကိံသမာစာရော၊ ကာနိ ကမ္မာနိ ဗြူဟယံ။
နရော သမ္မာ နိဝိဋ္ဌဿ၊ ဥတ္တမတ္ထဉ္စ ပါပုဏေ’’။
၃၂၇.
‘‘ဝုဍ္ဎာပစာယီ အနုသူယကော သိယာ၊ ကာလညူ [ကာလညု (သီ. သျာ.)] စဿ ဂရူနံ [ဂရူနံ (သီ.)] ဒဿနာယ။
ဓမ္မိံ ကထံ ဧရယိတံ ခဏညူ၊ သုဏေယျ သက္ကစ္စ သုဘာသိတာနိ။
၃၂၈.
‘‘ကာလေန ဂစ္ဆေ ဂရူနံ သကာသံ၊ ထမ္ဘံ နိရံကတွာ [နိရာကတွာ (?) နိ + အာ + ကရ + တွာ] နိဝါတဝုတ္တိ။
အတ္ထံ ဓမ္မံ သံယမံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အနုဿရေ စေဝ သမာစရေ စ။
၃၂၉.
‘‘ဓမ္မာရာမော ဓမ္မရတော၊ ဓမ္မေ ဌိတော ဓမ္မဝိနိစ္ဆယညူ။
နေဝါစရေ ဓမ္မသန္ဒောသဝါဒံ၊ တစ္ဆေဟိ နီယေထ သုဘာသိတေဟိ။
၃၃၀.
‘‘ဟဿံ ဇပ္ပံ ပရိဒေဝံ ပဒောသံ၊ မာယာကတံ ကုဟနံ ဂိဒ္ဓိ မာနံ။
သာရမ္ဘံ ကက္ကသံ ကသာဝဉ္စ မုစ္ဆံ [သာရမ္ဘ ကက္ကဿ ကသာဝ မုစ္ဆံ (သျာ. ပီ.)]၊ ဟိတွာ စရေ ဝီတမဒောဌိတတ္တော။
၃၃၁.
‘‘ဝိညာတသာရာနိ သုဘာသိတာနိ၊ သုတဉ္စ ဝိညာတသမာဓိသာရံ။
န တဿ ပညာ စ သုတဉ္စ ဝဍ္ဎတိ၊ ယော သာဟသော ဟောတိ နရော ပမတ္တော။
၃၃၂.
‘‘ဓမ္မေ စ ယေ အရိယပဝေဒိတေ ရတာ၊
အနုတ္တရာ တေ ဝစသာ မနသာ ကမ္မုနာ စ။
တေ သန္တိသောရစ္စသမာဓိသဏ္ဌိတာ၊
သုတဿ ပညာယ စ သာရမဇ္ဈဂူ’’တိ။
ကိံသီလသုတ္တံ နဝမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၀. ဥဋ္ဌာနသုတ္တံ
၃၃၃.
ဥဋ္ဌဟထ နိသီဒထ၊ ကော အတ္ထော သုပိတေန ဝေါ။
အာတုရာနဉှိ ကာ နိဒ္ဒာ၊ သလ္လဝိဒ္ဓါန ရုပ္ပတံ။၃၃၄.

ဥဋ္ဌဟထ နိသီဒထ၊ ဒဠှံ သိက္ခထ သန္တိယာ။
မာ ဝေါ ပမတ္တေ ဝိညာယ၊ မစ္စုရာဇာ အမောဟယိတ္ထ ဝသာနုဂေ။၃၃၅.
ယာယ ဒေဝါ မနုဿာ စ၊ သိတာ တိဋ္ဌန္တိ အတ္ထိကာ။
တရထေတံ ဝိသတ္တိကံ၊ ခဏော ဝေါ [ခဏော ဝေ (ပီ. က.)] မာ ဥပစ္စဂါ။
ခဏာတီတာ ဟိ သောစန္တိ၊ နိရယမှိ သမပ္ပိတာ။
၃၃၆.
ပမာဒော ရဇော ပမာဒော၊ ပမာဒါနုပတိတော ရဇော။
အပ္ပမာဒေန ဝိဇ္ဇာယ၊ အဗ္ဗဟေ [အဗ္ဗူဠှေ (သျာ. ပီ.)၊ အဗ္ဗုဟေ (က. အဋ္ဌ.)] သလ္လမတ္တနောတိ။ဥဋ္ဌာနသုတ္တံ ဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၁. ရာဟုလသုတ္တံ
၃၃၇.
‘‘ကစ္စိ အဘိဏှသံဝါသာ၊ နာဝဇာနာသိ ပဏ္ဍိတံ။
ဥက္ကာဓာရော [ဩက္ကာဓာရော (သျာ. က.)] မနုဿာနံ၊ ကစ္စိ အပစိတော တယာ’’ [တဝ (သီ. အဋ္ဌ.)]။၃၃၈.
‘‘နာဟံ အဘိဏှသံဝါသာ၊ အဝဇာနာမိ ပဏ္ဍိတံ။
ဥက္ကာဓာရော မနုဿာနံ၊ နိစ္စံ အပစိတော မယာ’’။
၃၃၉.
‘‘ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ဟိတွာ၊ ပိယရူပေ မနောရမေ။
သဒ္ဓါယ ဃရာ နိက္ခမ္မ၊ ဒုက္ခဿန္တကရော ဘဝ။
၃၄၀.
‘‘မိတ္တေ ဘဇဿု ကလျာဏေ၊ ပန္တဉ္စ သယနာသနံ။
ဝိဝိတ္တံ အပ္ပနိဂ္ဃောသံ၊ မတ္တညူ ဟောဟိ ဘောဇနေ။၃၄၁.
‘‘စီဝရေ ပိဏ္ဍပါတေ စ၊ ပစ္စယေ သယနာသနေ။
ဧတေသု တဏှံ မာကာသိ၊ မာ လောကံ ပုနရာဂမိ။
၃၄၂.
‘‘သံဝုတော ပါတိမောက္ခသ္မိံ၊ ဣန္ဒြိယေသု စ ပဉ္စသု။သတိ ကာယဂတာတျတ္ထု၊ နိဗ္ဗိဒါဗဟုလော ဘဝ။
၃၄၃.
‘‘နိမိတ္တံ ပရိဝဇ္ဇေဟိ၊ သုဘံ ရာဂူပသဉှိတံ။
အသုဘာယ စိတ္တံ ဘာဝေဟိ၊ ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတံ။
၃၄၄.
‘‘အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ၊ မာနာနုသယမုဇ္ဇဟ။တတော မာနာဘိသမယာ၊ ဥပသန္တော စရိဿတီ’’တိ။

ဣတ္ထံ သုဒံ ဘဂဝါ အာယသ္မန္တံ ရာဟုလံ ဣမာဟိ ဂါထာဟိ အဘိဏှံ ဩဝဒတီတိ။
ရာဟုလသုတ္တံ ဧကာဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၂. နိဂြောဓကပ္ပသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အာဠဝိယံ ဝိဟရတိ အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မတောဝင်္ဂီသဿ ဥပဇ္ဈာယော နိဂြောဓကပ္ပေါ နာမ ထေရော အဂ္ဂါဠဝေ စေတိယေ အစိရပရိနိဗ္ဗုတော ဟောတိ။အထ ခေါ အာယသ္မတော ဝင်္ဂီသဿ ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ‘‘ပရိနိဗ္ဗုတော နု ခေါ မေ ဥပဇ္ဈာယော ဥဒါဟု နော ပရိနိဗ္ဗုတော’’တိ? အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော သာယနှသမယံ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ဣဓ မယှံ၊ ဘန္တေ၊ ရဟောဂတဿ ပဋိသလ္လီနဿ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ – ‘ပရိနိဗ္ဗုတော နု ခေါ မေ ဥပဇ္ဈာယော၊ ဥဒါဟု နော ပရိနဗ္ဗုတော’’’တိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ စီဝရံ ကတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –
၃၄၅.
‘‘ပုစ္ဆာမ [ပုစ္ဆာမိ (က.)] သတ္ထာရမနောမပညံ၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ယော ဝိစိကိစ္ဆာနံ ဆေတ္တာ။
အဂ္ဂါဠဝေ ကာလမကာသိ ဘိက္ခု၊ ဉာတော ယသဿီ အဘိနိဗ္ဗုတတ္တော။
၃၄၆.
‘‘နိဂြောဓကပ္ပေါ ဣတိ တဿ နာမံ၊ တယာ ကတံ ဘဂဝါ ဗြာဟ္မဏဿ။
သော တံ နမဿံ အစရိ မုတျပေက္ခေါ၊ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဒဠှဓမ္မဒဿီ။
၃၄၇.
‘‘တံ သာဝကံ သကျ [သက္က (သီ. သျာ. ပီ.)] မယမ္ပိ သဗ္ဗေ၊ အညာတုမိစ္ဆာမ သမန္တစက္ခု။သမဝဋ္ဌိတာ နော သဝနာယ သောတာ၊ တုဝံ နော သတ္ထာ တွမနုတ္တရောသိ။
၃၄၈.
‘‘ဆိန္ဒေဝ နော ဝိစိကိစ္ဆံ ဗြူဟိ မေတံ၊ ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝေဒယ ဘူရိပည။
မဇ္ဈေဝ [မဇ္ဈေ စ (သျာ. က.)] နော ဘာသ သမန္တစက္ခု၊ သက္ကောဝ ဒေဝါန သဟဿနေတ္တော။၃၄၉.
‘‘ယေ ကေစိ ဂန္ထာ ဣဓ မောဟမဂ္ဂါ၊ အညာဏပက္ခါ ဝိစိကိစ္ဆဌာနာ။
တထာဂတံ ပတွာ န တေ ဘဝန္တိ၊ စက္ခုဉှိ ဧတံ ပရမံ နရာနံ။
၃၅၀.
‘‘နော စေ ဟိ ဇာတု ပုရိသော ကိလေသေ၊ ဝါတော ယထာ အဗ္ဘဓနံ ဝိဟာနေ။
တမောဝဿ နိဝုတော သဗ္ဗလောကော၊ န ဇောတိမန္တောပိ နရာ တပေယျုံ။
၃၅၁.
‘‘ဓီရာ စ ပဇ္ဇောတကရာ ဘဝန္တိ၊ တံ တံ အဟံ ဝီရ [ဓီရ (သီ. သျာ.)] တထေဝ မညေ။
ဝိပဿိနံ ဇာနမုပါဂမုမှာ [ဇာနမုပဂမမှာ (သီ. သျာ.)]၊ ပရိသာသု နော အာဝိကရောဟိ ကပ္ပံ။၃၅၂.
‘‘ခိပ္ပံ ဂိရံ ဧရယ ဝဂ္ဂု ဝဂ္ဂုံ၊ ဟံသောဝ ပဂ္ဂယှ သဏိကံ [သဏိံ (သျာ. ပီ.)] နိကူဇ။
ဗိန္ဒုဿရေန သုဝိကပ္ပိတေန၊ သဗ္ဗေဝ တေ ဥဇ္ဇုဂတာ သုဏောမ။
၃၅၃.
‘‘ပဟီနဇာတိမရဏံ အသေသံ၊ နိဂ္ဂယှ ဓောနံ [ဓောတံ (သီ.)] ဝဒေဿာမိ ဓမ္မံ။

န ကာမကာရော ဟိ ပုထုဇ္ဇနာနံ၊ သင်္ခေယျကာရော စ [သင်္ခယျကာရောဝ (က.)] တထာဂတာနံ။၃၅၄.
‘‘သမ္ပန္နဝေယျာကရဏံ တဝေဒံ၊ သမုဇ္ဇုပညဿ [သမုဇ္ဇပညဿ (သျာ. က.)] သမုဂ္ဂဟီတံ။
အယမဉ္ဇလီ ပစ္ဆိမော သုပ္ပဏာမိတော၊ မာ မောဟယီ ဇာနမနောမပည။
၃၅၅.
‘‘ပရောဝရံ [ဝရာဝရံ (ကတ္ထစိ)] အရိယဓမ္မံ ဝိဒိတွာ၊ မာ မောဟယီ ဇာနမနောမဝီရ။
ဝါရိံ ယထာ ဃမ္မနိ ဃမ္မတတ္တော၊ ဝါစာဘိကင်္ခါမိ သုတံ ပဝဿ [သုတဿ ဝဿ (သျာ.)]။
၃၅၆.
‘‘ယဒတ္ထိကံ [ယဒတ္ထိယံ (ပီ.)၊ ယဒတ္ထိတံ (က.)] ဗြဟ္မစရိယံ အစရီ၊ ကပ္ပါယနော ကစ္စိဿ တံ အမောဃံ။နိဗ္ဗာယိ သော အာဒု သဥပါဒိသေသော၊ ယထာ ဝိမုတ္တော အဟု တံ သုဏောမ’’။
၃၅၇.
‘‘အစ္ဆေစ္ဆိ [အဆေဇ္ဇိ (က.)] တဏှံ ဣဓ နာမရူပေ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
ကဏှဿ [တဏှာယ (က.)] သောတံ ဒီဃရတ္တာနုသယိတံ။
အတာရိ ဇာတိံ မရဏံ အသေသံ၊’’
ဣစ္စဗြဝီ ဘဂဝါ ပဉ္စသေဋ္ဌော။
၃၅၈.
‘‘ဧသ သုတွာ ပသီဒါမိ၊ ဝစော တေ ဣသိသတ္တမ။
အမောဃံ ကိရ မေ ပုဋ္ဌံ၊ န မံ ဝဉ္စေသိ ဗြာဟ္မဏော။၃၅၉.
‘‘ယထာဝါဒီ တထာကာရီ၊ အဟု ဗုဒ္ဓဿ သာဝကော။
အစ္ဆိဒါ မစ္စုနော ဇာလံ၊ တတံ မာယာဝိနော ဒဠှံ။၃၆၀.
‘‘အဒ္ဒသာ ဘဂဝါ အာဒိံ၊ ဥပါဒါနဿ ကပ္ပိယော။
အစ္စဂါ ဝတ ကပ္ပါယနော၊ မစ္စုဓေယျံ သုဒုတ္တရ’’န္တိ။နိဂြောဓကပ္ပသုတ္တံ ဒွာဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၃. သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တံ
၃၆၁.
‘‘ပုစ္ဆာမိ မုနိံ ပဟူတပညံ၊
တိဏ္ဏံ ပါရင်္ဂတံ ပရိနိဗ္ဗုတံ ဌိတတ္တံ။
နိက္ခမ္မ ဃရာ ပနုဇ္ဇ ကာမေ၊ ကထံ ဘိက္ခုသမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ’’။
၃၆၂.
‘‘ယဿ မင်္ဂလာ သမူဟတာ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
ဥပ္ပါတာ သုပိနာ စ လက္ခဏာ စ။
သော မင်္ဂလဒောသဝိပ္ပဟီနော၊

သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၆၃.
‘‘ရာဂံ ဝိနယေထ မာနုသေသု၊ ဒိဗ္ဗေသု ကာမေသု စာပိ ဘိက္ခု။
အတိက္ကမ္မ ဘဝံ သမေစ္စ ဓမ္မံ၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။၃၆၄.
‘‘ဝိပိဋ္ဌိကတွာန ပေသုဏာနိ၊ ကောဓံ ကဒရိယံ ဇဟေယျ ဘိက္ခု။
အနုရောဓဝိရောဓဝိပ္ပဟီနော၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။၃၆၅.
‘‘ဟိတွာန ပိယဉ္စ အပ္ပိယဉ္စ၊ အနုပါဒါယ အနိဿိတော ကုဟိဉ္စိ။သံယောဇနိယေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တော၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။၃၆၆.
‘‘န သော ဥပဓီသု သာရမေတိ၊ အာဒါနေသု ဝိနေယျ ဆန္ဒရာဂံ။
သော အနိဿိတော အနညနေယျော၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၆၇.
‘‘ဝစသာ မနသာ စ ကမ္မုနာ စ၊ အဝိရုဒ္ဓေါ သမ္မာ ဝိဒိတွာ ဓမ္မံ။
နိဗ္ဗာနပဒါဘိပတ္ထယာနော၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၆၈.
‘‘ယော ဝန္ဒတိ မန္တိ နုဏ္ဏမေယျ [နုန္နမေယျ (?)]၊ အက္ကုဋ္ဌောပိ န သန္ဓိယေထ ဘိက္ခု။လဒ္ဓါ ပရဘောဇနံ န မဇ္ဇေ၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၆၉.
‘‘လောဘဉ္စ ဘဝဉ္စ ဝိပ္ပဟာယ၊ ဝိရတော ဆေဒနဗန္ဓနာ စ [ဆေဒနဗန္ဓနတော (သီ. သျာ.)] ဘိက္ခု။သော တိဏ္ဏကထံကထော ဝိသလ္လော၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၇၀.
‘‘သာရုပ္ပံ အတ္တနော ဝိဒိတွာ၊ နော စ ဘိက္ခု ဟိံသေယျ ကဉ္စိ လောကေ။
ယထာ တထိယံ ဝိဒိတွာ ဓမ္မံ၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၇၁.
‘‘ယဿာနုသယာ န သန္တိ ကေစိ၊ မူလာ စ [မူလာ (သီ. သျာ.)] အကုသလာ သမူဟတာသေ။
သော နိရာသော [နိရာသယော (သီ.)၊ နိရာသသော (သျာ.)] အနာသိသာနော [အနာသယာနော (သီ. ပီ.)၊ အနာသသာနော (သျာ.)]၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၇၂.
‘‘အာသဝခီဏော ပဟီနမာနော၊ သဗ္ဗံ ရာဂပထံ ဥပါတိဝတ္တော။
ဒန္တော ပရိနိဗ္ဗုတော ဌိတတ္တော၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၇၃.
‘‘သဒ္ဓေါ သုတဝါ နိယာမဒဿီ၊ ဝဂ္ဂဂတေသု န ဝဂ္ဂသာရိ ဓီရော။
လောဘံ ဒောသံ ဝိနေယျ ပဋိဃံ၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။၃၇၄.

‘‘သံသုဒ္ဓဇိနော ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒော၊ ဓမ္မေသု ဝသီ ပါရဂူ အနေဇော။သင်္ခါရနိရောဓဉာဏကုသလော၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၇၅.
‘‘အတီတေသု အနာဂတေသု စာပိ၊ ကပ္ပါတီတော အတိစ္စသုဒ္ဓိပညော။
သဗ္ဗာယတနေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တော၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ။
၃၇၆.
‘‘အညာယ ပဒံ သမေစ္စ ဓမ္မံ၊ ဝိဝဋံ ဒိသွာန ပဟာနမာသဝါနံ။
သဗ္ဗုပဓီနံ ပရိက္ခယာနော [ပရိက္ခယာ (ပီ.)]၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျ’’။
၃၇၇.
‘‘အဒ္ဓါ ဟိ ဘဂဝါ တထေဝ ဧတံ၊ ယော သော ဧဝံဝိဟာရီ ဒန္တော ဘိက္ခု။
သဗ္ဗသံယောဇနယောဂဝီတိဝတ္တော [သဗ္ဗသံယောဇနိယေ စ ဝီတိဝတ္တော (သီ. သျာ. ပီ.)]၊ သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျာ’’တိ။
သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တံ တေရသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၄. ဓမ္မိကသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ဓမ္မိကော ဥပါသကော ပဉ္စဟိ ဥပါသကသတေဟိ သဒ္ဓိံ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ဓမ္မိကော ဥပါသကော ဘဂဝန္တံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –
၃၇၈.
‘‘ပုစ္ဆာမိ တံ ဂေါတမ ဘူရိပည၊ ကထံကရော သာဝကော သာဓု ဟောတိ။
ယော ဝါ အဂါရာ အနဂါရမေတိ၊ အဂါရိနော ဝါ ပနုပါသကာသေ။
၃၇၉.
‘‘တုဝဉှိ လောကဿ သဒေဝကဿ၊ ဂတိံ ပဇာနာသိ ပရာယဏဉ္စ။
န စတ္ထိ တုလျော နိပုဏတ္ထဒဿီ၊ တုဝဉှိ ဗုဒ္ဓံ ပဝရံ ဝဒန္တိ။၃၈၀.
‘‘သဗ္ဗံ တုဝံ ဉာဏမဝေစ္စ ဓမ္မံ၊ ပကာသေသိ သတ္တေ အနုကမ္ပမာနော။ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒောသိ သမန္တစက္ခု၊ ဝိရောစသိ ဝိမလော သဗ္ဗလောကေ။၃၈၁.
‘‘အာဂဉ္ဆိ တေ သန္တိကေ နာဂရာဇာ၊ ဧရာဝဏော နာမ ဇိနောတိ သုတွာ။သောပိ တယာ မန္တယိတွာဇ္ဈဂမာ၊ သာဓူတိ သုတွာန ပတီတရူပေါ။၃၈၂.
‘‘ရာဇာပိ တံ ဝေဿဝဏော ကုဝေရော၊ ဥပေတိ ဓမ္မံ ပရိပုစ္ဆမာနော။တဿာပိ တွံ ပုစ္ဆိတော ဗြူသိ ဓီရ၊ သော စာပိ သုတွာန ပတီတရူပေါ။၃၈၃.
‘‘ယေ ကေစိမေ တိတ္ထိယာ ဝါဒသီလာ၊ အာဇီဝကာ ဝါ ယဒိ ဝါ နိဂဏ္ဌာ။ပညာယ တံ နာတိတရန္တိ သဗ္ဗေ၊ ဌိတော ဝဇန္တံ ဝိယ သီဃဂါမိံ။၃၈၄.

‘‘ယေ ကေစိမေ ဗြာဟ္မဏာ ဝါဒသီလာ၊ ဝုဒ္ဓါ စာပိ ဗြာဟ္မဏာ သန္တိ ကေစိ။
သဗ္ဗေ တယိ အတ္ထဗဒ္ဓါ ဘဝန္တိ၊ ယေ စာပိ အညေ ဝါဒိနော မညမာနာ။
၃၈၅.
‘‘အယဉှိ ဓမ္မော နိပုဏော သုခေါ စ၊ ယောယံ တယာ ဘဂဝါ သုပ္ပဝုတ္တော။
တမေဝ သဗ္ဗေပိ [သဗ္ဗေ မယံ (သျာ.)] သုဿူသမာနာ၊ တံ နော ဝဒ ပုစ္ဆိတော ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌ။၃၈၆.
‘‘သဗ္ဗေပိ မေ ဘိက္ခဝေါ သန္နိသိန္နာ၊ ဥပါသကာ စာပိ တထေဝ သောတုံ။
သုဏန္တု ဓမ္မံ ဝိမလေနာနုဗုဒ္ဓံ၊ သုဘာသိတံ ဝါသဝဿေဝ ဒေဝါ’’။
၃၈၇.
‘‘သုဏာထ မေ ဘိက္ခဝေါ သာဝယာမိ ဝေါ၊ ဓမ္မံ ဓုတံ တဉ္စ စရာထ သဗ္ဗေ။
ဣရိယာပထံ ပဗ္ဗဇိတာနုလောမိကံ၊ သေဝေထ နံ အတ္ထဒသော မုတီမာ။၃၈၈.
‘‘နော ဝေ ဝိကာလေ ဝိစရေယျ ဘိက္ခု၊ ဂါမေ စ ပိဏ္ဍာယ စရေယျ ကာလေ။အကာလစာရိဉှိ သဇန္တိ သင်္ဂါ၊ တသ္မာ ဝိကာလေ န စရန္တိ ဗုဒ္ဓါ။၃၈၉.
‘‘ရူပါ စ သဒ္ဒာ စ ရသာ စ ဂန္ဓာ၊ ဖဿာ စ ယေ သမ္မဒယန္တိ သတ္တေ။
ဧတေသု ဓမ္မေသု ဝိနေယျ ဆန္ဒံ၊ ကာလေန သော ပဝိသေ ပါတရာသံ။
၃၉၀.
‘‘ပိဏ္ဍဉ္စ ဘိက္ခု သမယေန လဒ္ဓါ၊ ဧကော ပဋိက္ကမ္မ ရဟော နိသီဒေ။အဇ္ဈတ္တစိန္တီ န မနော ဗဟိဒ္ဓါ၊ နိစ္ဆာရယေ သင်္ဂဟိတတ္တဘာဝေါ။၃၉၁.
‘‘သစေပိ သော သလ္လပေ သာဝကေန၊ အညေန ဝါ ကေနစိ ဘိက္ခုနာ ဝါ။
ဓမ္မံ ပဏီတံ တမုဒါဟရေယျ၊ န ပေသုဏံ နောပိ ပရူပဝါဒံ။
၃၉၂.
‘‘ဝါဒဉှိ ဧကေ ပဋိသေနိယန္တိ၊ န တေ ပသံသာမ ပရိတ္တပညေ။
တတော တတော နေ ပသဇန္တိ သင်္ဂါ၊ စိတ္တဉှိ တေ တတ္ထ ဂမေန္တိ ဒူရေ။၃၉၃.
‘‘ပိဏ္ဍံ ဝိဟာရံ သယနာသနဉ္စ၊ အာပဉ္စ သင်္ဃာဋိရဇူပဝါဟနံ။
သုတွာန ဓမ္မံ သုဂတေန ဒေသိတံ၊ သင်္ခါယ သေဝေ ဝရပညသာဝကော။
၃၉၄.
‘‘တသ္မာ ဟိ ပိဏ္ဍေ သယနာသနေ စ၊ အာပေ စ သင်္ဃာဋိရဇူပဝါဟနေ။
ဧတေသု ဓမ္မေသု အနူပလိတ္တော၊ ဘိက္ခု ယထာ ပေါက္ခရေ ဝါရိဗိန္ဒု။
၃၉၅.
‘‘ဂဟဋ္ဌဝတ္တံ ပန ဝေါ ဝဒါမိ၊ ယထာကရော သာဝကော သာဓု ဟောတိ။
န ဟေသ [န ဟေသော (သီ.)] လဗ္ဘာ သပရိဂ္ဂဟေန၊ ဖဿေတုံ ယော ကေဝလော ဘိက္ခုဓမ္မော။

၃၉၆.
‘‘ပါဏံ န ဟနေ [န ဟာနေ (သီ.)] န စ ဃာတယေယျ၊ န စာနုဇညာ ဟနတံ ပရေသံ။
သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ၊ ယေ ထာဝရာ ယေ စ တသာ သန္တိ [တသန္တိ (သီ. ပီ.)] လောကေ။၃၉၇.
‘‘တတော အဒိန္နံ ပရိဝဇ္ဇယေယျ၊ ကိဉ္စိ ကွစိ သာဝကော ဗုဇ္ဈမာနော။
န ဟာရယေ ဟရတံ နာနုဇညာ၊ သဗ္ဗံ အဒိန္နံ ပရိဝဇ္ဇယေယျ။
၃၉၈.
‘‘အဗြဟ္မစရိယံ ပရိဝဇ္ဇယေယျ၊ အင်္ဂါရကာသုံ ဇလိတံဝ ဝိညူ။
အသမ္ဘုဏန္တော ပန ဗြဟ္မစရိယံ၊ ပရဿ ဒါရံ န အတိက္ကမေယျ။
၃၉၉.
‘‘သဘဂ္ဂတော ဝါ ပရိသဂ္ဂတော ဝါ၊ ဧကဿ ဝေကော [စေတော (သီ. သျာ.)] န မုသာ ဘဏေယျ။န ဘာဏယေ ဘဏတံ နာနုဇညာ၊ သဗ္ဗံ အဘူတံ ပရိဝဇ္ဇယေယျ။
၄၀၀.
‘‘မဇ္ဇဉ္စ ပါနံ န သမာစရေယျ၊ ဓမ္မံ ဣမံ ရောစယေ ယော ဂဟဋ္ဌော။
န ပါယယေ ပိဝတံ နာနုဇညာ၊ ဥမ္မာဒနန္တံ ဣတိ နံ ဝိဒိတွာ။
၄၀၁.
‘‘မဒါ ဟိ ပါပါနိ ကရောန္တိ ဗာလာ၊ ကာရေန္တိ စညေပိ ဇနေ ပမတ္တေ။
ဧတံ အပုညာယတနံ ဝိဝဇ္ဇယေ၊ ဥမ္မာဒနံ မောဟနံ ဗာလကန္တံ။
၄၀၂.
‘‘ပါဏံ န ဟနေ န စာဒိန္နမာဒိယေ၊ မုသာ န ဘာသေ န စ မဇ္ဇပေါ သိယာ။အဗြဟ္မစရိယာ ဝိရမေယျ မေထုနာ၊ ရတ္တိံ န ဘုဉ္ဇေယျ ဝိကာလဘောဇနံ။၄၀၃.
‘‘မာလံ န ဓာရေ န စ ဂန္ဓမာစရေ၊ မဉ္စေ ဆမာယံ ဝ သယေထ သန္ထတေ။
ဧတဉှိ အဋ္ဌင်္ဂိကမာဟုပေါသထံ၊ ဗုဒ္ဓေန ဒုက္ခန္တဂုနာ ပကာသိတံ။၄၀၄.
‘‘တတော စ ပက္ခဿုပဝဿုပေါသထံ၊ စာတုဒ္ဒသိံ ပဉ္စဒသိဉ္စ အဋ္ဌမိံ။ပါဋိဟာရိယပက္ခဉ္စ ပသန္နမာနသော၊ အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ သုသမတ္တရူပံ။၄၀၅.
‘‘တတော စ ပါတော ဥပဝုတ္ထုပေါသထော၊ အန္နေန ပါနေန စ ဘိက္ခုသင်္ဃံ။ပသန္နစိတ္တော အနုမောဒမာနော၊ ယထာရဟံ သံဝိဘဇေထ ဝိညူ။
၄၀၆.
‘‘ဓမ္မေန မာတာပိတရော ဘရေယျ၊ ပယောဇယေ ဓမ္မိကံ သော ဝဏိဇ္ဇံ။
ဧတံ ဂိဟီ ဝတ္တယမပ္ပမတ္တော၊ သယမ္ပဘေ နာမ ဥပေတိ ဒေဝေ’’တိ။
ဓမ္မိကသုတ္တံ စုဒ္ဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
စူဠဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော နိဋ္ဌိတော။

တဿုဒ္ဒာနံ –
ရတနာမဂန္ဓော ဟိရိ စ၊ မင်္ဂလံ သူစိလောမေန။
ဓမ္မစရိယဉ္စ ဗြာဟ္မဏော [ကပိလော ဗြာဟ္မဏောပိ စ (သျာ. က.)]၊ နာဝါ ကိံသီလမုဋ္ဌာနံ။ရာဟုလော ပုန ကပ္ပေါ စ၊ ပရိဗ္ဗာဇနိယံ တထာ။
ဓမ္မိကဉ္စ ဝိဒုနော အာဟု၊ စူဠဝဂ္ဂန္တိ စုဒ္ဒသာတိ။
၃. မဟာဝဂ္ဂေါ
၁. ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ္တံ
၄၀၇.
ပဗ္ဗဇ္ဇံ ကိတ္တယိဿာမိ၊ ယထာ ပဗ္ဗဇိ စက္ခုမာ။
ယထာ ဝီမံသမာနော သော၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ သမရောစယိ။
၄၀၈.
သမ္ဗာဓောယံ ဃရာဝါသော၊ ရဇဿာယတနံ ဣတိ။
အဗ္ဘောကာသောဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ဣတိ ဒိသွာန ပဗ္ဗဇိ။၄၀၉.
ပဗ္ဗဇိတွာန ကာယေန၊ ပါပကမ္မံ ဝိဝဇ္ဇယိ။
ဝစီဒုစ္စရိတံ ဟိတွာ၊ အာဇီဝံ ပရိသောဓယိ။
၄၁၀.
အဂမာ ရာဇဂဟံ ဗုဒ္ဓေါ၊ မဂဓာနံ ဂိရိဗ္ဗဇံ။
ပိဏ္ဍာယ အဘိဟာရေသိ၊ အာကိဏ္ဏဝရလက္ခဏော။
၄၁၁.
တမဒ္ဒသာ ဗိမ္ဗိသာရော၊ ပါသာဒသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတော။ဒိသွာ လက္ခဏသမ္ပန္နံ၊ ဣမမတ္ထံ အဘာသထ။
၄၁၂.
‘‘ဣမံ ဘောန္တော နိသာမေထ၊ အဘိရူပေါ ဗြဟာ သုစိ။စရဏေန စ သမ္ပန္နော၊ ယုဂမတ္တဉ္စ ပေက္ခတိ။
၄၁၃.
‘‘ဩက္ခိတ္တစက္ခု သတိမာ၊ နာယံ နီစကုလာမိဝ။
ရာဇဒူတာဘိဓာဝန္တု၊ ကုဟိံ ဘိက္ခု ဂမိဿတိ’’။၄၁၄.
တေ ပေသိတာ ရာဇဒူတာ၊ ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓိသုံ။ကုဟိံ ဂမိဿတိ ဘိက္ခု၊ ကတ္ထ ဝါသော ဘဝိဿတိ။၄၁၅.
သပဒါနံ စရမာနော၊ ဂုတ္တဒွာရော သုသံဝုတော။ခိပ္ပံ ပတ္တံ အပူရေသိ၊ သမ္ပဇာနော ပဋိဿတော။၄၁၆.

ပိဏ္ဍစာရံ စရိတွာန၊ နိက္ခမ္မ နဂရာ မုနိ။
ပဏ္ဍဝံ အဘိဟာရေသိ၊ ဧတ္ထ ဝါသော ဘဝိဿတိ။
၄၁၇.
ဒိသွာန ဝါသူပဂတံ၊ တယော [တတော (သီ. ပီ.)] ဒူတာ ဥပါဝိသုံ။
တေသု ဧကောဝ [ဧကော စ ဒူတော (သီ. သျာ. ပီ.)] အာဂန္တွာ၊ ရာဇိနော ပဋိဝေဒယိ။၄၁၈.
‘‘ဧသ ဘိက္ခု မဟာရာဇ၊ ပဏ္ဍဝဿ ပုရတ္ထတော [ပုရက္ခတော (သျာ. က.)]။
နိသိန္နော ဗျဂ္ဃုသဘောဝ၊ သီဟောဝ ဂိရိဂဗ္ဘရေ’’။
၄၁၉.
သုတွာန ဒူတဝစနံ၊ ဘဒ္ဒယာနေန ခတ္တိယော။
တရမာနရူပေါ နိယျာသိ၊ ယေန ပဏ္ဍဝပဗ္ဗတော။
၄၂၀.
သ ယာနဘူမိံ ယာယိတွာ၊ ယာနာ ဩရုယှ ခတ္တိယော။
ပတ္တိကော ဥပသင်္ကမ္မ၊ အာသဇ္ဇ နံ ဥပါဝိသိ။
၄၂၁.
နိသဇ္ဇ ရာဇာ သမ္မောဒိ၊ ကထံ သာရဏီယံ တတော။
ကထံ သော ဝီတိသာရေတွာ၊ ဣမမတ္ထံ အဘာသထ။
၄၂၂.
‘‘ယုဝါ စ ဒဟရော စာသိ၊ ပဌမုပ္ပတ္တိကော [ပဌမုပ္ပတ္တိယာ (သီ.)၊ ပဌမုပ္ပတ္တိတော (သျာ.)] သုသု။ဝဏ္ဏာရောဟေန သမ္ပန္နော၊ ဇာတိမာ ဝိယ ခတ္တိယော။
၄၂၃.
‘‘သောဘယန္တော အနီကဂ္ဂံ၊ နာဂသင်္ဃပုရက္ခတော။
ဒဒါမိ ဘောဂေ ဘုဉ္ဇဿု၊ ဇာတိံ အက္ခါဟိ ပုစ္ဆိတော’’။
၄၂၄.
‘‘ဥဇုံ ဇနပဒော ရာဇ၊ ဟိမဝန္တဿ ပဿတော။
ဓနဝီရိယေန သမ္ပန္နော၊ ကောသလေသု [ကောသလဿ (သျာ. က.)] နိကေတိနော။
၄၂၅.
‘‘အာဒိစ္စာ [အာဒိစ္စော (က.)] နာမ ဂေါတ္တေန၊ သာကိယာ [သာကိယော (က.)] နာမ ဇာတိယာ။တမှာ ကုလာ ပဗ္ဗဇိတောမှိ၊ န ကာမေ အဘိပတ္ထယံ။
၄၂၆.
‘‘ကာမေသွာဒီနဝံ ဒိသွာ၊ နေက္ခမ္မံ ဒဋ္ဌု ခေမတော။
ပဓာနာယ ဂမိဿာမိ၊ ဧတ္ထ မေ ရဉ္ဇတီ မနော’’တိ။
ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ္တံ ပဌမံ နိဋ္ဌိတံ။
၂. ပဓာနသုတ္တံ
၄၂၇.

‘‘တံ မံ ပဓာနပဟိတတ္တံ၊ နဒိံ နေရဉ္ဇရံ ပတိ။ဝိပရက္ကမ္မ ဈာယန္တံ၊ ယောဂက္ခေမဿ ပတ္တိယာ။၄၂၈.
‘‘နမုစီ ကရုဏံ ဝါစံ၊ ဘာသမာနော ဥပါဂမိ။
‘ကိသော တွမသိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော၊ သန္တိကေ မရဏံ တဝ။
၄၂၉.
‘‘‘သဟဿဘာဂေါ မရဏဿ၊ ဧကံသော တဝ ဇီဝိတံ။
ဇီဝ ဘော ဇီဝိတံ သေယျော၊ ဇီဝံ ပုညာနိ ကာဟသိ။
၄၃၀.
‘‘‘စရတော စ တေ ဗြဟ္မစရိယံ၊ အဂ္ဂိဟုတ္တဉ္စ ဇူဟတော။
ပဟူတံ စီယတေ ပုညံ၊ ကိံ ပဓာနေန ကာဟသိ။
၄၃၁.
‘‘‘ဒုဂ္ဂေါ မဂ္ဂေါ ပဓာနာယ၊ ဒုက္ကရော ဒုရဘိသမ္ဘဝေါ’’’။
ဣမာ ဂါထာ ဘဏံ မာရော၊ အဋ္ဌာ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ။
၄၃၂.
တံ တထာဝါဒိနံ မာရံ၊ ဘဂဝါ ဧတဒဗြဝိ။
‘‘ပမတ္တဗန္ဓု ပါပိမ၊ ယေနတ္ထေန [သေနတ္ထေန (?)၊ အတ္တနော အတ္ထေန (အဋ္ဌ. သံဝဏ္ဏနာ)] ဣဓာဂတော။၄၃၃.
‘‘အဏုမတ္တောပိ [အဏုမတ္တေနပိ (သီ. သျာ.)] ပုညေန၊ အတ္ထော မယှံ န ဝိဇ္ဇတိ။
ယေသဉ္စ အတ္ထော ပုညေန၊ တေ မာရော ဝတ္တုမရဟတိ။
၄၃၄.
‘‘အတ္ထိ သဒ္ဓါ တထာ [တတော (သီ. ပီ.)၊ တပေါ (သျာ. က.)] ဝီရိယံ၊ ပညာ စ မမ ဝိဇ္ဇတိ။
ဧဝံ မံ ပဟိတတ္တမ္ပိ၊ ကိံ ဇီဝမနုပုစ္ဆသိ။
၄၃၅.
‘‘နဒီနမပိ သောတာနိ၊ အယံ ဝါတော ဝိသောသယေ။
ကိဉ္စ မေ ပဟိတတ္တဿ၊ လောဟိတံ နုပသုဿယေ။
၄၃၆.
‘‘လောဟိတေ သုဿမာနမှိ၊ ပိတ္တံ သေမှဉ္စ သုဿတိ။
မံသေသု ခီယမာနေသု၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသီဒတိ။
ဘိယျော သတိ စ ပညာ စ၊ သမာဓိ မမ တိဋ္ဌတိ။
၄၃၇.
‘‘တဿ မေဝံ ဝိဟရတော၊ ပတ္တဿုတ္တမဝေဒနံ။
ကာမေသု [ကာမေ (သီ. သျာ.)] နာပေက္ခတေ စိတ္တံ၊ ပဿ သတ္တဿ သုဒ္ဓတံ။၄၃၈.
‘‘ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာ၊ ဒုတိယာ အရတိ ဝုစ္စတိ။

တတိယာ ခုပ္ပိပါသာ တေ၊ စတုတ္ထီ တဏှာ ပဝုစ္စတိ။
၄၃၉.
‘‘ပဉ္စမံ [ပဉ္စမီ (သီ. ပီ.)] ထိနမိဒ္ဓံ တေ၊ ဆဋ္ဌာ ဘီရူ ပဝုစ္စတိ။သတ္တမီ ဝိစိကိစ္ဆာ တေ၊ မက္ခေါ ထမ္ဘော တေ အဋ္ဌမော။
၄၄၀.
‘‘လာဘော သိလောကော သက္ကာရော၊ မိစ္ဆာလဒ္ဓေါ စ ယော ယသော။
ယော စတ္တာနံ သမုက္ကံသေ၊ ပရေ စ အဝဇာနတိ။
၄၄၁.
‘‘ဧသာ နမုစိ တေ သေနာ၊ ကဏှဿာဘိပ္ပဟာရိနီ။
န နံ အသူရော ဇိနာတိ၊ ဇေတွာ စ လဘတေ သုခံ။
၄၄၂.
‘‘ဧသ မုဉ္ဇံ ပရိဟရေ၊ ဓိရတ္ထု မမ [ဣဒ (က.)] ဇီဝိတံ။သင်္ဂါမေ မေ မတံ သေယျော၊ ယံ စေ ဇီဝေ ပရာဇိတော။၄၄၃.
‘‘ပဂါဠှေတ္ထ န ဒိဿန္တိ၊ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ။
တဉ္စ မဂ္ဂံ န ဇာနန္တိ၊ ယေန ဂစ္ဆန္တိ သုဗ္ဗတာ။
၄၄၄.
‘‘သမန္တာ ဓဇိနိံ ဒိသွာ၊ ယုတ္တံ မာရံ သဝါဟနံ။
ယုဒ္ဓါယ ပစ္စုဂ္ဂစ္ဆာမိ၊ မာ မံ ဌာနာ အစာဝယိ။
၄၄၅.
‘‘ယံ တေ တံ နပ္ပသဟတိ၊ သေနံ လောကော သဒေဝကော။
တံ တေ ပညာယ ဘေစ္ဆာမိ [ဂစ္ဆာမိ (သီ.)၊ ဝေစ္ဆာမိ (သျာ.)၊ ဝဇ္ဈာမိ (က.)]၊ အာမံ ပတ္တံဝ အသ္မနာ [ပက္ကံဝ အမုနာ (က.)]။
၄၄၆.
‘‘ဝသီကရိတွာ [ဝသိံ ကရိတွာ (ဗဟူသု)] သင်္ကပ္ပံ၊ သတိဉ္စ သူပတိဋ္ဌိတံ။
ရဋ္ဌာ ရဋ္ဌံ ဝိစရိဿံ၊ သာဝကေ ဝိနယံ ပုထူ။
၄၄၇.
‘‘တေ အပ္ပမတ္တာ ပဟိတတ္တာ၊ မမ သာသနကာရကာ။
အကာမဿ [အကာမာ (က.)] တေ ဂမိဿန္တိ၊ ယတ္ထ ဂန္တွာ န သောစရေ’’။
၄၄၈.
‘‘သတ္တ ဝဿာနိ ဘဂဝန္တံ၊ အနုဗန္ဓိံ ပဒါပဒံ။
ဩတာရံ နာဓိဂစ္ဆိဿံ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ သတီမတော။
၄၄၉.
‘‘မေဒဝဏ္ဏံဝ ပါသာဏံ၊ ဝါယသော အနုပရိယဂါ။
အပေတ္ထ မုဒုံ [မုဒု (သီ.)] ဝိန္ဒေမ၊ အပိ အဿာဒနာ သိယာ။၄၅၀.

‘‘အလဒ္ဓါ တတ္ထ အဿာဒံ၊ ဝါယသေတ္တော အပက္ကမိ။
ကာကောဝ သေလမာသဇ္ဇ၊ နိဗ္ဗိဇ္ဇာပေမ ဂေါတမံ’’။
၄၅၁.
တဿ သောကပရေတဿ၊ ဝီဏာ ကစ္ဆာ အဘဿထ။
တတော သော ဒုမ္မနော ယက္ခေါ၊ တတ္ထေဝန္တရဓာယထာတိ။
ပဓာနသုတ္တံ ဒုတိယံ နိဋ္ဌိတံ။
၃. သုဘာသိတသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧက သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ဘိက္ခဝေါ’’တိ။ ‘‘ဘဒန္တေ’’တိ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသုံ။ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ –
‘‘စတူဟိ၊ ဘိက္ခဝေ၊ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ ဝါစာ သုဘာသိတာ ဟောတိ၊ န ဒုဗ္ဘာသိတာ၊ အနဝဇ္ဇာ စ အနနုဝဇ္ဇာ စ ဝိညူနံ။ ကတမေဟိ စတူဟိ? ဣဓ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခု သုဘာသိတံယေဝ ဘာသတိ နော ဒုဗ္ဘာသိတံ၊ ဓမ္မံယေဝ ဘာသတိ နော အဓမ္မံ၊ ပိယံယေဝ ဘာသတိ နော အပ္ပိယံ၊ သစ္စံယေဝ ဘာသတိ နော အလိကံ။ ဣမေဟိ ခေါ၊ ဘိက္ခဝေ၊ စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ ဝါစာ သုဘာသိတာ ဟောတိ၊ နော ဒုဗ္ဘာသိတာ၊ အနဝဇ္ဇာ စ အနနုဝဇ္ဇာ စ ဝိညူန’’န္တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ – ၄၅၂.
‘‘သုဘာသိတံ ဥတ္တမမာဟု သန္တော၊ ဓမ္မံ ဘဏေ နာဓမ္မံ တံ ဒုတိယံ။
ပိယံ ဘဏေ နာပ္ပိယံ တံ တတိယံ၊ သစ္စံ ဘဏေ နာလိကံ တံ စတုတ္ထ’’န္တိ။
အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ စီဝရံ ကတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ပဋိဘာတိ မံ ဘဂဝါ၊ ပဋိဘာတိ မံ သုဂတာ’’တိ။ ‘‘ပဋိဘာတု တံ ဝင်္ဂီသာ’’တိ ဘဂဝါ အဝေါစ။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဝင်္ဂီသော ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပါဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –
၄၅၃.
‘‘တမေဝ ဝါစံ ဘာသေယျ၊ ယာယတ္တာနံ န တာပယေ။
ပရေ စ န ဝိဟိံသေယျ၊ သာ ဝေ ဝါစာ သုဘာသိတာ။
၄၅၄.
‘‘ပိယဝါစမေဝ ဘာသေယျ၊ ယာ ဝါစာ ပဋိနန္ဒိတာ။
ယံ အနာဒါယ ပါပါနိ၊ ပရေသံ ဘာသတေ ပိယံ။
၄၅၅.
‘‘သစ္စံ ဝေ အမတာ ဝါစာ၊ ဧသ ဓမ္မော သနန္တနော။
သစ္စေ အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ၊ အာဟု သန္တော ပတိဋ္ဌိတာ။
၄၅၆.
‘‘ယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘာသတိ ဝါစံ၊ ခေမံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ။
ဒုက္ခဿန္တကိရိယာယ၊ သာ ဝေ ဝါစာနမုတ္တမာ’’တိ။
သုဘာသိတသုတ္တံ တတိယံ နိဋ္ဌိတံ။
၄. သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ကောသလေသု ဝိဟရတိ သုန္ဒရိကာယ နဒိယာ တီရေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော သုန္ဒရိကာယ နဒိယာ တီရေ အဂ္ဂိံ ဇုဟတိ၊ အဂ္ဂိဟုတ္တံ ပရိစရတိ။အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော အဂ္ဂိံ ဇုဟိတွာ အဂ္ဂိဟုတ္တံ ပရိစရိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာသမန္တာ စတုဒ္ဒိသာ အနုဝိလောကေသိ – ‘‘ကော နု ခေါ ဣမံ ဟဗျသေသံ ဘုဉ္ဇေယျာ’’တိ? အဒ္ဒသာ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ အဝိဒူရေ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ သသီသံ ပါရုတံ နိသိန္နံ;

ဒိသွာန ဝါမေန ဟတ္ထေန ဟဗျသေသံ ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ကမဏ္ဍလုံ ဂဟေတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။
အထ ခေါ ဘဂဝါ သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ပဒသဒ္ဒေန သီသံ ဝိဝရိ။ အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇောဗြာဟ္မဏော – ‘‘မုဏ္ဍော အယံ ဘဝံ၊ မုဏ္ဍကော အယံ ဘဝ’’န္တိ တတောဝ ပုန နိဝတ္တိတုကာမော အဟောသိ။အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘မုဏ္ဍာပိ ဟိ ဣဓေကစ္စေ ဗြာဟ္မဏာ ဘဝန္တိ၊ယံနူနာဟံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဇာတိံ ပုစ္ဆေယျ’’န္တိ။ အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကိံဇစ္စော ဘဝ’’န္တိ?
အထ ခေါ ဘဂဝါ သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇံ ဗြာဟ္မဏံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –
၄၅၇.
‘‘န ဗြာဟ္မဏော နောမှိ န ရာဇပုတ္တော၊ န ဝေဿာယနော ဥဒ ကောစိ နောမှိ။
ဂေါတ္တံ ပရိညာယ ပုထုဇ္ဇနာနံ၊ အကိဉ္စနော မန္တ စရာမိ လောကေ။
၄၅၈.
‘‘သင်္ဃာဋိဝါသီ အဂဟော စရာမိ [အဂိဟော (က. သီ. ပီ.) အဂေဟော (ကတ္ထစိ)]၊ နိဝုတ္တကေသော အဘိနိဗ္ဗုတတ္တော။
အလိပ္ပမာနော ဣဓ မာဏဝေဟိ၊ အကလ္လံ မံ ဗြာဟ္မဏ ပုစ္ဆသိ ဂေါတ္တပဉှံ’’။
၄၅၉.
‘‘ပုစ္ဆန္တိ ဝေ ဘော ဗြာဟ္မဏာ၊ ဗြာဟ္မဏေဘိ သဟ ဗြာဟ္မဏော နော ဘဝ’’န္တိ။
၄၆၀.
‘‘ဗြာဟ္မဏော ဟိ စေ တွံ ဗြူသိ၊ မဉ္စ ဗြူသိ အဗြာဟ္မဏံ။
တံ တံ သာဝိတ္တိံ ပုစ္ဆာမိ၊ တိပဒံ စတုဝီသတက္ခရံ။
၄၆၁.
‘‘ကိံ နိဿိတာ ဣသယော မနုဇာ၊ ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏာ [ပဌမပါဒန္တော] ဒေဝတာနံ။ယညမကပ္ပယိံသု ပုထူ ဣဓ လောကေ [ဒုတိယပါဒန္တော (သီ.)]။
၄၆၂.
‘‘ယဒန္တဂူ ဝေဒဂူ ယညကာလေ၊ ယဿာဟုတိံ လဘေ တဿိဇ္ဈေတိ ဗြူမိ’’။
၄၆၃.
‘‘အဒ္ဓါ ဟိ တဿ ဟုတမိဇ္ဈေ၊ (ဣတိ ဗြာဟ္မဏော)
ယံ တာဒိသံ ဝေဒဂုမဒ္ဒသာမ။
တုမှာဒိသာနဉှိ အဒဿနေန၊ အညော ဇနော ဘုဉ္ဇတိ ပူရဠာသံ’’။
၄၆၄.
‘‘တသ္မာတိဟ တွံ ဗြာဟ္မဏ အတ္ထေန၊ အတ္ထိကော ဥပသင်္ကမ္မ ပုစ္ဆ။သန္တံ ဝိဓူမံ အနီဃံ နိရာသံ၊ အပ္ပေဝိဓ အဘိဝိန္ဒေ သုမေဓံ’’။၄၆၅.
‘‘ယညေ ရတောဟံ ဘော ဂေါတမ၊ ယညံ ယိဋ္ဌုကာမော နာဟံ ပဇာနာမိ။
အနုသာသတု မံ ဘဝံ၊ ယတ္ထ ဟုတံ ဣဇ္ဈတေ ဗြူဟိ မေ တံ’’။
‘‘တေန ဟိ တွံ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ဩဒဟဿု သောတံ; ဓမ္မံ တေ ဒေသေဿာမိ – ၄၆၆.

‘‘မာ ဇာတိံ ပုစ္ဆီ စရဏဉ္စ ပုစ္ဆ၊ ကဋ္ဌာ ဟဝေ ဇာယတိ ဇာတဝေဒော။
နီစာကုလီနောပိ မုနီ ဓိတီမာ၊ အာဇာနိယော ဟောတိ ဟိရီနိသေဓော။
၄၆၇.
‘‘သစ္စေန ဒန္တော ဒမသာ ဥပေတော၊ ဝေဒန္တဂူ ဝူသိတဗြဟ္မစရိယော။
ကာလေန တမှိ ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ [ပုညပေခေါ (သီ. ပီ.)] ယဇေထ။၄၆၈.
‘‘ယေ ကာမေ ဟိတွာ အဂဟာ စရန္တိ၊ သုသညတတ္တာ တသရံဝ ဥဇ္ဇုံ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။
၄၆၉.
‘‘ယေ ဝီတရာဂါ သုသမာဟိတိန္ဒြိယာ၊ စန္ဒောဝ ရာဟုဂ္ဂဟဏာ ပမုတ္တာ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၄၇၀.
‘‘အသဇ္ဇမာနာ ဝိစရန္တိ လောကေ၊ သဒါ သတာ ဟိတွာ မမာယိတာနိ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၄၇၁.
‘‘ယော ကာမေ ဟိတွာ အဘိဘုယျစာရီ၊ ယော ဝေဒိ ဇာတီမရဏဿ အန္တံ။ပရိနိဗ္ဗုတော ဥဒကရဟဒောဝ သီတော၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၇၂.
‘‘သမော သမေဟိ ဝိသမေဟိ ဒူရေ၊ တထာဂတော ဟောတိ အနန္တပညော။
အနူပလိတ္တော ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၇၃.
‘‘ယမှိ န မာယာ ဝသတိ န မာနော၊ ယော ဝီတလောဘော အမမော နိရာသော။
ပနုဏ္ဏကောဓော အဘိနိဗ္ဗုတတ္တော၊ ယော ဗြာဟ္မဏော သောကမလံ အဟာသိ။တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၇၄.
‘‘နိဝေသနံ ယော မနသော အဟာသိ၊ ပရိဂ္ဂဟာ ယဿ န သန္တိ ကေစိ။
အနုပါဒိယာနော ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၇၅.
‘‘သမာဟိတော ယော ဥဒတာရိ ဩဃံ၊ ဓမ္မံ စညာသိ ပရမာယ ဒိဋ္ဌိယာ။
ခီဏာသဝေါ အန္တိမဒေဟဓာရီ၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၇၆.
‘‘ဘဝါသဝါ ယဿ ဝစီ ခရာ စ၊ ဝိဓူပိတာ အတ္ထဂတာ န သန္တိ။
သ ဝေဒဂူ သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တော၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၇၇.
‘‘သင်္ဂါတိဂေါ ယဿ န သန္တိ သင်္ဂါ၊ ယော မာနသတ္တေသု အမာနသတ္တော။

ဒုက္ခံ ပရိညာယ သခေတ္တဝတ္ထုံ၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၇၈.
‘‘အာသံ အနိဿာယ ဝိဝေကဒဿီ၊ ပရဝေဒိယံ ဒိဋ္ဌိမုပါတိဝတ္တော။
အာရမ္မဏာ ယဿ န သန္တိ ကေစိ၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၇၉.
‘‘ပရောပရာ [ပရောဝရာ (သီ. ပီ.)] ယဿ သမေစ္စ ဓမ္မာ၊ ဝိဓူပိတာ အတ္ထဂတာ န သန္တိ။
သန္တော ဥပါဒါနခယေ ဝိမုတ္တော၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၈၀.
‘‘သံယောဇနံ ဇာတိခယန္တဒဿီ၊ ယောပါနုဒိ ရာဂပထံ အသေသံ။
သုဒ္ဓေါ နိဒောသော ဝိမလော အကာစော [အကာမော (သီ. သျာ.)]၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၈၁.
‘‘ယော အတ္တနော အတ္တာနံ [အတ္တနာတ္တာနံ (သီ. သျာ.)] နာနုပဿတိ၊ သမာဟိတော ဥဇ္ဇုဂတော ဌိတတ္တော။သ ဝေ အနေဇော အခိလော အကင်္ခေါ၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ။
၄၈၂.
‘‘မောဟန္တရာ ယဿ န သန္တိ ကေစိ၊ သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု စ ဉာဏဒဿီ။
သရီရဉ္စ အန္တိမံ ဓာရေတိ၊ ပတ္တော စ သမ္ဗောဓိမနုတ္တရံ သိဝံ။
ဧတ္တာဝတာ ယက္ခဿ သုဒ္ဓိ၊ တထာဂတော အရဟတိ ပူရဠာသံ’’။
၄၈၃.
‘‘ဟုတဉ္စ [ဟုတ္တဉ္စ (သီ. က.)] မယှံ ဟုတမတ္ထု သစ္စံ၊ ယံ တာဒိသံ ဝေဒဂုနံ အလတ္ထံ။ဗြဟ္မာ ဟိ သက္ခိ ပဋိဂဏှာတု မေ ဘဂဝါ၊ ဘုဉ္ဇတု မေ ဘဂဝါ ပူရဠာသံ’’။
၄၈၄.
‘‘ဂါထာဘိဂီတံ မေ အဘောဇနေယျံ၊ သမ္ပဿတံ ဗြာဟ္မဏ နေသ ဓမ္မော။
ဂါထာဘိဂီတံ ပနုဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ၊ ဓမ္မေ သတီ ဗြာဟ္မဏ ဝုတ္တိရေသာ။
၄၈၅.
‘‘အညေန စ ကေဝလိနံ မဟေသိံ၊ ခီဏာသဝံ ကုက္ကုစ္စဝူပသန္တံ။
အန္နေန ပါနေန ဥပဋ္ဌဟဿု၊ ခေတ္တဉှိ တံ ပုညပေက္ခဿ ဟောတိ’’။၄၈၆.
‘‘သာဓာဟံ ဘဂဝါ တထာ ဝိဇညံ၊ ယော ဒက္ခိဏံ ဘုဉ္ဇေယျ မာဒိသဿ။
ယံ ယညကာလေ ပရိယေသမာနော၊ ပပ္ပုယျ တဝ သာသနံ’’။
၄၈၇.
‘‘သာရမ္ဘာ ယဿ ဝိဂတာ၊ စိတ္တံ ယဿ အနာဝိလံ။
ဝိပ္ပမုတ္တော စ ကာမေဟိ၊ ထိနံ ယဿ ပနူဒိတံ။
၄၈၈.
‘‘သီမန္တာနံ ဝိနေတာရံ၊ ဇာတိမရဏကောဝိဒံ။
မုနိံ မောနေယျသမ္ပန္နံ၊ တာဒိသံ ယညမာဂတံ။

၄၈၉.
‘‘ဘကုဋိံ [ဘူကုဋိံ (က. သီ.)၊ ဘာကုဋိံ (က. သီ.၊ မ. နိ. ၁.၂၂၆)] ဝိနယိတွာန၊ ပဉ္ဇလိကာ နမဿထ။
ပူဇေထ အန္နပါနေန၊ ဧဝံ ဣဇ္ဈန္တိ ဒက္ခိဏာ။
၄၉၀.
‘‘ဗုဒ္ဓေါ ဘဝံ အရဟတိ ပူရဠာသံ၊ ပုညခေတ္တမနုတ္တရံ။
အာယာဂေါ သဗ္ဗလောကဿ၊ ဘောတော ဒိန္နံ မဟပ္ဖလ’’န္တိ။
အထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ၊ ဘော ဂေါတမ၊ အဘိက္ကန္တံ၊ ဘော ဂေါတမ! သေယျထာပိ၊ ဘော ဂေါတမ၊ နိက္ကုဇ္ဇိတံ ဝါ ဥက္ကုဇ္ဇေယျ၊ ပဋိစ္ဆန္နံ ဝါ ဝိဝရေယျ၊ မူဠှဿ ဝါ မဂ္ဂံ အာစိက္ခေယျ၊ အန္ဓကာရေ ဝါ တေလပဇ္ဇောတံ ဓာရေယျ – စက္ခုမန္တော ရူပါနိဒက္ခန္တီတိ; ဧဝမေဝံ ဘောတာ ဂေါတမေန အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော။ ဧသာဟံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံသရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ။ လဘေယျာဟံ ဘောတော ဂေါတမဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒ’’န္တိ။ အလတ္ထ ခေါ သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇော ဗြာဟ္မဏော။ပေ.။ အရဟတံ အဟောသီတိ။
သုန္ဒရိကဘာရဒွာဇသုတ္တံ စတုတ္ထံ နိဋ္ဌိတံ။
၅. မာဃသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧက သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ။ အထ ခေါ မာဃော မာဏဝေါ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ မာဃော မာဏဝေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ –
‘‘အဟဉှိ၊ ဘော ဂေါတမ၊ ဒါယကော ဒါနပတိ ဝဒညူ ယာစယောဂေါ; ဓမ္မေန ဘောဂေ ပရိယေသာမိ; ဓမ္မေန ဘောဂေပရိယေသိတွာ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိ ဘောဂေဟိ ဓမ္မာဓိဂတေဟိ ဧကဿပိ ဒဒါမိ ဒွိန္နမ္ပိ တိဏ္ဏမ္ပိ စတုန္နမ္ပိ ပဉ္စန္နမ္ပိ ဆန္နမ္ပိ သတ္တန္နမ္ပိ အဋ္ဌန္နမ္ပိ နဝန္နမ္ပိ ဒသန္နမ္ပိ ဒဒါမိ၊ ဝီသာယပိ တိံသာယပိ စတ္တာလီသာယပိ ပညာသာယပိ ဒဒါမိ၊ သတဿပိ ဒဒါမိ၊ ဘိယျောပိ ဒဒါမိ။ ကစ္စာဟံ၊ ဘောဂေါတမ၊ ဧဝံ ဒဒန္တော ဧဝံ ယဇန္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝါမီ’’တိ?
‘‘တဂ္ဃ တွံ၊ မာဏဝ၊ ဧဝံ ဒဒန္တော ဧဝံ ယဇန္တော ဗဟုံ ပုညံ ပသဝသိ။ ယော ခေါ၊ မာဏဝ၊ ဒါယကောဒါနပတိ ဝဒညူ ယာစယောဂေါ; ဓမ္မေန ဘောဂေ ပရိယေသတိ; ဓမ္မေန ဘောဂေ ပရိယေသိတွာ ဓမ္မလဒ္ဓေဟိဘောဂေဟိ ဓမ္မာဓိဂတေဟိ ဧကဿပိ ဒဒါတိ။ပေ.။ သတဿပိ ဒဒါတိ၊ ဘိယျောပိ ဒဒါတိ၊ ဗဟုံ သော ပုညံ ပသဝတီ’’တိ။ အထ ခေါ မာဃော မာဏဝေါ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –
၄၉၁.
‘‘ပုစ္ဆာမဟံ ဂေါတမံ ဝဒညုံ၊ (ဣတိ မာဃော မာဏဝေါ)
ကာသာယဝါသိံ အဂဟံ [အဂိဟံ (သီ.)၊ အဂေဟံ (ပီ.)] စရန္တံ။
ယော ယာစယောဂေါ ဒါနပတိ [ဒါနပတီ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဂဟဋ္ဌော၊ ပုညတ္ထိကော [ပုညပေခေါ (သီ. ပီ. က.)] ယဇတိ ပုညပေက္ခေါ။
ဒဒံ ပရေသံ ဣဓ အန္နပါနံ၊ ကထံ ဟုတံ ယဇမာနဿ သုဇ္ဈေ’’။
၄၉၂.
‘‘ယော ယာစယောဂေါ ဒါနပတိ ဂဟဋ္ဌော၊ (မာဃာတိ ဘဂဝါ)
ပုညတ္ထိကော ယဇတိ ပုညပေက္ခေါ။
ဒဒံ ပရေသံ ဣဓ အန္နပါနံ၊ အာရာဓယေ ဒက္ခိဏေယျေဘိ တာဒိ’’။၄၉၃.
‘‘ယော ယာစယောဂေါ ဒါနပတိ ဂဟဋ္ဌော၊ (ဣတိ မာဃော မာဏဝေါ) ပုညတ္ထိကော ယဇတိ ပုညပေက္ခေါ။
ဒဒံ ပရေသံ ဣဓ အန္နပါနံ၊ အက္ခါဟိ မေ ဘဂဝါ ဒက္ခိဏေယျေ’’။၄၉၄.

‘‘ယေ ဝေ အသတ္တာ [အလဂ္ဂါ (သျာ.)] ဝိစရန္တိ လောကေ၊ အကိဉ္စနာ ကေဝလိနော ယတတ္တာ။ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။
၄၉၅.
‘‘ယေ သဗ္ဗသံယောဇနဗန္ဓနစ္ဆိဒါ၊ ဒန္တာ ဝိမုတ္တာ အနီဃာ နိရာသာ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။
၄၉၆.
‘‘ယေ သဗ္ဗသံယောဇနဝိပ္ပမုတ္တာ၊ ဒန္တာ ဝိမုတ္တာ အနီဃာ နိရာသာ။ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၄၉၇.
‘‘ရာဂဉ္စ ဒောသဉ္စ ပဟာယ မောဟံ၊ ခီဏာသဝါ ဝူသိတဗြဟ္မစရိယာ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၄၉၈.
‘‘ယေသု န မာယာ ဝသတိ န မာနော၊ ခီဏာသဝါ ဝူသိတဗြဟ္မစရိယာ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၄၉၉.
‘‘ယေ ဝီတလောဘာ အမမာ နိရာသာ၊ ခီဏာသဝါ ဝူသိတဗြဟ္မစရိယာ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၅၀၀.
‘‘ယေ ဝေ န တဏှာသု ဥပါတိပန္နာ၊ ဝိတရေယျ ဩဃံ အမမာ စရန္တိ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၅၀၁.
‘‘ယေသံ တဏှာ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ၊ ဘဝါဘဝါယ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၅၀၂.
‘‘ယေ ကာမေ ဟိတွာ အဂဟာ စရန္တိ၊ သုသညတတ္တာ တသရံဝ ဥဇ္ဇုံ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၅၀၃.
‘‘ယေ ဝီတရာဂါ သုသမာဟိတိန္ဒြိယာ၊ စန္ဒောဝ ရာဟုဂ္ဂဟဏာ ပမုတ္တာ။ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၅၀၄.
‘‘သမိတာဝိနော ဝီတရာဂါ အကောပါ၊ ယေသံ ဂတီ နတ္ထိဓ ဝိပ္ပဟာယ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၅၀၅.
‘‘ဇဟိတွာ ဇာတိမရဏံ အသေသံ၊ ကထံကထိံ သဗ္ဗမုပါတိဝတ္တာ။
ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။

၅၀၆.
‘‘ယေ အတ္တဒီပါ ဝိစရန္တိ လောကေ၊ အကိဉ္စနာ သဗ္ဗဓိ ဝိပ္ပမုတ္တာ။ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၅၀၇.
‘‘ယေ ဟေတ္ထ ဇာနန္တိ ယထာ တထာ ဣဒံ၊ အယမန္တိမာ နတ္ထိ ပုနဗ္ဘဝေါတိ။ကာလေန တေသု ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ။၅၀၈.
‘‘ယော ဝေဒဂူ ဈာနရတော သတီမာ၊ သမ္ဗောဓိပတ္တော သရဏံ ဗဟူနံ။
ကာလေန တမှိ ဟဗျံ ပဝေစ္ဆေ၊ ယော ဗြာဟ္မဏော ပုညပေက္ခေါ ယဇေထ’’။၅၀၉.
‘‘အဒ္ဓါ အမောဃာ မမ ပုစ္ဆနာ အဟု၊ အက္ခါသိ မေ ဘဂဝါ ဒက္ခိဏေယျေ။တွဉှေတ္ထ ဇာနာသိ ယထာ တထာ ဣဒံ၊ တထာ ဟိ တေ ဝိဒိတော ဧသ ဓမ္မော။၅၁၀.
‘‘ယော ယာစယောဂေါ ဒါနပတိ ဂဟဋ္ဌော၊ (ဣတိ မာဃော မာဏဝေါ)
ပုညတ္ထိကော ယဇတိ ပုညပေက္ခေါ။
ဒဒံ ပရေသံ ဣဓ အန္နပါနံ၊
အက္ခါဟိ မေ ဘဂဝါ ယညသမ္ပဒံ’’။
၅၁၁.
‘‘ယဇဿု ယဇမာနော မာဃာတိ ဘဂဝါ၊ သဗ္ဗတ္ထ စ ဝိပ္ပသာဒေဟိ စိတ္တံ။
အာရမ္မဏံ ယဇမာနဿ ယညော၊ ဧတ္ထပ္ပတိဋ္ဌာယ ဇဟာတိ ဒောသံ။
၅၁၂.
‘‘သော ဝီတရာဂေါ ပဝိနေယျ ဒောသံ၊ မေတ္တံ စိတ္တံ ဘာဝယမပ္ပမာဏံ။
ရတ္တိန္ဒိဝံ သတတမပ္ပမတ္တော၊ သဗ္ဗာ ဒိသာ ဖရတိ အပ္ပမညံ’’။
၅၁၃.
‘‘ကော သုဇ္ဈတိ မုစ္စတိ ဗဇ္ဈတီ စ၊ ကေနတ္တနာ ဂစ္ဆတိ [ကေနတ္ထေနာ ဂစ္ဆတိ (က.)] ဗြဟ္မလောကံ။အဇာနတော မေ မုနိ ဗြူဟိ ပုဋ္ဌော၊ ဘဂဝါ ဟိ မေ သက္ခိ ဗြဟ္မဇ္ဇဒိဋ္ဌော။
တုဝဉှိ နော ဗြဟ္မသမောသိ သစ္စံ၊ ကထံ ဥပပဇ္ဇတိ ဗြဟ္မလောကံ ဇုတိမ’’။
၅၁၄.
‘‘ယော ယဇတိ တိဝိဓံ ယညသမ္ပဒံ၊ (မာဃာတိ ဘဂဝါ)
အာရာဓယေ ဒက္ခိဏေယျေဘိ တာဒိ။
ဧဝံ ယဇိတွာ သမ္မာ ယာစယောဂေါ၊
ဥပပဇ္ဇတိ ဗြဟ္မလောကန္တိ ဗြူမီ’’တိ။
ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ မာဃော မာဏဝေါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ၊ ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတ’’န္တိ။
မာဃသုတ္တံ ပဉ္စမံ နိဋ္ဌိတံ။
၆. သဘိယသုတ္တံ

ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒကနိဝါပေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သဘိယဿပရိဗ္ဗာဇကဿ ပုရာဏသာလောဟိတာယ ဒေဝတာယ ပဉှာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိ – ‘‘ယော တေ၊ သဘိယ၊ သမဏော ဝါဗြာဟ္မဏော ဝါ ဣမေ ပဉှေ ပုဋ္ဌော ဗျာကရောတိ တဿ သန္တိကေ ဗြဟ္မစရိယံ စရေယျာသီ’’တိ။

အထ ခေါ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော တဿာ ဒေဝတာယ သန္တိကေ တေ ပဉှေ ဥဂ္ဂဟေတွာ ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သင်္ဃိနော ဂဏိနော ဂဏာစရိယာ ဉာတာ ယသဿိနော တိတ္ထကရာ သာဓုသမ္မတာ ဗဟုဇနဿ၊ သေယျထိဒံ – ပူရဏော ကဿပေါ မက္ခလိဂေါသာလော အဇိတော ကေသကမ္ဗလော ပကုဓော [ကကုဓော (သီ.) ပကုဒ္ဓေါ (သျာ. ကံ.)] ကစ္စာနောသဉ္စယော [သဉ္ဇယော (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)] ဗေလဋ္ဌပုတ္တော [ဗေလ္လဋ္ဌိပုတ္တော (သီ. ပီ.)၊ ဝေဠဋ္ဌပုတ္တော (သျာ.)] နိဂဏ္ဌော နာဋပုတ္တော [နာတပုတ္တော (သီ. ပီ.)]၊ တေ ဥပသင်္ကမိတွာ တေ ပဉှေ ပုစ္ဆတိ။ တေ သဘိယေန ပရိဗ္ဗာဇကေန ပဉှေ ပုဋ္ဌာ န သမ္ပါယန္တိ; အသမ္ပါယန္တာ ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောန္တိ။ အပိ စ သဘိယံ ယေဝ ပရိဗ္ဗာဇကံ ပဋိပုစ္ဆန္တိ။

အထ ခေါ သဘိယဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ယေ ခေါ တေ ဘောန္တော သမဏဗြာဟ္မဏာ သင်္ဃိနော ဂဏိနောဂဏာစရိယာ ဉာတာ ယသဿိနော တိတ္ထကရာ သာဓုသမ္မတာ ဗဟုဇနဿ၊ သေယျထိဒံ – ပူရဏော ကဿပေါ။ပေ.။ နိဂဏ္ဌော နာဋပုတ္တော၊ တေ မယာ ပဉှေ ပုဋ္ဌာ န သမ္ပါယန္တိ၊ အသမ္ပါယန္တာ ကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောန္တိ; အပိ စ မညေဝေတ္ထ ပဋိပုစ္ဆန္တိ။ ယန္နူန္နာဟံ ဟီနာယာဝတ္တိတွာ ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇေယျ’’န္တိ။

အထ ခေါ သဘိယဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘အယမ္ပိ ခေါ သမဏော ဂေါတမော သင်္ဃီ စေဝ ဂဏီ စ ဂဏာစရိယော စ ဉာတော ယသဿီ တိတ္ထကရော သာဓုသမ္မတော ဗဟုဇနဿ; ယံနူနာဟံ သမဏံ ဂေါတမံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဣမေပဉှေ ပုစ္ဆေယျ’’န္တိ။

အထ ခေါ သဘိယဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ယေပိ ခေါ တေ [ယေ ခေါ တေ (သျာ.)၊ ယံ ခေါ တေ (က.)] ဘောန္တော သမဏဗြာဟ္မဏာ ဇိဏ္ဏာ ဝုဍ္ဎာ မဟလ္လကာ အဒ္ဓဂတာ ဝယောအနုပ္ပတ္တာ ထေရာ ရတ္တညူ စိရပဗ္ဗဇိတာ သင်္ဃိနော ဂဏိနော ဂဏာစရိယာ ဉာတာ ယသဿိနော တိတ္ထကရာ သာဓုသမ္မတာ ဗဟုဇနဿ၊ သေယျထိဒံ – ပူရဏော ကဿပေါ။ပေ. ။ နိဂဏ္ဌော နာဋပုတ္တော၊ တေပိ မယာ ပဉှေ ပုဋ္ဌာ န သမ္ပါယန္တိ၊ အသမ္ပါယန္တာကောပဉ္စ ဒောသဉ္စ အပ္ပစ္စယဉ္စ ပါတုကရောန္တိ၊ အပိ စ မညေဝေတ္ထ ပဋိပုစ္ဆန္တိ; ကိံ ပန မေ သမဏော ဂေါတမော ဣမေ ပဉှေ ပုဋ္ဌော ဗျာကရိဿတိ! သမဏော ဟိ ဂေါတမော ဒဟရော စေဝ ဇာတိယာ၊ နဝေါ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာယာ’’တိ။

အထ ခေါ သဘိယဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘သမဏော ခေါ [သမဏော ခေါ ဂေါတမော (သျာ. က.)] ဒဟရောတိ န ဥညာတဗ္ဗော န ပရိဘောတဗ္ဗော။ ဒဟရောပိ စေသ သမဏော ဂေါတမော မဟိဒ္ဓိကော ဟောတိ မဟာနုဘာဝေါ၊ ယံနူနာဟံ သမဏံ ဂေါတမံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဣမေ ပဉှေ ပုစ္ဆေယျ’’န္တိ။

အထ ခေါ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော ယေန ရာဇဂဟံ တေန စာရိကံ ပက္ကာမိ။ အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနောယေန ရာဇဂဟံ ဝေဠုဝနံ ကလန္ဒကနိဝါပေါ၊ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါသဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –

၅၁၅.

‘‘ကင်္ခီ ဝေစိကိစ္ဆီ အာဂမံ၊ (ဣတိ သဘိယော)

ပဉှေ ပုစ္ဆိတုံ အဘိကင်္ခမာနော။

တေသန္တကရော ဘဝါဟိ [ဘဝါဟိ မေ (ပီ. က.)] ပဉှေ မေ ပုဋ္ဌော၊

အနုပုဗ္ဗံ အနုဓမ္မံ ဗျာကရောဟိ မေ’’။

၅၁၆.

‘‘ဒူရတော အာဂတောသိ သဘိယ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)

ပဉှေ ပုစ္ဆိတုံ အဘိကင်္ခမာနော။

တေသန္တကရော ဘဝါမိ [တေသမန္တကရောမိ တေ (က.)] ပဉှေ တေ ပုဋ္ဌော၊

အနုပုဗ္ဗံ အနုဓမ္မံ ဗျာကရောမိ တေ။

၅၁၇.

‘‘ပုစ္ဆ မံ သဘိယ ပဉှံ၊ ယံ ကိဉ္စိ မနသိစ္ဆသိ။

တဿ တဿေဝ ပဉှဿ၊ အဟံ အန္တံ ကရောမိ တေ’’တိ။
အထ ခေါ သဘိယဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘အစ္ဆရိယံ ဝတ၊ ဘော၊ အဗ္ဘုတံ ဝတ၊ ဘော! ယံ ဝတာဟံ အညေသုသမဏဗြာဟ္မဏေသု ဩကာသကမ္မမတ္တမ္ပိ [ဩကာသမတ္တမ္ပိ (သီ. ပီ.)] နာလတ္ထံ တံ မေ ဣဒံ သမဏေန ဂေါတမေန ဩကာသကမ္မံ ကတ’’န္တိ။ အတ္တမနော ပမုဒိတော ဥဒဂ္ဂေါ ပီတိသောမနဿဇာတော ဘဂဝန္တံ ပဉှံ အပုစ္ဆိ
–

၅၁၈.
‘‘ကိံ ပတ္တိနမာဟု ဘိက္ခုနံ၊ (ဣတိ သဘိယော)
သောရတံ ကေန ကထဉ္စ ဒန္တမာဟု။
ဗုဒ္ဓေါတိ ကထံ ပဝုစ္စတိ၊
ပုဋ္ဌော မေ ဘဂဝါ ဗျာကရောဟိ’’။
၅၁၉.
‘‘ပဇ္ဇေန ကတေန အတ္တနာ၊ (သဘိယာတိ ဘဂဝါ)
ပရိနိဗ္ဗာနဂတော ဝိတိဏ္ဏကင်္ခေါ။
ဝိဘဝဉ္စ ဘဝဉ္စ ဝိပ္ပဟာယ၊
ဝုသိတဝါ ခီဏပုနဗ္ဘဝေါ သ ဘိက္ခု။
၅၂၀.
‘‘သဗ္ဗတ္ထ ဥပေက္ခကော သတိမာ၊ န သော ဟိံသတိ ကဉ္စိ သဗ္ဗလောကေ။တိဏ္ဏော သမဏော အနာဝိလော၊ ဥဿဒါ ယဿ န သန္တိ သောရတော သော။
၅၂၁.
‘‘ယဿိန္ဒြိယာနိ ဘာဝိတာနိ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စ သဗ္ဗလောကေ။
နိဗ္ဗိဇ္ဈ ဣမံ ပရဉ္စ လောကံ၊ ကာလံ ကင်္ခတိ ဘာဝိတော သ ဒန္တော။
၅၂၂.
‘‘ကပ္ပါနိ ဝိစေယျ ကေဝလာနိ၊ သံသာရံ ဒုဘယံ စုတူပပါတံ။
ဝိဂတရဇမနင်္ဂဏံ ဝိသုဒ္ဓံ၊ ပတ္တံ ဇာတိခယံ တမာဟု ဗုဒ္ဓ’’န္တိ။
အထ ခေါ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ အတ္တမနော ပမုဒိတော ဥဒဂ္ဂေါ ပီတိသောမနဿဇာတော ဘဂဝန္တံ ဥတ္တရိံ [ဥတ္တရိ (က.)] ပဉှံ အပုစ္ဆိ –
၅၂၃.
‘‘ကိံ ပတ္တိနမာဟု ဗြာဟ္မဏံ၊ (ဣတိ သဘိယော)
သမဏံ ကေန ကထဉ္စ နှာတကောတိ။
နာဂေါတိ ကထံ ပဝုစ္စတိ၊
ပုဋ္ဌော မေ ဘဂဝါ ဗျာကရောဟိ’’။
၅၂၄.
‘‘ဗာဟိတွာ သဗ္ဗပါပကာနိ၊ (သဘိယာတိ ဘဂဝါ) ဝိမလော သာဓုသမာဟိတော ဌိတတ္တော။
သံသာရမတိစ္စ ကေဝလီ သော၊
အသိတော တာဒိ ပဝုစ္စတေ သ ဗြဟ္မာ။
၅၂၅.

‘‘သမိတာဝိ ပဟာယ ပုညပါပံ၊ ဝိရဇော ဉတွာ ဣမံ ပရဉ္စ လောကံ။
ဇာတိမရဏံ ဥပါတိဝတ္တော၊ သမဏော တာဒိ ပဝုစ္စတေ တထတ္တာ။
၅၂၆.
‘‘နိနှာယ [နိနဟာယ (သျာ.)] သဗ္ဗပါပကာနိ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စ သဗ္ဗလောကေ။
ဒေဝမနုဿေသု ကပ္ပိယေသု၊ ကပ္ပံ နေတိ တမာဟု နှာတကော’’တိ။
၅၂၇.
‘‘အာဂုံ န ကရောတိ ကိဉ္စိ လောကေ၊ သဗ္ဗသံယောဂေ [သဗ္ဗယောဂေ (က.)] ဝိသဇ္ဇ ဗန္ဓနာနိ။သဗ္ဗတ္ထ န သဇ္ဇတီ ဝိမုတ္တော၊ နာဂေါ တာဒိ ပဝုစ္စတေ တထတ္တာ’’တိ။
အထ ခေါ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော။ပေ.။ ဘဂဝန္တံ ဥတ္တရိံ ပဉှံ အပုစ္ဆိ –
၅၂၈.
‘‘ကံ ခေတ္တဇိနံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ၊ (ဣတိ သဘိယော)
ကုသလံ ကေန ကထဉ္စ ပဏ္ဍိတောတိ။
မုနိ နာမ ကထံ ပဝုစ္စတိ၊
ပုဋ္ဌော မေ ဘဂဝါ ဗျာကရောဟိ’’။
၅၂၉.
‘‘ခေတ္တာနိ ဝိစေယျ ကေဝလာနိ၊ (သဘိယာတိ ဘဂဝါ)
ဒိဗ္ဗံ မာနုသကဉ္စ ဗြဟ္မခေတ္တံ။
သဗ္ဗခေတ္တမူလဗန္ဓနာ ပမုတ္တော၊
ခေတ္တဇိနော တာဒိ ပဝုစ္စတေ တထတ္တာ။
၅၃၀.
‘‘ကောသာနိ ဝိစေယျ ကေဝလာနိ၊ ဒိဗ္ဗံ မာနုသကဉ္စ ဗြဟ္မကောသံ။
သဗ္ဗကောသမူလဗန္ဓနာ ပမုတ္တော၊ ကုသလော တာဒိ ပဝုစ္စတေ တထတ္တာ။၅၃၁.
‘‘ဒုဘယာနိ ဝိစေယျ ပဏ္ဍရာနိ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စ သုဒ္ဓိပညော။
ကဏှံ သုက္ကံ ဥပါတိဝတ္တော၊ ပဏ္ဍိတော တာဒိ ပဝုစ္စတေ တထတ္တာ။၅၃၂.
‘‘အသတဉ္စ သတဉ္စ ဉတွာ ဓမ္မံ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စ သဗ္ဗလောကေ။
ဒေဝမနုဿေဟိ ပူဇနီယော၊ သင်္ဂံ ဇာလမတိစ္စ သော မုနီ’’တိ။
အထ ခေါ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော။ပေ.။ ဘဂဝန္တံ ဥတ္တရိံ ပဉှံ အပုစ္ဆိ – ၅၃၃.
‘‘ကိံ ပတ္တိနမာဟု ဝေဒဂုံ၊ (ဣတိ သဘိယော)
အနုဝိဒိတံ ကေန ကထဉ္စ ဝီရိယဝါတိ။
အာဇာနိယော ကိန္တိ နာမ ဟောတိ၊
ပုဋ္ဌော မေ ဘဂဝါ ဗျာကရောဟိ’’။
၅၃၄.

‘‘ဝေဒါနိ ဝိစေယျ ကေဝလာနိ၊ (သဘိယာတိ ဘဂဝါ)
သမဏာနံ ယာနိဓတ္ထိ [ယာနိပတ္ထိ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဗြာဟ္မဏာနံ။
သဗ္ဗဝေဒနာသု ဝီတရာဂေါ၊
သဗ္ဗံ ဝေဒမတိစ္စ ဝေဒဂူ သော။
၅၃၅.
‘‘အနုဝိစ္စ ပပဉ္စနာမရူပံ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စ ရောဂမူလံ။
သဗ္ဗရောဂမူလဗန္ဓနာ ပမုတ္တော၊ အနုဝိဒိတော တာဒိ ပဝုစ္စတေ တထတ္တာ။၅၃၆.
‘‘ဝိရတော ဣဓ သဗ္ဗပါပကေဟိ၊ နိရယဒုက္ခံ အတိစ္စ ဝီရိယဝါ သော။
သော ဝီရိယဝါ ပဓာနဝါ၊ ဓီရော တာဒိ ပဝုစ္စတေ တထတ္တာ။
၅၃၇.
‘‘ယဿဿု လုနာနိ ဗန္ဓနာနိ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စ သင်္ဂမူလံ။
သဗ္ဗသင်္ဂမူလဗန္ဓနာ ပမုတ္တော၊ အာဇာနိယော တာဒိ ပဝုစ္စတေ တထတ္တာ’’တိ။အထ ခေါ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော။ပေ.။ ဘဂဝန္တံ ဥတ္တရိံ ပဉှံ အပုစ္ဆိ – ၅၃၈.
‘‘ကိံ ပတ္တိနမာဟု သောတ္တိယံ၊ (ဣတိ သဘိယော)
အရိယံ ကေန ကထဉ္စ စရဏဝါတိ။
ပရိဗ္ဗာဇကော ကိန္တိ နာမ ဟောတိ၊
ပုဋ္ဌော မေ ဘဂဝါ ဗျာကရောဟိ’’။
၅၃၉.
‘‘သုတွာ သဗ္ဗဓမ္မံ အဘိညာယ လောကေ၊ (သဘိယာတိ ဘဂဝါ)
သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ ယဒတ္ထိ ကိဉ္စိ။
အဘိဘုံ အကထံကထိံ ဝိမုတ္တံ၊
အနိဃံ သဗ္ဗဓိမာဟု သောတ္တိယောတိ။
၅၄၀.
‘‘ဆေတွာ အာသဝါနိ အာလယာနိ၊ ဝိဒွာ သော န ဥပေတိ ဂဗ္ဘသေယျံ။
သညံ တိဝိဓံ ပနုဇ္ဇ ပင်္ကံ၊ ကပ္ပံ နေတိ တမာဟု အရိယောတိ။
၅၄၁.
‘‘ယော ဣဓ စရဏေသု ပတ္တိပတ္တော၊ ကုသလော သဗ္ဗဒါ အာဇာနာတိ [အာဇာနိ (သျာ.)] ဓမ္မံ။
သဗ္ဗတ္ထ န သဇ္ဇတိ ဝိမုတ္တစိတ္တော [ဝိမုတ္တော (သီ.)]၊ ပဋိဃာ ယဿ န သန္တိ စရဏဝါ သော။၅၄၂.
‘‘ဒုက္ခဝေပက္ကံ ယဒတ္ထိ ကမ္မံ၊ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ ဝါပိ [တိရိယဉ္စာပိ (သျာ.)] မဇ္ဈေ။ပရိဗ္ဗာဇယိတွာ ပရိညစာရီ၊ မာယံ မာနမထောပိ လောဘကောဓံ။
ပရိယန္တမကာသိ နာမရူပံ၊ တံ ပရိဗ္ဗာဇကမာဟု ပတ္တိပတ္တ’’န္တိ။

အထ ခေါ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ အတ္တမနော ပမုဒိတော ဥဒဂ္ဂေါ ပီတိသောမနဿဇာတော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပါဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –
၅၄၃.
‘‘ယာနိ စ တီဏိ ယာနိ စ သဋ္ဌိ၊ သမဏပ္ပဝါဒသိတာနိ [သမဏပ္ပဝါဒနိဿိတာနိ (သျာ. က.)] ဘူရိပည။
သညက္ခရသညနိဿိတာနိ၊ ဩသရဏာနိ ဝိနေယျ ဩဃတမဂါ။
၅၄၄.
‘‘အန္တဂူသိ ပါရဂူ [ပါရဂူသိ (သျာ. ပီ. က.)] ဒုက္ခဿ၊ အရဟာသိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ခီဏာသဝံ တံ မညေ။ဇုတိမာ မုတိမာ ပဟူတပညော၊ ဒုက္ခဿန္တကရံ အတာရေသိ မံ။
၅၄၅.
‘‘ယံ မေ ကင်္ခိတမညာသိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ မံ တာရယိ နမော တေ။
မုနိ မောနပထေသု ပတ္တိပတ္တ၊ အခိလ အာဒိစ္စဗန္ဓု သောရတောသိ။
၅၄၆.
‘‘ယာ မေ ကင်္ခါ ပုရေ အာသိ၊ တံ မေ ဗျာကာသိ စက္ခုမာ။
အဒ္ဓါ မုနီသိ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ နတ္ထိ နီဝရဏာ တဝ။
၅၄၇.
‘‘ဥပါယာသာ စ တေ သဗ္ဗေ၊ ဝိဒ္ဓသ္တာ ဝိနဠီကတာ။
သီတိဘူတော ဒမပ္ပတ္တော၊ ဓိတိမာ သစ္စနိက္ကမော။၅၄၈.
‘‘တဿ တေ နာဂနာဂဿ၊ မဟာဝီရဿ ဘာသတော။
သဗ္ဗေ ဒေဝါနုမောဒန္တိ၊ ဥဘော နာရဒပဗ္ဗတာ။
၅၄၉.
‘‘နမော တေ ပုရိသာဇည၊ နမော တေ ပုရိသုတ္တမ။
သဒေဝကသ္မိံ လောကသ္မိံ၊ နတ္ထိ တေ ပဋိပုဂ္ဂလော။၅၅၀.
‘‘တုဝံ ဗုဒ္ဓေါ တုဝံ သတ္ထာ၊ တုဝံ မာရာဘိဘူ မုနိ။
တုဝံ အနုသယေ ဆေတွာ၊ တိဏ္ဏော တာရေသိ မံ ပဇံ။
၅၅၁.
‘‘ဥပဓီ တေ သမတိက္ကန္တာ၊ အာသဝါ တေ ပဒါလိတာ။
သီဟောသိ အနုပါဒါနော၊ ပဟီနဘယဘေရဝေါ။
၅၅၂.
‘‘ပုဏ္ဍရီကံ ယထာ ဝဂ္ဂု၊ တောယေ န ဥပလိမ္ပတိ [တောယေန န ဥပလိပ္ပတိ (သီ.)၊ တောယေ န ဥပလိပ္ပတိ (ပီ.)၊ တောယေန န ဥပလိမ္ပတိ (က.)]။
ဧဝံ ပုညေ စ ပါပေ စ၊ ဥဘယေ တွံ န လိမ္ပသိ။
ပါဒေ ဝီရ ပသာရေဟိ၊ သဘိယော ဝန္ဒတိ သတ္ထုနော’’တိ။

အထ ခေါ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝတော ပါဒေသု သိရသာ နိပတိတွာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ၊ ဘန္တေ။ပေ.။ ဧသာဟံ ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသင်္ဃဉ္စ; လဘေယျာဟံ၊ ဘန္တေ၊ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ လဘေယျံ ဥပသမ္ပဒ’’န္တိ။

‘‘ယော ခေါ၊ သဘိယ၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အာကင်္ခတိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ အာကင်္ခတိ ဥပသမ္ပဒံ၊ သော စတ္တာရော မာသေ ပရိဝသတိ; စတုန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန အာရဒ္ဓစိတ္တာ ဘိက္ခူ ပဗ္ဗာဇေန္တိ၊ ဥပသမ္ပါဒေန္တိ ဘိက္ခုဘာဝါယ။ အပိ စ မေတ္ထ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ ဝိဒိတာ’’တိ။

‘‘သစေ၊ ဘန္တေ၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗာ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အာကင်္ခန္တာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ အာကင်္ခန္တာ ဥပသမ္ပဒံ စတ္တာရော မာသေ ပရိဝသန္တိ၊ စတုန္နံ မာသာနံ အစ္စယေန အာရဒ္ဓစိတ္တာ ဘိက္ခူ ပဗ္ဗာဇေန္တိ၊ ဥပသမ္ပါဒေန္တိ ဘိက္ခုဘာဝါယ၊ အဟံ စတ္တာရိ ဝဿာနိ ပရိဝသိဿာမိ; စတုန္နံ ဝဿာနံ အစ္စယေန အာရဒ္ဓစိတ္တာ ဘိက္ခူ ပဗ္ဗာဇေန္တု ဥပသမ္ပါဒေန္တု ဘိက္ခုဘာဝါယာ’’တိ။ အလတ္ထ ခေါ သဘိယော ပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အလတ္ထ ဥပသမ္ပဒံ။ပေ.။ အညတရော ခေါ ပနာယသ္မာ သဘိယော အရဟတံ အဟောသီတိ။

သဘိယသုတ္တံ ဆဋ္ဌံ နိဋ္ဌိတံ။

၇. သေလသုတ္တံ

ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ အင်္ဂုတ္တရာပေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံအဍ္ဎတေဠသေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ ယေန အာပဏံ နာမ အင်္ဂုတ္တရာပါနံ နိဂမော တဒဝသရိ။ အဿောသိ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော ‘‘သမဏော ခလု၊ ဘော၊ ဂေါတမော သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော အင်္ဂုတ္တရာပေသုစာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ အဍ္ဎတေဠသေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ အာပဏံ အနုပ္ပတ္တော။တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂတော – ‘ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ သတ္ထာဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ [ဘဂဝါ (သျာ. ပီ.)]။ သော ဣမံ လောကံ သဒေဝကံ သမာရကံ သဗြဟ္မကံ သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ ပဇံ သဒေဝမနုဿံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေတိ။ သော ဓမ္မံ ဒေသတိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ၊ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေတိ။ သာဓု ခေါ ပန တထာရူပါနံ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတီ’’တိ။

အထ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ ကေဏိယံ ဇဋိလံ ဘဂဝါ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေသိ သမာဒပေသိ သမုတ္တေဇေသိ သမ္ပဟံသေသိ။ အထ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော ဘဂဝတာ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿိတော သမာဒပိတော သမုတ္တေဇိတော သမ္ပဟံသိတော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘အဓိဝါသေတု မေ ဘဝံ ဂေါတမော သွာတနာယ ဘတ္တံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေနာ’’တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ဘဂဝါ ကေဏိယံ ဇဋိလံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘မဟာ ခေါ၊ ကေဏိယ၊ ဘိက္ခုသင်္ဃော အဍ္ဎတေဠသာနိ ဘိက္ခုသတာနိ; တွဉ္စ ဗြာဟ္မဏေသု အဘိပ္ပသန္နော’’တိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကိဉ္စာပိ၊ ဘော ဂေါတမ၊ မဟာ ဘိက္ခုသင်္ဃော အဍ္ဎတေဠသာနိ ဘိက္ခုသတာနိ၊ အဟဉ္စ ဗြာဟ္မဏေသု အဘိပ္ပသန္နော; အဓိဝါသေတု မေ ဘဝံ ဂေါတမော သွာတနာယ ဘတ္တံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေနာ’’တိ။ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ ဘဂဝါ ကေဏိယံ ဇဋိလံ ဧတဒဝေါစ
– ‘‘မဟာ ခေါ၊ ကေဏိယ၊ ဘိက္ခုသင်္ဃော အဍ္ဎတေဠသာနိ ဘိက္ခုသတာနိ; တွဉ္စ ဗြာဟ္မဏေသု အဘိပ္ပသန္နော’’တိ။

တတိယမ္ပိ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကိဉ္စာပိ၊ ဘော ဂေါတမ၊ မဟာ ဘိက္ခုသင်္ဃော အဍ္ဎတေဠသာနိ ဘိက္ခုသတာနိ၊ အဟဉ္စ ဗြာဟ္မဏေသု အဘိပ္ပသန္နော၊ အဓိဝါသေတု [အဓိဝါသေတွေဝ (သီ.)] မေ ဘဝံ ဂေါတမော သွာတနာယ ဘတ္တံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေနာ’’တိ။ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန။ အထ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော ဘဂဝတော အဓိဝါသနံ ဝိဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ယေန သကော အဿမော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ မိတ္တာမစ္စေ ဉာတိသာလောဟိတေ အာမန္တေသိ – ‘‘သုဏန္တု မေ ဘဝန္တော မိတ္တာမစ္စာ ဉာတိသာလောဟိတာ၊ သမဏော မေ ဂေါတမော နိမန္တိတော သွာတနာယ ဘတ္တံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန၊ ယေန မေ ကာယဝေယျာဝဋိကံ ကရေယျာထာ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ၊ ဘော’’တိ ခေါ ကေဏိယဿ ဇဋိလဿ မိတ္တာမစ္စာဉာတိသာလောဟိတာ ကေဏိယဿ ဇဋိလဿ ပဋိဿုတွာ အပ္ပေကစ္စေ ဥဒ္ဓနာနိ ခဏန္တိ၊ အပ္ပေကစ္စေ ကဋ္ဌာနိဖာလေန္တိ၊ အပ္ပေကစ္စေ ဘာဇနာနိ ဓောဝန္တိ၊ အပ္ပေကစ္စေ ဥဒကမဏိကံ ပတိဋ္ဌာပေန္တိ၊ အပ္ပေကစ္စေ အာသနာနိ ပညာပေန္တိ။ ကေဏိယော ပန ဇဋိလော သာမံယေဝ မဏ္ဍလမာဠံ ပဋိယာဒေတိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန သေလော ဗြာဟ္မဏော အာပဏေ ပဋိဝသတိ၊ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရဂူ သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာနံသာက္ခရပ္ပဘေဒါနံ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ ပဒကော ဝေယျာကရဏော လောကာယတမဟာပုရိသလက္ခဏေသု အနဝယော၊ တီဏိ စ မာဏဝကသတာနိ မန္တေ ဝါစေတိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန ကေဏိယော ဇဋိလော သေလေ ဗြာဟ္မဏေ အဘိပ္ပသန္နော ဟောတိ။ အထ ခေါ သေလော ဗြာဟ္မဏော တီဟိ မာဏဝကသတေဟိ ပရိဝုတော ဇင်္ဃာဝိဟာရံ အနုစင်္ကမမာနော အနုဝိစရမာနော ယေန ကေဏိယဿ ဇဋိလဿ အဿမော တေနုပသင်္ကမိ။ အဒ္ဒသာ ခေါ သေလော ဗြာဟ္မဏော ကေဏိယဿ ဇဋိလဿ အဿမေ [ကေဏိဿမိယေ ဇဋိလေ (သီ. ပီ.)] အပ္ပေကစ္စေ ဥဒ္ဓနာနိ ခဏန္တေ။ပေ.။ အပ္ပေကစ္စေ အာသနာနိ ပညပေန္တေ၊ ကေဏိယံ ပန ဇဋိလံ သာမံယေဝ မဏ္ဍလမာဠံ ပဋိယာဒေန္တံ။ ဒိသွာန ကေဏိယံ ဇဋိလံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကိံ နု ခေါ ဘောတောကေဏိယဿ အာဝါဟော ဝါ ဘဝိဿတိ၊ ဝိဝါဟော ဝါ ဘဝိဿတိ၊ မဟာယညော ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌိတော၊ ရာဇာ ဝါ မာဂဓော သေနိယော ဗိမ္ဗိသာရော နိမန္တိတော သွာတနာယ သဒ္ဓိံ ဗလကာယေနာ’’တိ?

‘‘န မေ၊ ဘော သေလ၊ အာဝါဟော ဝါ ဘဝိဿတိ ဝိဝါဟော ဝါ၊ နာပိ ရာဇာ မာဂဓော သေနိယော ဗိမ္ဗိသာရော နိမန္တိတော သွာတနာယ သဒ္ဓိံ ဗလကာယေန; အပိ စ ခေါ မေ မဟာယညော ပစ္စုပဋ္ဌိတော။ အတ္ထိ သမဏော ဂေါတမော သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော အင်္ဂုတ္တရာပေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသင်္ဃေနသဒ္ဓိံ အဍ္ဎတေဠသေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ အာပဏံ အနုပ္ပတ္တော။ တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ။ပေ.။ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ။ သော မေ နိမန္တိတော သွာတနာယ ဘတ္တံ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေနာ’’တိ။ ‘‘ဗုဒ္ဓေါတိ၊ ဘော ကေဏိယ၊ ဝဒေသိ’’? ‘‘ဗုဒ္ဓေါတိ၊ ဘော သေလ၊ ဝဒါမိ’’။ ‘‘ဗုဒ္ဓေါတိ၊ ဘော ကေဏိယ၊ ဝဒေသိ’’? ‘‘ဗုဒ္ဓေါတိ၊ ဘော သေလ၊ ဝဒါမီ’’တိ။

အထ ခေါ သေလဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘ဃောသောပိ ခေါ ဧသော ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ ယဒိဒံ ဗုဒ္ဓေါတိ။ အာဂတာနိ ခေါ ပနမှာကံ မန္တေသု ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ၊ ယေဟိ သမန္နာဂတဿ မဟာပုရိသဿဒွေဝ ဂတိယော ဘဝန္တိ အနညာ။ သစေ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတိ ရာဇာ ဟောတိ စက္ကဝတ္တိ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာစာတုရန္တော ဝိဇိတာဝီ ဇနပဒတ္ထာဝရိယပ္ပတ္တော သတ္တရတနသမန္နာဂတော။ တဿိမာနိ သတ္တ ရတနာနိ ဘဝန္တိ၊ သေယျထိဒံ – စက္ကရတနံ၊ ဟတ္ထိရတနံ၊ အဿရတနံ၊ မဏိရတနံ၊ ဣတ္ထိရတနံ၊ ဂဟပတိရတနံ၊ ပရိဏာယကရတနမေဝ သတ္တမံ။ ပရောသဟဿံ ခေါ ပနဿ ပုတ္တာ ဘဝန္တိ သူရာ ဝီရင်္ဂရူပါ ပရသေနပ္ပမဒ္ဒနာ။ သောဣမံ ပထဝိံ သာဂရပရိယန္တံ အဒဏ္ဍေန အသတ္ထေန ဓမ္မေန အဘိဝိဇိယ အဇ္ဈာဝသတိ။ သစေ ခေါ ပန အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇတိ၊ အရဟံ ဟောတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒော [ဝိဝတ္တစ္ဆဒ္ဒော (သီ. ပီ.)]။ ကဟံ ပန၊ ဘော ကေဏိယ၊ ဧတရဟိ သော ဘဝံ ဂေါတမော ဝိဟရတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ’’တိ?

ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ကေဏိယော ဇဋိလော ဒက္ခိဏံ ဗာဟုံ ပဂ္ဂဟေတွာ သေလံ ဗြာဟ္မဏံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ယေနေသာ၊ဘော သေလ၊ နီလဝနရာဇီ’’တိ။ အထ ခေါ သေလော ဗြာဟ္မဏော တီဟိ မာဏဝကသတေဟိ သဒ္ဓိံ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ အထ ခေါ သေလော ဗြာဟ္မဏော တေ မာဏဝကေ အာမန္တေသိ – ‘‘အပ္ပသဒ္ဒာ ဘောန္တော အာဂစ္ဆန္တု၊ပဒေ ပဒံ နိက္ခိပန္တာ။ ဒုရာသဒါ ဟိ တေ ဘဂဝန္တော [ဘဝန္တော (သျာ. က.)] သီဟာဝ ဧကစရာ။ ယဒါ စာဟံ၊ဘော၊ သမဏေန ဂေါတမေန သဒ္ဓိံ မန္တေယျုံ၊ မာ မေ ဘောန္တော အန္တရန္တရာ ကထံ ဩပါတေထ; ကထာပရိယောသာနံ မေ ဘဝန္တော အာဂမေန္တူ’’တိ။

အထ ခေါ သေလော ဗြာဟ္မဏော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိ။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ သေလော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ကာယေ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ သမန္နေသိ [သမ္မန္နေသိ (သီ. သျာ.)]။ အဒ္ဒသာခေါ သေလော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ကာယေ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ ယေဘုယျေန ဌပေတွာ ဒွေ။ ဒွီသုမဟာပုရိသလက္ခဏေသု ကင်္ခတိ ဝိစိကိစ္ဆတိ နာဓိမုစ္စတိ န သမ္ပသီဒတိ – ကောသောဟိတေ စ ဝတ္ထဂုယှေ၊ ပဟူတဇိဝှတာယ စာတိ။

အထ ခေါ ဘဂဝတော ဧတဒဟောသိ – ‘‘ပဿတိ ခေါ မေ အယံ သေလော ဗြာဟ္မဏော ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ ယေဘုယျေန ဌပေတွာ ဒွေ။ ဒွီသု မဟာပုရိသလက္ခဏေသု ကင်္ခတိ ဝိစိကိစ္ဆတိ နာဓိမုစ္စတိ န သမ္ပသီဒတိ – ကောသောဟိတေ စ ဝတ္ထဂုယှေ၊ ပဟူတဇိဝှတာယ စာ’’တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တထာရူပံ ဣဒ္ဓါဘိသင်္ခါရံအဘိသင်္ခါသိ [အဘိသင်္ခါရေသိ (သျာ. က.)]၊ ယထာ အဒ္ဒသ သေလော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝတော ကောသောဟိတံ ဝတ္ထဂုယှံ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဇိဝှံ နိန္နာမေတွာ ဥဘောပိ ကဏ္ဏသောတာနိ အနုမသိ ပဋိမသိ၊ ဥဘောပိ နာသိကသောတာနိ အနုမသိ ပဋိမသိ၊ ကေဝလမ္ပိ နလာဋမဏ္ဍလံ ဇိဝှာယ ဆာဒေသိ။

အထ ခေါ သေလဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဧတဒဟောသိ – ‘‘သမန္နာဂတော ခေါ သမဏော ဂေါတမော ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏေဟိ ပရိပုဏ္ဏေဟိ၊ နော အပုရိပုဏ္ဏေဟိ။ နော စ ခေါ နံ ဇာနာမိ ဗုဒ္ဓေါ ဝါ နော ဝါ။ သုတံ ခေါ ပနမေတံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဝုဍ္ဎာနံ မဟလ္လကာနံ အာစရိယပါစရိယာနံ ဘာသမာနာနံ – ‘ယေ တေ ဘဝန္တိ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ၊ တေ သကေ ဝဏ္ဏေ ဘညမာနေ အတ္တာနံ ပါတုကရောန္တီ’တိ။ ယံနူနာဟံ သမဏံ ဂေါတမံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပါဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝေယျ’’န္တိ။ အထ ခေါ သေလော ဗြာဟ္မဏော ဘဂဝန္တံ သမ္မုခါ သာရုပ္ပါဟိ ဂါထာဟိ အဘိတ္ထဝိ –

၅၅၃.

‘‘ပရိပုဏ္ဏကာယော သုရုစိ၊ သုဇာတော စာရုဒဿနော။

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောသိ ဘဂဝါ၊ သုသုက္ကဒါဌောသိ ဝီရိယဝါ။

၅၅၄.
‘‘နရဿ ဟိ သုဇာတဿ၊ ယေ ဘဝန္တိ ဝိယဉ္ဇနာ။
သဗ္ဗေ တေ တဝ ကာယသ္မိံ၊ မဟာပုရိသလက္ခဏာ။၅၅၅.
‘‘ပသန္နနေတ္တော သုမုခေါ၊ ဗြဟာ ဥဇု ပတာပဝါ။မဇ္ဈေ သမဏသင်္ဃဿ၊ အာဒိစ္စောဝ ဝိရောစသိ။
၅၅၆.
‘‘ကလျာဏဒဿနော ဘိက္ခု၊ ကဉ္စနသန္နိဘတ္တစော။
ကိံ တေ သမဏဘာဝေန၊ ဧဝံ ဥတ္တမဝဏ္ဏိနော။
၅၅၇.
‘‘ရာဇာ အရဟသိ ဘဝိတုံ၊ စက္ကဝတ္တီ ရထေသဘော။
စာတုရန္တော ဝိဇိတာဝီ၊ ဇမ္ဗုသဏ္ဍဿ [ဇမ္ဗုမဏ္ဍဿ (က.)] ဣဿရော။
၅၅၈.
‘‘ခတ္တိယာ ဘောဂိရာဇာနော [ဘောဇရာဇာနော (သီ. သျာ.)]၊ အနုယန္တာ [အနုယုတ္တာ (သီ.)] ဘဝန္တု တေ။ရာဇာဘိရာဇာ မနုဇိန္ဒော၊ ရဇ္ဇံ ကာရေဟိ ဂေါတမ’’။
၅၅၉.
‘‘ရာဇာဟမသ္မိ သေလာတိ၊ (ဘဂဝါ) ဓမ္မရာဇာ အနုတ္တရော။
ဓမ္မေန စက္ကံ ဝတ္တေမိ၊ စက္ကံ အပ္ပဋိဝတ္တိယံ’’။
၅၆၀.
‘‘သမ္ဗုဒ္ဓေါ ပဋိဇာနာသိ၊ (ဣတိ သေလော ဗြာဟ္မဏော) ဓမ္မရာဇာ အနုတ္တရော။ ‘ဓမ္မေန စက္ကံ ဝတ္တေမိ’၊ ဣတိ ဘာသသိ ဂေါတမ။
၅၆၁.
‘‘ကော နု သေနာပတိ ဘောတော၊ သာဝကော သတ္ထုရနွယော။
ကော တေ တမနုဝတ္တေတိ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတံ’’။
၅၆၂.
‘‘မယာ ပဝတ္တိတံ စက္ကံ၊ (သေလာတိ ဘဂဝါ) ဓမ္မစက္ကံ အနုတ္တရံ။သာရိပုတ္တော အနုဝတ္တေတိ၊ အနုဇာတော တထာဂတံ။
၅၆၃.
‘‘အဘိညေယျံ အဘိညာတံ၊ ဘာဝေတဗ္ဗဉ္စ ဘာဝိတံ။
ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ မေ၊ တသ္မာ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ ဗြာဟ္မဏ။
၅၆၄.
‘‘ဝိနယဿု မယိ ကင်္ခံ၊ အဓိမုစ္စဿု ဗြာဟ္မဏ။
ဒုလ္လဘံ ဒဿနံ ဟောတိ၊ သမ္ဗုဒ္ဓါနံ အဘိဏှသော။
၅၆၅.
‘‘ယေသံ ဝေ [ယေသံ ဝေါ (ပီ.)၊ ယဿ ဝေ (သျာ.)] ဒုလ္လဘော လောကေ၊ ပါတုဘာဝေါ အဘိဏှသော။

သောဟံ ဗြာဟ္မဏ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သလ္လကတ္တော အနုတ္တရော။၅၆၆.
‘‘ဗြဟ္မဘူတော အတိတုလော၊ မာရသေနပ္ပမဒ္ဒနော။
သဗ္ဗာမိတ္တေ ဝသီကတွာ၊ မောဒါမိ အကုတောဘယော’’။
၅၆၇.
‘‘ဣမံ ဘဝန္တော နိသာမေထ၊ ယထာ ဘာသတိ စက္ခုမာ။
သလ္လကတ္တော မဟာဝီရော၊ သီဟောဝ နဒတီ ဝနေ။
၅၆၈.
‘‘ဗြဟ္မဘူတံ အတိတုလံ၊ မာရသေနပ္ပမဒ္ဒနံ။
ကော ဒိသွာ နပ္ပသီဒေယျ၊ အပိ ကဏှာဘိဇာတိကော။
၅၆၉.
‘‘ယော မံ ဣစ္ဆတိ အနွေတု၊ ယော ဝါ နိစ္ဆတိ ဂစ္ဆတု။
ဣဓာဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမိ၊ ဝရပညဿ သန္တိကေ’’။
၅၇၀.
‘‘ဧဝဉ္စေ [ဧတဉ္စေ (သီ. ပီ.)] ရုစ္စတိ ဘောတော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာသနေ [သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာသနံ (သီ. သျာ. ကံ. ပီ.)]။
မယမ္ပိ ပဗ္ဗဇိဿာမ၊ ဝရပညဿ သန္တိကေ’’။
၅၇၁.
‘‘ဗြာဟ္မဏာ တိသတာ ဣမေ၊ ယာစန္တိ ပဉ္ဇလီကတာ။
ဗြဟ္မစရိယံ စရိဿာမ၊ ဘဂဝါ တဝ သန္တိကေ’’။
၅၇၂.
‘‘သွာက္ခါတံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ (သေလာတိ ဘဂဝါ) သန္ဒိဋ္ဌိကမကာလိကံ။
ယတ္ထ အမောဃာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ အပ္ပမတ္တဿ သိက္ခတော’’တိ။
အလတ္ထ ခေါ သေလော ဗြာဟ္မဏော သပရိသော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ၊ အလတ္ထ ဥပသမ္ပဒံ။ အထ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန သကေ အဿမေ ပဏီတံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ ပဋိယာဒါပေတွာ ဘဂဝတောကာလံ အာရောစာပေသိ – ‘‘ကာလော၊ ဘော ဂေါတမ၊ နိဋ္ဌိတံ ဘတ္တ’’န္တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗဏှသမယံ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ယေန ကေဏိယဿ ဇဋိလဿ အဿမော တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန။
အထ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန သဟတ္ထာ သန္တပ္ပေသိ သမ္ပဝါရေသိ။ အထ ခေါ ကေဏိယော ဇဋိလော ဘဂဝန္တံ ဘုတ္တာဝိံ ဩနီတပတ္တပါဏိံ အညတရံနီစံ အာသနံ ဂဟေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ဧကမန္တံ နိသိန္နံ ခေါ ကေဏိယံ ဇဋိလံ ဘဂဝါ ဣမာဟိ ဂါထာဟိ အနုမောဒိ –
၅၇၃.
‘‘အဂ္ဂိဟုတ္တမုခါ ယညာ၊ သာဝိတ္တီ ဆန္ဒသော မုခံ။
ရာဇာ မုခံ မနုဿာနံ၊ နဒီနံ သာဂရော မုခံ။
၅၇၄.
‘‘နက္ခတ္တာနံ မုခံ စန္ဒော၊ အာဒိစ္စော တပတံ မုခံ။ပုညံ အာကင်္ခမာနာနံ၊ သင်္ဃော ဝေ ယဇတံ မုခ’’န္တိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ကေဏိယံ ဇဋိလံ ဣမာဟိ ဂါထာဟိ အနုမောဒိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပက္ကာမိ။ အထ ခေါ အာယသ္မာသေလော သပရိသော ဧကော ဝူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရန္တော နစိရဿေ ။ပေ.။ အညတရော ခေါ ပနာပသ္မာ သေလော သပရိသော အရဟတံ အဟောသိ။
အထ ခေါ အာယသ္မာ သေလော သပရိသော ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကံသံ စီဝရံ ကတွာယေန ဘဂဝါ တေနဉ္ဇလိံ ပဏာမေတွာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ –
၅၇၅.
‘‘ယံ တံ သရဏမာဂမှ [မာဂမ္မ (သီ. သျာ. က.)]၊ ဣတော အဋ္ဌမိ စက္ခုမ။
သတ္တရတ္တေန ဘဂဝါ၊ ဒန္တမှ တဝ သာသနေ။
၅၇၆.
‘‘တုဝံ ဗုဒ္ဓေါ တုဝံ သတ္ထာ၊ တုဝံ မာရာဘိဘူ မုနိ။
တုဝံ အနုသယေ ဆေတွာ၊ တိဏ္ဏော တာရေသိမံ ပဇံ။
၅၇၇.
‘‘ဥပဓီ တေ သမတိက္ကန္တာ၊ အာသဝါ တေ ပဒါလိတာ။
သီဟောသိ [သီဟောဝ (မ. နိ. ၂.၄၀၁)] အနုပါဒါနော၊ ပဟီနဘယဘေရဝေါ။၅၇၈.
‘‘ဘိက္ခဝေါ တိသတာ ဣမေ၊ တိဋ္ဌန္တိ ပဉ္ဇလီကတာ။
ပါဒေ ဝီရ ပသာရေဟိ၊ နာဂါ ဝန္ဒန္တု သတ္ထုနော’’တိ။
သေလသုတ္တံ သတ္တမံ နိဋ္ဌိတံ။
၈. သလ္လသုတ္တံ
၅၇၉.
အနိမိတ္တမနညာတံ၊ မစ္စာနံ ဣဓ ဇီဝိတံ။
ကသိရဉ္စ ပရိတ္တဉ္စ၊ တဉ္စ ဒုက္ခေန သံယုတံ။
၅၈၀.
န ဟိ သော ဥပက္ကမော အတ္ထိ၊ ယေန ဇာတာ န မိယျရေ။
ဇရမ္ပိ ပတွာ မရဏံ၊ ဧဝံဓမ္မာ ဟိ ပါဏိနော။
၅၈၁.
ဖလာနမိဝ ပက္ကာနံ၊ ပါတော ပတနတော [ပပတတော (သီ. ပီ. အဋ္ဌ.)] ဘယံ။ဧဝံ ဇာတာန မစ္စာနံ၊ နိစ္စံ မရဏတော ဘယံ။
၅၈၂.
ယထာပိ ကုမ္ဘကာရဿ၊ ကတာ မတ္တိကဘာဇနာ။
သဗ္ဗေ ဘေဒနပရိယန္တာ [ဘေဒပရိယန္တာ (သျာ.)]၊ ဧဝံ မစ္စာန ဇီဝိတံ။၅၈၃.
ဒဟရာ စ မဟန္တာ စ၊ ယေ ဗာလာ ယေ စ ပဏ္ဍိတာ။
သဗ္ဗေ မစ္စုဝသံ ယန္တိ၊ သဗ္ဗေ မစ္စုပရာယဏာ။
၅၈၄.
တေသံ မစ္စုပရေတာနံ၊ ဂစ္ဆတံ ပရလောကတော။

န ပိတာ တာယတေ ပုတ္တံ၊ ဉာတီ ဝါ ပန ဉာတကေ။
၅၈၅.
ပေက္ခတံ ယေဝ ဉာတီနံ၊ ပဿ လာလပတံ ပုထု။
ဧကမေကောဝ မစ္စာနံ၊ ဂေါဝဇ္ဈော ဝိယ နီယတိ [နိယျတိ (ဗဟူသု)]။၅၈၆.
ဧဝမဗ္ဘာဟတော လောကော၊ မစ္စုနာ စ ဇရာယ စ။
တသ္မာ ဓီရာ န သောစန္တိ၊ ဝိဒိတွာ လောကပရိယာယံ။
၅၈၇.
ယဿ မဂ္ဂံ န ဇာနာသိ၊ အာဂတဿ ဂတဿ ဝါ။
ဥဘော အန္တေ အသမ္ပဿံ၊ နိရတ္ထံ ပရိဒေဝသိ။
၅၈၈.
ပရိဒေဝယမာနော စေ၊ ကိဉ္စိဒတ္ထံ ဥဒဗ္ဗဟေ။
သမ္မူဠှော ဟိံသမတ္တာနံ၊ ကယိရာ စေ နံ ဝိစက္ခဏော။၅၈၉.
န ဟိ ရုဏ္ဏေန သောကေန၊ သန္တိံ ပပ္ပေါတိ စေတသော။ဘိယျဿုပ္ပဇ္ဇတေ ဒုက္ခံ၊ သရီရံ စုပဟညတိ။
၅၉၀.
ကိသော ဝိဝဏ္ဏော ဘဝတိ၊ ဟိံသမတ္တာနမတ္တနာ။
န တေန ပေတာ ပါလေန္တိ၊ နိရတ္ထာ ပရိဒေဝနာ။
၅၉၁.
သောကမပ္ပဇဟံ ဇန္တု၊ ဘိယျော ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိ။
အနုတ္ထုနန္တော ကာလင်္ကတံ [ကာလကတံ (သီ. သျာ.)]၊ သောကဿ ဝသမနွဂူ။၅၉၂.
အညေပိ ပဿ ဂမိနေ၊ ယထာကမ္မူပဂေ နရေ။
မစ္စုနော ဝသမာဂမ္မ၊ ဖန္ဒန္တေဝိဓ ပါဏိနော။
၅၉၃.
ယေန ယေန ဟိ မညန္တိ၊ တတော တံ ဟောတိ အညထာ။
ဧတာဒိသော ဝိနာဘာဝေါ၊ ပဿ လောကဿ ပရိယာယံ။၅၉၄.
အပိ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ ဘိယျော ဝါ ပန မာဏဝေါ။
ဉာတိသင်္ဃာ ဝိနာ ဟောတိ၊ ဇဟာတိ ဣဓ ဇီဝိတံ။၅၉၅.
တသ္မာ အရဟတော သုတွာ၊ ဝိနေယျ ပရိဒေဝိတံ။
ပေတံ ကာလင်္ကတံ ဒိသွာ၊ နေသော လဗ္ဘာ မယာ ဣတိ။၅၉၆.

ယထာ သရဏမာဒိတ္တံ၊ ဝါရိနာ ပရိနိဗ္ဗယေ [ပရိနိဗ္ဗုတော (သီ. က.)]။ဧဝမ္ပိ ဓီရော သပညော၊ ပဏ္ဍိတော ကုသလော နရော။
ခိပ္ပမုပ္ပတိတံ သောကံ၊ ဝါတော တူလံဝ ဓံသယေ။
၅၉၇.
ပရိဒေဝံ ပဇပ္ပဉ္စ၊ ဒောမနဿဉ္စ အတ္တနော။
အတ္တနော သုခမေသာနော၊ အဗ္ဗဟေ သလ္လမတ္တနော။
၅၉၈.
အဗ္ဗုဠှသလ္လော အသိတော၊ သန္တိံ ပပ္ပုယျ စေတသော။
သဗ္ဗသောကံ အတိက္ကန္တော၊ အသောကော ဟောတိ နိဗ္ဗုတောတိ။
သလ္လသုတ္တံ အဋ္ဌမံ နိဋ္ဌိတံ။
၉. ဝါသေဋ္ဌသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ဝိဟရတိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ဗဟုလာ အဘိညာတာ အဘိညာတာ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ပဋိဝသန္တိ၊ သေယျထိဒံ – စင်္ကီဗြာဟ္မဏော၊ တာရုက္ခေါ ဗြာဟ္မဏော၊ ပေါက္ခရသာတိ ဗြာဟ္မဏော၊ ဇာဏုဿောဏိ [ဇာဏုသောဏိ (က.)] ဗြာဟ္မဏော၊ တောဒေယျော ဗြာဟ္မဏော၊ အညေ စ အဘိညာတာ အဘိညာတာ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ။ အထ ခေါ ဝါသေဋ္ဌဘာရဒွာဇာနံ မာဏဝါနံ ဇင်္ဃာဝိဟာရံ အနုစင်္ကမန္တာနံ အနုဝိစရန္တာနံ [အနုစင်္ကမမာနာနံအနုဝိစရမာနာနံ (သီ. ပီ.)] အယမန္တရာကထာ ဥဒပါဒိ – ‘‘ကထံ၊ ဘော၊ ဗြာဟ္မဏော ဟောတီ’’တိ?
ဘာရဒွာဇော မာဏဝေါ ဧဝမာဟ – ‘‘ယတော ခေါ၊ ဘော၊ ဥဘတော သုဇာတော ဟောတိ မာတိတော စ ပိတိတော စ သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန၊ ဧတ္တာဝတာ ခေါဘော ဗြာဟ္မဏော ဟောတီ’’တိ။
ဝါသေဋ္ဌော မာဏဝေါ ဧဝမာဟ – ‘‘ယတော ခေါ၊ ဘော၊ သီလဝါ စ ဟောတိ ဝတသမ္ပန္နော [ဝတ္တသမ္ပန္နော (သီ. သျာ. မ. နိ. ၂.၄၅၄)] စ၊ ဧတ္တာဝတာ ခေါ၊ ဘော၊ ဗြာဟ္မဏော ဟောတီ’’တိ။ နေဝ ခေါ အသက္ခိ ဘာရဒွာဇောမာဏဝေါ ဝါသေဋ္ဌံ မာဏဝံ သညာပေတုံ၊ န ပန အသက္ခိ ဝါသေဋ္ဌော မာဏဝေါ ဘာရဒွာဇံ မာဏဝံ သညာပေတုံ။
အထ ခေါ ဝါသေဋ္ဌော မာဏဝေါ ဘာရဒွာဇံ မာဏဝံ အာမန္တေသိ – ‘‘အယံ ခေါ၊ ဘော [အယံ ဘော (သီ. သျာ. က.)၊အယံ ခေါ (ပီ.)] ဘာရဒွာဇ၊ သမဏော ဂေါတမော သကျပုတ္တော သကျကုလာ ပဗ္ဗဇိတော ဣစ္ဆာနင်္ဂလေ ဝိဟရတိ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝနသဏ္ဍေ; တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂတော – ‘ဣတိပိ။ပေ.။ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ’တိ။ အာယာမ၊ ဘော ဘာရဒွာဇ၊ ယေန သမဏော ဂေါတမော တေနုပသင်္ကမိဿာမ; ဥပသင်္ကမိတွာ သမဏံ ဂေါတမံ ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆိဿာမ။ ယထာ နော သမဏော ဂေါတမော ဗျာကရိဿတိ တထာ နံ ဓာရေဿာမာ’’တိ။ ‘‘ဧဝံ၊ ဘော’’တိ ခေါ ဘာရဒွာဇော မာဏဝေါ ဝါသေဋ္ဌဿ မာဏဝဿ ပစ္စဿောသိ။
အထ ခေါ ဝါသေဋ္ဌဘာရဒွာဇာ မာဏဝါ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိံသု။ သမ္မောဒနီယံ ကထံ သာရဏီယံ ဝီတိသာရေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နောခေါ ဝါသေဋ္ဌော မာဏဝေါ ဘဂဝန္တံ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ –
၅၉၉.
‘‘အနုညာတပဋိညာတာ၊ တေဝိဇ္ဇာ မယမသ္မုဘော။
အဟံ ပေါက္ခရသာတိဿ၊ တာရုက္ခဿာယံ မာဏဝေါ။
၆၀၀.
‘‘တေဝိဇ္ဇာနံ ယဒက္ခါတံ၊ တတြ ကေဝလိနောသ္မသေ။
ပဒကသ္မ ဝေယျာကရဏာ၊ ဇပ္ပေ အာစရိယသာဒိသာ။
၆၀၁.
‘‘တေသံ နော ဇာတိဝါဒသ္မိံ၊ ဝိဝါဒော အတ္ထိ ဂေါတမ။

ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ၊ ဘာရဒွာဇော ဣတိ ဘာသတိ။
အဟဉ္စ ကမ္မုနာ [ကမ္မနာ (သီ. ပီ.) ဧဝမုပရိပိ] ဗြူမိ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ စက္ခုမ။၆၀၂.
‘‘တေ န သက္ကောမ သညာပေတုံ၊ အညမညံ မယံ ဥဘော။
ဘဝန္တံ [ဘဂဝန္တံ (က.)] ပုဋ္ဌုမာဂမှာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓံ ဣတိ ဝိဿုတံ။
၆၀၃.
‘‘စန္ဒံ ယထာ ခယာတီတံ၊ ပေစ္စ ပဉ္ဇလိကာ ဇနာ။
ဝန္ဒမာနာ နမဿန္တိ၊ ဧဝံ လောကသ္မိ ဂေါတမံ။
၆၀၄.
‘‘စက္ခုံ လောကေ သမုပ္ပန္နံ၊ မယံ ပုစ္ဆာမ ဂေါတမံ။
ဇာတိယာ ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ၊ ဥဒါဟု ဘဝတိ ကမ္မုနာ။
အဇာနတံ နော ပဗြူဟိ၊ ယထာ ဇာနေသု ဗြာဟ္မဏံ’’။
၆၀၅.
‘‘တေသံ ဝေါ အဟံ ဗျက္ခိဿံ၊ (ဝါသေဋ္ဌာတိ ဘဂဝါ) အနုပုဗ္ဗံ ယထာတထံ။ဇာတိဝိဘင်္ဂံ ပါဏာနံ၊ အညမညာ ဟိ ဇာတိယော။
၆၀၆.
‘‘တိဏရုက္ခေပိ ဇာနာထ၊ န စာပိ ပဋိဇာနရေ။
လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ တေသံ၊ အညမညာ ဟိ ဇာတိယော။
၆၀၇.
‘‘တတော ကီဋေ ပဋင်္ဂေ စ၊ ယာဝ ကုန္ထကိပိလ္လိကေ။လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ တေသံ၊ အညမညာ ဟိ ဇာတိယော။၆၀၈.
‘‘စတုပ္ပဒေပိ ဇာနာထ၊ ခုဒ္ဒကေ စ မဟလ္လကေ။
လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ တေသံ၊ အညမညာ ဟိ ဇာတိယော။၆၀၉.
‘‘ပါဒူဒရေပိ ဇာနာထ၊ ဥရဂေ ဒီဃပိဋ္ဌိကေ။
လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ တေသံ၊ အညမညာ ဟိ ဇာတိယော။၆၁၀.
‘‘တတော မစ္ဆေပိ ဇာနာထ၊ ဩဒကေ ဝါရိဂေါစရေ။
လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ တေသံ၊ အညမညာ ဟိ ဇာတိယော။၆၁၁.
‘‘တတော ပက္ခီပိ ဇာနာထ၊ ပတ္တယာနေ ဝိဟင်္ဂမေ။လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ တေသံ၊ အညမညာ ဟိ ဇာတိယော။၆၁၂.
‘‘ယထာ ဧတာသု ဇာတီသု၊ လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ ပုထု။

ဧဝံ နတ္ထိ မနုဿေသု၊ လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ ပုထု။
၆၁၃.
‘‘န ကေသေဟိ န သီသေန၊ န ကဏ္ဏေဟိ န အက္ခိဘိ။
န မုခေန န နာသာယ၊ န ဩဋ္ဌေဟိ ဘမူဟိ ဝါ။
၆၁၄.
‘‘န ဂီဝါယ န အံသေဟိ၊ န ဥဒရေန န ပိဋ္ဌိယာ။
န သောဏိယာ န ဥရသာ၊ န သမ္ဗာဓေ န မေထုနေ [န သမ္ဗာဓာ န မေထုနာ (သျာ. က.)]။
၆၁၅.
‘‘န ဟတ္ထေဟိ န ပါဒေဟိ၊ နာင်္ဂုလီဟိ နခေဟိ ဝါ။
န ဇင်္ဃာဟိ န ဦရူဟိ၊ န ဝဏ္ဏေန သရေန ဝါ။
လိင်္ဂံ ဇာတိမယံ နေဝ၊ ယထာ အညာသု ဇာတိသု။
၆၁၆.
‘‘ပစ္စတ္တဉ္စ သရီရေသု [ပစ္စတ္တံ သသရီရေသု (သီ. ပီ.)]၊ မနုဿေသွေတံ န ဝိဇ္ဇတိ။ဝေါကာရဉ္စ မနုဿေသု၊ သမညာယ ပဝုစ္စတိ။
၆၁၇.
‘‘ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု၊ ဂေါရက္ခံ ဥပဇီဝတိ။
ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ၊ ကဿကော သော န ဗြာဟ္မဏော။
၆၁၈.
‘‘ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု၊ ပုထုသိပ္ပေန ဇီဝတိ။
ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ၊ သိပ္ပိကော သော န ဗြာဟ္မဏော။
၆၁၉.
‘‘ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု၊ ဝေါဟာရံ ဥပဇီဝတိ။
ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ၊ ဝါဏိဇော သော န ဗြာဟ္မဏော။
၆၂၀.
‘‘ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု၊ ပရပေဿေန ဇီဝတိ။
ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ၊ ပေဿိကော [ပေဿကော (က.)] သော န ဗြာဟ္မဏော။၆၂၁.
‘‘ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု၊ အဒိန္နံ ဥပဇီဝတိ။
ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ၊ စောရော ဧသော န ဗြာဟ္မဏော။
၆၂၂.
‘‘ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု၊ ဣဿတ္ထံ ဥပဇီဝတိ။
ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ၊ ယောဓာဇီဝေါ န ဗြာဟ္မဏော။၆၂၃.
‘‘ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု၊ ပေါရောဟိစ္စေန ဇီဝတိ။ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ၊ ယာဇကော ဧသော န ဗြာဟ္မဏော။

၆၂၄.
‘‘ယော ဟိ ကောစိ မနုဿေသု၊ ဂါမံ ရဋ္ဌဉ္စ ဘုဉ္ဇတိ။
ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ၊ ရာဇာ ဧသော န ဗြာဟ္မဏော။
၆၂၅.
‘‘န စာဟံ ဗြာဟ္မဏံ ဗြူမိ၊ ယောနိဇံ မတ္တိသမ္ဘဝံ။
ဘောဝါဒိ နာမ သော ဟောတိ၊ သစေ [သ ဝေ (သီ. သျာ.)] ဟောတိ သကိဉ္စနော။အကိဉ္စနံ အနာဒါနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၂၆.
‘‘သဗ္ဗသံယောဇနံ ဆေတွာ၊ သော ဝေ န ပရိတဿတိ။
သင်္ဂါတိဂံ ဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၂၇.
‘‘ဆေတွာ နဒ္ဓိံ ဝရတ္တဉ္စ၊ သန္ဒာနံ သဟနုက္ကမံ။ဥက္ခိတ္တပလိဃံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၂၈.
‘‘အက္ကောသံ ဝဓဗန္ဓဉ္စ၊ အဒုဋ္ဌော ယော တိတိက္ခတိ။ခန္တီဗလံ ဗလာနီကံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၂၉.
‘‘အက္ကောဓနံ ဝတဝန္တံ၊ သီလဝန္တံ အနုဿဒံ။
ဒန္တံ အန္တိမသာရီရံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၃၀.
‘‘ဝါရိ ပေါက္ခရပတ္တေဝ၊ အာရဂ္ဂေရိဝ သာသပေါ။ယော န လိမ္ပတိ ကာမေသု၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၃၁.
‘‘ယော ဒုက္ခဿ ပဇာနာတိ၊ ဣဓေဝ ခယမတ္တနော။
ပန္နဘာရံ ဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၃၂.
‘‘ဂမ္ဘီရပညံ မေဓာဝိံ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ ကောဝိဒံ။ဥတ္တမတ္ထမနုပ္ပတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၃၃.
‘‘အသံသဋ္ဌံ ဂဟဋ္ဌေဟိ၊ အနာဂါရေဟိ စူဘယံ။
အနောကသာရိမပ္ပိစ္ဆံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၃၄.
‘‘နိဓာယ ဒဏ္ဍံ ဘူတေသု၊ တသေသု ထာဝရေသု စ။
ယော န ဟန္တိ န ဃာတေတိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၃၅.

‘‘အဝိရုဒ္ဓံ ဝိရုဒ္ဓေသု၊ အတ္တဒဏ္ဍေသု နိဗ္ဗုတံ။သာဒါနေသု အနာဒါနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၃၆.
‘‘ယဿ ရာဂေါ စ ဒောသော စ၊ မာနော မက္ခေါ စ ပါတိတော။သာသပေါရိဝ အာရဂ္ဂါ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၃၇.
‘‘အကက္ကသံ ဝိညာပနိံ၊ ဂိရံ သစ္စမုဒီရယေ။
ယာယ နာဘိသဇေ ကဉ္စိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၃၈.
‘‘ယောဓ ဒီဃံ ဝ ရဿံ ဝါ၊ အဏုံ ထူလံ သုဘာသုဘံ။
လောကေ အဒိန္နံ နာဒိယတိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၃၉.
‘‘အာသာ ယဿ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။
နိရာသာသံ [နိရာသယံ (သီ. သျာ. ပီ.)၊ နိရာသကံ (?)] ဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၄၀.
‘‘ယဿာလယာ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ အညာယ အကထံကထီ။
အမတောဂဓမနုပ္ပတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၄၁.
‘‘ယောဓ ပုညဉ္စ ပါပဉ္စ၊ ဥဘော သင်္ဂမုပစ္စဂါ။
အသောကံ ဝိရဇံ သုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၄၂.
‘‘စန္ဒံဝ ဝိမလံ သုဒ္ဓံ၊ ဝိပ္ပသန္နမနာဝိလံ။နန္ဒီဘဝပရိက္ခီဏံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၄၃.
‘‘ယောမံ ပလိပထံ ဒုဂ္ဂံ၊ သံသာရံ မောဟမစ္စဂါ။တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော ဈာယီ၊ အနေဇော အကထံကထီ။အနုပါဒါယ နိဗ္ဗုတော၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။၆၄၄.
‘‘ယောဓ ကာမေ ပဟန္တွာန၊ အနာဂါရော ပရိဗ္ဗဇေ။
ကာမဘဝပရိက္ခီဏံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၄၅.
‘‘ယောဓ တဏှံ ပဟန္တွာန၊ အနာဂါရော ပရိဗ္ဗဇေ။
တဏှာဘဝပရိက္ခီဏံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၄၆.
‘‘ဟိတွာ မာနုသကံ ယောဂံ၊ ဒိဗ္ဗံ ယောဂံ ဥပစ္စဂါ။

သဗ္ဗယောဂဝိသံယုတ္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၄၇.
‘‘ဟိတွာ ရတိဉ္စ အရတိံ၊ သီတိဘူတံ နိရူပဓိံ။
သဗ္ဗလောကာဘိဘုံ ဝီရံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၄၈.
‘‘စုတိံ ယော ဝေဒိ [ယော’ဝေတိ (?) ဣတိဝုတ္တကေ ၉၉ အဋ္ဌကထာသံဝဏနာ ပဿိတဗ္ဗာ] တ္တာနံ၊ ဥပပတ္တိဉ္စ သဗ္ဗသော။
အသတ္တံ သုဂတံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၄၉.
‘‘ယဿ ဂတိံ န ဇာနန္တိ၊ ဒေဝါ ဂန္ဓဗ္ဗမာနုသာ။
ခီဏာသဝံ အရဟန္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၅၀.
‘‘ယဿ ပုရေ စ ပစ္ဆာ စ၊ မဇ္ဈေ စ နတ္ထိ ကိဉ္စနံ။
အကိဉ္စနံ အနာဒါနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၅၁.
‘‘ဥသဘံ ပဝရံ ဝီရံ၊ မဟေသိံ ဝိဇိတာဝိနံ။
အနေဇံ နှာတကံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၅၂.
‘‘ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ယော ဝေဒိ [ယော’ဝေတိ (?) ဣတိဝုတ္တကေ ၉၉ အဋ္ဌကထာသံဝဏနာ ပဿိတဗ္ဗာ]၊ သဂ္ဂါပါယဉ္စ ပဿတိ။
အထော ဇာတိက္ခယံ ပတ္တော၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
၆၅၃.
‘‘သမညာ ဟေသာ လောကသ္မိံ၊ နာမဂေါတ္တံ ပကပ္ပိတံ။
သမ္မုစ္စာ သမုဒါဂတံ၊ တတ္ထ တတ္ထ ပကပ္ပိတံ။
၆၅၄.
‘‘ဒီဃရတ္တမနုသယိတံ၊ ဒိဋ္ဌိဂတမဇာနတံ။
အဇာနန္တာ နော [အဇာနန္တာ တေ (အဋ္ဌ.) မ. နိ. ၂.၄၆၀] ပဗြုဝန္တိ၊ ဇာတိယာ ဟောတိ ဗြာဟ္မဏော။၆၅၅.
‘‘န ဇစ္စာ ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ၊ န ဇစ္စာ ဟောတိ အဗြာဟ္မဏော။
ကမ္မုနာ ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ၊ ကမ္မုနာ ဟောတိ အဗြာဟ္မဏော။
၆၅၆.
‘‘ကဿကော ကမ္မုနာ ဟောတိ၊ သိပ္ပိကော ဟောတိ ကမ္မုနာ။
ဝါဏိဇော ကမ္မုနာ ဟောတိ၊ ပေဿိကော ဟောတိ ကမ္မုနာ။
၆၅၇.
‘‘စောရောပိ ကမ္မုနာ ဟောတိ၊ ယောဓာဇီဝေါပိ ကမ္မုနာ။
ယာဇကော ကမ္မုနာ ဟောတိ၊ ရာဇာပိ ဟောတိ ကမ္မုနာ။

၆၅၈.

‘‘ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ၊ ကမ္မံ ပဿန္တိ ပဏ္ဍိတာ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒဿာ၊ ကမ္မဝိပါကကောဝိဒါ။

၆၅၉.

‘‘ကမ္မုနာ ဝတ္တတိ လောကော၊ ကမ္မုနာ ဝတ္တတိ ပဇာ။

ကမ္မနိဗန္ဓနာ သတ္တာ၊ ရထဿာဏီဝ ယာယတော။

၆၆၀.

‘‘တပေန ဗြဟ္မစရိယေန၊ သံယမေန ဒမေန စ။

ဧတေန ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ၊ ဧတံ ဗြာဟ္မဏမုတ္တမံ။

၆၆၁.

‘‘တီဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ သမ္ပန္နော၊ သန္တော ခီဏပုနဗ္ဘဝေါ။

ဧဝံ ဝါသေဋ္ဌ ဇာနာဟိ၊ ဗြဟ္မာ သက္ကော ဝိဇာနတ’’န္တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ဝါသေဋ္ဌဘာရဒွာဇာ မာဏဝါ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစုံ – ‘‘အဘိက္ကန္တံ၊ ဘော ဂေါတမ။ပေ.။ဥပါသကေ နော ဘဝံ ဂေါတမော ဓာရေတု အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတေ [ပါဏုပေတံ (က.)] သရဏံ ဂတေ’’တိ။

ဝါသေဋ္ဌသုတ္တံ နဝမံ နိဋ္ဌိတံ။

၁၀. ကောကာလိကသုတ္တံ

ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ပါပိစ္ဆာ၊ ဘန္တေ၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ၊ ပါပိကာနံ ဣစ္ဆာနံ ဝသံ ဂတာ’’တိ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ဘဂဝါ ကောကာလိကံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘မာ ဟေဝံ၊ ကောကာလိက၊ မာ ဟေဝံ၊ ကောကာလိက! ပသာဒေဟိ၊ ကောကာလိက၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ။ ပေသလာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ’’တိ။

ဒုတိယမ္ပိ ခေါ။ပေ.။ တတိယမ္ပိ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကိဉ္စာပိ မေ၊ ဘန္တေ၊ ဘဂဝါ သဒ္ဓါယိကော ပစ္စယိကော၊ အထ ခေါ ပါပိစ္ဆာဝ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ၊ ပါပိကာနံ ဣစ္ဆာနံ ဝသံ ဂတာ’’တိ။ တတိယမ္ပိ ခေါ ဘဂဝါ ကောကာလိကံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘မာ ဟေဝံ၊ ကောကာလိက၊ မာဟေဝံ၊ ကောကာလိက! ပသာဒေဟိ၊ ကောကာလိက၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ။ ပေသလာ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ’’တိ။

အထ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ အစိရပ္ပက္ကန္တဿ စ ကောကာလိကဿ ဘိက္ခုနော သာသပမတ္တီဟိ ပိဠကာဟိ သဗ္ဗော ကာယော ဖုဋော [ဖုဋ္ဌော (သျာ.)] အဟောသိ; သာသပမတ္တိယော ဟုတွာ မုဂ္ဂမတ္တိယော အဟေသုံ; မုဂ္ဂမတ္တိယော ဟုတွာ ကဠာယမတ္တိယော အဟေသုံ; ကဠာယမတ္တိယော ဟုတွာ ကောလဋ္ဌိမတ္တိယော အဟေသုံ; ကောလဋ္ဌိမတ္တိယော ဟုတွာကောလမတ္တိယော အဟေသုံ; ကောလမတ္တိယော ဟုတွာ အာမလကမတ္တိယော အဟေသုံ; အာမလကမတ္တိယော ဟုတွာဗေဠုဝသလာဋုကမတ္တိယော အဟေသုံ; ဗေဠုဝသလာဋုကမတ္တိယော ဟုတွာ ဗိလ္လမတ္တိယော အဟေသုံ; ဗိလ္လမတ္တိယော ဟုတွာ ပဘိဇ္ဇိံသု; ပုဗ္ဗဉ္စ လောဟိတဉ္စ ပဂ္ဃရိံသု။ အထ ခေါ ကောကာလိကော ဘိက္ခု တေနေဝါဗာဓေန ကာလမကာသိ။ ကာလင်္ကတော စ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ပဒုမံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇိ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ အာဃာတေတွာ။

အထ ခေါ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏော ကေဝလကပ္ပံ ဇေတဝနံ ဩဘာသေတွာယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ; ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဧကမန္တံ၊ ဌိတော ခေါ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကောကာလိကော၊ ဘန္တေ၊ ဘိက္ခု ကာလင်္ကတော; ကာလင်္ကတော စ၊ ဘန္တေ၊ ကောကာလိကော ဘိက္ခု ပဒုမံ နိရယံ ဥပပန္နော သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ အာဃာတေတွာ’’တိ။ ဣဒမဝေါစ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ; ဣဒံ ဝတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာတတ္ထေဝန္တရဓာယိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ‘‘ဣမံ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ရတ္တိံ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ။ပေ.။ ဣဒမဝေါစ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ၊ ဣဒံ ဝတွာ မံ ပဒက္ခိဏံကတွာ တတ္ထေဝန္တရဓာယီ’’တိ။
ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ အညတရော ဘိက္ခု ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေါစ – ‘‘ကီဝဒီဃံ နု ခေါ၊ ဘန္တေ၊ ပဒုမေ နိရယေ အာယုပ္ပမာဏ’’န္တိ? ‘‘ဒီဃံ ခေါ၊ ဘိက္ခု၊ ပဒုမေ နိရယေ အာယုပ္ပမာဏံ; တံ န သုကရံ သင်္ခါတုံ ဧတ္တကာနိ ဝဿာနိ ဣတိ ဝါ ဧတ္တကာနိ ဝဿသတာနိ ဣတိ ဝါ ဧတ္တကာနိ ဝဿသဟဿာနိ ဣတိ ဝါ ဧတ္တကာနိ ဝဿသတသဟဿာနိဣတိ ဝါ’’တိ။ ‘‘သက္ကာ ပန၊ ဘန္တေ၊ ဥပမာ [ဥပမံ (သီ. သျာ. က.)] ကာတု’’န္တိ? ‘‘သက္ကာ၊ ဘိက္ခူ’’တိ ဘဂဝါအဝေါစ –
‘‘သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ ဝီသတိခါရိကော ကောသလကော တိလဝါဟော; တတော ပုရိသော ဝဿသတဿ ဝဿသတဿ အစ္စယေနဧကမေကံ တိလံ ဥဒ္ဓရေယျ။ ခိပ္ပတရံ ခေါ သော ဘိက္ခု ဝီသတိခါရိကော ကောသလကော တိလဝါဟော ဣမိနာ ဥပက္ကမေန ပရိက္ခယံ ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆေယျ၊ နတွေဝ ဧကော အဗ္ဗုဒော နိရယော။ သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ဝီသတိ အဗ္ဗုဒါ နိရယာ ဧဝမေကော နိရဗ္ဗုဒော နိရယော။ သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ ဝီသတိ နိရဗ္ဗုဒါ နိရယာ ဧဝမေကော အဗဗော နိရယော။ သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ ဝီသတိ အဗဗာ နိရယာ ဧဝမေကော အဟဟော နိရယော။သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ ဝီသတိ အဟဟာ နိရယာ ဧဝမေကော အဋဋော နိရယော။ သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ ဝီသတိ အဋဋာ နိရယာ ဧဝမေကော ကုမုဒော နိရယော။ သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ ဝီသတိ ကုမုဒါ နိရယာ ဧဝမေကော သောဂန္ဓိကော နိရယော။ သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ ဝီသတိ သောဂန္ဓိကာ နိရယာ ဧဝမေကော ဥပ္ပလကော နိရယော။ သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ ဝီသတိ ဥပ္ပလကာ နိရယာ ဧဝမေကော ပုဏ္ဍရီကော နိရယော။ သေယျထာပိ၊ ဘိက္ခု၊ ဝီသတိ ပုဏ္ဍရီကာ နိရယာ ဧဝမေကော ပဒုမော နိရယော။ ပဒုမံ ခေါ ပန ဘိက္ခု နိရယံ ကောကာလိကောဘိက္ခု ဥပပန္နော သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေသု စိတ္တံ အာဃာတေတွာ’’တိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ၊ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၆၆၂.
‘‘ပုရိသဿ ဟိ ဇာတဿ၊ ကုဌာရီ [ကုဓာရီ (က.)] ဇာယတေ မုခေ။
ယာယ ဆိန္ဒတိ အတ္တာနံ၊ ဗာလော ဒုဗ္ဘာသိတံ ဘဏံ။
၆၆၃.
‘‘ယော နိန္ဒိယံ ပသံသတိ၊ တံ ဝါ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော။
ဝိစိနာတိ မုခေန သော ကလိံ၊ ကလိနာ တေန သုခံ န ဝိန္ဒတိ။
၆၆၄.
‘‘အပ္ပမတ္တော အယံ ကလိ၊ ယော အက္ခေသု ဓနပရာဇယော။
သဗ္ဗဿာပိ သဟာပိ အတ္တနာ၊ အယမေဝ မဟတ္တရော [မဟန္တကရော (သီ.)] ကလိ။
ယော သုဂတေသု မနံ ပဒောသယေ။
၆၆၅.
‘‘သတံ သဟဿာနံ နိရဗ္ဗုဒါနံ၊ ဆတ္တိံသတိ ပဉ္စ စ အဗ္ဗုဒါနိ [အဗ္ဗုဒါနံ (က.)]။ယမရိယဂရဟီ နိရယံ ဥပေတိ၊ ဝါစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ ပါပကံ။
၆၆၆.
‘‘အဘူတဝါဒီ နိရယံ ဥပေတိ၊ ယော ဝါပိ ကတွာ န ကရောမိစာဟ။
ဥဘောပိ တေ ပေစ္စ သမာ ဘဝန္တိ၊ နိဟီနကမ္မာ မနုဇာ ပရတ္ထ။
၆၆၇.
‘‘ယော အပ္ပဒုဋ္ဌဿ နရဿ ဒုဿတိ၊ သုဒ္ဓဿ ပေါသဿ အနင်္ဂဏဿ။
တမေဝ ဗာလံ ပစ္စေတိ ပါပံ၊ သုခုမော ရဇော ပဋိဝါတံဝ ခိတ္တော။၆၆၈.
‘‘ယော လောဘဂုဏေ အနုယုတ္တော၊ သော ဝစသာ ပရိဘာသတိ အညေ။

အသဒ္ဓေါ ကဒရိယော အဝဒညူ၊ မစ္ဆရိ ပေသုဏိယံ [ပေသုဏိယသ္မိံ (ဗဟူသု)] အနုယုတ္တော။၆၆၉.
‘‘မုခဒုဂ္ဂ ဝိဘူတ အနရိယ၊ ဘူနဟု [ဘုနဟတ (သျာ. က.)] ပါပက ဒုက္ကဋကာရိ။
ပုရိသန္တ ကလီ အဝဇာတ၊ မာ ဗဟုဘာဏိဓ နေရယိကောသိ။
၆၇၀.
‘‘ရဇမာကိရသီ အဟိတာယ၊ သန္တေ ဂရဟသိ ကိဗ္ဗိသကာရီ။
ဗဟူနိ ဒုစ္စရိတာနိ စရိတွာ၊ ဂစ္ဆသိ ခေါ ပပတံ စိရရတ္တံ။
၆၇၁.
‘‘န ဟိ နဿတိ ကဿစိ ကမ္မံ၊ ဧတိ ဟတံ လဘတေဝ သုဝါမိ။
ဒုက္ခံ မန္ဒော ပရလောကေ၊ အတ္တနိ ပဿတိ ကိဗ္ဗိသကာရီ။
၆၇၂.
‘‘အယောသင်္ကုသမာဟတဋ္ဌာနံ၊ တိဏှဓာရမယသူလမုပေတိ။
အထ တတ္တအယောဂုဠသန္နိဘံ၊ ဘောဇနမတ္ထိ တထာ ပတိရူပံ။
၆၇၃.
‘‘န ဟိ ဝဂ္ဂု ဝဒန္တိ ဝဒန္တာ၊ နာဘိဇဝန္တိ န တာဏမုပေန္တိ။
အင်္ဂါရေ သန္ထတေ သယန္တိ [သေန္တိ (သီ. သျာ. ပီ.)]၊ ဂိနိသမ္ပဇ္ဇလိတံ ပဝိသန္တိ။၆၇၄.
‘‘ဇာလေန စ ဩနဟိယာန၊ တတ္ထ ဟနန္တိ အယောမယကုဋေဘိ [အယောမယကူဋေဟိ (သီ. သျာ. ပီ.)]။အန္ဓံဝ တိမိသမာယန္တိ၊ တံ ဝိတတဉှိ ယထာ မဟိကာယော။
၆၇၅.
‘‘အထ လောဟမယံ ပန ကုမ္ဘိံ၊ ဂိနိသမ္ပဇ္ဇလိတံ ပဝိသန္တိ။
ပစ္စန္တိ ဟိ တာသု စိရရတ္တံ၊ အဂ္ဂိနိသမာသု [ဂိနိဿမာသု (က.)] သမုပ္ပိလဝါတေ။၆၇၆.
‘‘အထ ပုဗ္ဗလောဟိတမိဿေ၊ တတ္ထ ကိံ ပစ္စတိ ကိဗ္ဗိသကာရီ။
ယံ ယံ ဒိသကံ [ဒိသတံ (သီ. သျာ. ပီ.)] အဓိသေတိ၊ တတ္ထ ကိလိဿတိ သမ္ဖုသမာနော။၆၇၇.
‘‘ပုဠဝါဝသထေ သလိလသ္မိံ၊ တတ္ထ ကိံ ပစ္စတိ ကိဗ္ဗိသကာရီ။
ဂန္တုံ န ဟိ တီရမပတ္ထိ၊ သဗ္ဗသမာ ဟိ သမန္တကပလ္လာ။
၆၇၈.
‘‘အသိပတ္တဝနံ ပန တိဏှံ၊ တံ ပဝိသန္တိ သမုစ္ဆိဒဂတ္တာ။
ဇိဝှံ ဗလိသေန ဂဟေတွာ၊ အာရဇယာရဇယာ ဝိဟနန္တိ။
၆၇၉.
‘‘အထ ဝေတရဏိံ ပန ဒုဂ္ဂံ၊ တိဏှဓာရခုရဓာရမုပေန္တိ။တတ္ထ မန္ဒာ ပပတန္တိ၊ ပါပကရာ ပါပါနိ ကရိတွာ။
၆၈၀.

‘‘ခါဒန္တိ ဟိ တတ္ထ ရုဒန္တေ၊ သာမာ သဗလာ ကာကောလဂဏာ စ။
သောဏာ သိင်္ဂါလာ [သိဂါလာ (သီ. ပီ.)] ပဋိဂိဒ္ဓါ [ပဋိဂိဇ္ဈာ (သျာ. ပီ.)]၊ ကုလလာ ဝါယသာ စ [ကုလလာစ ဝါယသာ (?)] ဝိတုဒန္တိ။
၆၈၁.
‘‘ကိစ္ဆာ ဝတယံ ဣဓ ဝုတ္တိ၊ ယံ ဇနော ဖုသတိ [ပဿတိ (သီ. သျာ. ပီ.)] ကိဗ္ဗိသကာရီ။
တသ္မာ ဣဓ ဇီဝိတသေသေ၊ ကိစ္စကရော သိယာ နရော န စပ္ပမဇ္ဇေ။
၆၈၂.
‘‘တေ ဂဏိတာ ဝိဒူဟိ တိလဝါဟာ၊ ယေ ပဒုမေ နိရယေ ဥပနီတာ။
နဟုတာနိ ဟိ ကောဋိယော ပဉ္စ ဘဝန္တိ၊ ဒွာဒသ ကောဋိသတာနိ ပုနညာ [ပနယျေ (က.)]။
၆၈၃.
‘‘ယာဝ ဒုခါ [ဒုက္ခါ (သီ. သျာ.)၊ ဒုက္ခ (ပီ. က.)] နိရယာ ဣဓ ဝုတ္တာ၊ တတ္ထပိ တာဝ စိရံ ဝသိတဗ္ဗံ။တသ္မာ သုစိပေသလသာဓုဂုဏေသု၊ ဝါစံ မနံ သတတံ [ပကတံ (သျာ.)] ပရိရက္ခေ’’တိ။
ကောကာလိကသုတ္တံ ဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၁. နာလကသုတ္တံ
၆၈၄.
အာနန္ဒဇာတေ တိဒသဂဏေ ပတီတေ၊ သက္ကဉ္စ ဣန္ဒံ သုစိဝသနေ စ ဒေဝေ။
ဒုဿံ ဂဟေတွာ အတိရိဝ ထောမယန္တေ၊ အသိတော ဣသိ အဒ္ဒသ ဒိဝါဝိဟာရေ။
၆၈၅.
ဒိသွာန ဒေဝေ မုဒိတမနေ ဥဒဂ္ဂေ၊ စိတ္တိံ ကရိတွာန ဣဒမဝေါစ [ကရိတွာ ဣဒမဝေါစာသိ (သီ.)] တတ္ထ။ ‘‘ကိံ ဒေဝသင်္ဃော အတိရိဝ ကလျရူပေါ၊ ဒုဿံ ဂဟေတွာ ရမယထ [ဘမယထ (သီ.)] ကိံ ပဋိစ္စ။
၆၈၆.
‘‘ယဒါပိ အာသီ အသုရေဟိ သင်္ဂမော၊ ဇယော သုရာနံ အသုရာ ပရာဇိတာ။
တဒါပိ နေတာဒိသော လောမဟံသနော၊ ကိမဗ္ဘုတံ ဒဋ္ဌု မရူ ပမောဒိတာ။
၆၈၇.
‘‘သေဠေန္တိ ဂါယန္တိ စ ဝါဒယန္တိ စ၊ ဘုဇာနိ ဖောဋေန္တိ [ပေါဌေန္တိ (သီ. ပီ.)၊ ပေါထေန္တိ (က.)] စနစ္စယန္တိ စ။
ပုစ္ဆာမိ ဝေါဟံ မေရုမုဒ္ဓဝါသိနေ၊ ဓုနာထ မေ သံသယံ ခိပ္ပ မာရိသာ’’။
၆၈၈.
‘‘သော ဗောဓိသတ္တော ရတနဝရော အတုလျော၊ မနုဿလောကေ ဟိတသုခတ္ထာယ [ဟိတသုခတာယ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဇာတော။
သကျာန ဂါမေ ဇနပဒေ လုမ္ဗိနေယျေ၊ တေနမှ တုဋ္ဌာ အတိရိဝ ကလျရူပါ။
၆၈၉.
‘‘သော သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော အဂ္ဂပုဂ္ဂလော၊ နရာသဘော သဗ္ဗပဇာနမုတ္တမော။
ဝတ္တေဿတိ စက္ကမိသိဝှယေ ဝနေ၊ နဒံဝ သီဟော ဗလဝါ မိဂါဘိဘူ’’။
၆၉၀.
တံ သဒ္ဒံ သုတွာ တုရိတမဝသရီ သော၊ သုဒ္ဓေါဒနဿ တဒ ဘဝနံ ဥပါဝိသိ [ဥပါဂမိ (သီ. ပီ.)]။

နိသဇ္ဇ တတ္ထ ဣဒမဝေါစာသိ သကျေ၊ ‘‘ကုဟိံ ကုမာရော အဟမပိ ဒဋ္ဌုကာမော’’။
၆၉၁.
တတော ကုမာရံ ဇလိတမိဝ သုဝဏ္ဏံ၊ ဥက္ကာမုခေဝ သုကုသလသမ္ပဟဋ္ဌံ [သုကုသလေန သမ္ပဟဋ္ဌံ (က.)]။ဒဒ္ဒလ္လမာနံ [ဒဒ္ဒဠှမာနံ (က.)] သိရိယာ အနောမဝဏ္ဏံ၊ ဒဿေသု ပုတ္တံ အသိတဝှယဿ သကျာ။
၆၉၂.
ဒိသွာ ကုမာရံ သိခိမိဝ ပဇ္ဇလန္တံ၊ တာရာသဘံဝ နဘသိဂမံ ဝိသုဒ္ဓံ။
သူရိယံ တပန္တံ သရဒရိဝဗ္ဘမုတ္တံ၊ အာနန္ဒဇာတော ဝိပုလမလတ္ထ ပီတိံ။
၆၉၃.
အနေကသာခဉ္စ သဟဿမဏ္ဍလံ၊ ဆတ္တံ မရူ ဓာရယုမန္တလိက္ခေ။
သုဝဏ္ဏဒဏ္ဍာ ဝီတိပတန္တိ စာမရာ၊ န ဒိဿရေ စာမရဆတ္တဂါဟကာ။
၆၉၄.
ဒိသွာ ဇဋီ ကဏှသိရိဝှယော ဣသိ၊ သုဝဏ္ဏနိက္ခံ ဝိယ ပဏ္ဍုကမ္ဗလေ။
သေတဉ္စ ဆတ္တံ ဓရိယန္တ [ဓာရိယန္တ (သျာ.)၊ ဓာရယန္တံ (သီ. က.)] မုဒ္ဓနိ၊ ဥဒဂ္ဂစိတ္တော သုမနောပဋိဂ္ဂဟေ။
၆၉၅.
ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပန သကျပုင်္ဂဝံ၊ ဇိဂီသတော [ဇိဂိံသကော (သီ. သျာ. ပီ.)] လက္ခဏမန္တပါရဂူ။
ပသန္နစိတ္တော ဂိရမဗ္ဘုဒီရယိ၊ ‘‘အနုတ္တရာယံ ဒွိပဒါနမုတ္တမော’’ [ဒိပဒါနမုတ္တမော (သီ. သျာ. ပီ.)]။
၆၉၆.
အထတ္တနော ဂမနမနုဿရန္တော၊ အကလျရူပေါ ဂဠယတိ အဿုကာနိ။
ဒိသွာန သကျာ ဣသိမဝေါစုံ ရုဒန္တံ၊
‘‘နော စေ ကုမာရေ ဘဝိဿတိ အန္တရာယော’’။
၆၉၇.
ဒိသွာန သကျေ ဣသိမဝေါစ အကလျေ၊ ‘‘နာဟံ ကုမာရေ အဟိတမနုဿရာမိ။
န စာပိမဿ ဘဝိဿတိ အန္တရာယော၊ န ဩရကာယံ အဓိမာနသာ [အဓိမနသာ (သီ. သျာ.)] ဘဝါထ။
၆၉၈.
‘‘သမ္ဗောဓိယဂ္ဂံ ဖုသိဿတာယံ ကုမာရော၊ သော ဓမ္မစက္ကံ ပရမဝိသုဒ္ဓဒဿီ။
ဝတ္တေဿတာယံ ဗဟုဇနဟိတာနုကမ္ပီ၊ ဝိတ္ထာရိကဿ ဘဝိဿတိ ဗြဟ္မစရိယံ။
၆၉၉.
‘‘မမဉ္စ အာယု န စိရမိဓာဝသေသော၊ အထန္တရာ မေ ဘဝိဿတိ ကာလကိရိယာ။
သောဟံ န သောဿံ [သုဿံ (သီ. သျာ.)] အသမဓုရဿ ဓမ္မံ၊ တေနမှိ အဋ္ဋော ဗျသနံဂတော အဃာဝီ’’။
၇၀၀.
သော သာကိယာနံ ဝိပုလံ ဇနေတွာ ပီတိံ၊ အန္တေပုရမှာ နိဂ္ဂမာ [နိရဂမာ (သီ. သျာ.)၊ နိဂမာ (က. သီ.)၊ နိရဂမ (ပီ.)] ဗြဟ္မစာရီ။
သော ဘာဂိနေယျံ သယံ အနုကမ္ပမာနော၊ သမာဒပေသိ အသမဓုရဿ ဓမ္မေ။
၇၀၁.

‘‘ဗုဒ္ဓေါတိ ဃောသံ ယဒ [ယဒိ (သျာ. က.)] ပရတော သုဏာသိ၊ သမ္ဗောဓိပတ္တော ဝိဝရတိ ဓမ္မမဂ္ဂံ။
ဂန္တ္ဝာန တတ္ထ သမယံ ပရိပုစ္ဆမာနော   [သယံ ပရိပုစ္ဆိယာနော   (သီ. သျာ.)]၊ စရဿု တသ္မိံ ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယံ ’’။

၇၀၂.

တေနာနုသိဋ္ဌော ဟိတမနေန တာဒိနာ၊ အနာဂတေ ပရမဝိသုဒ္ဓဒဿိနာ။
သော နာလကော ဥပစိတပုညသဉ္စယော၊ ဇိနံ ပတိက္ခံ [ပတိ + ဣက္ခံ = ပတိက္ခံ] ပရိဝသိ ရက္ခိတိန္ဒြိယော။

၇၀၃.

သုတွာန ဃောသံ ဇိနဝရစက္ကဝတ္တနေ၊ ဂန္တွာန ဒိသွာ ဣသိနိသဘံ ပသန္နော။
မောနေယျသေဋ္ဌံ မုနိပဝရံ အပုစ္ဆိ၊ သမာဂတေ အသိတာဝှယဿ သာသနေတိ။
ဝတ္ထုဂါထာ နိဋ္ဌိတာ။

၇၀၄.

‘‘အညာတမေတံ ဝစနံ၊ အသိတဿ ယထာတထံ။
တံ တံ ဂေါတမ ပုစ္ဆာမိ၊ သဗ္ဗဓမ္မာန ပါရဂုံ။

၇၀၅.

‘‘အနဂါရိယုပေတဿ၊ ဘိက္ခါစရိယံ ဇိဂီသတော။
မုနိ ပဗြူဟိ မေ ပုဋ္ဌော၊ မောနေယျံ ဥတ္တမံ ပဒံ   ’’။

၇၀၆.

‘‘မောနေယျံ တေ ဥပညိဿံ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ) ဒုက္ကရံ ဒုရဘိသမ္ဘဝံ။
ဟန္ဒ တေ နံ ပဝက္ခါမိ၊ သန္ထမ္ဘဿု ဒဠှော ဘဝ။

၇၀၇.

‘‘သမာနဘာဂံ ကုဗ္ဗေထ၊ ဂါမေ အက္ကုဋ္ဌဝန္ဒိတံ။
မနောပဒောသံ ရက္ခေယျ၊ သန္တော အနုဏ္ဏတော စရေ။

၇၀၈.

‘‘ဥစ္စာဝစာ နိစ္ဆရန္တိ၊ ဒါယေ အဂ္ဂိသိခူပမာ။
နာရိယော မုနိံ ပလောဘေန္တိ၊ တာသု တံ မာ ပလောဘယုံ။

၇၀၉.

‘‘ဝိရတော မေထုနာ ဓမ္မာ၊ ဟိတွာ ကာမေ ပရောပရေ [ပရောဝရေ (သီ. ပီ .)၊ ဝရာဝရေ (သျာ.)]။
အဝိရုဒ္ဓေါ အသာရတ္တော၊ ပါဏေသု တသထာဝရေ။

၇၁၀.

‘‘ယထာ အဟံ တထာ ဧတေ၊ ယထာ ဧတေ တထာ အဟံ။
အတ္တာနံ ဥပမံ ကတွာ၊ န ဟနေယျ န ဃာတယေ။

၇၁၁.

‘‘ဟိတွာ ဣစ္ဆဉ္စ လောဘဉ္စ၊ ယတ္ထ သတ္တော ပုထုဇ္ဇနော။
စက္ခုမာ ပဋိပဇ္ဇေယျ၊ တရေယျ နရကံ ဣမံ။

၇၁၂.

‘‘ဦနူဒရော မိတာဟာရော၊ အပ္ပိစ္ဆဿ အလောလုပေါ။
သဒါ [သ ဝေ (ပီ.)] ဣစ္ဆာယ နိစ္ဆာတော၊ အနိစ္ဆော ဟောတိ နိဗ္ဗုတော။၇၁၃.
‘‘သ ပိဏ္ဍစာရံ စရိတွာ၊ ဝနန္တမဘိဟာရယေ။
ဥပဋ္ဌိတော ရုက္ခမူလသ္မိံ၊ အာသနူပဂတော မုနိ။
၇၁၄.
‘‘သ ဈာနပသုတော ဓီရော၊ ဝနန္တေ ရမိတော သိယာ။
ဈာယေထ ရုက္ခမူလသ္မိံ၊ အတ္တာနမဘိတောသယံ။
၇၁၅.
‘‘တတော ရတျာ ဝိဝသာနေ [ဝိဝသနေ (သီ. သျာ. ပီ.)]၊ ဂါမန္တမဘိဟာရယေ။အဝှာနံ နာဘိနန္ဒေယျ၊ အဘိဟာရဉ္စ ဂါမတော။
၇၁၆.
‘‘န မုနီ ဂါမမာဂမ္မ၊ ကုလေသု သဟသာ စရေ။
ဃာသေသနံ ဆိန္နကထော၊ န ဝါစံ ပယုတံ ဘဏေ။
၇၁၇.
‘‘အလတ္ထံ ယဒိဒံ သာဓု၊ နာလတ္ထံ ကုသလံ ဣတိ။
ဥဘယေနေဝ သော တာဒီ၊ ရုက္ခံဝုပနိဝတ္တတိ [ရုက္ခံဝု’ပတိဝတ္တတိ (က.)၊ ရုက္ခံဝ ဥပါတိဝတ္တတိ (သျာ.)]။
၇၁၈.
‘‘သ ပတ္တပါဏိ ဝိစရန္တော၊ အမူဂေါ မူဂသမ္မတော။
အပ္ပံ ဒါနံ န ဟီဠေယျ၊ ဒါတာရံ နာဝဇာနိယာ။
၇၁၉.
‘‘ဥစ္စာဝစာ ဟိ ပဋိပဒါ၊ သမဏေန ပကာသိတာ။
န ပါရံ ဒိဂုဏံ ယန္တိ၊ နယိဒံ ဧကဂုဏံ မုတံ။၇၂၀.
‘‘ယဿ စ ဝိသတာ နတ္ထိ၊ ဆိန္နသောတဿ ဘိက္ခုနော။ကိစ္စာကိစ္စပ္ပဟီနဿ၊ ပရိဠာဟော န ဝိဇ္ဇတိ။၇၂၁.
‘‘မောနေယျံ တေ ဥပညိဿံ၊ ခုရဓာရူပမော ဘဝေ။ဇိဝှာယ တာလုမာဟစ္စ၊ ဥဒရေ သညတော သိယာ။၇၂၂.
‘‘အလီနစိတ္တော စ သိယာ၊ န စာပိ ဗဟု စိန္တယေ။နိရာမဂန္ဓော အသိတော၊ ဗြဟ္မစရိယပရာယဏော။၇၂၃.
‘‘ဧကာသနဿ သိက္ခေထ၊ သမဏူပါသနဿ စ။
ဧကတ္တံ မောနမက္ခါတံ၊ ဧကော စေ အဘိရမိဿသိ။

အထ ဘာဟိသိ [ဘာသိဟိ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဒသဒိသာ။
၇၂၄.
‘‘သုတွာ ဓီရာနံ နိဂ္ဃောသံ၊ ဈာယီနံ ကာမစာဂိနံ။
တတော ဟိရိဉ္စ သဒ္ဓဉ္စ၊ ဘိယျော ကုဗ္ဗေထ မာမကော။
၇၂၅.
‘‘တံ နဒီဟိ ဝိဇာနာထ၊ သောဗ္ဘေသု ပဒရေသု စ။
သဏန္တာ ယန္တိ ကုသောဗ္ဘာ [ကုဿုဗ္ဘာ (သီ.)]၊ တုဏှီယန္တိ မဟောဒဓီ။၇၂၆.
‘‘ယဒူနကံ တံ သဏတိ၊ ယံ ပူရံ သန္တမေဝ တံ။
အဍ္ဎကုမ္ဘူပမော ဗာလော၊ ရဟဒော ပူရောဝ ပဏ္ဍိတော။
၇၂၇.
‘‘ယံ သမဏော ဗဟုံ ဘာသတိ၊ ဥပေတံ အတ္ထသဉှိတံ။
ဇာနံ သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ ဇာနံ သော ဗဟု ဘာသတိ။
၇၂၈.
‘‘ယော စ ဇာနံ သံယတတ္တော၊ ဇာနံ န ဗဟု ဘာသတိ။
သ မုနီ မောနမရဟတိ၊ သ မုနီ မောနမဇ္ဈဂါ’’တိ။
နာလကသုတ္တံ ဧကာဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၂. ဒွယတာနုပဿနာသုတ္တံ
ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ပုဗ္ဗာရာမေ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝါ တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ ပုဏ္ဏာယ ပုဏ္ဏမာယ ရတ္တိယာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော အဗ္ဘောကာသေနိသိန္နော ဟောတိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ အနုဝိလောကေတွာ ဘိက္ခူအာမန္တေသိ –
‘‘‘ယေ တေ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ကုသလာ ဓမ္မာ အရိယာ နိယျာနိကာ သမ္ဗောဓဂါမိနော၊ တေသံ ဝေါ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အရိယာနံ နိယျာနိကာနံ သမ္ဗောဓဂါမီနံ ကာ ဥပနိသာ သဝနာယာ’တိ ဣတိ စေ၊ ဘိက္ခဝေ၊ပုစ္ဆိတာရော အဿု၊ တေ ဧဝမဿု ဝစနီယာ – ‘ယာဝဒေဝ ဒွယတာနံ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတံ ဉာဏာယာ’တိ။ ကိဉ္စ ဒွယတံ ဝဒေထ?
(၁) ‘‘ဣဒံ ဒုက္ခံ၊ အယံ ဒုက္ခသမုဒယောတိ အယမေကာနုပဿနာ။ အယံ ဒုက္ခနိရောဓော၊ အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံ သမ္မာ ဒွယတာနုပဿိနော ခေါ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုနောအပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတော ဒွိန္နံ ဖလာနံ အညတရံ ဖလံ ပါဋိကင်္ခံ – ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ၊ သတိ ဝါ ဥပါဒိသေသေ အနာဂါမိတာ’’တိ။
ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၂၉.
‘‘ယေ ဒုက္ခံ နပ္ပဇာနန္တိ၊ အထော ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝံ။
ယတ္ထ စ သဗ္ဗသော ဒုက္ခံ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
တဉ္စ မဂ္ဂံ န ဇာနန္တိ၊ ဒုက္ခူပသမဂါမိနံ။
၇၃၀.
‘‘စေတောဝိမုတ္တိဟီနာ တေ၊ အထော ပညာဝိမုတ္တိယာ။အဘဗ္ဗာ တေ အန္တကိရိယာယ၊ တေ ဝေ ဇာတိဇရူပဂါ။၇၃၁.

‘‘ယေ စ ဒုက္ခံ ပဇာနန္တိ၊ အထော ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝံ။
ယတ္ထ စ သဗ္ဗသော ဒုက္ခံ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
တဉ္စ မဂ္ဂံ ပဇာနန္တိ၊ ဒုက္ခူပသမဂါမိနံ။
၇၃၂.
‘‘စေတောဝိမုတ္တိသမ္ပန္နာ၊ အထော ပညာဝိမုတ္တိယာ။
ဘဗ္ဗာ တေ အန္တကိရိယာယ၊ န တေ ဇာတိဇရူပဂါ’’တိ။
(၂) ‘‘‘သိယာ အညေနပိ ပရိယာယေန သမ္မာ ဒွယတာနုပဿနာ’တိ၊ ဣတိ စေ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ပုစ္ဆိတာရော အဿု; ‘သိယာ’တိဿု ဝစနီယာ။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ ဥပဓိပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ ဥပဓီနံ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံသမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၃၃.
‘‘ဥပဓိနိဒါနာ ပဘဝန္တိ ဒုက္ခါ၊ ယေ ကေစိ လောကသ္မိမနေကရူပါ။
ယော ဝေ အဝိဒွာ ဥပဓိံ ကရောတိ၊ ပုနပ္ပုနံ ဒုက္ခမုပေတိ မန္ဒော။
တသ္မာ ပဇာနံ ဥပဓိံ န ကယိရာ၊ ဒုက္ခဿ ဇာတိပ္ပဘဝါနုပဿီ’’တိ။
(၃) ‘‘‘သိယာ အညေနပိ ပရိယာယေန သမ္မာ ဒွယတာနုပဿနာ’တိ၊ ဣတိ စေ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ပုစ္ဆိတာရော အဿု; ‘သိယာ’တိဿု ဝစနီယာ။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၃၄.
‘‘ဇာတိမရဏသံသာရံ၊ ယေ ဝဇန္တိ ပုနပ္ပုနံ။
ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ၊ အဝိဇ္ဇာယေဝ သာ ဂတိ။
၇၃၅.
‘‘အဝိဇ္ဇာ ဟာယံ မဟာမောဟော၊ ယေနိဒံ သံသိတံ စိရံ။
ဝိဇ္ဇာဂတာ စ ယေ သတ္တာ၊ န တေ ဂစ္ဆန္တိ [နာဂစ္ဆန္တိ (သီ. ပီ.)] ပုနဗ္ဘဝ’’န္တိ။
(၄) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ သင်္ခါရပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ သင်္ခါရာနံ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၃၆.
‘‘ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံ သင်္ခါရပစ္စယာ။
သင်္ခါရာနံ နိရောဓေန၊ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ။
၇၃၇.
‘‘ဧတမာဒီနဝံ ဉတွာ၊ ဒုက္ခံ သင်္ခါရပစ္စယာ။
သဗ္ဗသင်္ခါရသမထာ၊ သညာနံ ဥပရောဓနာ။
ဧဝံ ဒုက္ခက္ခယော ဟောတိ၊ ဧတံ ဉတွာ ယထာတထံ။
၇၃၈.
‘‘သမ္မဒ္ဒသာ ဝေဒဂုနော၊ သမ္မဒညာယ ပဏ္ဍိတာ။
အဘိဘုယျ မာရသံယောဂံ၊ န ဂစ္ဆန္တိ [နာဂစ္ဆန္တိ (သီ. ပီ.)] ပုနဗ္ဘဝ’’န္တိ။

(၅) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ ဝိညာဏပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ ဝိညာဏဿ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၃၉.
‘‘ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံ ဝိညာဏပစ္စယာ။
ဝိညာဏဿ နိရောဓေန၊ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ။
၇၄၀.
‘‘ဧတမာဒီနဝံ ဉတွာ၊ ဒုက္ခံ ဝိညာဏပစ္စယာ။
ဝိညာဏူပသမာ ဘိက္ခု၊ နိစ္ဆာတော ပရိနိဗ္ဗုတော’’တိ။
(၆) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ ဖဿပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ ဖဿဿ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံသမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၄၁.
‘‘တေသံ ဖဿပရေတာနံ၊ ဘဝသောတာနုသာရိနံ။
ကုမ္မဂ္ဂပဋိပန္နာနံ၊ အာရာ သံယောဇနက္ခယော။
၇၄၂.
‘‘ယေ စ ဖဿံ ပရိညာယ၊ အညာယုပသမေ [ပညာယ ဥပသမေ (သျာ.)] ရတာ။
တေ ဝေ ဖဿာဘိသမယာ၊ နိစ္ဆာတာ ပရိနိဗ္ဗုတာ’’တိ။
(၇) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ ဝေဒနာပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ ဝေဒနာနံ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၄၃.
‘‘သုခံ ဝါ ယဒိ ဝါ ဒုက္ခံ၊ အဒုက္ခမသုခံ သဟ။
အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ ယံ ကိဉ္စိ အတ္ထိ ဝေဒိတံ။
၇၄၄.
‘‘ဧတံ ဒုက္ခန္တိ ဉတွာန၊ မောသဓမ္မံ ပလောကိနံ [ပလောကိတံ (သီ.)]။
ဖုဿ ဖုဿ ဝယံ ပဿံ၊ ဧဝံ တတ္ထ ဝိဇာနတိ [ဝိရဇ္ဇတိ (က. သီ.)]။
ဝေဒနာနံ ခယာ ဘိက္ခု၊ နိစ္ဆာတော ပရိနိဗ္ဗုတော’’တိ။
(၈) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ တဏှာပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ တဏှာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံသမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၄၅.
‘‘တဏှာဒုတိယော ပုရိသော၊ ဒီဃမဒ္ဓါန သံသရံ။
ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ၊ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ။
၇၄၆.
‘‘ဧတမာဒီနဝံ ဉတွာ၊ တဏှံ [တဏှာ (ဗဟူသု) ဣတိဝုတ္တကေ ၁၅ ပဿိတဗ္ဗံ] ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝံ။ဝီတတဏှော အနာဒါနော၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ’’တိ။

(၉) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ ဥပါဒါနပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ ဥပါဒါနာနံ [ဥပါဒါနဿ (သျာ. က.)] တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၄၇.
‘‘ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘူတော ဒုက္ခံ နိဂစ္ဆတိ။
ဇာတဿ မရဏံ ဟောတိ၊ ဧသော ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ။
၇၄၈.
‘‘တသ္မာ ဥပါဒါနက္ခယာ၊ သမ္မဒညာယ ပဏ္ဍိတာ။
ဇာတိက္ခယံ အဘိညာယ၊ န ဂစ္ဆန္တိ ပုနဗ္ဘဝ’’န္တိ။
(၁၀) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ အာရမ္ဘပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ အာရမ္ဘာနံ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၄၉.
‘‘ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံ အာရမ္ဘပစ္စယာ။
အာရမ္ဘာနံ နိရောဓေန၊ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ။
၇၅၀.
‘‘ဧတမာဒီနဝံ ဉတွာ၊ ဒုက္ခံ အာရမ္ဘပစ္စယာ။
သဗ္ဗာရမ္ဘံ ပဋိနိဿဇ္ဇ၊ အနာရမ္ဘေ ဝိမုတ္တိနော။
၇၅၁.
‘‘ဥစ္ဆိန္နဘဝတဏှဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော။
ဝိက္ခီဏော [ဝိတိဏ္ဏော (သီ.)] ဇာတိသံသာရော၊ နတ္ထိ တဿ ပုနဗ္ဘဝေါ’’တိ။
(၁၁) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ အာဟာရပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ အာဟာရာနံ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၅၂.
‘‘ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံ အာဟာရပစ္စယာ။
အာဟာရာနံ နိရောဓေန၊ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ။
၇၅၃.
‘‘ဧတမာဒီနဝံ ဉတွာ၊ ဒုက္ခံ အာဟာရပစ္စယာ။
သဗ္ဗာဟာရံ ပရိညာယ၊ သဗ္ဗာဟာရမနိဿိတော။
၇၅၄.
‘‘အာရောဂျံ သမ္မဒညာယ၊ အာသဝါနံ ပရိက္ခယာ။
သင်္ခါယ သေဝီ ဓမ္မဋ္ဌော၊ သင်္ချံ [သင်္ခံ (သီ. ပီ.)] နောပေတိ ဝေဒဂူ’’တိ။
(၁၂) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ သဗ္ဗံ ဣဉ္ဇိတပစ္စယာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ ဣဉ္ဇိတာနံ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၅၅.
‘‘ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံ ဣဉ္ဇိတပစ္စယာ။

ဣဉ္ဇိတာနံ နိရောဓေန၊ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ။
၇၅၆.
‘‘ဧတမာဒီနဝံ ဉတွာ၊ ဒုက္ခံ ဣဉ္ဇိတပစ္စယာ။
တသ္မာ ဟိ ဧဇံ ဝေါဿဇ္ဇ၊ သင်္ခါရေ ဥပရုန္ဓိယ။
အနေဇော အနုပါဒါနော၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ’’တိ။
(၁၃) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? နိဿိတဿ စလိတံ ဟောတီတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ အနိဿိတော န စလတီတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၅၇.
‘‘အနိဿိတော န စလတိ၊ နိဿိတော စ ဥပါဒိယံ။
ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ၊ သံသာရံ နာတိဝတ္တတိ။
၇၅၈.
‘‘ဧတမာဒီနဝံ ဉတွာ၊ နိဿယေသု မဟဗ္ဘယံ။
အနိဿိတော အနုပါဒါနော၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ’’တိ။
(၁၄) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ရူပေဟိ၊ ဘိက္ခဝေ၊ အရူပါ [အာရုပ္ပါ (သီ. ပီ.)] သန္တတရာတိ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ အရူပေဟိ နိရောဓော သန္တတရောတိ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံ သမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၅၉.
‘‘ယေ စ ရူပူပဂါ သတ္တာ၊ ယေ စ အရူပဋ္ဌာယိနော [အာရုပ္ပဝါသိနော (သီ. ပီ.)]။
နိရောဓံ အပ္ပဇာနန္တာ၊ အာဂန္တာရော ပုနဗ္ဘဝံ။
၇၆၀.
‘‘ယေ စ ရူပေ ပရိညာယ၊ အရူပေသု အသဏ္ဌိတာ [သုသဏ္ဌိတာ (သီ. သျာ. ပီ.)]။
နိရောဓေ ယေ ဝိမုစ္စန္တိ၊ တေ ဇနာ မစ္စုဟာယိနော’’တိ။
(၁၅) ‘‘သိယာ အညေနပိ။ပေ.။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ၊ ဘိက္ခဝေ၊ သဒေဝကဿ လောကဿ သမာရကဿ သဗြဟ္မကဿ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ဣဒံ သစ္စန္တိ ဥပနိဇ္ဈာယိတံ တဒမရိယာနံ ဧတံ မုသာတိ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌံ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ ယံ၊ ဘိက္ခဝေ၊ သဒေဝကဿ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ဣဒံ မုသာတိ ဥပနိဇ္ဈာယိတံ၊ တဒမရိယာနံ ဧတံ သစ္စန္တိ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌံ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံသမ္မာ။ပေ.။ အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၆၁.
‘‘အနတ္တနိ အတ္တမာနိံ [အတ္တမာနီ (သျာ.)၊ အတ္တမာနံ (ပီ. က.)]၊ ပဿ လောကံ သဒေဝကံ။
နိဝိဋ္ဌံ နာမရူပသ္မိံ၊ ဣဒံ သစ္စန္တိ မညတိ။
၇၆၂.
‘‘ယေန ယေန ဟိ မညန္တိ၊ တတော တံ ဟောတိ အညထာ။
တဉှိ တဿ မုသာ ဟောတိ၊ မောသဓမ္မဉှိ ဣတ္တရံ။
၇၆၃.
‘‘အမောသဓမ္မံ နိဗ္ဗာနံ၊ တဒရိယာ သစ္စတော ဝိဒူ။
တေ ဝေ သစ္စာဘိသမယာ၊ နိစ္ဆာတာ ပရိနိဗ္ဗုတာ’’တိ။
(၁၆) ‘‘‘သိယာ အညေနပိ ပရိယာယေန သမ္မာ ဒွယတာနုပဿနာ’တိ၊ ဣတိ စေ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ပုစ္ဆိတာရော အဿု; ‘သိယာ’တိဿု ဝစနီယာ။ ကထဉ္စ သိယာ? ယံ၊ ဘိက္ခဝေ၊ သဒေဝကဿ လောကဿ သမာရကဿ သဗြဟ္မကဿ သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ ဣဒံ သုခန္တိ ဥပနိဇ္ဈာယိတံ၊ တဒမရိယာနံ ဧတံ ဒုက္ခန္တိ ယထာဘူတံ သမ္မပ္

ပညာယ သုဒိဋ္ဌံ၊ အယမေကာနုပဿနာ။ ယံ၊ ဘိက္ခဝေ၊ သဒေဝကဿ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ဥပနိဇ္ဈာယိတံ တဒမရိယာနံ ဧတံ သုခန္တိ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌံ၊ အယံ ဒုတိယာနုပဿနာ။ ဧဝံသမ္မာ ဒွယတာနုပဿိနော ခေါ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုနော အပ္ပမတ္တဿ အာတာပိနော ပဟိတတ္တဿ ဝိဟရတောဒွိန္နံ ဖလာနံ အညတရံ ဖလံ ပါဋိကင်္ခံ – ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ၊ သတိ ဝါ ဥပါဒိသေသေ အနာဂါမိတာတိ။ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ ဣဒံ ဝတွာန သုဂတော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –
၇၆၄.
‘‘ရူပါ သဒ္ဒာ ရသာ ဂန္ဓာ၊ ဖဿာ ဓမ္မာ စ ကေဝလာ။
ဣဋ္ဌာ ကန္တာ မနာပါ စ၊ ယာဝတတ္ထီတိ ဝုစ္စတိ။
၇၆၅.
‘‘သဒေဝကဿ လောကဿ၊ ဧတေ ဝေါ သုခသမ္မတာ။
ယတ္ထ စေတေ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တံ နေသံ ဒုက္ခသမ္မတံ။၇၆၆.
‘‘သုခန္တိ ဒိဋ္ဌမရိယေဟိ၊ သက္ကာယဿုပရောဓနံ။
ပစ္စနီကမိဒံ ဟောတိ၊ သဗ္ဗလောကေန ပဿတံ။
၇၆၇.
‘‘ယံ ပရေ သုခတော အာဟု၊ တဒရိယာ အာဟု ဒုက္ခတော။
ယံ ပရေ ဒုက္ခတော အာဟု၊ တဒရိယာ သုခတော ဝိဒူ။
၇၆၈.
‘‘ပဿ ဓမ္မံ ဒုရာဇာနံ၊ သမ္ပမူဠှေတ္ထဝိဒ္ဒသု [သမ္ပမူဠှေတ္ထ အဝိဒ္ဒသု (သီ. ပီ.)၊ သမ္မူဠှေတ္ထ အဝိဒ္ဒသု (?)]။
နိဝုတာနံ တမော ဟောတိ၊ အန္ဓကာရော အပဿတံ။
၇၆၉.
‘‘သတဉ္စ ဝိဝဋံ ဟောတိ၊ အာလောကော ပဿတာမိဝ။
သန္တိကေ န ဝိဇာနန္တိ၊ မဂ္ဂါ ဓမ္မဿ ကောဝိဒါ။
၇၇၀.
‘‘ဘဝရာဂပရေတေဟိ၊ ဘဝသောတာနုသာရိဘိ။
မာရဓေယျာနုပန္နေဟိ၊ နာယံ ဓမ္မော သုသမ္ဗုဓော။
၇၇၁.
‘‘ကော နု အညတြမရိယေဟိ၊ ပဒံ သမ္ဗုဒ္ဓုမရဟတိ။
ယံ ပဒံ သမ္မဒညာယ၊ ပရိနိဗ္ဗန္တိ အနာသဝါ’’တိ။
ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ။ အတ္တမနာ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒုန္တိ။ ဣမသ္မိံ စ [ဣမသ္မိံ ခေါ (သီ.)] ပန ဝေယျာကရဏသ္မိံ ဘညမာနေ သဋ္ဌိမတ္တာနံ ဘိက္ခူနံ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသူတိ။
ဒွယတာနုပဿနာသုတ္တံ ဒွာဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
တဿုဒ္ဒာနံ –
သစ္စံ ဥပဓိ အဝိဇ္ဇာ စ၊ သင်္ခါရေ ဝိညာဏပဉ္စမံ။
ဖဿဝေဒနိယာ တဏှာ၊ ဥပါဒါနာရမ္ဘအာဟာရာ။
ဣဉ္ဇိတံ စလိတံ ရူပံ၊ သစ္စံ ဒုက္ခေန သောဠသာတိ။

မဟာဝဂ္ဂေါ တတိယော နိဋ္ဌိတော။
တဿုဒ္ဒာနံ –
ပဗ္ဗဇ္ဇာ စ ပဓာနဉ္စ၊ သုဘာသိတဉ္စ သုန္ဒရိ။
မာဃသုတ္တံ သဘိယော စ၊ သေလော သလ္လဉ္စ ဝုစ္စတိ။ဝါသေဋ္ဌော စာပိ ကောကာလိ၊ နာလကော ဒွယတာနုပဿနာ။ဒွာဒသေတာနိ သုတ္တာနိ၊ မဟာဝဂ္ဂေါတိ ဝုစ္စတီတိ။
၄. အဋ္ဌကဝဂ္ဂေါ
၁. ကာမသုတ္တံ
၇၇၂.
ကာမံ ကာမယမာနဿ၊ တဿ စေ တံ သမိဇ္ဈတိ။
အဒ္ဓါ ပီတိမနော ဟောတိ၊ လဒ္ဓါ မစ္စော ယဒိစ္ဆတိ။
၇၇၃.
တဿ စေ ကာမယာနဿ [ကာမယမာနဿ (က.)]၊ ဆန္ဒဇာတဿ ဇန္တုနော။
တေ ကာမာ ပရိဟာယန္တိ၊ သလ္လဝိဒ္ဓေါဝ ရုပ္ပတိ။
၇၇၄.
ယော ကာမေ ပရိဝဇ္ဇေတိ၊ သပ္ပဿေဝ ပဒါ သိရော။
သောမံ [သော ဣမံ (သီ. ပီ.)] ဝိသတ္တိကံ လောကေ၊ သတော သမတိဝတ္တတိ။၇၇၅.
ခေတ္တံ ဝတ္ထုံ ဟိရညံ ဝါ၊ ဂဝဿံ [ဂဝါဿံ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဒါသပေါရိသံ။ထိယော ဗန္ဓူ ပုထု ကာမေ၊ ယော နရော အနုဂိဇ္ဈတိ။
၇၇၆.
အဗလာ နံ ဗလီယန္တိ၊ မဒ္ဒန္တေနံ ပရိဿယာ။
တတော နံ ဒုက္ခမနွေတိ၊ နာဝံ ဘိန္နမိဝေါဒကံ။
၇၇၇.
တသ္မာ ဇန္တု သဒါ သတော၊ ကာမာနိ ပရိဝဇ္ဇယေ။
တေ ပဟာယ တရေ ဩဃံ၊ နာဝံ သိတွာဝ [သိဉ္စိတွာ (သီ.)] ပါရဂူတိ။
ကာမသုတ္တံ ပဌမံ နိဋ္ဌိတံ။
၂. ဂုဟဋ္ဌကသုတ္တံ
၇၇၈.
သတ္တော ဂုဟာယံ ဗဟုနာဘိဆန္နော၊ တိဋ္ဌံ နရော မောဟနသ္မိံ ပဂါဠှော။ဒူရေ ဝိဝေကာ ဟိ တထာဝိဓော သော၊ ကာမာ ဟိ လောကေ န ဟိ သုပ္ပဟာယာ။၇၇၉.
ဣစ္ဆာနိဒါနာ ဘဝသာတဗဒ္ဓါ၊ တေ ဒုပ္ပမုဉ္စာ န ဟိ အညမောက္ခါ။
ပစ္ဆာ ပုရေ ဝါပိ အပေက္ခမာနာ၊ ဣမေဝ ကာမေ ပုရိမေဝ ဇပ္ပံ။
၇၈၀.

ကာမေသု ဂိဒ္ဓါ ပသုတာ ပမူဠှာ၊ အဝဒါနိယာ တေ ဝိသမေ နိဝိဋ္ဌာ။ဒုက္ခူပနီတာ ပရိဒေဝယန္တိ၊ ကိံသူ ဘဝိဿာမ ဣတော စုတာသေ။
၇၈၁.
တသ္မာ ဟိ သိက္ခေထ ဣဓေဝ ဇန္တု၊ ယံ ကိဉ္စိ ဇညာ ဝိသမန္တိ လောကေ။န တဿ ဟေတူ ဝိသမံ စရေယျ၊ အပ္ပဉှိဒံ ဇီဝိတမာဟု ဓီရာ။
၇၈၂.
ပဿာမိ လောကေ ပရိဖန္ဒမာနံ၊ ပဇံ ဣမံ တဏှဂတံ ဘဝေသု။
ဟီနာ နရာ မစ္စုမုခေ လပန္တိ၊ အဝီတတဏှာသေ ဘဝါဘဝေသု။
၇၈၃.
မမာယိတေ ပဿထ ဖန္ဒမာနေ၊ မစ္ဆေဝ အပ္ပေါဒကေ ခီဏသောတေ။
ဧတမ္ပိ ဒိသွာ အမမော စရေယျ၊ ဘဝေသု အာသတ္တိမကုဗ္ဗမာနော။
၇၈၄.
ဥဘောသု အန္တေသု ဝိနေယျ ဆန္ဒံ၊ ဖဿံ ပရိညာယ အနာနုဂိဒ္ဓေါ။
ယဒတ္တဂရဟီ တဒကုဗ္ဗမာနော၊ န လိပ္ပတီ [န လိမ္ပတီ (သျာ. က.)] ဒိဋ္ဌသုတေသု ဓီရော။
၇၈၅.
သညံ ပရိညာ ဝိတရေယျ ဩဃံ၊ ပရိဂ္ဂဟေသု မုနိ နောပလိတ္တော။
အဗ္ဗူဠှသလ္လော စရမပ္ပမတ္တော၊ နာသီသတီ [နာသိံသတီ (သီ. သျာ. ပီ.)] လောကမိမံ ပရဉ္စာတိ။ဂုဟဋ္ဌကသုတ္တံ ဒုတိယံ နိဋ္ဌိတံ။
၃. ဒုဋ္ဌဋ္ဌကသုတ္တံ
၇၈၆.
ဝဒန္တိ ဝေ ဒုဋ္ဌမနာပိ ဧကေ၊ အထောပိ ဝေ သစ္စမနာ ဝဒန္တိ။
ဝါဒဉ္စ ဇာတံ မုနိ နော ဥပေတိ၊ တသ္မာ မုနီ နတ္ထိ ခိလော ကုဟိဉ္စိ။
၇၈၇.
သကဉှိ ဒိဋ္ဌိံ ကထမစ္စယေယျ၊ ဆန္ဒာနုနီတော ရုစိယာ နိဝိဋ္ဌော။
သယံ သမတ္တာနိ ပကုဗ္ဗမာနော၊ ယထာ ဟိ ဇာနေယျ တထာ ဝဒေယျ။
၇၈၈.
ယော အတ္တနော သီလဝတာနိ ဇန္တု၊ အနာနုပုဋ္ဌောဝ ပရေသ [ပရဿ (က.)] ပါဝ [ပါဝါ (သီ. သျာ. ပီ.)]။အနရိယဓမ္မံ ကုသလာ တမာဟု၊ ယော အာတုမာနံ သယမေဝ ပါဝ။
၇၈၉.
သန္တော စ ဘိက္ခု အဘိနိဗ္ဗုတတ္တော၊ ဣတိဟန္တိ သီလေသု အကတ္ထမာနော။
တမရိယဓမ္မံ ကုသလာ ဝဒန္တိ၊ ယဿုဿဒါ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ။
၇၉၀.
ပကပ္ပိတာ သင်္ခတာ ယဿ ဓမ္မာ၊ ပုရက္ခတာ [ပုရေက္ခတာ (သီ.)] သန္တိ အဝီဝဒါတာ။ယဒတ္တနိ ပဿတိ အာနိသံသံ၊ တံ နိဿိတော ကုပ္ပပဋိစ္စ သန္တိံ။
၇၉၁.

ဒိဋ္ဌီနိဝေသာ န ဟိ သွာတိဝတ္တာ၊ ဓမ္မေသု နိစ္ဆေယျ သမုဂ္ဂဟီတံ။တသ္မာ နရော တေသု နိဝေသနေသု၊ နိရဿတီ အာဒိယတီ စ ဓမ္မံ။
၇၉၂.
ဓောနဿ ဟိ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ၊ ပကပ္ပိတာ ဒိဋ္ဌိ ဘဝါဘဝေသု။
မာယဉ္စ မာနဉ္စ ပဟာယ ဓောနော၊ သ ကေန ဂစ္ဆေယျ အနူပယော သော။
၇၉၃.
ဥပယော ဟိ ဓမ္မေသု ဥပေတိ ဝါဒံ၊ အနူပယံ ကေန ကထံ ဝဒေယျ။
အတ္တာ နိရတ္တာ [အတ္တံ နိရတ္တံ (ဗဟူသု)] န ဟိ တဿ အတ္ထိ၊ အဓောသိ သော ဒိဋ္ဌိမိဓေဝ သဗ္ဗန္တိ။ဒုဋ္ဌဋ္ဌကသုတ္တံ တတိယံ နိဋ္ဌိတံ။
၄. သုဒ္ဓဋ္ဌကသုတ္တံ
၇၉၄.
ပဿာမိ သုဒ္ဓံ ပရမံ အရောဂံ၊ ဒိဋ္ဌေန သံသုဒ္ဓိ နရဿ ဟောတိ။
ဧဝါဘိဇာနံ [ဧတာဘိဇာနံ (သီ. ပီ.)] ပရမန္တိ ဉတွာ၊ သုဒ္ဓါနုပဿီတိ ပစ္စေတိ ဉာဏံ။
၇၉၅.
ဒိဋ္ဌေန စေ သုဒ္ဓိ နရဿ ဟောတိ၊ ဉာဏေန ဝါ သော ပဇဟာတိ ဒုက္ခံ။
အညေန သော သုဇ္ဈတိ သောပဓီကော၊ ဒိဋ္ဌီ ဟိ နံ ပါဝ တထာ ဝဒါနံ။
၇၉၆.
န ဗြာဟ္မဏော အညတော သုဒ္ဓိမာဟ၊ ဒိဋ္ဌေ သုတေ သီလဝတေ မုတေ ဝါ။
ပုညေ စ ပါပေ စ အနူပလိတ္တော၊ အတ္တဉ္ဇဟော နယိဓ ပကုဗ္ဗမာနော။
၇၉၇.
ပုရိမံ ပဟာယ အပရံ သိတာသေ၊ ဧဇာနုဂါ တေ န တရန္တိ သင်္ဂံ။
တေ ဥဂ္ဂဟာယန္တိ နိရဿဇန္တိ၊ ကပီဝ သာခံ ပမုဉ္စံ ဂဟာယံ [ပမုခံ ဂဟာယ (သျာ.)၊ ပမုဉ္စ ဂဟာယ (က.)]။
၇၉၈.
သယံ သမာဒါယ ဝတာနိ ဇန္တု၊ ဥစ္စာဝစံ ဂစ္ဆတိ သညသတ္တော။
ဝိဒွာ စ ဝေဒေဟိ သမေစ္စ ဓမ္မံ၊ န ဥစ္စာဝစံ ဂစ္ဆတိ ဘူရိပညော။
၇၉၉.
သ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိသေနိဘူတော၊ ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ ဝ သုတံ မုတံ ဝါ။
တမေဝ ဒဿိံ ဝိဝဋံ စရန္တံ၊ ကေနီဓ လောကသ္မိ ဝိကပ္ပယေယျ။
၈၀၀.
န ကပ္ပယန္တိ န ပုရေက္ခရောန္တိ၊ အစ္စန္တသုဒ္ဓီတိ န တေ ဝဒန္တိ။
အာဒါနဂန္ထံ ဂထိတံ ဝိသဇ္ဇ၊ အာသံ န ကုဗ္ဗန္တိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ။
၈၀၁.
သီမာတိဂေါ ဗြာဟ္မဏော တဿ နတ္ထိ၊ ဉတွာ ဝ ဒိသွာ ဝ [ဉတွာ စ ဒိသွာ စ (က. သီ. က.)] သမုဂ္ဂဟီတံ။န ရာဂရာဂီ န ဝိရာဂရတ္တော၊ တဿီဓ နတ္ထီ ပရမုဂ္ဂဟီတန္တိ။
သုဒ္ဓဋ္ဌကသုတ္တံ စတုတ္ထံ နိဋ္ဌိတံ။

၅. ပရမဋ္ဌကသုတ္တံ
၈၀၂.
ပရမန္တိ ဒိဋ္ဌီသု ပရိဗ္ဗသာနော၊ ယဒုတ္တရိ ကုရုတေ ဇန္တု လောကေ။
ဟီနာတိ အညေ တတော သဗ္ဗမာဟ၊ တသ္မာ ဝိဝါဒါနိ အဝီတိဝတ္တော။
၈၀၃.
ယဒတ္တနီ ပဿတိ အာနိသံသံ၊ ဒိဋ္ဌေ သုတေ သီလဝတေ [သီလဗ္ဗတေ (သျာ.)] မုတေ ဝါ။တဒေဝ သော တတ္ထ သမုဂ္ဂဟာယ၊ နိဟီနတော ပဿတိ သဗ္ဗမညံ။
၈၀၄.
တံ ဝါပိ ဂန္ထံ ကုသလာ ဝဒန္တိ၊ ယံ နိဿိတော ပဿတိ ဟီနမညံ။
တသ္မာ ဟိ ဒိဋ္ဌံ ဝ သုတံ မုတံ ဝါ၊ သီလဗ္ဗတံ ဘိက္ခု န နိဿယေယျ။
၈၀၅.
ဒိဋ္ဌိမ္ပိ လောကသ္မိံ န ကပ္ပယေယျ၊ ဉာဏေန ဝါ သီလဝတေန ဝါပိ။
သမောတိ အတ္တာနမနူပနေယျ၊ ဟီနော န မညေထ ဝိသေသိ ဝါပိ။
၈၀၆.
အတ္တံ ပဟာယ အနုပါဒိယာနော၊ ဉာဏေပိ သော နိဿယံ နော ကရောတိ။
သ ဝေ ဝိယတ္တေသု [ဝိယုတ္တေသု (သီ. အဋ္ဌ.)၊ ဒွိယတ္တေသု (က.)] န ဝဂ္ဂသာရီ၊ ဒိဋ္ဌိမ္ပိ [ဒိဋ္ဌိမပိ (က.)] သော န ပစ္စေတိ ကိဉ္စိ။
၈၀၇.
ယဿူဘယန္တေ ပဏိဓီဓ နတ္ထိ၊ ဘဝါဘဝါယ ဣဓ ဝါ ဟုရံ ဝါ။
နိဝေသနာ တဿ န သန္တိ ကေစိ၊ ဓမ္မေသု နိစ္ဆေယျ သမုဂ္ဂဟီတံ။
၈၀၈.
တဿီဓ ဒိဋ္ဌေ ဝ သုတေ မုတေ ဝါ၊ ပကပ္ပိတာ နတ္ထိ အဏူပိ သညာ။
တံ ဗြာဟ္မဏံ ဒိဋ္ဌိမနာဒိယာနံ၊ ကေနီဓ လောကသ္မိံ ဝိကပ္ပယေယျ။၈၀၉.
န ကပ္ပယန္တိ န ပုရေက္ခရောန္တိ၊ ဓမ္မာပိ တေသံ န ပဋိစ္ဆိတာသေ။န ဗြာဟ္မဏော သီလဝတေန နေယျော၊ ပါရင်္ဂတော န ပစ္စေတိ တာဒီတိ။ပရမဋ္ဌကသုတ္တံ ပဉ္စမံ နိဋ္ဌိတံ။
၆. ဇရာသုတ္တံ
၈၁၀.
အပ္ပံ ဝတ ဇီဝိတံ ဣဒံ၊ ဩရံ ဝဿသတာပိ မိယျတိ [မီယတိ (သီ. အဋ္ဌ.)]။
ယော စေပိ အတိစ္စ ဇီဝတိ၊ အထ ခေါ သော ဇရသာပိ မိယျတိ။
၈၁၁.
သောစန္တိ ဇနာ မမာယိတေ၊ န ဟိ သန္တိ [န ဟိ သန္တာ (သီ.)၊ န ဟီ သန္တိ (ကတ္ထစိ)] နိစ္စာ ပရိဂ္ဂဟာ။
ဝိနာဘာဝသန္တမေဝိဒံ၊ ဣတိ ဒိသွာ နာဂါရမာဝသေ။
၈၁၂.

မရဏေနပိ တံ ပဟီယတိ [ပဟိယျတိ (သီ. သျာ. က.)]၊ ယံ ပုရိသော မမိဒန္တိ [မမယိဒန္တိ (သီ. သျာ. က.)၊ မမာယန္တိ (က.)] မညတိ။
ဧတမ္ပိ ဝိဒိတွာ [ဧတံ ဒိသွာန (နိဒ္ဒေသေ)၊ ဧတမ္ပိ ဝိဒိတွ (?)] ပဏ္ဍိတော၊ န မမတ္တာယ နမေထ မာမကော။
၈၁၃.
သုပိနေန ယထာပိ သင်္ဂတံ၊ ပဋိဗုဒ္ဓေါ ပုရိသော န ပဿတိ။
ဧဝမ္ပိ ပိယာယိတံ ဇနံ၊ ပေတံ ကာလကတံ န ပဿတိ။
၈၁၄.
ဒိဋ္ဌာပိ သုတာပိ တေ ဇနာ၊ ယေသံ နာမမိဒံ ပဝုစ္စတိ [နာမမေဝါ ဝသိဿတိ (သီ. သျာ. ပီ.)]။
နာမံယေဝါဝသိဿတိ၊ အက္ခေယျံ ပေတဿ ဇန္တုနော။
၈၁၅.
သောကပ္ပရိဒေဝမစ္ဆရံ [သောကပရိဒေဝမစ္ဆရံ (သီ. သျာ. ပီ.)၊ သောကံ ပရိဒေဝမစ္ဆရံ (?)]၊ န ဇဟန္တိဂိဒ္ဓါ မမာယိတေ။
တသ္မာ မုနယော ပရိဂ္ဂဟံ၊ ဟိတွာ အစရိံသု ခေမဒဿိနော။
၈၁၆.
ပတိလီနစရဿ ဘိက္ခုနော၊ ဘဇမာနဿ ဝိဝိတ္တမာသနံ။
သာမဂ္ဂိယမာဟု တဿ တံ၊ ယော အတ္တာနံ ဘဝနေ န ဒဿယေ။
၈၁၇.
သဗ္ဗတ္ထ မုနီ အနိဿိတော၊ န ပိယံ ကုဗ္ဗတိ နောပိ အပ္ပိယံ။
တသ္မိံ ပရိဒေဝမစ္ဆရံ၊ ပဏ္ဏေ ဝါရိ ယထာ န လိမ္ပတိ [လိပ္ပတိ (သီ. ပီ.)]။၈၁၈.
ဥဒဗိန္ဒု ယထာပိ ပေါက္ခရေ၊ ပဒုမေ ဝါရိ ယထာ န လိမ္ပတိ။
ဧဝံ မုနိ နောပလိမ္ပတိ၊ ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတံ မုတေသု ဝါ။
၈၁၉.
ဓောနော န ဟိ တေန မညတိ၊ ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတံ မုတေသု ဝါ။
နာညေန ဝိသုဒ္ဓိမိစ္ဆတိ၊ န ဟိ သော ရဇ္ဇတိ နော ဝိရဇ္ဇတီတိ။
ဇရာသုတ္တံ ဆဋ္ဌံ နိဋ္ဌိတံ။
၇. တိဿမေတ္တေယျသုတ္တံ
၈၂၀.
‘‘မေထုနမနုယုတ္တဿ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ တိဿော မေတ္တေယျော) ဝိဃာတံ ဗြူဟိ မာရိသ။သုတွာန တဝ သာသနံ၊ ဝိဝေကေ သိက္ခိဿာမသေ။
၈၂၁.
‘‘မေထုနမနုယုတ္တဿ၊ (မေတ္တေယျာတိ ဘဂဝါ) မုဿတေ ဝါပိ သာသနံ။
မိစ္ဆာ စ ပဋိပဇ္ဇတိ၊ ဧတံ တသ္မိံ အနာရိယံ။
၈၂၂.
‘‘ဧကော ပုဗ္ဗေ စရိတွာန၊ မေထုနံ ယော နိသေဝတိ။

ယာနံ ဘန္တံ ဝ တံ လောကေ၊ ဟီနမာဟု ပုထုဇ္ဇနံ။၈၂၃.
‘‘ယသော ကိတ္တိ စ ယာ ပုဗ္ဗေ၊ ဟာယတေ ဝါပိ တဿ သာ။
ဧတမ္ပိ ဒိသွာ သိက္ခေထ၊ မေထုနံ ဝိပ္ပဟာတဝေ။၈၂၄.
‘‘သင်္ကပ္ပေဟိ ပရေတော သော၊ ကပဏော ဝိယ ဈာယတိ။
သုတွာ ပရေသံ နိဂ္ဃောသံ၊ မင်္ကု ဟောတိ တထာဝိဓော။
၈၂၅.
‘‘အထ သတ္ထာနိ ကုရုတေ၊ ပရဝါဒေဟိ စောဒိတော။
ဧသ ခွဿ မဟာဂေဓော၊ မောသဝဇ္ဇံ ပဂါဟတိ။
၈၂၆.
‘‘ပဏ္ဍိတောတိ သမညာတော၊ ဧကစရိယံ အဓိဋ္ဌိတော။
အထာပိ [သ စာပိ (နိဒ္ဒေသေ)] မေထုနေ ယုတ္တော၊ မန္ဒောဝ ပရိကိဿတိ [ပရိကိလိဿတိ (သီ.)]။၈၂၇.
‘‘ဧတမာဒီနဝံ ဉတွာ၊ မုနိ ပုဗ္ဗာပရေ ဣဓ။
ဧကစရိယံ ဒဠှံ ကယိရာ၊ န နိသေဝေထ မေထုနံ။
၈၂၈.
‘‘ဝိဝေကညေဝ သိက္ခေထ၊ ဧတဒရိယာနမုတ္တမံ။
န တေန သေဋ္ဌော မညေထ၊ သ ဝေ နိဗ္ဗာနသန္တိကေ။
၈၂၉.
‘‘ရိတ္တဿ မုနိနော စရတော၊ ကာမေသု အနပေက္ခိနော။
ဩဃတိဏ္ဏဿ ပိဟယန္တိ၊ ကာမေသု ဂဓိတာ [ဂထိတာ (သီ.)] ပဇာ’’တိ။
တိဿမေတ္တေယျသုတ္တံ သတ္တမံ နိဋ္ဌိတံ။
၈. ပသူရသုတ္တံ
၈၃၀.
ဣဓေဝ သုဒ္ဓိ ဣတိ ဝါဒယန္တိ [ဝိဒိယန္တိ (သီ. ပီ.)]၊ နာညေသု ဓမ္မေသု ဝိသုဒ္ဓိမာဟု။ယံ နိဿိတာ တတ္ထ သုဘံ ဝဒါနာ၊ ပစ္စေကသစ္စေသု ပုထူ နိဝိဋ္ဌာ။
၈၃၁.
တေ ဝါဒကာမာ ပရိသံ ဝိဂယှ၊ ဗာလံ ဒဟန္တီ မိထု အညမညံ။
ဝဒန္တိ တေ အညသိတာ ကထောဇ္ဇံ၊ ပသံသကာမာ ကုသလာ ဝဒါနာ။
၈၃၂.
ယုတ္တော ကထာယံ ပရိသာယ မဇ္ဈေ၊ ပသံသမိစ္ဆံ ဝိနိဃာတိ ဟောတိ။အပါဟတသ္မိံ ပန မင်္ကု ဟောတိ၊ နိန္ဒာယ သော ကုပ္ပတိ ရန္ဓမေသီ။၈၃၃.
ယမဿ ဝါဒံ ပရိဟီနမာဟု၊ အပါဟတံ ပဉှဝိမံသကာသေ။

ပရိဒေဝတိ သောစတိ ဟီနဝါဒော၊ ဥပစ္စဂါ မန္တိ အနုတ္ထုနာတိ။
၈၃၄.
ဧတေ ဝိဝါဒါ သမဏေသု ဇာတာ၊ ဧတေသု ဥဂ္ဃာတိ နိဃာတိ ဟောတိ။
ဧတမ္ပိ ဒိသွာ ဝိရမေ ကထောဇ္ဇံ၊ န ဟညဒတ္ထတ္ထိပသံသလာဘာ။
၈၃၅.
ပသံသိတော ဝါ ပန တတ္ထ ဟောတိ၊ အက္ခါယ ဝါဒံ ပရိသာယ မဇ္ဈေ။
သော ဟဿတီ ဥဏ္ဏမတီ [ဥန္နမတီ (?)] စ တေန၊ ပပ္ပုယျ တမတ္ထံ ယထာ မနော အဟု။၈၃၆.
ယာ ဥဏ္ဏတီ [ဥန္နတီ (?)] သာဿ ဝိဃာတဘူမိ၊ မာနာတိမာနံ ဝဒတေ ပနေသော။
ဧတမ္ပိ ဒိသွာ န ဝိဝါဒယေထ၊ န ဟိ တေန သုဒ္ဓိံ ကုသလာ ဝဒန္တိ။
၈၃၇.
သူရော ယထာ ရာဇခါဒါယ ပုဋ္ဌော၊ အဘိဂဇ္ဇမေတိ ပဋိသူရမိစ္ဆံ။
ယေနေဝ သော တေန ပလေဟိ သူရ၊ ပုဗ္ဗေဝ နတ္ထိ ယဒိဒံ ယုဓာယ။
၈၃၈.
ယေ ဒိဋ္ဌိမုဂ္ဂယှ ဝိဝါဒယန္တိ [ဝိဝါဒိယန္တိ (သီ. ပီ.)]၊ ဣဒမေဝ သစ္စန္တိ စ ဝါဒယန္တိ။တေ တွံ ဝဒဿူ န ဟိ တေဓ အတ္ထိ၊ ဝါဒမှိ ဇာတေ ပဋိသေနိကတ္တာ။
၈၃၉.
ဝိသေနိကတွာ ပန ယေ စရန္တိ၊ ဒိဋ္ဌီဟိ ဒိဋ္ဌိံ အဝိရုဇ္ဈမာနာ။
တေသု တွံ ကိံ လဘေထော ပသူရ၊ ယေသီဓ နတ္ထီ ပရမုဂ္ဂဟီတံ။
၈၄၀.
အထ တွံ ပဝိတက္ကမာဂမာ၊ မနသာ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ စိန္တယန္တော။
ဓောနေန ယုဂံ သမာဂမာ၊ န ဟိ တွံ သက္ခသိ သမ္ပယာတဝေတိ။
ပသူရသုတ္တံ အဋ္ဌမံ နိဋ္ဌိတံ။
၉. မာဂဏ္ဍိယသုတ္တံ
၈၄၁.
‘‘ဒိသွာန တဏှံ အရတိံ ရဂဉ္စ [အရတိဉ္စ ရာဂံ (သျာ. က.)]၊ နာဟောသိ ဆန္ဒော အပိ မေထုနသ္မိံ။
ကိမေဝိဒံ မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ၊ ပါဒါပိ နံ သမ္ဖုသိတုံ န ဣစ္ဆေ’’။
၈၄၂.
‘‘ဧတာဒိသံ စေ ရတနံ န ဣစ္ဆသိ၊ နာရိံ နရိန္ဒေဟိ ဗဟူဟိ ပတ္ထိတံ။
ဒိဋ္ဌိဂတံ သီလဝတံ နု ဇီဝိတံ [သီလဝတာနုဇီဝိတံ (သီ. ပီ. က.)]၊ ဘဝူပပတ္တိဉ္စ ဝဒေသိ ကီဒိသံ’’။၈၄၃.
‘‘ဣဒံ ဝဒါမီတိ န တဿ ဟောတိ၊ (မာဂဏ္ဍိယာတိ [မာဂန္ဒိယာတိ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဘဂဝါ)
ဓမ္မေသု နိစ္ဆေယျ သမုဂ္ဂဟီတံ။
ပဿဉ္စ ဒိဋ္ဌီသု အနုဂ္ဂဟာယ၊
အဇ္ဈတ္တသန္တိံ ပစိနံ အဒဿံ’’။

၈၄၄.
‘‘ဝိနိစ္ဆယာ ယာနိ ပကပ္ပိတာနိ၊ (ဣတိ မာဂဏ္ဍိယော [မာဂန္ဒိယော (သီ. သျာ. ပီ.)]) တေ ဝေ မုနီ ဗြူသိ အနုဂ္ဂဟာယ။
အဇ္ဈတ္တသန္တီတိ ယမေတမတ္ထံ၊
ကထံ နု ဓီရေဟိ ပဝေဒိတံ တံ’’။
၈၄၅.
‘‘န ဒိဋ္ဌိယာ န သုတိယာ န ဉာဏေန၊ (မာဂဏ္ဍိယာတိ ဘဂဝါ)
သီလဗ္ဗတေနာပိ န သုဒ္ဓိမာဟ။
အဒိဋ္ဌိယာ အဿုတိယာ အဉာဏာ၊
အသီလတာ အဗ္ဗတာ နောပိ တေန။
ဧတေ စ နိဿဇ္ဇ အနုဂ္ဂဟာယ၊
သန္တော အနိဿာယ ဘဝံ န ဇပ္ပေ’’။
၈၄၆.
‘‘နော စေ ကိရ ဒိဋ္ဌိယာ န သုတိယာ န ဉာဏေန၊ (ဣတိ မာဂဏ္ဍိယော) သီလဗ္ဗတေနာပိ န သုဒ္ဓိမာဟ။
အဒိဋ္ဌိယာ အဿုတိယာ အဉာဏာ၊
အသီလတာ အဗ္ဗတာ နောပိ တေန။
မညာမဟံ မောမုဟမေဝ ဓမ္မံ၊
ဒိဋ္ဌိယာ ဧကေ ပစ္စေန္တိ သုဒ္ဓိံ’’။
၈၄၇.
‘‘ဒိဋ္ဌဉ္စ နိဿာယ အနုပုစ္ဆမာနော၊ (မာဂဏ္ဍိယာတိ ဘဂဝါ) သမုဂ္ဂဟီတေသု ပမောဟမာဂါ [သမောဟမာဂါ (သျာ. က.)]။
ဣတော စ နာဒ္ဒက္ခိ အဏုမ္ပိ သညံ၊
တသ္မာ တုဝံ မောမုဟတော ဒဟာသိ။
၈၄၈.
‘‘သမော ဝိသေသီ ဥဒ ဝါ နိဟီနော၊ ယော မညတီ သော ဝိဝဒေထ တေန။
တီသု ဝိဓာသု အဝိကမ္ပမာနော၊ သမော ဝိသေသီတိ န တဿ ဟောတိ။
၈၄၉.
‘‘သစ္စန္တိ သော ဗြာဟ္မဏော ကိံ ဝဒေယျ၊ မုသာတိ ဝါ သော ဝိဝဒေထ ကေန။
ယသ္မိံ သမံ ဝိသမံ ဝါပိ နတ္ထိ၊ သ ကေန ဝါဒံ ပဋိသံယုဇေယျ။
၈၅၀.
‘‘ဩကံ ပဟာယ အနိကေတသာရီ၊ ဂါမေ အကုဗ္ဗံ မုနိ သန္ထဝါနိ [သန္ဓဝါနိ (က.)]။ကာမေဟိ ရိတ္တော အပုရေက္ခရာနော၊ ကထံ န ဝိဂ္ဂယှ ဇနေန ကယိရာ။
၈၅၁.
‘‘ယေဟိ ဝိဝိတ္တော ဝိစရေယျ လောကေ၊ န တာနိ ဥဂ္ဂယှ ဝဒေယျ နာဂေါ။

ဇလမ္ဗုဇံ [ဧလမ္ဗုဇံ (သီ. သျာ.)] ကဏ္ဍကံ ဝါရိဇံ ယထာ၊ ဇလေန ပင်္ကေန စနူပလိတ္တံ။
ဧဝံ မုနီ သန္တိဝါဒော အဂိဒ္ဓေါ၊ ကာမေ စ လောကေ စ အနူပလိတ္တော။
၈၅၂.
‘‘န ဝေဒဂူ ဒိဋ္ဌိယာယကော [န ဝေဒဂူ ဒိဋ္ဌိယာ (က. သီ. သျာ. ပီ.)] န မုတိယာ၊ သ မာနမေတိ န ဟိ တမ္မယော သော။
န ကမ္မုနာ နောပိ သုတေန နေယျော၊ အနူပနီတော သ နိဝေသနေသု။
၈၅၃.
‘‘သညာဝိရတ္တဿ န သန္တိ ဂန္ထာ၊ ပညာဝိမုတ္တဿ န သန္တိ မောဟာ။
သညဉ္စ ဒိဋ္ဌိဉ္စ ယေ အဂ္ဂဟေသုံ၊ တေ ဃဋ္ဋယန္တာ [ဃဋ္ဋမာနာ (သျာ. က.)] ဝိစရန္တိ လောကေ’’တိ။
မာဂဏ္ဍိယသုတ္တံ နဝမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၀. ပုရာဘေဒသုတ္တံ
၈၅၄.
‘‘ကထံဒဿီ ကထံသီလော၊ ဥပသန္တောတိ ဝုစ္စတိ။
တံ မေ ဂေါတမ ပဗြူဟိ၊ ပုစ္ဆိတော ဥတ္တမံ နရံ’’။
၈၅၅.
‘‘ဝီတတဏှော ပုရာ ဘေဒါ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ) ပုဗ္ဗမန္တမနိဿိတော။
ဝေမဇ္ဈေ နုပသင်္ခေယျော၊ တဿ နတ္ထိ ပုရက္ခတံ။
၈၅၆.
‘‘အက္ကောဓနော အသန္တာသီ၊ အဝိကတ္ထီ အကုက္ကုစော။
မန္တဘာဏီ [မန္တာဘာဏီ (သျာ. ပီ.)] အနုဒ္ဓတော၊ သ ဝေ ဝါစာယတော မုနိ။၈၅၇.
‘‘နိရာသတ္တိ အနာဂတေ၊ အတီတံ နာနုသောစတိ။
ဝိဝေကဒဿီ ဖဿေသု၊ ဒိဋ္ဌီသု စ န နီယတိ [နိယျတိ (ဗဟူသု)]။
၈၅၈.
‘‘ပတိလီနော အကုဟကော၊ အပိဟာလု အမစ္ဆရီ။
အပ္ပဂဗ္ဘော အဇေဂုစ္ဆော၊ ပေသုဏေယျေ စ နော ယုတော။
၈၅၉.
‘‘သာတိယေသု အနဿာဝီ၊ အတိမာနေ စ နော ယုတော။
သဏှော စ ပဋိဘာနဝါ [ပဋိဘာဏဝါ (သျာ. ပီ.)]၊ န သဒ္ဓေါ န ဝိရဇ္ဇတိ။၈၆၀.
‘‘လာဘကမျာ န သိက္ခတိ၊ အလာဘေ စ န ကုပ္ပတိ။
အဝိရုဒ္ဓေါ စ တဏှာယ၊ ရသေသု နာနုဂိဇ္ဈတိ။
၈၆၁.
‘‘ဥပေက္ခကော သဒါ သတော၊ န လောကေ မညတေ သမံ။
န ဝိသေသီ န နီစေယျော၊ တဿ နော သန္တိ ဥဿဒါ။၈၆၂.

‘‘ယဿ နိဿယနာ [နိဿယတာ (သီ. သျာ. ပီ.)] နတ္ထိ၊ ဉတွာ ဓမ္မံ အနိဿိတော။ဘဝါယ ဝိဘဝါယ ဝါ၊ တဏှာ ယဿ န ဝိဇ္ဇတိ။
၈၆၃.
‘‘တံ ဗြူမိ ဥပသန္တောတိ၊ ကာမေသု အနပေက္ခိနံ။
ဂန္ထာ တဿ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ အတရီ သော ဝိသတ္တိကံ။
၈၆၄.
‘‘န တဿ ပုတ္တာ ပသဝေါ၊ ခေတ္တံ ဝတ္ထုဉ္စ ဝိဇ္ဇတိ။
အတ္တာ ဝါပိ နိရတ္တာ ဝါ [အတ္တံ ဝါပိ နိရတ္တံ ဝါ (ဗဟူသု)]၊ န တသ္မိံ ဥပလဗ္ဘတိ။၈၆၅.
‘‘ယေန နံ ဝဇ္ဇုံ ပုထုဇ္ဇနာ၊ အထော သမဏဗြာဟ္မဏာ။
တံ တဿ အပုရက္ခတံ၊ တသ္မာ ဝါဒေသု နေဇတိ။
၈၆၆.
‘‘ဝီတဂေဓော အမစ္ဆရီ၊ န ဥဿေသု ဝဒတေ မုနိ။
န သမေသု န ဩမေသု၊ ကပ္ပံ နေတိ အကပ္ပိယော။
၈၆၇.
‘‘ယဿ လောကေ သကံ နတ္ထိ၊ အသတာ စ န သောစတိ။
ဓမ္မေသု စ န ဂစ္ဆတိ၊ သ ဝေ သန္တောတိ ဝုစ္စတီ’’တိ။
ပုရာဘေဒသုတ္တံ ဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၁. ကလဟဝိဝါဒသုတ္တံ
၈၆၈.
‘‘ကုတောပဟူတာ ကလဟာ ဝိဝါဒါ၊ ပရိဒေဝသောကာ သဟမစ္ဆရာ စ။
မာနာတိမာနာ သဟပေသုဏာ စ၊ ကုတောပဟူတာ တေ တဒိင်္ဃ ဗြူဟိ’’။၈၆၉.
‘‘ပိယပ္ပဟူတာ ကလဟာ ဝိဝါဒါ၊
ပရိဒေဝသောကာ သဟမစ္ဆရာ စ။
မာနာတိမာနာ သဟပေသုဏာ စ၊
မစ္ဆေရယုတ္တာ ကလဟာ ဝိဝါဒါ။
ဝိဝါဒဇာတေသု စ ပေသုဏာနိ’’။
၈၇၀.
‘‘ပိယာ သု [ပိယာနု (သျာ.)၊ ပိယဿု (က.)] လောကသ္မိံ ကုတောနိဒါနာ၊ ယေ စာပိ [ယေ ဝါပိ (သီ. သျာ. ပီ.)] လောဘာ ဝိစရန္တိ လောကေ။
အာသာ စ နိဋ္ဌာ စ ကုတောနိဒါနာ၊ ယေ သမ္ပရာယာယ နရဿ ဟောန္တိ’’။
၈၇၁.
‘‘ဆန္ဒာနိဒါနာနိ ပိယာနိ လောကေ၊ ယေ စာပိ လောဘာ ဝိစရန္တိ လောကေ။
အာသာ စ နိဋ္ဌာ စ ဣတောနိဒါနာ၊ ယေ သမ္ပရာယာယ နရဿ ဟောန္တိ’’။
၈၇၂.

‘‘ဆန္ဒော နု လောကသ္မိံ ကုတောနိဒါနော၊ ဝိနိစ္ဆယာ စာပိ [ဝါပိ (သီ. သျာ. ပီ.)] ကုတောပဟူတာ။ကောဓော မောသဝဇ္ဇဉ္စ ကထံကထာ စ၊ ယေ ဝါပိ ဓမ္မာ သမဏေန ဝုတ္တာ’’။
၈၇၃.
‘‘သာတံ အသာတန္တိ ယမာဟု လောကေ၊ တမူပနိဿာယ ပဟောတိ ဆန္ဒော။
ရူပေသု ဒိသွာ ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စ၊ ဝိနိစ္ဆယံ ကုဗ္ဗတိ [ကုရုတေ (ဗဟူသု)] ဇန္တု လောကေ။
၈၇၄.
‘‘ကောဓော မောသဝဇ္ဇဉ္စ ကထံကထာ စ၊ ဧတေပိ ဓမ္မာ ဒွယမေဝ သန္တေ။
ကထံကထီ ဉာဏပထာယ သိက္ခေ၊ ဉတွာ ပဝုတ္တာ သမဏေန ဓမ္မာ’’။
၈၇၅.
‘‘သာတံ အသာတဉ္စ ကုတောနိဒါနာ၊ ကိသ္မိံ အသန္တေ န ဘဝန္တိ ဟေတေ။
ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စာပိ ယမေတမတ္ထံ၊ ဧတံ မေ ပဗြူဟိ ယတောနိဒါနံ’’။
၈၇၆.
‘‘ဖဿနိဒါနံ သာတံ အသာတံ၊ ဖဿေ အသန္တေ န ဘဝန္တိ ဟေတေ။
ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စာပိ ယမေတမတ္ထံ၊ ဧတံ တေ ပဗြူမိ ဣတောနိဒါနံ’’။
၈၇၇.
‘‘ဖဿော နု လောကသ္မိ ကုတောနိဒါနော၊ ပရိဂ္ဂဟာ စာပိ ကုတောပဟူတာ။
ကိသ္မိံ အသန္တေ န မမတ္တမတ္ထိ၊ ကိသ္မိံ ဝိဘူတေ န ဖုသန္တိ ဖဿာ’’။
၈၇၈.
‘‘နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ပဋိစ္စ ဖဿော၊ ဣစ္ဆာနိဒါနာနိ ပရိဂ္ဂဟာနိ။
ဣစ္ဆာယသန္တျာ န မမတ္တမတ္ထိ၊ ရူပေ ဝိဘူတေ န ဖုသန္တိ ဖဿာ’’။
၈၇၉.
‘‘ကထံသမေတဿ ဝိဘောတိ ရူပံ၊ သုခံ ဒုခဉ္စာပိ [ဒုခံ ဝါပိ (သီ. သျာ.)] ကထံ ဝိဘောတိ။ဧတံ မေ ပဗြူဟိ ယထာ ဝိဘောတိ၊ တံ ဇာနိယာမာတိ [ဇာနိဿာမာတိ (သီ. က.)] မေ မနော အဟု’’။၈၈၀.
‘‘န သညသညီ န ဝိသညသညီ၊ နောပိ အသညီ န ဝိဘူတသညီ။
ဧဝံသမေတဿ ဝိဘောတိ ရူပံ၊ သညာနိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ’’။
၈၈၁.
‘‘ယံ တံ အပုစ္ဆိမှ အကိတ္တယီ နော၊
အညံ တံ ပုစ္ဆာမ တဒိင်္ဃ ဗြူဟိ။
ဧတ္တာဝတဂ္ဂံ နု [နော (သီ. သျာ.)] ဝဒန္တိ ဟေကေ၊
ယက္ခဿ သုဒ္ဓိံ ဣဓ ပဏ္ဍိတာသေ။
ဥဒါဟု အညမ္ပိ ဝဒန္တိ ဧတ္တော။
၈၈၂.
‘‘ဧတ္တာဝတဂ္ဂမ္ပိ ဝဒန္တိ ဟေကေ၊ ယက္ခဿ သုဒ္ဓိံ ဣဓ ပဏ္ဍိတာသေ။တေသံ ပနေကေ သမယံ ဝဒန္တိ၊ အနုပါဒိသေသေ ကုသလာ ဝဒါနာ။

၈၈၃.
‘‘ဧတေ စ ဉတွာ ဥပနိဿိတာတိ၊ ဉတွာ မုနီ နိဿယေ သော ဝိမံသီ။ဉတွာ ဝိမုတ္တော န ဝိဝါဒမေတိ၊ ဘဝါဘဝါယ န သမေတိ ဓီရော’’တိ။ကလဟဝိဝါဒသုတ္တံ ဧကာဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၂. စူဠဗျူဟသုတ္တံ [စူဠဝိယူဟသုတ္တံ (သီ. သျာ. နိဒ္ဒေသ)]
၈၈၄.
သကံသကံဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ၊ ဝိဂ္ဂယှ နာနာ ကုသလာ ဝဒန္တိ။
ယော ဧဝံ ဇာနာတိ သ ဝေဒိ ဓမ္မံ၊ ဣဒံ ပဋိက္ကောသမကေဝလီ သော။
၈၈၅.
ဧဝမ္ပိ ဝိဂ္ဂယှ ဝိဝါဒယန္တိ၊ ဗာလော ပရော အက္ကုသလောတိ [အကုသလောတိ (သီ. သျာ. ပီ.)] စာဟု။သစ္စော နု ဝါဒော ကတမော ဣမေသံ၊ သဗ္ဗေဝ ဟီမေ ကုသလာ ဝဒါနာ။
၈၈၆.
ပရဿ စေ ဓမ္မမနာနုဇာနံ၊ ဗာလောမကော [ဗာလော မဂေါ (သီ. သျာ. က.)] ဟောတိ နိဟီနပညော။
သဗ္ဗေဝ ဗာလာ သုနိဟီနပညာ၊ သဗ္ဗေဝိမေ ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ။
၈၈၇.
သန္ဒိဋ္ဌိယာ စေဝ န ဝီဝဒါတာ၊ သံသုဒ္ဓပညာ ကုသလာ မုတီမာ။
န တေသံ ကောစိ ပရိဟီနပညော [ကောစိပိ နိဟီနပညော (သီ. သျာ. က.)]၊ ဒိဋ္ဌီ ဟိ တေသမ္ပိ တထာ သမတ္တာ။၈၈၈.
န ဝါဟမေတံ တထိယန္တိ [တထိဝန္တိ (သျာ. က.)] ဗြူမိ၊ ယမာဟု ဗာလာ မိထု အညမညံ။
သကံသကံဒိဋ္ဌိမကံသု သစ္စံ၊ တသ္မာ ဟိ ဗာလောတိ ပရံ ဒဟန္တိ။
၈၈၉.
ယမာဟု သစ္စံ တထိယန္တိ ဧကေ၊ တမာဟု အညေ [အညေပိ (သျာ.)၊ အညေ စ (?)] တုစ္ဆံ မုသာတိ။
ဧဝမ္ပိ ဝိဂယှ ဝိဝါဒယန္တိ၊ ကသ္မာ န ဧကံ သမဏာ ဝဒန္တိ။
၈၉၀.
ဧကဉှိ သစ္စံ န ဒုတီယမတ္ထိ၊ ယသ္မိံ ပဇာ နော ဝိဝဒေ ပဇာနံ။
နာနာ တေ [နာနာတော (က.)] သစ္စာနိ သယံ ထုနန္တိ၊ တသ္မာ န ဧကံ သမဏာ ဝဒန္တိ။
၈၉၁.
ကသ္မာ နု သစ္စာနိ ဝဒန္တိ နာနာ၊ ပဝါဒိယာသေ ကုသလာ ဝဒါနာ။
သစ္စာနိ သုတာနိ ဗဟူနိ နာနာ၊ ဥဒါဟု တေ တက္ကမနုဿရန္တိ။
၈၉၂.
န ဟေဝ သစ္စာနိ ဗဟူနိ နာနာ၊ အညတြ သညာယ နိစ္စာနိ လောကေ။
တက္ကဉ္စ ဒိဋ္ဌီသု ပကပ္ပယိတွာ၊ သစ္စံ မုသာတိ ဒွယဓမ္မမာဟု။၈၉၃.
ဒိဋ္ဌေ သုတေ သီလဝတေ မုတေ ဝါ၊ ဧတေ စ နိဿာယ ဝိမာနဒဿီ။
ဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ ပဟဿမာနော၊ ဗာလော ပရော အက္ကုသလောတိ စာဟ။

၈၉၄.
ယေနေဝ ဗာလောတိ ပရံ ဒဟာတိ၊ တေနာတုမာနံ ကုသလောတိ စာဟ။
သယမတ္တနာ သော ကုသလော ဝဒါနော၊ အညံ ဝိမာနေတိ တဒေဝ ပါဝ။
၈၉၅.
အတိသာရဒိဋ္ဌိယာဝ သော သမတ္တော၊ မာနေန မတ္တော ပရိပုဏ္ဏမာနီ။
သယမေဝ သာမံ မနသာဘိသိတ္တော၊ ဒိဋ္ဌီ ဟိ သာ တဿ တထာ သမတ္တာ။
၈၉၆.
ပရဿ စေ ဟိ ဝစသာ နိဟီနော၊ တုမော သဟာ ဟောတိ နိဟီနပညော။
အထ စေ သယံ ဝေဒဂူ ဟောတိ ဓီရော၊ န ကောစိ ဗာလော သမဏေသု အတ္ထိ။
၈၉၇.
အညံ ဣတော ယာဘိဝဒန္တိ ဓမ္မံ၊ အပရဒ္ဓါ သုဒ္ဓိမကေဝလီ တေ [သုဒ္ဓိမကေဝလီနော (သီ.)]။
ဧဝမ္ပိ တိတ္ထျာ ပုထုသော ဝဒန္တိ၊ သန္ဒိဋ္ဌိရာဂေန ဟိ တေဘိရတ္တာ [တျာဘိရတ္တာ (သျာ. က.)]။၈၉၈.
ဣဓေဝ သုဒ္ဓိ ဣတိ ဝါဒယန္တိ၊ နာညေသု ဓမ္မေသု ဝိသုဒ္ဓိမာဟု။
ဧဝမ္ပိ တိတ္ထျာ ပုထုသော နိဝိဋ္ဌာ၊ သကာယနေ တတ္ထ ဒဠှံ ဝဒါနာ။
၈၉၉.
သကာယနေ ဝါပိ ဒဠှံ ဝဒါနော၊ ကမေတ္ထ ဗာလောတိ ပရံ ဒဟေယျ။
သယမေဝ သော မေဓဂမာဝဟေယျ [မေဓကံ အာဝဟေယျ (သီ. ပီ.)]၊ ပရံ ဝဒံ ဗာလမသုဒ္ဓိဓမ္မံ။၉၀၀.
ဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ သယံ ပမာယ၊ ဥဒ္ဓံ သ [ဥဒ္ဒံ သော (သီ. သျာ. ပီ.)] လောကသ္မိံ ဝိဝါဒမေတိ။ဟိတွာန သဗ္ဗာနိ ဝိနိစ္ဆယာနိ၊ န မေဓဂံ ကုဗ္ဗတိ ဇန္တု လောကေတိ။
စူဠဗျူဟသုတ္တံ ဒွာဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၃. မဟာဗျူဟသုတ္တံ
၉၀၁.
ယေ ကေစိမေ ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ၊ ဣဒမေဝ သစ္စန္တိ ဝိဝါဒယန္တိ [ဝိဝါဒိယန္တိ (သီ. ပီ.)]။သဗ္ဗေဝ တေ နိန္ဒမနွာနယန္တိ၊ အထော ပသံသမ္ပိ လဘန္တိ တတ္ထ။
၉၀၂.
အပ္ပဉှိ ဧတံ န အလံ သမာယ၊ ဒုဝေ ဝိဝါဒဿ ဖလာနိ ဗြူမိ။
ဧတမ္ပိ ဒိသွာ န ဝိဝါဒယေထ၊ ခေမာဘိပဿံ အဝိဝါဒဘူမိံ။
၉၀၃.
ယာ ကာစိမာ သမ္မုတိယော ပုထုဇ္ဇာ၊ သဗ္ဗာဝ ဧတာ န ဥပေတိ ဝိဒွာ။အနူပယော သော ဥပယံ ကိမေယျ၊ ဒိဋ္ဌေ သုတေ ခန္တိမကုဗ္ဗမာနော။၉၀၄.
သီလုတ္တမာ သညမေနာဟု သုဒ္ဓိံ၊ ဝတံ သမာဒါယ ဥပဋ္ဌိတာသေ။
ဣဓေဝ သိက္ခေမ အထဿ သုဒ္ဓိံ၊ ဘဝူပနီတာ ကုသလာ ဝဒါနာ။

၉၀၅.
သစေ စုတော သီလဝတတော ဟောတိ၊ ပဝေဓတီ [သ ဝေဓတိ (သီ. ပီ.)] ကမ္မ ဝိရာဓယိတွာ။ပဇပ္ပတီ ပတ္ထယတီ စ သုဒ္ဓိံ၊ သတ္ထာဝ ဟီနော ပဝသံ ဃရမှာ။
၉၀၆.
သီလဗ္ဗတံ ဝါပိ ပဟာယ သဗ္ဗံ၊ ကမ္မဉ္စ သာဝဇ္ဇနဝဇ္ဇမေတံ။
သုဒ္ဓိံ အသုဒ္ဓိန္တိ အပတ္ထယာနော၊ ဝိရတော စရေ သန္တိမနုဂ္ဂဟာယ။
၉၀၇.
တမူပနိဿာယ ဇိဂုစ္ဆိတံ ဝါ၊ အထဝါပိ ဒိဋ္ဌံ ဝ သုတံ မုတံ ဝါ။
ဥဒ္ဓံသရာ သုဒ္ဓိမနုတ္ထုနန္တိ၊ အဝီတတဏှာသေ ဘဝါဘဝေသု။
၉၀၈.
ပတ္ထယမာနဿ ဟိ ဇပ္ပိတာနိ၊ ပဝေဓိတံ ဝါပိ ပကပ္ပိတေသု။
စုတူပပါတော ဣဓ ယဿ နတ္ထိ၊ သ ကေန ဝေဓေယျ ကုဟိံဝ ဇပ္ပေ [ကုဟိဉ္စိ ဇပ္ပေ (သီ. သျာ. က.)၊ ကုဟိံ ပဇပ္ပေ (ပီ.) နိဒ္ဒေသော ပဿိတဗ္ဗော]။
၉၀၉.
ယမာဟု ဓမ္မံ ပရမန္တိ ဧကေ၊ တမေဝ ဟီနန္တိ ပနာဟု အညေ။
သစ္စော နု ဝါဒော ကတမော ဣမေသံ၊ သဗ္ဗေဝ ဟီမေ ကုသလာ ဝဒါနာ။
၉၁၀.
သကဉှိ ဓမ္မံ ပရိပုဏ္ဏမာဟု၊ အညဿ ဓမ္မံ ပန ဟီနမာဟု။
ဧဝမ္ပိ ဝိဂ္ဂယှ ဝိဝါဒယန္တိ၊ သကံ သကံ သမ္မုတိမာဟု သစ္စံ။
၉၁၁.
ပရဿ စေ ဝမ္ဘယိတေန ဟီနော၊ န ကောစိ ဓမ္မေသု ဝိသေသိ အဿ။
ပုထူ ဟိ အညဿ ဝဒန္တိ ဓမ္မံ၊ နိဟီနတော သမှိ ဒဠှံ ဝဒါနာ။
၉၁၂.
သဒ္ဓမ္မပူဇာပိ နေသံ တထေဝ၊ ယထာ ပသံသန္တိ သကာယနာနိ။
သဗ္ဗေဝ ဝါဒါ [သဗ္ဗေ ပဝါဒါ (သျာ.)] တထိယာ [တထိဝါ (သဗ္ဗတ္ထ)] ဘဝေယျုံ၊ သုဒ္ဓီ ဟိ နေသံ ပစ္စတ္တမေဝ။
၉၁၃.
န ဗြာဟ္မဏဿ ပရနေယျမတ္ထိ၊ ဓမ္မေသု နိစ္ဆေယျ သမုဂ္ဂဟီတံ။
တသ္မာ ဝိဝါဒါနိ ဥပါတိဝတ္တော၊ န ဟိ သေဋ္ဌတော ပဿတိ ဓမ္မမညံ။
၉၁၄.
ဇာနာမိ ပဿာမိ တထေဝ ဧတံ၊ ဒိဋ္ဌိယာ ဧကေ ပစ္စေန္တိ သုဒ္ဓိံ။
အဒ္ဒက္ခိ စေ ကိဉှိ တုမဿ တေန၊ အတိသိတွာ အညေန ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ။၉၁၅.
ပဿံ နရော ဒက္ခတိ [ဒက္ခိတိ (သီ.)] နာမရူပံ၊ ဒိသွာန ဝါ ဉဿတိ တာနိမေဝ။ကာမံ ဗဟုံ ပဿတု အပ္ပကံ ဝါ၊ န ဟိ တေန သုဒ္ဓိံ ကုသလာ ဝဒန္တိ။
၉၁၆.

နိဝိဿဝါဒီ န ဟိ သုဗ္ဗိနာယော၊ ပကပ္ပိတံ ဒိဋ္ဌိ ပုရေက္ခရာနော။
ယံ နိဿိတော တတ္ထ သုဘံ ဝဒါနော၊ သုဒ္ဓိံဝဒော တတ္ထ တထဒ္ဒသာ သော။
၉၁၇.
န ဗြာဟ္မဏော ကပ္ပမုပေတိ သင်္ခါ [သင်္ခံ (သီ. သျာ. ပီ.)]၊ န ဒိဋ္ဌိသာရီ နပိ ဉာဏဗန္ဓု။ဉတွာ စ သော သမ္မုတိယော [သမ္မတိယော (သျာ.)] ပုထုဇ္ဇာ၊ ဥပေက္ခတီ ဥဂ္ဂဟဏန္တိ မညေ။
၉၁၈.
ဝိဿဇ္ဇ ဂန္ထာနိ မုနီဓ လောကေ၊ ဝိဝါဒဇာတေသု န ဝဂ္ဂသာရီ။
သန္တော အသန္တေသု ဥပေက္ခကော သော၊ အနုဂ္ဂဟော ဥဂ္ဂဟဏန္တိ မညေ။
၉၁၉.
ပုဗ္ဗာသဝေ ဟိတွာ နဝေ အကုဗ္ဗံ၊ န ဆန္ဒဂူ နောပိ နိဝိဿဝါဒီ။
သ ဝိပ္ပမုတ္တော ဒိဋ္ဌိဂတေဟိ ဓီရော၊ န လိမ္ပတိ [န လိပ္ပတိ (သီ. ပီ.)] လောကေ အနတ္တဂရဟီ။၉၂၀.
သ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိသေနိဘူတော၊ ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ ဝ သုတံ မုတံ ဝါ။
သ ပန္နဘာရော မုနိ ဝိပ္ပမုတ္တော၊ န ကပ္ပိယော နူပရတော န ပတ္ထိယောတိ။
မဟာဗျူဟသုတ္တံ တေရသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၄. တုဝဋကသုတ္တံ
၉၂၁.
‘‘ပုစ္ဆာမိ တံ အာဒိစ္စဗန္ဓု [အာဒိစ္စဗန္ဓုံ (သီ. သျာ.)]၊ ဝိဝေကံ သန္တိပဒဉ္စ မဟေသိ။ကထံ ဒိသွာ နိဗ္ဗာတိ ဘိက္ခု၊ အနုပါဒိယာနော လောကသ္မိံ ကိဉ္စိ’’။
၉၂၂.
‘‘မူလံ ပပဉ္စသင်္ခါယ၊ (ဣတိ ဘဂဝါ)
မန္တာ အသ္မီတိ သဗ္ဗမုပရုန္ဓေ [သဗ္ဗမုပရုဒ္ဓေ (သျာ. ပီ. က.)]။
ယာ ကာစိ တဏှာ အဇ္ဈတ္တံ၊
တာသံ ဝိနယာ [ဝိနယာယ (?)] သဒါ သတော သိက္ခေ။
၉၂၃.
‘‘ယံ ကိဉ္စိ ဓမ္မမဘိဇညာ၊ အဇ္ဈတ္တံ အထဝါပိ ဗဟိဒ္ဓါ။
န တေန ထာမံ [မာနံ (သီ. က.)] ကုဗ္ဗေထ၊ န ဟိ သာ နိဗ္ဗုတိ သတံ ဝုတ္တာ။
၉၂၄.
‘‘သေယျော န တေန မညေယျ၊ နီစေယျော အထဝါပိ သရိက္ခေါ။
ဖုဋ္ဌော [ပုဋ္ဌော (သီ. သျာ. က.)] အနေကရူပေဟိ၊ နာတုမာနံ ဝိကပ္ပယံ တိဋ္ဌေ။၉၂၅.
‘‘အဇ္ဈတ္တမေဝုပသမေ၊ န အညတော ဘိက္ခု သန္တိမေသေယျ။
အဇ္ဈတ္တံ ဥပသန္တဿ၊ နတ္ထိ အတ္တာ ကုတော နိရတ္တာ ဝါ။
၉၂၆.
‘‘မဇ္ဈေ ယထာ သမုဒ္ဒဿ၊ ဦမိ နော ဇာယတီ ဌိတော ဟောတိ။

ဧဝံ ဌိတော အနေဇဿ၊ ဥဿဒံ ဘိက္ခု န ကရေယျ ကုဟိဉ္စိ’’။၉၂၇.
‘‘အကိတ္တယီ ဝိဝဋစက္ခု၊ သက္ခိဓမ္မံ ပရိဿယဝိနယံ။
ပဋိပဒံ ဝဒေဟိ ဘဒ္ဒန္တေ၊ ပါတိမောက္ခံ အထဝါပိ သမာဓိံ’’။၉၂၈.
‘‘စက္ခူဟိ နေဝ လောလဿ၊ ဂါမကထာယ အာဝရယေ သောတံ။
ရသေ စ နာနုဂိဇ္ဈေယျ၊ န စ မမာယေထ ကိဉ္စိ လောကသ္မိံ။၉၂၉.
‘‘ဖဿေန ယဒါ ဖုဋ္ဌဿ၊ ပရိဒေဝံ ဘိက္ခု န ကရေယျ ကုဟိဉ္စိ။ဘဝဉ္စ နာဘိဇပ္ပေယျ၊ ဘေရဝေသု စ န သမ္ပဝေဓေယျ။
၉၃၀.
‘‘အန္နာနမထော ပါနာနံ၊ ခါဒနီယာနံ အထောပိ ဝတ္ထာနံ။
လဒ္ဓါ န သန္နိဓိံ ကယိရာ၊ န စ ပရိတ္တသေ တာနိ အလဘမာနော။၉၃၁.
‘‘ဈာယီ န ပါဒလောလဿ၊ ဝိရမေ ကုက္ကုစ္စာ နပ္ပမဇ္ဇေယျ။
အထာသနေသု သယနေသု၊ အပ္ပသဒ္ဒေသု ဘိက္ခု ဝိဟရေယျ။
၉၃၂.
‘‘နိဒ္ဒံ န ဗဟုလီကရေယျ၊ ဇာဂရိယံ ဘဇေယျ အာတာပီ။
တန္ဒိံ မာယံ ဟဿံ ခိဍ္ဍံ၊ မေထုနံ ဝိပ္ပဇဟေ သဝိဘူသံ။၉၃၃.
‘‘အာထဗ္ဗဏံ သုပိနံ လက္ခဏံ၊ နော ဝိဒဟေ အထောပိ နက္ခတ္တံ။ဝိရုတဉ္စ ဂဗ္ဘကရဏံ၊ တိကိစ္ဆံ မာမကော န သေဝေယျ။
၉၃၄.
‘‘နိန္ဒာယ နပ္ပဝေဓေယျ၊ န ဥဏ္ဏမေယျ ပသံသိတော ဘိက္ခု။
လောဘံ သဟ မစ္ဆရိယေန၊ ကောဓံ ပေသုဏိယဉ္စ ပနုဒေယျ။
၉၃၅.
‘‘ကယဝိက္ကယေ န တိဋ္ဌေယျ၊ ဥပဝါဒံ ဘိက္ခု န ကရေယျ ကုဟိဉ္စိ။ဂါမေ စ နာဘိသဇ္ဇေယျ၊ လာဘကမျာ ဇနံ န လပယေယျ။
၉၃၆.
‘‘န စ ကတ္ထိတာ သိယာ ဘိက္ခု၊ န စ ဝါစံ ပယုတ္တံ ဘာသေယျ။
ပါဂဗ္ဘိယံ န သိက္ခေယျ၊ ကထံ ဝိဂ္ဂါဟိကံ န ကထယေယျ။
၉၃၇.
‘‘မောသဝဇ္ဇေ န နီယေထ၊ သမ္ပဇာနော သဌာနိ န ကယိရာ။
အထ ဇီဝိတေန ပညာယ၊ သီလဗ္ဗတေန နာညမတိမညေ။
၉၃၈.

‘‘သုတွာ ရုသိတော ဗဟုံ ဝါစံ၊ သမဏာနံ ဝါ ပုထုဇနာနံ [ပုထုဝစနာနံ (သီ. သျာ. ပီ.)]။ဖရုသေန နေ န ပဋိဝဇ္ဇာ၊ န ဟိ သန္တော ပဋိသေနိကရောန္တိ။
၉၃၉.
‘‘ဧတဉ္စ ဓမ္မမညာယ၊ ဝိစိနံ ဘိက္ခု သဒါ သတော သိက္ခေ။
သန္တီတိ နိဗ္ဗုတိံ ဉတွာ၊ သာသနေ ဂေါတမဿ န ပမဇ္ဇေယျ။
၉၄၀.
‘‘အဘိဘူ ဟိ သော အနဘိဘူတော၊ သက္ခိဓမ္မမနီတိဟမဒဿီ။
တသ္မာ ဟိ တဿ ဘဂဝတော သာသနေ၊ အပ္ပမတ္တော သဒါ နမဿမနုသိက္ခေ’’တိ။တုဝဋကသုတ္တံ စုဒ္ဒသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၅. အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တံ
၉၄၁.
‘‘အတ္တဒဏ္ဍာ ဘယံ ဇာတံ၊ ဇနံ ပဿထ မေဓဂံ။
သံဝေဂံ ကိတ္တယိဿာမိ၊ ယထာ သံဝိဇိတံ မယာ။
၉၄၂.
‘‘ဖန္ဒမာနံ ပဇံ ဒိသွာ၊ မစ္ဆေ အပ္ပေါဒကေ ယထာ။အညမညေဟိ ဗျာရုဒ္ဓေ၊ ဒိသွာ မံ ဘယမာဝိသိ။၉၄၃.
‘‘သမန္တမသာရော လောကော၊ ဒိသာ သဗ္ဗာ သမေရိတာ။ဣစ္ဆံ ဘဝနမတ္တနော၊ နာဒ္ဒသာသိံ အနောသိတံ။၉၄၄.
‘‘ဩသာနေတွေဝ ဗျာရုဒ္ဓေ၊ ဒိသွာ မေ အရတီ အဟု။
အထေတ္ထ သလ္လမဒ္ဒက္ခိံ၊ ဒုဒ္ဒသံ ဟဒယနိဿိတံ။
၉၄၅.
‘‘ယေန သလ္လေန ဩတိဏ္ဏော၊ ဒိသာ သဗ္ဗာ ဝိဓာဝတိ။
တမေဝ သလ္လမဗ္ဗုယှ၊ န ဓာဝတိ န သီဒတိ။
၉၄၆.
‘‘တတ္ထ သိက္ခါနုဂီယန္တိ [သိက္ခါနုကိရိယန္တိ (က.)]၊ ယာနိ လောကေ ဂဓိတာနိ။န တေသု ပသုတော သိယာ၊ နိဗ္ဗိဇ္ဈ သဗ္ဗသော ကာမေ။
သိက္ခေ နိဗ္ဗာနမတ္တနော။
၉၄၇.
‘‘သစ္စော သိယာ အပ္ပဂဗ္ဘော၊ အမာယော ရိတ္တပေသုဏော။
အက္ကောဓနော လောဘပါပံ၊ ဝေဝိစ္ဆံ ဝိတရေ မုနိ။
၉၄၈.
‘‘နိဒ္ဒံ တန္ဒိံ သဟေ ထီနံ၊ ပမာဒေန န သံဝသေ။
အတိမာနေ န တိဋ္ဌေယျ၊ နိဗ္ဗာနမနသော နရော။

၉၄၉.
‘‘မောသဝဇ္ဇေ န နီယေထ၊ ရူပေ သ္နေဟံ န ကုဗ္ဗယေ။မာနဉ္စ ပရိဇာနေယျ၊ သာဟသာ ဝိရတော စရေ။
၉၅၀.
‘‘ပုရာဏံ နာဘိနန္ဒေယျ၊ နဝေ ခန္တိံ န ကုဗ္ဗယေ။
ဟိယျမာနေ န သောစေယျ၊ အာကာသံ န သိတော သိယာ။
၉၅၁.
‘‘ဂေဓံ ဗြူမိ မဟောဃောတိ၊ အာဇဝံ ဗြူမိ ဇပ္ပနံ။
အာရမ္မဏံ ပကပ္ပနံ၊ ကာမပင်္ကော ဒုရစ္စယော။
၉၅၂.
‘‘သစ္စာ အဝေါက္ကမ္မ [အဝေါက္ကမံ (နိဒ္ဒေသ)] မုနိ၊ ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော။သဗ္ဗံ သော [သဗ္ဗသော (သျာ. က.)] ပဋိနိဿဇ္ဇ၊ သ ဝေ သန္တောတိ ဝုစ္စတိ။
၉၅၃.
‘‘သ ဝေ ဝိဒွာ သ ဝေဒဂူ၊ ဉတွာ ဓမ္မံ အနိဿိတော။
သမ္မာ သော လောကေ ဣရိယာနော၊ န ပိဟေတီဓ ကဿစိ။
၉၅၄.
‘‘ယောဓ ကာမေ အစ္စတရိ၊ သင်္ဂံ လောကေ ဒုရစ္စယံ။
န သော သောစတိ နာဇ္ဈေတိ၊ ဆိန္နသောတော အဗန္ဓနော။၉၅၅.
‘‘ယံ ပုဗ္ဗေ တံ ဝိသောသေဟိ၊ ပစ္ဆာ တေ မာဟု ကိဉ္စနံ။မဇ္ဈေ စေ နော ဂဟေဿသိ၊ ဥပသန္တော စရိဿသိ။
၉၅၆.
‘‘သဗ္ဗသော နာမရူပသ္မိံ၊ ယဿ နတ္ထိ မမာယိတံ။
အသတာ စ န သောစတိ၊ သ ဝေ လောကေ န ဇီယတိ။
၉၅၇.
‘‘ယဿ နတ္ထိ ဣဒံ မေတိ၊ ပရေသံ ဝါပိ ကိဉ္စနံ။
မမတ္တံ သော အသံဝိန္ဒံ၊ နတ္ထိ မေတိ န သောစတိ။
၉၅၈.
‘‘အနိဋ္ဌုရီ အနနုဂိဒ္ဓေါ၊ အနေဇော သဗ္ဗဓီ သမော။
တမာနိသံသံ ပဗြူမိ၊ ပုစ္ဆိတော အဝိကမ္ပိနံ။
၉၅၉.
‘‘အနေဇဿ ဝိဇာနတော၊ နတ္ထိ ကာစိ နိသင်္ခတိ [နိသင်္ခိတိ (သီ. ပီ.)]။ဝိရတော သော ဝိယာရဗ္ဘာ၊ ခေမံ ပဿတိ သဗ္ဗဓိ။
၉၆၀.
‘‘န သမေသု န ဩမေသု၊ န ဥဿေသု ဝဒတေ မုနိ။

သန္တော သော ဝီတမစ္ဆရော၊ နာဒေတိ န နိရဿတီ’’တိ။
အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တံ ပန္နရသမံ နိဋ္ဌိတံ။
၁၆. သာရိပုတ္တသုတ္တံ
၉၆၁.
‘‘န မေ ဒိဋ္ဌော ဣတော ပုဗ္ဗေ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ သာရိပုတ္တော) န သုတော ဥဒ ကဿစိ။
ဧဝံ ဝဂ္ဂုဝဒော သတ္ထာ၊
တုသိတာ ဂဏိမာဂတော။
၉၆၂.
‘‘သဒေဝကဿ လောကဿ၊ ယထာ ဒိဿတိ စက္ခုမာ။
သဗ္ဗံ တမံ ဝိနောဒေတွာ၊ ဧကောဝ ရတိမဇ္ဈဂါ။၉၆၃.
‘‘တံ ဗုဒ္ဓံ အသိတံ တာဒိံ၊ အကုဟံ ဂဏိမာဂတံ။
ဗဟူနမိဓ ဗဒ္ဓါနံ၊ အတ္ထိ ပဉှေန အာဂမံ။
၉၆၄.
‘‘ဘိက္ခုနော ဝိဇိဂုစ္ဆတော၊ ဘဇတော ရိတ္တမာသနံ။ရုက္ခမူလံ သုသာနံ ဝါ၊ ပဗ္ဗတာနံ ဂုဟာသု ဝါ။၉၆၅.
‘‘ဥစ္စာဝစေသု သယနေသု၊ ကီဝန္တော တတ္ထ ဘေရဝါ။ယေဟိ ဘိက္ခု န ဝေဓေယျ၊ နိဂ္ဃောသေ သယနာသနေ။၉၆၆.
‘‘ကတီ ပရိဿယာ လောကေ၊ ဂစ္ဆတော အဂတံ ဒိသံ။
ယေ ဘိက္ခု အဘိသမ္ဘဝေ၊ ပန္တမှိ သယနာသနေ။၉၆၇.
‘‘ကျာဿ ဗျပ္ပထယော အဿု၊ ကျာဿဿု ဣဓ ဂေါစရာ။
ကာနိ သီလဗ္ဗတာနာဿု၊ ပဟိတတ္တဿ ဘိက္ခုနော။
၉၆၈.
‘‘ကံ သော သိက္ခံ သမာဒါယ၊ ဧကောဒိ နိပကော သတော။
ကမ္မာရော ရဇတဿေဝ၊ နိဒ္ဓမေ မလမတ္တနော’’။
၉၆၉.
‘‘ဝိဇိဂုစ္ဆမာနဿ ယဒိဒံ ဖာသု၊ (သာရိပုတ္တာတိ ဘဂဝါ) ရိတ္တာသနံ သယနံ သေဝတော စေ။
သမ္ဗောဓိကာမဿ ယထာနုဓမ္မံ၊
တံ တေ ပဝက္ခါမိ ယထာ ပဇာနံ။
၉၇၀.

‘‘ပဉ္စန္နံ ဓီရော ဘယာနံ န ဘာယေ၊ ဘိက္ခု သတော သပရိယန္တစာရီ။
ဍံသာဓိပါတာနံ သရီသပါနံ၊ မနုဿဖဿာနံ စတုပ္ပဒါနံ။
၉၇၁.
‘‘ပရဓမ္မိကာနမ္ပိ န သန္တသေယျ၊ ဒိသွာပိ တေသံ ဗဟုဘေရဝါနိ။
အထာပရာနိ အဘိသမ္ဘဝေယျ၊ ပရိဿယာနိ ကုသလာနုဧသီ။
၉၇၂.
‘‘အာတင်္ကဖဿေန ခုဒါယ ဖုဋ္ဌော၊ သီတံ အတုဏှံ [အစ္စုဏှံ (သီ. သျာ.)] အဓိဝါသယေယျ။သော တေဟိ ဖုဋ္ဌော ဗဟုဓာ အနောကော၊ ဝီရိယံ ပရက္ကမ္မဒဠှံ ကရေယျ။
၉၇၃.
‘‘ထေယျံ န ကာရေ [န ကရေယျ (သီ. သျာ. က.)] န မုသာ ဘဏေယျ၊ မေတ္တာယ ဖဿေ တသထာဝရာနိ။ယဒါဝိလတ္တံ မနသော ဝိဇညာ၊ ကဏှဿ ပက္ခေါတိ ဝိနောဒယေယျ။
၉၇၄.
‘‘ကောဓာတိမာနဿ ဝသံ န ဂစ္ဆေ၊ မူလမ္ပိ တေသံ ပလိခည တိဋ္ဌေ။
အထပ္ပိယံ ဝါ ပန အပ္ပိယံ ဝါ၊ အဒ္ဓါ ဘဝန္တော အဘိသမ္ဘဝေယျ။
၉၇၅.
‘‘ပညံ ပုရက္ခတွာ ကလျာဏပီတိ၊ ဝိက္ခမ္ဘယေ တာနိ ပရိဿယာနိ။
အရတိံ သဟေထ သယနမှိ ပန္တေ၊ စတုရော သဟေထ ပရိဒေဝဓမ္မေ။
၉၇၆.
‘‘ကိံသူ အသိဿာမိ ကုဝံ ဝါ [ကုဓ ဝါ (က.)၊ ကုထ ဝါ (နိဒ္ဒေသ)] အသိဿံ၊ ဒုက္ခံ ဝတ သေတ္ထ ကွဇ္ဇသေဿံ။
ဧတေ ဝိတက္ကေ ပရိဒေဝနေယျေ၊ ဝိနယေထ သေခေါ အနိကေတစာရီ။
၉၇၇.
‘‘အန္နဉ္စ လဒ္ဓါ ဝသနဉ္စ ကာလေ၊ မတ္တံ သော ဇညာ ဣဓ တောသနတ္ထံ။
သော တေသု ဂုတ္တော ယတစာရိ ဂါမေ၊ ရုသိတောပိ ဝါစံ ဖရုသံ န ဝဇ္ဇာ။
၉၇၈.
‘‘ဩက္ခိတ္တစက္ခု န စ ပါဒလောလော၊ ဈာနာနုယုတ္တော ဗဟုဇာဂရဿ။
ဥပေက္ခမာရဗ္ဘ သမာဟိတတ္တော၊ တက္ကာသယံ ကုက္ကုစ္စိယူပဆိန္ဒေ။၉၇၉.
‘‘စုဒိတော ဝစီဘိ သတိမာဘိနန္ဒေ၊ သဗြဟ္မစာရီသု ခိလံ ပဘိန္ဒေ။
ဝါစံ ပမုဉ္စေ ကုသလံ နာတိဝေလံ၊ ဇနဝါဒဓမ္မာယ န စေတယေယျ။
၉၈၀.
‘‘အထာပရံ ပဉ္စ ရဇာနိ လောကေ၊ ယေသံ သတီမာ ဝိနယာယ သိက္ခေ။
ရူပေသု သဒ္ဒေသု အထော ရသေသု၊ ဂန္ဓေသု ဖဿေသု သဟေထ ရာဂံ။
၉၈၁.
‘‘ဧတေသု ဓမ္မေသု ဝိနေယျ ဆန္ဒံ၊ ဘိက္ခု သတိမာ သုဝိမုတ္တစိတ္တော။ကာလေန သော သမ္မာ ဓမ္မံ ပရိဝီမံသမာနော၊

ဧကောဒိဘူတော ဝိဟနေ တမံ သော’’တိ။
သာရိပုတ္တသုတ္တံ သောဠသမံ နိဋ္ဌိတံ။
အဋ္ဌကဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော
နိဋ္ဌိတော။
တဿုဒ္ဒာနံ –
ကာမံ ဂုဟဉ္စ ဒုဋ္ဌာ စ၊ သုဒ္ဓဉ္စ ပရမာ ဇရာ။
မေတ္တေယျော စ ပသူရော စ၊ မာဂဏ္ဍိ ပုရာဘေဒနံ။
ကလဟံ ဒွေ စ ဗျူဟာနိ [ဗျူဟာနိ (သီ.)]၊ ပုနဒေဝ တုဝဋ္ဋကံ။
အတ္တဒဏ္ဍဝရံ သုတ္တံ၊ ထေရပုဋ္ဌေန [ထေရပဉှေန (သီ.)၊ သာရိပုတ္တေန (သျာ.)] သောဠသ။ဣတိ ဧတာနိ သုတ္တာနိ၊ သဗ္ဗာနဋ္ဌကဝဂ္ဂိကာတိ။
၅. ပါရာယနဝဂ္ဂေါ
ဝတ္ထုဂါထာ
၉၈၂.
ကောသလာနံ ပုရာ ရမ္မာ၊ အဂမာ ဒက္ခိဏာပထံ။
အာကိဉ္စညံ ပတ္ထယာနော၊ ဗြာဟ္မဏော မန္တပါရဂူ။
၉၈၃.
သော အဿကဿ ဝိသယေ၊ အဠကဿ [မုဠကဿ (သျာ.)၊ မူဠှကဿ (က.)၊ မဠကဿ (နိဒ္ဒေသ)] သမာသနေ။ဝသိ ဂေါဓာဝရီကူလေ၊ ဥဉ္ဆေန စ ဖလေန စ။
၉၈၄.
တဿေဝ ဥပနိဿာယ၊ ဂါမော စ ဝိပုလော အဟု။
တတော ဇာတေန အာယေန၊ မဟာယညမကပ္ပယိ။
၉၈၅.
မဟာယညံ ယဇိတွာန၊ ပုန ပါဝိသိ အဿမံ။
တသ္မိံ ပဋိပဝိဋ္ဌမှိ၊ အညော အာဂဉ္ဆိ ဗြာဟ္မဏော။
၉၈၆.
ဥဂ္ဃဋ္ဋပါဒော တသိတော [တဿိတော (က.)]၊ ပင်္ကဒန္တော ရဇဿိရော။သော စ နံ ဥပသင်္ကမ္မ၊ သတာနိ ပဉ္စ ယာစတိ။
၉၈၇.
တမေနံ ဗာဝရီ ဒိသွာ၊ အာသနေန နိမန္တယိ။
သုခဉ္စ ကုသလံ ပုစ္ဆိ၊ ဣဒံ ဝစနမဗြဝိ။
၉၈၈.
‘‘ယံ ခေါ မမ ဒေယျဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ ဝိသဇ္ဇိတံ မယာ။အနုဇာနာဟိ မေ ဗြဟ္မေ၊ နတ္ထိ ပဉ္စသတာနိ မေ’’။၉၈၉.
‘‘သစေ မေ ယာစမာနဿ၊ ဘဝံ နာနုပဒဿတိ။

သတ္တမေ ဒိဝသေ တုယှံ၊ မုဒ္ဓါ ဖလတု သတ္တဓာ’’။၉၉၀.
အဘိသင်္ခရိတွာ ကုဟကော၊ ဘေရဝံ သော အကိတ္တယိ။တဿ တံ ဝစနံ သုတွာ၊ ဗာဝရီ ဒုက္ခိတော အဟု။၉၉၁.
ဥဿုဿတိ အနာဟာရော၊ သောကသလ္လသမပ္ပိတော။
အထောပိ ဧဝံ စိတ္တဿ၊ ဈာနေ န ရမတီ မနော။
၉၉၂.
ဥတြသ္တံ ဒုက္ခိတံ ဒိသွာ၊ ဒေဝတာ အတ္ထကာမိနီ။ဗာဝရိံ ဥပသင်္ကမ္မ၊ ဣဒံ ဝစနမဗြဝိ။
၉၉၃.
‘‘န သော မုဒ္ဓံ ပဇာနာတိ၊ ကုဟကော သော ဓနတ္ထိကော။မုဒ္ဓနိ မုဒ္ဓပါတေ ဝါ၊ ဉာဏံ တဿ န ဝိဇ္ဇတိ’’။
၉၉၄.
‘‘ဘောတီ စရဟိ ဇာနာသိ၊ တံ မေ အက္ခါဟိ ပုစ္ဆိတာ။
မုဒ္ဓံ မုဒ္ဓါဓိပါတဉ္စ၊ တံ သုဏောမ ဝစော တဝ’’။
၉၉၅.
‘‘အဟမ္ပေတံ န ဇာနာမိ၊ ဉာဏမေတ္ထ န ဝိဇ္ဇတိ။
မုဒ္ဓနိ မုဒ္ဓါဓိပါတေ စ၊ ဇိနာနံ ဟေတ္ထ [မုဒ္ဓံ မုဒ္ဓါဓိပါတော စ၊ ဇိနာနံ ဟေတ (သီ. သျာ. ပီ.)] ဒဿနံ’’။
၉၉၆.
‘‘အထ ကော စရဟိ ဇာနာတိ၊ အသ္မိံ ပထဝိမဏ္ဍလေ [ပုထဝိမဏ္ဍလေ (သီ. ပီ.)]။
မုဒ္ဓံ မုဒ္ဓါဓိပါတဉ္စ၊ တံ မေ အက္ခါဟိ ဒေဝတေ’’။
၉၉၇.
‘‘ပုရာ ကပိလဝတ္ထုမှာ၊ နိက္ခန္တော လောကနာယကော။
အပစ္စော ဩက္ကာကရာဇဿ၊ သကျပုတ္တော ပဘင်္ကရော။
၉၉၈.
‘‘သော ဟိ ဗြာဟ္မဏ သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သဗ္ဗဓမ္မာန ပါရဂူ။သဗ္ဗာဘိညာဗလပ္ပတ္တော၊ သဗ္ဗဓမ္မေသု စက္ခုမာ။
သဗ္ဗကမ္မက္ခယံ ပတ္တော၊ ဝိမုတ္တော ဥပဓိက္ခယေ။၉၉၉.
‘‘ဗုဒ္ဓေါ သော ဘဂဝါ လောကေ၊ ဓမ္မံ ဒေသေတိ စက္ခုမာ။တံ တွံ ဂန္တွာန ပုစ္ဆဿု၊ သော တေ တံ ဗျာကရိဿတိ’’။၁၀၀၀.
သမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ဝစော သုတွာ၊ ဥဒဂ္ဂေါ ဗာဝရီ အဟု။
သောကဿ တနုကော အာသိ၊ ပီတိဉ္စ ဝိပုလံ လဘိ။

၁၀၀၁.
သော ဗာဝရီ အတ္တမနော ဥဒဂ္ဂေါ၊ တံ ဒေဝတံ ပုစ္ဆတိ ဝေဒဇာတော။
‘‘ကတမမှိ ဂါမေ နိဂမမှိ ဝါ ပန၊ ကတမမှိ ဝါ ဇနပဒေ လောကနာထော။
ယတ္ထ ဂန္တွာန ပဿေမု [ဂန္တွာ နမဿေမု (သီ. သျာ. ပီ.)]၊ သမ္ဗုဒ္ဓံ ဒွိပဒုတ္တမံ’’ [ဒွိပဒုတ္တမံ (သီ. သျာ. ပီ.)]၊။
၁၀၀၂.
‘‘သာဝတ္ထိယံ ကောသလမန္ဒိရေ ဇိနော၊ ပဟူတပညော ဝရဘူရိမေဓသော။
သော သကျပုတ္တော ဝိဓုရော အနာသဝေါ၊ မုဒ္ဓါဓိပါတဿ ဝိဒူ နရာသဘော’’။
၁၀၀၃.
တတော အာမန္တယီ သိဿေ၊ ဗြာဟ္မဏေ မန္တပါရဂေ။
‘‘ဧထ မာဏဝါ အက္ခိဿံ၊ သုဏာထ ဝစနံ မမ။
၁၀၀၄.
‘‘ယဿေသော ဒုလ္လဘော လောကေ၊ ပါတုဘာဝေါ အဘိဏှသော။
သွာဇ္ဇ လောကမှိ ဥပ္ပန္နော၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါ ဣတိ ဝိဿုတော။ခိပ္ပံ ဂန္တွာန သာဝတ္ထိံ၊ ပဿဝှော ဒွိပဒုတ္တမံ’’။
၁၀၀၅.
‘‘ကထံ စရဟိ ဇာနေမု၊ ဒိသွာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဗြာဟ္မဏ။
အဇာနတံ နော ပဗြူဟိ၊ ယထာ ဇာနေမု တံ မယံ’’။
၁၀၀၆.
‘‘အာဂတာနိ ဟိ မန္တေသု၊ မဟာပုရိသလက္ခဏာ။
ဒွတ္တိံသာနိ စ [ဒွိတ္တိံသာ စ (သီ. သျာ. ပီ.)၊ ဒွိတ္တိံသ တာနိ (?)] ဗျာက္ခါတာ၊ သမတ္တာ အနုပုဗ္ဗသော။
၁၀၀၇.
‘‘ယဿေတေ ဟောန္တိ ဂတ္တေသု၊ မဟာပုရိသလက္ခဏာ။
ဒွေယေဝ တဿ ဂတိယော၊ တတိယာ ဟိ န ဝိဇ္ဇတိ။
၁၀၀၈.
‘‘သစေ အဂါရံ အာဝသတိ [အဇ္ဈာဝသတိ (က.)]၊ ဝိဇေယျ ပထဝိံ ဣမံ။
အဒဏ္ဍေန အသတ္ထေန၊ ဓမ္မေနမနုသာသတိ။
၁၀၀၉.
‘‘သစေ စ သော ပဗ္ဗဇတိ၊ အဂါရာ အနဂါရိယံ။
ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒော [ဝိဝတ္တဆဒ္ဒော (သီ.)] သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ အရဟာ ဘဝတိ အနုတ္တရော။၁၀၁၀.
‘‘ဇာတိံ ဂေါတ္တဉ္စ လက္ခဏံ၊ မန္တေ သိဿေ ပုနာပရေ။
မုဒ္ဓံ မုဒ္ဓါဓိပါတဉ္စ၊ မနသာယေဝ ပုစ္ဆထ။
၁၀၁၁.
‘‘အနာဝရဏဒဿာဝီ၊ ယဒိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။

မနသာ ပုစ္ဆိတေ ပဉှေ၊ ဝါစာယ ဝိဿဇေဿတိ’’။၁၀၁၂.
ဗာဝရိဿ ဝစော သုတွာ၊ သိဿာ သောဠသ ဗြာဟ္မဏာ။
အဇိတော တိဿမေတ္တေယျော၊ ပုဏ္ဏကော အထ မေတ္တဂူ။၁၀၁၃.
ဓောတကော ဥပသီဝေါ စ၊ နန္ဒော စ အထ ဟေမကော။
တောဒေယျကပ္ပါ ဒုဘယော၊ ဇတုကဏ္ဏီ စ ပဏ္ဍိတော။၁၀၁၄.
ဘဒြာဝုဓော ဥဒယော စ၊ ပေါသာလော စာပိ ဗြာဟ္မဏော။မောဃရာဇာ စ မေဓာဝီ၊ ပိင်္ဂိယော စ မဟာဣသိ။၁၀၁၅.
ပစ္စေကဂဏိနော သဗ္ဗေ၊ သဗ္ဗလောကဿ ဝိဿုတာ။
ဈာယီ ဈာနရတာ ဓီရာ၊ ပုဗ္ဗဝါသနဝါသိတာ။
၁၀၁၆.
ဗာဝရိံ အဘိဝါဒေတွာ၊ ကတွာ စ နံ ပဒက္ခိဏံ။
ဇဋာဇိနဓရာ သဗ္ဗေ၊ ပက္ကာမုံ ဥတ္တရာမုခါ။
၁၀၁၇.
အဠကဿ ပတိဋ္ဌာနံ၊ ပုရိမာဟိဿတိံ [ပုရိမံ မာဟိဿတိံ (သီ. ပီ.)၊ ပုရံ မာဟိဿတိံ (သျာ.)] တဒါ။ဥဇ္ဇေနိဉ္စာပိ ဂေါနဒ္ဓံ၊ ဝေဒိသံ ဝနသဝှယံ။
၁၀၁၈.
ကောသမ္ဗိဉ္စာပိ သာကေတံ၊ သာဝတ္ထိဉ္စ ပုရုတ္တမံ။
သေတဗျံ ကပိလဝတ္ထုံ၊ ကုသိနာရဉ္စ မန္ဒိရံ။
၁၀၁၉.
ပါဝဉ္စ ဘောဂနဂရံ၊ ဝေသာလိံ မာဂဓံ ပုရံ။
ပါသာဏကံ စေတိယဉ္စ၊ ရမဏီယံ မနောရမံ။
၁၀၂၀.
တသိတောဝုဒကံ သီတံ၊ မဟာလာဘံဝ ဝါဏိဇော။
ဆာယံ ဃမ္မာဘိတတ္တောဝ၊ တုရိတာ ပဗ္ဗတမာရုဟုံ။
၁၀၂၁.
ဘဂဝါ တမှိ သမယေ၊ ဘိက္ခုသင်္ဃပုရက္ခတော။
ဘိက္ခူနံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ၊ သီဟောဝ နဒတီ ဝနေ။
၁၀၂၂.
အဇိတော အဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓံ၊ သတရံသိံ [ဝီတရံသိံဝ (သျာ.)၊ သတရံသီဝ (က.)၊ ပီတရံသီဝ (နိဒ္ဒေသ)] ဝ ဘာဏုမံ။
စန္ဒံ ယထာ ပန္နရသေ၊ ပါရိပူရိံ ဥပါဂတံ။
၁၀၂၃.

အထဿ ဂတ္တေ ဒိသွာန၊ ပရိပူရဉ္စ ဗျဉ္ဇနံ။
ဧကမန္တံ ဌိတော ဟဋ္ဌော၊ မနောပဉှေ အပုစ္ဆထ။
၁၀၂၄.
‘‘အာဒိဿ ဇမ္မနံ [ဇပ္ပနံ (က.)] ဗြူဟိ၊ ဂေါတ္တံ ဗြူဟိ သလက္ခဏံ [ဗြူဟိဿ လက္ခဏံ (နိဒ္ဒေသ)]။မန္တေသု ပါရမိံ ဗြူဟိ၊ ကတိ ဝါစေတိ ဗြာဟ္မဏော’’။
၁၀၂၅.
‘‘ဝီသံ ဝဿသတံ အာယု၊ သော စ ဂေါတ္တေန ဗာဝရီ။
တီဏိဿ လက္ခဏာ ဂတ္တေ၊ တိဏ္ဏံ ဝေဒါန ပါရဂူ။
၁၀၂၆.
‘‘လက္ခဏေ ဣတိဟာသေ စ၊ သနိဃဏ္ဍုသကေဋုဘေ။
ပဉ္စသတာနိ ဝါစေတိ၊ သဓမ္မေ ပါရမိံ ဂတော’’။
၁၀၂၇.
‘‘လက္ခဏာနံ ပဝိစယံ၊ ဗာဝရိဿ နရုတ္တမ။
ကင်္ခစ္ဆိဒ [တဏှစ္ဆိဒ (ဗဟူသု)] ပကာသေဟိ၊ မာ နော ကင်္ခါယိတံ အဟု’’။၁၀၂၈.
‘‘မုခံ ဇိဝှာယ ဆာဒေတိ၊ ဥဏ္ဏဿ ဘမုကန္တရေ။
ကောသောဟိတံ ဝတ္ထဂုယှံ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ မာဏဝ’’။
၁၀၂၉.
ပုစ္ဆဉှိ ကိဉ္စိ အသုဏန္တော၊ သုတွာ ပဉှေ ဝိယာကတေ။
ဝိစိန္တေတိ ဇနော သဗ္ဗော၊ ဝေဒဇာတော ကတဉ္ဇလီ။
၁၀၃၀.
‘‘ကော နု ဒေဝေါ ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ၊ ဣန္ဒော ဝါပိ သုဇမ္ပတိ။မနသာ ပုစ္ဆိတေ ပဉှေ၊ ကမေတံ ပဋိဘာသတိ။
၁၀၃၁.
‘‘မုဒ္ဓံ မုဒ္ဓါဓိပါတဉ္စ၊ ဗာဝရီ ပရိပုစ္ဆတိ။
တံ ဗျာကရောဟိ ဘဂဝါ၊ ကင်္ခံ ဝိနယ နော ဣသေ’’။
၁၀၃၂.
‘‘အဝိဇ္ဇာ မုဒ္ဓါတိ ဇာနာဟိ၊ ဝိဇ္ဇာ မုဒ္ဓါဓိပါတိနီ။သဒ္ဓါသတိသမာဓီဟိ၊ ဆန္ဒဝီရိယေန သံယုတာ’’။
၁၀၃၃.
တတော ဝေဒေန မဟတာ၊ သန္ထမ္ဘိတွာန မာဏဝေါ။
ဧကံသံ အဇိနံ ကတွာ၊ ပါဒေသု သိရသာ ပတိ။
၁၀၃၄.
‘‘ဗာဝရီ ဗြာဟ္မဏော ဘောတော၊ သဟ သိဿေဟိ မာရိသ။ဥဒဂ္ဂစိတ္တော သုမနော၊ ပါဒေ ဝန္ဒတိ စက္ခုမ’’။

၁၀၃၅.
‘‘သုခိတော ဗာဝရီ ဟောတု၊ သဟ သိဿေဟိ ဗြာဟ္မဏော။တွဉ္စာပိ သုခိတော ဟောဟိ၊ စိရံ ဇီဝါဟိ မာဏဝ။၁၀၃၆.
‘‘ဗာဝရိဿ စ တုယှံ ဝါ၊ သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗသံသယံ။
ကတာဝကာသာ ပုစ္ဆဝှော၊ ယံ ကိဉ္စိ မနသိစ္ဆထ’’။၁၀၃၇.
သမ္ဗုဒ္ဓေန ကတောကာသော၊ နိသီဒိတွာန ပဉ္ဇလီ။အဇိတော ပဌမံ ပဉှံ၊ တတ္ထ ပုစ္ဆိ တထာဂတံ။
ဝတ္ထုဂါထာ နိဋ္ဌိတာ။
၁. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၃၈.
‘‘ကေနဿု နိဝုတော လောကော၊ (ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော) ကေနဿု နပ္ပကာသတိ။
ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသိ၊ ကိံသု တဿ မဟဗ္ဘယံ’’။၁၀၃၉.
‘‘အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကော၊ (အဇိတာတိ ဘဂဝါ)
ဝေဝိစ္ဆာ ပမာဒါ နပ္ပကာသတိ။
ဇပ္ပါဘိလေပနံ ဗြူမိ၊ ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယံ’’။
၁၀၄၀.
‘‘သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ သောတာ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော)
သောတာနံ ကိံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူဟိ၊ ကေန သောတာ ပိဓိယျရေ’’ [ပိထိယျရေ (သီ. သျာ. ပီ.)၊ ပိထီယရေ (သီ. အဋ္ဌ.)၊ပိဓီယရေ (?)]။
၁၀၄၁.
‘‘ယာနိ သောတာနိ လောကသ္မိံ၊ (အဇိတာတိ ဘဂဝါ)
သတိ တေသံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ၊ ပညာယေတေ ပိဓိယျရေ’’။
၁၀၄၂.
‘‘ပညာ စေဝ သတိ ယဉ္စ [သတီ စေဝ (သီ.)၊ သတီ စ (သျာ.)၊ သတီ စာပိ (ပီ. နိဒ္ဒေသ)၊ သတိ စာပိ (နိဒ္ဒေသ)]၊ (ဣစ္စာယသ္မာ အဇိတော)
နာမရူပဉ္စ မာရိသ။
ဧတံ မေ ပုဋ္ဌော ပဗြူဟိ၊ ကတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိ’’။
၁၀၄၃.
‘‘ယမေတံ ပဉှံ အပုစ္ဆိ၊ အဇိတ တံ ဝဒါမိ တေ။
ယတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ။

ဝိညာဏဿ နိရောဓေန၊ ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိ’’။
၁၀၄၄.
‘‘ယေ စ သင်္ခါတဓမ္မာသေ၊ ယေ စ သေခါ ပုထူ ဣဓ။
တေသံ မေ နိပကော ဣရိယံ၊ ပုဋ္ဌော ပဗြူဟိ မာရိသ’’။၁၀၄၅.
‘‘ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျ၊ မနသာနာဝိလော သိယာ။
ကုသလော သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ’’တိ။
အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာ ပဌမာ နိဋ္ဌိတာ။
၂. တိဿမေတ္တေယျမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၄၆.
‘‘ကောဓ သန္တုသိတော လောကေ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ တိဿမေတ္တေယျော) ကဿ နော သန္တိ ဣဉ္ဇိတာ။
ကော ဥဘန္တမဘိညာယ၊ မဇ္ဈေ မန္တာ န လိပ္ပတိ [လိမ္ပတိ (က.)]။ကံ ဗြူသိ မဟာပုရိသောတိ၊ ကော ဣဓ သိဗ္ဗိနိမစ္စဂါ’’။၁၀၄၇.
‘‘ကာမေသု ဗြဟ္မစရိယဝါ၊ (မေတ္တေယျာတိ ဘဂဝါ)
ဝီတတဏှော သဒါ သတော။
သင်္ခါယ နိဗ္ဗုတော ဘိက္ခု၊ တဿ နော သန္တိ ဣဉ္ဇိတာ။၁၀၄၈.
‘‘သော ဥဘန္တမဘိညာယ၊ မဇ္ဈေ မန္တာ န လိပ္ပတိ။
တံ ဗြူမိ မဟာပုရိသောတိ၊ သော ဣဓ သိဗ္ဗိနိမစ္စဂါ’’တိ။တိဿမေတ္တေယျမာဏဝပုစ္ဆာ ဒုတိယာ နိဋ္ဌိတာ။
၃. ပုဏ္ဏကမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၄၉.
‘‘အနေဇံ မူလဒဿာဝိံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ပုဏ္ဏကော)
အတ္ထိ [အတ္ထီ (သျာ.)] ပဉှေန အာဂမံ။
ကိံ နိဿိတာ ဣသယော မနုဇာ၊ ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏာ ဒေဝတာနံ။
ယညမကပ္ပယိံသု ပုထူဓ လောကေ၊ ပုစ္ဆာမိ တံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ မေ တံ’’။
၁၀၅၀.
‘‘ယေ ကေစိမေ ဣသယော မနုဇာ၊ (ပုဏ္ဏကာတိ ဘဂဝါ)
ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏာ ဒေဝတာနံ။
ယညမကပ္ပယိံသု ပုထူဓ လောကေ၊ အာသီသမာနာ ပုဏ္ဏက ဣတ္ထတ္တံ [ဣတ္ထဘာဝံ (သီ. သျာ.)]။ဇရံ သိတာ ယညမကပ္ပယိံသု’’။
၁၀၅၁.
‘‘ယေ ကေစိမေ ဣသယော မနုဇာ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ပုဏ္ဏကော)

ခတ္တိယာ ဗြာဟ္မဏာ ဒေဝတာနံ။
ယညမကပ္ပယိံသု ပုထူဓ လောကေ၊ ကစ္စိဿု တေ ဘဂဝါ ယညပထေ အပ္ပမတ္တာ။အတာရုံ ဇာတိဉ္စ ဇရဉ္စ မာရိသ၊ ပုစ္ဆာမိ တံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ မေ တံ’’။၁၀၅၂.
‘‘အာသီသန္တိ ထောမယန္တိ၊ အဘိဇပ္ပန္တိ ဇုဟန္တိ။ (ပုဏ္ဏကာတိ ဘဂဝါ) ကာမာဘိဇပ္ပန္တိ ပဋိစ္စ လာဘံ၊ တေ ယာဇယောဂါ ဘဝရာဂရတ္တာ။
နာတရိံသု ဇာတိဇရန္တိ ဗြူမိ’’။
၁၀၅၃.
‘‘တေ စေ နာတရိံသု ယာဇယောဂါ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ပုဏ္ဏကော)
ယညေဟိ ဇာတိဉ္စ ဇရဉ္စ မာရိသ။
အထ ကော စရဟိ ဒေဝမနုဿလောကေ၊ အတာရိ ဇာတိဉ္စ ဇရဉ္စ မာရိသ။
ပုစ္ဆာမိ တံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ မေ တံ’’။
၁၀၅၄.
‘‘သင်္ခါယ လောကသ္မိ ပရောပရာနိ [ပရောဝရာနိ (သီ. သျာ.)]၊ (ပုဏ္ဏကာတိ ဘဂဝါ) ယဿိဉ္ဇိတံ နတ္ထိ ကုဟိဉ္စိ လောကေ။
သန္တော ဝိဓူမော အနီဃော နိရာသော၊ အတာရိ သော ဇာတိဇရန္တိ ဗြူမီ’’တိ။
ပုဏ္ဏကမာဏဝပုစ္ဆာ တတိယာ နိဋ္ဌိတာ။
၄. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၅၅.
‘‘ပုစ္ဆာမိ တံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ မေ တံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ မေတ္တဂူ)
မညာမိ တံ ဝေဒဂုံ ဘာဝိတတ္တံ။
ကုတော နု ဒုက္ခါ သမုဒါဂတာ ဣမေ၊ ယေ ကေစိ လောကသ္မိမနေကရူပါ’’။၁၀၅၆.
‘‘ဒုက္ခဿ ဝေ မံ ပဘဝံ အပုစ္ဆသိ၊ (မေတ္တဂူတိ ဘဂဝါ)
တံ တေ ပဝက္ခါမိ ယထာ ပဇာနံ။
ဥပဓိနိဒါနာ ပဘဝန္တိ ဒုက္ခါ၊ ယေ ကေစိ လောကသ္မိမနေကရူပါ။
၁၀၅၇.
‘‘ယော ဝေ အဝိဒွာ ဥပဓိံ ကရောတိ၊ ပုနပ္ပုနံ ဒုက္ခမုပေတိ မန္ဒော။
တသ္မာ ပဇာနံ ဥပဓိံ န ကယိရာ၊ ဒုက္ခဿ ဇာတိပ္ပဘဝါနုပဿီ’’။
၁၀၅၈.
‘‘ယံ တံ အပုစ္ဆိမှ အကိတ္တယီ နော၊ အညံ တံ ပုစ္ဆာမ [ပုစ္ဆာမိ (သီ. ပီ.)] တဒိင်္ဃ ဗြူဟိ။ကထံ နု ဓီရာ ဝိတရန္တိ ဩဃံ၊ ဇာတိံ ဇရံ သောကပရိဒ္ဒဝဉ္စ။
တံ မေ မုနိ သာဓု ဝိယာကရောဟိ၊ တထာ ဟိ တေ ဝိဒိတော ဧသ ဓမ္မော’’။
၁၀၅၉.
‘‘ကိတ္တယိဿာမိ တေ ဓမ္မံ၊ (မေတ္တဂူတိ ဘဂဝါ)

ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ အနီတိဟံ။
ယံ ဝိဒိတွာ သတော စရံ၊ တရေ လောကေ ဝိသတ္တိကံ’’။၁၀၆၀.
‘‘တဉ္စာဟံ အဘိနန္ဒာမိ၊ မဟေသိ ဓမ္မမုတ္တမံ။
ယံ ဝိဒိတွာ သတော စရံ၊ တရေ လောကေ ဝိသတ္တိကံ’’။
၁၀၆၁.
‘‘ယံ ကိဉ္စိ သမ္ပဇာနာသိ၊ (မေတ္တဂူတိ ဘဂဝါ)
ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယဉ္စာပိ မဇ္ဈေ။
ဧတေသု နန္ဒိဉ္စ နိဝေသနဉ္စ၊ ပနုဇ္ဇ ဝိညာဏံ ဘဝေ န တိဋ္ဌေ။၁၀၆၂.
‘‘ဧဝံဝိဟာရီ သတော အပ္ပမတ္တော၊ ဘိက္ခု စရံ ဟိတွာ မမာယိတာနိ။ဇာတိံ ဇရံ သောကပရိဒ္ဒဝဉ္စ၊ ဣဓေဝ ဝိဒွာ ပဇဟေယျ ဒုက္ခံ’’။၁၀၆၃.
‘‘ဧတာဘိနန္ဒာမိ ဝစော မဟေသိနော၊ သုကိတ္တိတံ ဂေါတမနူပဓီကံ။အဒ္ဓါ ဟိ ဘဂဝါ ပဟာသိ ဒုက္ခံ၊ တထာ ဟိ တေ ဝိဒိတော ဧသ ဓမ္မော။၁၀၆၄.
‘‘တေ စာပိ နူနပ္ပဇဟေယျု ဒုက္ခံ၊ ယေ တွံ မုနိ အဋ္ဌိတံ ဩဝဒေယျ။
တံ တံ နမဿာမိ သမေစ္စ နာဂ၊ အပ္ပေဝ မံ ဘဂဝါ အဋ္ဌိတံ ဩဝဒေယျ’’။
၁၀၆၅.
‘‘ယံ ဗြာဟ္မဏံ ဝေဒဂုမာဘိဇညာ၊ အကိဉ္စနံ ကာမဘဝေ အသတ္တံ။
အဒ္ဓါ ဟိ သော ဩဃမိမံ အတာရိ၊ တိဏ္ဏော စ ပါရံ အခိလော အကင်္ခေါ။
၁၀၆၆.
‘‘ဝိဒွာ စ ယော [သော (သီ. သျာ. ပီ.)] ဝေဒဂူ နရော ဣဓ၊ ဘဝါဘဝေ သင်္ဂမိမံ ဝိသဇ္ဇ။သော ဝီတတဏှော အနီဃော နိရာသော၊ အတာရိ သော ဇာတိဇရန္တိ ဗြူမီ’’တိ။
မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာ စတုတ္ထီ နိဋ္ဌိတာ။
၅. ဓောတကမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၆၇.
‘‘ပုစ္ဆာမိ တံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ မေ တံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ဓောတကော)
ဝါစာဘိကင်္ခါမိ မဟေသိ တုယှံ။
တဝ သုတွာန နိဂ္ဃောသံ၊ သိက္ခေ နိဗ္ဗာနမတ္တနော’’။
၁၀၆၈.
‘‘တေနဟာတပ္ပံ ကရောဟိ၊ (ဓောတကာတိ ဘဂဝါ) ဣဓေဝ နိပကော သတော။ဣတော သုတွာန နိဂ္ဃောသံ၊ သိက္ခေ နိဗ္ဗာနမတ္တနော’’။၁၀၆၉.
‘‘ပဿာမဟံ ဒေဝမနုဿလောကေ၊ အကိဉ္စနံ ဗြာဟ္မဏမိရိယမာနံ။

တံ တံ နမဿာမိ သမန္တစက္ခု၊ ပမုဉ္စ မံ သက္က ကထံကထာဟိ’’။
၁၀၇၀.
‘‘နာဟံ သဟိဿာမိ [သမိဿာမိ (သျာ.)၊ ဂမိဿာမိ (သီ.)၊ သမီဟာမိ (ပီ.)] ပမောစနာယ၊ ကထံကထိံ ဓောတက ကဉ္စိ လောကေ။
ဓမ္မဉ္စ သေဋ္ဌံ အဘိဇာနမာနော [အာဇာနမာနော (သီ. သျာ. ပီ.)]၊ ဧဝံ တုဝံ ဩဃမိမံ တရေသိ’’။
၁၀၇၁.
‘‘အနုသာသ ဗြဟ္မေ ကရုဏာယမာနော၊ ဝိဝေကဓမ္မံ ယမဟံ ဝိဇညံ။
ယထာဟံ အာကာသောဝ အဗျာပဇ္ဇမာနော၊ ဣဓေဝ သန္တော အသိတော စရေယျံ’’။
၁၀၇၂.
‘‘ကိတ္တယိဿာမိ တေ သန္တိံ၊ (ဓောတကာတိ ဘဂဝါ) ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ အနီတိဟံ။
ယံ ဝိဒိတွာ သတော စရံ၊ တရေ လောကေ ဝိသတ္တိကံ’’။
၁၀၇၃.
‘‘တဉ္စာဟံ အဘိနန္ဒာမိ၊ မဟေသိ သန္တိမုတ္တမံ။
ယံ ဝိဒိတွာ သတော စရံ၊ တရေ လောကေ ဝိသတ္တိကံ’’။
၁၀၇၄.
‘‘ယံ ကိဉ္စိ သမ္ပဇာနာသိ၊ (ဓောတကာတိ ဘဂဝါ)
ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယဉ္စာပိ မဇ္ဈေ။
ဧတံ ဝိဒိတွာ သင်္ဂေါတိ လောကေ၊ ဘဝါဘဝါယ မာကာသိ တဏှ’’န္တိ။ဓောတကမာဏဝပုစ္ဆာ ပဉ္စမီ နိဋ္ဌိတာ။
၆. ဥပသီဝမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၇၅.
‘‘ဧကော အဟံ သက္က မဟန္တမောဃံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ဥပသီဝေါ)
အနိဿိတော နော ဝိသဟာမိ တာရိတုံ။
အာရမ္မဏံ ဗြူဟိ သမန္တစက္ခု၊ ယံ နိဿိတော ဩဃမိမံ တရေယျံ’’။
၁၀၇၆.
‘‘အာကိဉ္စညံ ပေက္ခမာနော သတိမာ၊ (ဥပသီဝါတိ ဘဂဝါ)
နတ္ထီတိ နိဿာယ တရဿု ဩဃံ။
ကာမေ ပဟာယ ဝိရတော ကထာဟိ၊ တဏှက္ခယံ နတ္တမဟာဘိပဿ’’ [ရတ္တမဟာဘိပဿ (သျာ.)၊ ရတ္တမဟံ ဝိပဿ (က.)]။၁၀၇၇.
‘‘သဗ္ဗေသု ကာမေသု ယော ဝီတရာဂေါ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ဥပသီဝေါ)
အာကိဉ္စညံ နိဿိတော ဟိတွာ မညံ။
သညာဝိမောက္ခေ ပရမေ ဝိမုတ္တော [ဓိမုတ္တော (က.)]၊ တိဋ္ဌေ နု သော တတ္ထ အနာနုယာယီ’’ [အနာနုဝါယီ (သျာ. က.)]။
၁၀၇၈.
‘‘သဗ္ဗေသု ကာမေသု ယော ဝီတရာဂေါ၊ (ဥပသီဝါတိ ဘဂဝါ)
အာကိဉ္စညံ နိဿိတော ဟိတွာ မညံ။

သညာဝိမောက္ခေ ပရမေ ဝိမုတ္တော၊ တိဋ္ဌေယျ သော တတ္ထ အနာနုယာယီ’’။
၁၀၇၉.
‘‘တိဋ္ဌေ စေ သော တတ္ထ အနာနုယာယီ၊ ပူဂမ္ပိ ဝဿာနံ သမန္တစက္ခု။
တတ္ထေဝ သော သီတိသိယာ ဝိမုတ္တော၊ စဝေထ ဝိညာဏံ တထာဝိဓဿ’’။
၁၀၈၀.
‘‘အစ္စီ ယထာ ဝါတဝေဂေန ခိတ္တာ [ခိတ္တံ (သျာ.)၊ ခိတ္တော (ပီ.)]၊ (ဥပသီဝါတိ ဘဂဝါ) အတ္ထံ ပလေတိ န ဥပေတိ သင်္ခံ။
ဧဝံ မုနီ နာမကာယာ ဝိမုတ္တော၊ အတ္ထံ ပလေတိ န ဥပေတိ သင်္ခံ’’။
၁၀၈၁.
‘‘အတ္ထင်္ဂတော သော ဥဒ ဝါ သော နတ္ထိ၊ ဥဒါဟု ဝေ သဿတိယာ အရောဂေါ။
တံ မေ မုနီ သာဓု ဝိယာကရောဟိ၊ တထာ ဟိ တေ ဝိဒိတော ဧသ ဓမ္မော’’။
၁၀၈၂.
‘‘အတ္ထင်္ဂတဿ န ပမာဏမတ္ထိ၊ (ဥပသီဝါတိ ဘဂဝါ)
ယေန နံ ဝဇ္ဇုံ တံ တဿ နတ္ထိ။
သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု သမူဟတေသု၊ သမူဟတာ ဝါဒပထာပိ သဗ္ဗေ’’တိ။
ဥပသီဝမာဏဝပုစ္ဆာ ဆဋ္ဌီ နိဋ္ဌိတာ။
၇. နန္ဒမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၈၃.
‘‘သန္တိ လောကေ မုနယော၊ (ဣစ္စာယသ္မာ နန္ဒော)
ဇနာ ဝဒန္တိ တယိဒံ ကထံသု။
ဉာဏူပပန္နံ နော မုနိံ [မုနိ နော (သျာ. က.)] ဝဒန္တိ၊ ဥဒါဟု ဝေ ဇီဝိတေနူပပန္နံ’’။၁၀၈၄.
‘‘န ဒိဋ္ဌိယာ န သုတိယာ န ဉာဏေန၊ (န သီလဗ္ဗတေန) [( ) နတ္ထိ သီ.-ပီ ပေါတ္ထကေသု]
မုနီဓ နန္ဒ ကုသလာ ဝဒန္တိ။
ဝိသေနိကတွာ အနီဃာ နိရာသာ၊ စရန္တိ ယေ တေ မုနယောတိ ဗြူမိ’’။
၁၀၈၅.
‘‘ယေ ကေစိမေ သမဏဗြာဟ္မဏာသေ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ နန္ဒော)
ဒိဋ္ဌဿုတေနာပိ [ဒိဋ္ဌေန သုတေနာပိ (သီ.)၊ ဒိဋ္ဌေ သုတေနာပိ (သျာ. ပီ. က.)] ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ။သီလဗ္ဗတေနာပိ ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ၊ အနေကရူပေန ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ။
ကစ္စိဿု တေ ဘဂဝါ တတ္ထ ယတာ စရန္တာ၊ အတာရု ဇာတိဉ္စ ဇရဉ္စ မာရိသ။
ပုစ္ဆာမိ တံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ မေ တံ’’။
၁၀၈၆.
‘‘ယေ ကေစိမေ သမဏဗြာဟ္မဏာသေ၊ (နန္ဒာတိ ဘဂဝါ)
ဒိဋ္ဌဿုတေနာပိ ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ။
သီလဗ္ဗတေနာပိ ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ၊ အနေကရူပေန ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ။

ကိဉ္စာပိ တေ တတ္ထ ယတာ စရန္တိ၊ နာရိံသု ဇာတိဇရန္တိ ဗြူမိ’’။
၁၀၈၇.
‘‘ယေ ကေစိမေ သမဏဗြာဟ္မဏာသေ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ နန္ဒော)
ဒိဋ္ဌဿုတေနာပိ ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ။
သီလဗ္ဗတေနာပိ ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ၊ အနေကရူပေန ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ။
တေ စေ မုနိ [သစေ မုနိ (သီ.)] ဗြူသိ အနောဃတိဏ္ဏေ၊ အထ ကော စရဟိ ဒေဝမနုဿလောကေ။အတာရိ ဇာတိဉ္စ ဇရဉ္စ မာရိသ၊ ပုစ္ဆာမိ တံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ မေ တံ’’။
၁၀၈၈.
‘‘နာဟံ သဗ္ဗေ သမဏဗြာဟ္မဏာသေ၊ (နန္ဒာတိ ဘဂဝါ)
ဇာတိဇရာယ နိဝုတာတိ ဗြူမိ။
ယေ သီဓ ဒိဋ္ဌံဝ သုတံ မုတံ ဝါ၊ သီလဗ္ဗတံ ဝါပိ ပဟာယ သဗ္ဗံ။
အနေကရူပမ္ပိ ပဟာယ သဗ္ဗံ၊ တဏှံ ပရိညာယ အနာသဝါသေ။
တေ ဝေ နရာ ဩဃတိဏ္ဏာတိ ဗြူမိ’’။
၁၀၈၉.
‘‘ဧတာဘိနန္ဒာမိ ဝစော မဟေသိနော၊ သုကိတ္တိတံ ဂေါတမနူပဓီကံ။ယေ သီဓ ဒိဋ္ဌံ ဝ သုတံ မုတံ ဝါ၊ သီလဗ္ဗတံ ဝါပိ ပဟာယ သဗ္ဗံ။အနေကရူပမ္ပိ ပဟာယ သဗ္ဗံ၊ တဏှံ ပရိညာယ အနာသဝါသေ။
အဟမ္ပိ တေ ဩဃတိဏ္ဏာတိ ဗြူမီ’’တိ။
နန္ဒမာဏဝပုစ္ဆာ သတ္တမာ နိဋ္ဌိတာ။
၈. ဟေမကမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၉၀.
‘‘ယေ မေ ပုဗ္ဗေ ဝိယာကံသု၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ဟေမကော)
ဟုရံ ဂေါတမသာသနာ။
ဣစ္စာသိ ဣတိ ဘဝိဿတိ၊ သဗ္ဗံ တံ ဣတိဟီတိဟံ။
သဗ္ဗံ တံ တက္ကဝဍ္ဎနံ၊ နာဟံ တတ္ထ အဘိရမိံ။၁၀၉၁.
‘‘တွဉ္စ မေ ဓမ္မမက္ခါဟိ၊ တဏှာနိဂ္ဃာတနံ မုနိ။ယံ ဝိဒိတွာ သတော စရံ၊ တရေ လောကေ ဝိသတ္တိကံ’’။၁၀၉၂.
‘‘ဣဓ ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတေသု၊ ပိယရူပေသု ဟေမက။
ဆန္ဒရာဂဝိနောဒနံ၊ နိဗ္ဗာနပဒမစ္စုတံ။
၁၀၉၃.
‘‘ဧတဒညာယ ယေ သတာ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မာဘိနိဗ္ဗုတာ။
ဥပသန္တာ စ တေ သဒါ၊ တိဏ္ဏာ လောကေ ဝိသတ္တိက’’န္တိ။ဟေမကမာဏဝပုစ္ဆာ အဋ္ဌမာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. တောဒေယျမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၉၄.
‘‘ယသ္မိံ ကာမာ န ဝသန္တိ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ တောဒေယျော) တဏှာ ယဿ န ဝိဇ္ဇတိ။
ကထံကထာ စ ယော တိဏ္ဏော၊ ဝိမောက္ခေါ တဿ ကီဒိသော’’။၁၀၉၅.
‘‘ယသ္မိံ ကာမာ န ဝသန္တိ၊ (တောဒေယျာတိ ဘဂဝါ)
တဏှာ ယဿ န ဝိဇ္ဇတိ။
ကထံကထာ စ ယော တိဏ္ဏော၊ ဝိမောက္ခေါ တဿ နာပရော’’။
၁၀၉၆.
‘‘နိရာသသော သော ဥဒ အာသသာနော၊ ပညာဏဝါ သော ဥဒ ပညကပ္ပီ။
မုနိံ အဟံ သက္က ယထာ ဝိဇညံ၊ တံ မေ ဝိယာစိက္ခ သမန္တစက္ခု’’။၁၀၉၇.
‘‘နိရာသသော သော န စ အာသသာနော၊ ပညာဏဝါ သော န စ ပညကပ္ပီ။
ဧဝမ္ပိ တောဒေယျ မုနိံ ဝိဇာန၊ အကိဉ္စနံ ကာမဘဝေ အသတ္တ’’န္တိ။တောဒေယျမာဏဝပုစ္ဆာ နဝမာ နိဋ္ဌိတာ။
၁၀. ကပ္ပမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၀၉၈.
‘‘မဇ္ဈေ သရသ္မိံ တိဋ္ဌတံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ကပ္ပေါ)
ဩဃေ ဇာတေ မဟဗ္ဘယေ။
ဇရာမစ္စုပရေတာနံ၊ ဒီပံ ပဗြူဟိ မာရိသ။
တွဉ္စ မေ ဒီပမက္ခါဟိ၊ ယထာယိဒံ နာပရံ သိယာ’’။၁၀၉၉.
‘‘မဇ္ဈေ သရသ္မိံ တိဋ္ဌတံ၊ (ကပ္ပါတိ ဘဂဝါ)
ဩဃေ ဇာတေ မဟဗ္ဘယေ။
ဇရာမစ္စုပရေတာနံ၊ ဒီပံ ပဗြူမိ ကပ္ပ တေ။
၁၁၀၀.
‘‘အကိဉ္စနံ အနာဒါနံ၊ ဧတံ ဒီပံ အနာပရံ။
နိဗ္ဗာနံ ဣတိ [နိဗ္ဗာနမီတိ (သီ.)] နံ ဗြူမိ၊ ဇရာမစ္စုပရိက္ခယံ။၁၁၀၁.
‘‘ဧတဒညာယ ယေ သတာ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မာဘိနိဗ္ဗုတာ။
န တေ မာရဝသာနုဂါ၊ န တေ မာရဿ ပဒ္ဓဂူ’’တိ [ပဋ္ဌဂူတိ (သျာ. က.)]။
ကပ္ပမာဏဝပုစ္ဆာ ဒသမာ နိဋ္ဌိတာ။
၁၁. ဇတုကဏ္ဏိမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၁၀၂.

‘‘သုတွာနဟံ ဝီရမကာမကာမိံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ဇတုကဏ္ဏိ)
ဩဃာတိဂံ ပုဋ္ဌုမကာမမာဂမံ။
သန္တိပဒံ ဗြူဟိ သဟဇနေတ္တ၊ ယထာတစ္ဆံ ဘဂဝါ ဗြူဟိ မေ တံ။
၁၁၀၃.
‘‘ဘဂဝါ ဟိ ကာမေ အဘိဘုယျ ဣရိယတိ၊ အာဒိစ္စောဝ ပထဝိံ တေဇီ တေဇသာ။ပရိတ္တပညဿ မေ ဘူရိပည၊ အာစိက္ခ ဓမ္မံ ယမဟံ ဝိဇညံ။
ဇာတိဇရာယ ဣဓ ဝိပ္ပဟာနံ’’။
၁၁၀၄.
‘‘ကာမေသု ဝိနယ ဂေဓံ၊ (ဇတုကဏ္ဏီတိ ဘဂဝါ) နေက္ခမ္မံ ဒဋ္ဌု ခေမတော။ဥဂ္ဂဟီတံ နိရတ္တံ ဝါ၊ မာ တေ ဝိဇ္ဇိတ္ထ ကိဉ္စနံ။
၁၁၀၅.
‘‘ယံ ပုဗ္ဗေ တံ ဝိသောသေဟိ၊ ပစ္ဆာ တေ မာဟု ကိဉ္စနံ။
မဇ္ဈေ စေ နော ဂဟေဿသိ၊ ဥပသန္တော စရိဿသိ။
၁၁၀၆.
‘‘သဗ္ဗသော နာမရူပသ္မိံ၊ ဝီတဂေဓဿ ဗြာဟ္မဏ။
အာသဝါဿ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ ယေဟိ မစ္စုဝသံ ဝဇေ’’တိ။
ဇတုကဏ္ဏိမာဏဝပုစ္ဆာ ဧကာဒသမာ နိဋ္ဌိတာ။
၁၂. ဘဒြာဝုဓမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၁၀၇.
‘‘ဩကဉ္ဇဟံ တဏှစ္ဆိဒံ အနေဇံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ဘဒြာဝုဓော)
နန္ဒိဉ္ဇဟံ ဩဃတိဏ္ဏံ ဝိမုတ္တံ။
ကပ္ပဉ္ဇဟံ အဘိယာစေ သုမေဓံ၊ သုတွာန နာဂဿ အပနမိဿန္တိ ဣတော။၁၁၀၈.
‘‘နာနာဇနာ ဇနပဒေဟိ သင်္ဂတာ၊ တဝ ဝီရ ဝါကျံ အဘိကင်္ခမာနာ။
တေသံ တုဝံ သာဓု ဝိယာကရောဟိ၊ တထာ ဟိ တေ ဝိဒိတော ဧသ ဓမ္မော’’။၁၁၀၉.
‘‘အာဒါနတဏှံ ဝိနယေထ သဗ္ဗံ၊ (ဘဒြာဝုဓာတိ ဘဂဝါ)
ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယဉ္စာပိ မဇ္ဈေ။
ယံ ယဉှိ လောကသ္မိမုပါဒိယန္တိ၊ တေနေဝ မာရော အနွေတိ ဇန္တုံ။၁၁၁၀.
‘‘တသ္မာ ပဇာနံ န ဥပါဒိယေထ၊ ဘိက္ခု သတော ကိဉ္စနံ သဗ္ဗလောကေ။
အာဒါနသတ္တေ ဣတိ ပေက္ခမာနော၊ ပဇံ ဣမံ မစ္စုဓေယျေ ဝိသတ္တ’’န္တိ။ဘဒြာဝုဓမာဏဝပုစ္ဆာ ဒွာဒသမာ နိဋ္ဌိတာ။
၁၃. ဥဒယမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၁၁၁.

‘‘ဈာယိံ ဝိရဇမာသီနံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ဥဒယော) ကတကိစ္စံ အနာသဝံ။ပါရဂုံ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပဉှေန အာဂမံ။
အညာဝိမောက္ခံ ပဗြူဟိ၊ အဝိဇ္ဇာယ ပဘေဒနံ’’။
၁၁၁၂.
‘‘ပဟာနံ ကာမစ္ဆန္ဒာနံ၊ (ဥဒယာတိ ဘဂဝါ) ဒောမနဿာန စူဘယံ။
ထိနဿ စ ပနူဒနံ၊ ကုက္ကုစ္စာနံ နိဝါရဏံ။
၁၁၁၃.
‘‘ဥပေက္ခါသတိသံသုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မတက္ကပုရေဇဝံ။
အညာဝိမောက္ခံ ပဗြူမိ၊ အဝိဇ္ဇာယ ပဘေဒနံ’’။
၁၁၁၄.
‘‘ကိံသု သံယောဇနော လောကော၊ ကိံသု တဿ ဝိစာရဏံ။ကိဿဿ ဝိပ္ပဟာနေန၊ နိဗ္ဗာနံ ဣတိ ဝုစ္စတိ’’။၁၁၁၅.
‘‘နန္ဒိသံယောဇနော လောကော၊ ဝိတက္ကဿ ဝိစာရဏံ။တဏှာယ ဝိပ္ပဟာနေန၊ နိဗ္ဗာနံ ဣတိ ဝုစ္စတိ’’။၁၁၁၆.
‘‘ကထံ သတဿ စရတော၊ ဝိညာဏံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
ဘဂဝန္တံ ပုဋ္ဌုမာဂမ္မ၊ တံ သုဏောမ ဝစော တဝ’’။၁၁၁၇.
‘‘အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ ဝေဒနံ နာဘိနန္ဒတော။
ဧဝံ သတဿ စရတော၊ ဝိညာဏံ ဥပရုဇ္ဈတီ’’တိ။
ဥဒယမာဏဝပုစ္ဆာ တေရသမာ နိဋ္ဌိတာ။
၁၄. ပေါသာလမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၁၁၈.
‘‘ယော အတီတံ အာဒိသတိ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ပေါသာလော) အနေဇော ဆိန္နသံသယော။ပါရဂုံ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ အတ္ထိ ပဉှေန အာဂမံ။
၁၁၁၉.
‘‘ဝိဘူတရူပသညိဿ၊ သဗ္ဗကာယပ္ပဟာယိနော။
အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ နတ္ထိ ကိဉ္စီတိ ပဿတော။
ဉာဏံ သက္ကာနုပုစ္ဆာမိ၊ ကထံ နေယျော တထာဝိဓော’’။
၁၁၂၀.
‘‘ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော သဗ္ဗာ၊ (ပေါသာလာတိ ဘဂဝါ) အဘိဇာနံ တထာဂတော။တိဋ္ဌန္တမေနံ ဇာနာတိ၊ ဝိမုတ္တံ တပ္ပရာယဏံ။
၁၁၂၁.
‘‘အာကိဉ္စညသမ္ဘဝံ ဉတွာ၊ နန္ဒီ သံယောဇနံ ဣတိ။

ဧဝမေတံ အဘိညာယ၊ တတော တတ္ထ ဝိပဿတိ။
ဧတံ [ဧဝံ (သျာ. က.)] ဉာဏံ တထံ တဿ၊ ဗြာဟ္မဏဿ ဝုသီမတော’’တိ။ပေါသာလမာဏဝပုစ္ဆာ စုဒ္ဒသမာ နိဋ္ဌိတာ။
၁၅. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၁၂၂.
‘‘ဒွာဟံ သက္ကံ အပုစ္ဆိဿံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ မောဃရာဇာ)
န မေ ဗျာကာသိ စက္ခုမာ။
ယာဝတတိယဉ္စ ဒေဝီသိ၊ ဗျာကရောတီတိ မေ သုတံ။၁၁၂၃.
‘‘အယံ လောကော ပရော လောကော၊ ဗြဟ္မလောကော သဒေဝကော။ဒိဋ္ဌိံ တေ နာဘိဇာနာတိ၊ ဂေါတမဿ ယသဿိနော။
၁၁၂၄.
‘‘ဧဝံ အဘိက္ကန္တဒဿာဝိံ၊ အတ္ထိ ပဉှေန အာဂမံ။
ကထံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ’’။၁၁၂၅.
‘‘သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု၊ မောဃရာဇ သဒါ သတော။
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဦဟစ္စ၊ ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာ။
ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတီ’’တိ။
မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာ ပန္နရသမာ နိဋ္ဌိတာ။
၁၆. ပိင်္ဂိယမာဏဝပုစ္ဆာ
၁၁၂၆.
‘‘ဇိဏ္ဏောဟမသ္မိ အဗလော ဝီတဝဏ္ဏော၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ပိင်္ဂိယော) နေတ္တာ န သုဒ္ဓါ သဝနံ န ဖာသု။
မာဟံ နဿံ မောမုဟော အန္တရာဝ
အာစိက္ခ ဓမ္မံ ယမဟံ ဝိဇညံ။
ဇာတိဇရာယ ဣဓ ဝိပ္ပဟာနံ’’။
၁၁၂၇.
‘‘ဒိသွာန ရူပေသု ဝိဟညမာနေ၊ (ပိင်္ဂိယာတိ ဘဂဝါ)
ရုပ္ပန္တိ ရူပေသု ဇနာ ပမတ္တာ။
တသ္မာ တုဝံ ပိင်္ဂိယ အပ္ပမတ္တော၊
ဇဟဿု ရူပံ အပုနဗ္ဘဝါယ’’။
၁၁၂၈.
‘‘ဒိသာ စတဿော ဝိဒိသာ စတဿော၊ ဥဒ္ဓံ အဓော ဒသ ဒိသာ ဣမာယော။
န တုယှံ အဒိဋ္ဌံ အသုတံ အမုတံ [အသုတံ အမုတံ ဝါ (သီ.)၊ အသုတာမုတံ ဝါ (သျာ.)၊ အသုတံ’မုတံ ဝါ (ပီ.)]၊ အထော အဝိညာတံ ကိဉ္စနမတ္ထိ [ကိဉ္စိ မတ္ထိ (သျာ.)၊ ကိဉ္စိ နတ္ထိ (ပီ.)၊ ကိဉ္စိနမတ္ထိ (က.)] လောကေ။

အာစိက္ခ ဓမ္မံ ယမဟံ ဝိဇညံ၊ ဇာတိဇရာယ ဣဓ ဝိပ္ပဟာနံ’’။
၁၁၂၉.
‘‘တဏှာဓိပန္နေ မနုဇေ ပေက္ခမာနော၊ (ပိင်္ဂိယာတိ ဘဂဝါ)
သန္တာပဇာတေ ဇရသာ ပရေတေ။
တသ္မာ တုဝံ ပိင်္ဂိယ အပ္ပမတ္တော၊ ဇဟဿု တဏှံ အပုနဗ္ဘဝါယာ’’တိ။
ပိင်္ဂိယမာဏဝပုစ္ဆာ သောဠသမာ နိဋ္ဌိတာ။
ပါရာယနတ္ထုတိဂါထာ
ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ မဂဓေသု ဝိဟရန္တော ပါသာဏကေ စေတိယေ၊ ပရိစာရကသောဠသာနံ [ပရိစာရကသောဠသန္နံ (သျာ. က.)] ဗြာဟ္မဏာနံ အဇ္ဈိဋ္ဌော ပုဋ္ဌော ပုဋ္ဌော ပဉှံ [ပဉှေ (သီ. ပီ.)] ဗျာကာသိ။ ဧကမေကဿ စေပိ ပဉှဿ အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယ ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇေယျ၊ ဂစ္ဆေယျေဝ ဇရာမရဏဿ ပါရံ။ ပါရင်္ဂမနီယာ ဣမေ ဓမ္မာတိ၊ တသ္မာ ဣမဿ ဓမ္မပရိယာယဿ ပါရာယနန္တေဝ [ပါရာယဏံတွေဝ (သီ. အဋ္ဌ.)] အဓိဝစနံ။၁၁၃၀.
အဇိတော တိဿမေတ္တေယျော၊ ပုဏ္ဏကော အထ မေတ္တဂူ။
ဓောတကော ဥပသီဝေါ စ၊ နန္ဒော စ အထ ဟေမကော။
၁၁၃၁.
တောဒေယျ-ကပ္ပါ ဒုဘယော၊ ဇတုကဏ္ဏီ စ ပဏ္ဍိတော။
ဘဒြာဝုဓော ဥဒယော စ၊ ပေါသာလော စာပိ ဗြာဟ္မဏော။မောဃရာဇာ စ မေဓာဝီ၊ ပိင်္ဂိယော စ မဟာဣသိ။၁၁၃၂.
ဧတေ ဗုဒ္ဓံ ဥပါဂစ္ဆုံ၊ သမ္ပန္နစရဏံ ဣသိံ။
ပုစ္ဆန္တာ နိပုဏေ ပဉှေ၊ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌံ ဥပါဂမုံ။၁၁၃၃.
တေသံ ဗုဒ္ဓေါ ပဗျာကာသိ၊ ပဉှေ ပုဋ္ဌော ယထာတထံ။ပဉှာနံ ဝေယျာကရဏေန၊ တောသေသိ ဗြာဟ္မဏေ မုနိ။၁၁၃၄.
တေ တောသိတာ စက္ခုမတာ၊ ဗုဒ္ဓေနာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။ဗြဟ္မစရိယမစရိံသု၊ ဝရပညဿ သန္တိကေ။
၁၁၃၅.
ဧကမေကဿ ပဉှဿ၊ ယထာ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတံ။
တထာ ယော ပဋိပဇ္ဇေယျ၊ ဂစ္ဆေ ပါရံ အပါရတော။၁၁၃၆.
အပါရာ ပါရံ ဂစ္ဆေယျ၊ ဘာဝေန္တော မဂ္ဂမုတ္တမံ။မဂ္ဂေါ သော ပါရံ ဂမနာယ၊ တသ္မာ ပါရာယနံ ဣတိ။ပါရာယနာနုဂီတိဂါထာ
၁၁၃၇.
‘‘ပါရာယနမနုဂါယိဿံ၊ (ဣစ္စာယသ္မာ ပိင်္ဂိယော)

ယထာဒ္ဒက္ခိ တထာက္ခါသိ၊ ဝိမလော ဘူရိမေဓသော။
နိက္ကာမော နိဗ္ဗနော [နိဗ္ဗုတော (သျာ.)] နာဂေါ၊ ကိဿ ဟေတု မုသာ ဘဏေ။၁၁၃၈.
‘‘ပဟီနမလမောဟဿ၊ မာနမက္ခပ္ပဟာယိနော။
ဟန္ဒာဟံ ကိတ္တယိဿာမိ၊ ဂိရံ ဝဏ္ဏူပသဉှိတံ။
၁၁၃၉.
‘‘တမောနုဒော ဗုဒ္ဓေါ သမန္တစက္ခု၊ လောကန္တဂူ သဗ္ဗဘဝါတိဝတ္တော။အနာသဝေါ သဗ္ဗဒုက္ခပဟီနော၊ သစ္စဝှယော ဗြဟ္မေ ဥပါသိတော မေ။၁၁၄၀.
‘‘ဒိဇော ယထာ ကုဗ္ဗနကံ ပဟာယ၊ ဗဟုပ္ဖလံ ကာနနမာဝသေယျ။
ဧဝံ ပဟံ အပ္ပဒဿေ ပဟာယ၊ မဟောဒဓိံ ဟံသောရိဝ အဇ္ဈပတ္တော။
၁၁၄၁.
‘‘ယေမေ ပုဗ္ဗေ ဝိယာကံသု၊ ဟုရံ ဂေါတမသာသနာ။
ဣစ္စာသိ ဣတိ ဘဝိဿတိ။
သဗ္ဗံ တံ ဣတိဟိတိဟံ၊ သဗ္ဗံ တံ တက္ကဝဍ္ဎနံ။
၁၁၄၂.
‘‘ဧကော တမနုဒါသိနော၊ ဇုတိမာ သော ပဘင်္ကရော။
ဂေါတမော ဘူရိပညာဏော၊ ဂေါတမော ဘူရိမေဓသော။၁၁၄၃.
‘‘ယော မေ ဓမ္မမဒေသေသိ၊ သန္ဒိဋ္ဌိကမကာလိကံ။
တဏှက္ခယမနီတိကံ၊ ယဿ နတ္ထိ ဥပမာ ကွစိ’’။
၁၁၄၄.
‘‘ကိံနု တမှာ ဝိပ္ပဝသသိ၊ မုဟုတ္တမပိ ပိင်္ဂိယ။ဂေါတမာ ဘူရိပညာဏာ၊ ဂေါတမာ ဘူရိမေဓသာ။
၁၁၄၅.
‘‘ယော တေ ဓမ္မမဒေသေသိ၊ သန္ဒိဋ္ဌိကမကာလိကံ။
တဏှက္ခယမနီတိကံ၊ ယဿ နတ္ထိ ဥပမာ ကွစိ’’။
၁၁၄၆.
‘‘နာဟံ တမှာ ဝိပ္ပဝသာမိ၊ မုဟုတ္တမပိ ဗြာဟ္မဏ။
ဂေါတမာ ဘူရိပညာဏာ၊ ဂေါတမာ ဘူရိမေဓသာ။
၁၁၄၇.
‘‘ယော မေ ဓမ္မမဒေသေသိ၊ သန္ဒိဋ္ဌိကမကာလိကံ။
တဏှက္ခယမနီတိကံ၊ ယဿ နတ္ထိ ဥပမာ ကွစိ။
၁၁၄၈.
‘‘ပဿာမိ နံ မနသာ စက္ခုနာဝ၊ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဗြာဟ္မဏ အပ္ပမတ္တော။

နမဿမာနော ဝိဝသေမိ ရတ္တိံ၊ တေနေဝ မညာမိ အဝိပ္ပဝါသံ။
၁၁၄၉.
‘‘သဒ္ဓါ စ ပီတိ စ မနော သတိ စ၊ နာပေန္တိ မေ ဂေါတမသာသနမှာ။
ယံ ယံ ဒိသံ ဝဇတိ ဘူရိပညော၊ သ တေန တေနေဝ နတောဟမသ္မိ။
၁၁၅၀.
‘‘ဇိဏ္ဏဿ မေ ဒုဗ္ဗလထာမကဿ၊ တေနေဝ ကာယော န ပလေတိ တတ္ထ။
သံကပ္ပယန္တာယ [သံကပ္ပယတ္တာယ (သီ.)] ဝဇာမိ နိစ္စံ၊ မနော ဟိ မေ ဗြာဟ္မဏ တေန ယုတ္တော။၁၁၅၁.
‘‘ပင်္ကေ သယာနော ပရိဖန္ဒမာနော၊ ဒီပါ ဒီပံ ဥပပ္လဝိံ [ဥပလ္လဝိံ (သျာ. နိဒ္ဒေသ)]။
အထဒ္ဒသာသိံ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဩဃတိဏ္ဏမနာသဝံ’’။
၁၁၅၂.
‘‘ယထာ အဟူ ဝက္ကလိ မုတ္တသဒ္ဓေါ၊ ဘဒြာဝုဓော အာဠဝိ ဂေါတမော စ။
ဧဝမေဝ တွမ္ပိ ပမုဉ္စဿု သဒ္ဓံ၊
ဂမိဿသိ တွံ ပိင်္ဂိယ မစ္စုဓေယျဿ ပါရံ’’ [မစ္စုဓေယျပါရံ (သီ.)]။
၁၁၅၃.
‘‘ဧသ ဘိယျော ပသီဒါမိ၊ သုတွာန မုနိနော ဝစော။
ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒော သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ အခိလော ပဋိဘာနဝါ။
၁၁၅၄.
‘‘အဓိဒေဝေ အဘိညာယ၊ သဗ္ဗံ ဝေဒိ ဝရောဝရံ [ပရော ဝရံ (သီ. သျာ.)၊ ပရော ပရံ (နိဒ္ဒေသ)]။ပဉှာနန္တကရော သတ္ထာ၊ ကင်္ခီနံ ပဋိဇာနတံ။
၁၁၅၅.
‘‘အသံဟီရံ အသင်္ကုပ္ပံ၊ ယဿ နတ္ထိ ဥပမာ ကွစိ။
အဒ္ဓါ ဂမိဿာမိ န မေတ္ထ ကင်္ခါ၊ ဧဝံ မံ ဓာရေဟိ အဓိမုတ္တစိတ္တ’’န္တိ။
ပါရာယနဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော နိဋ္ဌိတော။
သုတ္တုဒ္ဒာနံ –
၁.
ဥရဂေါ [ဣမာ ဥဒ္ဒာနဂါထာယော သီ. ပီ. ပေါတ္ထကေသု န သန္တိ] ဓနိယောပိ စ၊ ခဂ္ဂဝိသာဏော ကသိ စ။စုန္ဒော ဘဝေါ ပုနဒေဝ၊ ဝသလော စ ကရဏီယဉ္စ။
ဟေမဝတော အထ ယက္ခေါ၊ ဝိဇယသုတ္တံ မုနိသုတ္တဝရန္တိ။
၂.
ပဌမကဋ္ဌဝရော ဝရဝဂ္ဂေါ၊ ဒွာဒသသုတ္တဓရော သုဝိဘတ္တော။
ဒေသိတော စက္ခုမတာ ဝိမလေန၊ သုယျတိ ဝဂ္ဂဝရော ဥရဂေါတိ။
၃.
ရတနာမဂန္ဓော ဟိရိမင်္ဂလနာမော၊ သုစိလောမကပိလော စ ဗြာဟ္မဏဓမ္မော။နာဝါ [နာထ (က.)] ကိံသီလဥဋ္ဌဟနော စ၊ ရာဟုလော စ ပုနပိ ဝင်္ဂီသော။

၄.
သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယောပိ စေတ္ထ၊ ဓမ္မိကသုတ္တဝရော သုဝိဘတ္တော။စုဒ္ဒသသုတ္တဓရော ဒုတိယမှိ၊ စူဠကဝဂ္ဂဝရောတိ တမာဟု။
၅.
ပဗ္ဗဇ္ဇပဓာနသုဘာသိတနာမော၊ ပူရဠာသော ပုနဒေဝ မာဃော စ။
သဘိယံ ကေဏိယမေဝ သလ္လနာမော၊ ဝါသေဋ္ဌဝရော ကာလိကောပိ စ။
၆.
နာလကသုတ္တဝရော သုဝိဘတ္တော၊ တံ အနုပဿီ တထာ ပုနဒေဝ။
ဒွာဒသသုတ္တဓရော တတိယမှိ၊ သုယျတိ ဝဂ္ဂဝရော မဟာနာမော။၇.
ကာမဂုဟဋ္ဌကဒုဋ္ဌကနာမာ၊ သုဒ္ဓဝရော ပရမဋ္ဌကနာမော။
ဇရာ မေတ္တိယဝရော သုဝိဘတ္တော၊ ပသူရမာဂဏ္ဍိယာ ပုရာဘေဒော။၈.
ကလဟဝိဝါဒော ဥဘော ဝိယုဟာ စ၊ တုဝဋကအတ္တဒဏ္ဍသာရိပုတ္တာ။
သောဠသသုတ္တဓရော စတုတ္ထမှိ၊ အဋ္ဌကဝဂ္ဂဝရောတိ တမာဟု။
၉.
မဂဓေ ဇနပဒေ ရမဏီယေ၊ ဒေသဝရေ ကတပုညနိဝေသေ။
ပါသာဏကစေတိယဝရေ သုဝိဘတ္တေ၊ ဝသိ ဘဂဝါ ဂဏသေဋ္ဌော။
၁၀.
ဥဘယဝါသမာဂတိယမှိ [ဥဘယံ ဝါ ပုဏ္ဏသမာဂတံ ယမှိ (သျာ.)]၊ ဒွာဒသယောဇနိယာ ပရိသာယ။သောဠသဗြာဟ္မဏာနံ ကိရ ပုဋ္ဌော၊ ပုစ္ဆာယ သောဠသပဉှကမ္မိယာ။
နိပ္ပကာသယိ ဓမ္မမဒါသိ။
၁၁.
အတ္ထပကာသကဗျဉ္ဇနပုဏ္ဏံ၊ ဓမ္မမဒေသေသိ ပရခေမဇနိယံ [ဝရံ ခမနီယံ (က.)]။
လောကဟိတာယ ဇိနော ဒွိပဒဂ္ဂေါ၊ သုတ္တဝရံ ဗဟုဓမ္မဝိစိတြံ။
သဗ္ဗကိလေသပမောစနဟေတုံ၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။
၁၂.
ဗျဉ္ဇနမတ္ထပဒံ သမယုတ္တံ [ဗျဉ္ဇနမတ္ထပဒသမယုတ္တံ (သျာ.)]၊ အက္ခရသညိတဩပမဂါဠှံ။လောကဝိစာရဏဉာဏပဘဂ္ဂံ၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။
၁၃.
ရာဂမလေ အမလံ ဝိမလဂ္ဂံ၊ ဒောသမလေ အမလံ ဝိမလဂ္ဂံ။
မောဟမလေ အမလံ ဝိမလဂ္ဂံ၊ လောကဝိစာရဏဉာဏပဘဂ္ဂံ။
ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။
၁၄.
က္လေသမလေ အမလံ ဝိမလဂ္ဂံ၊ ဒုစ္စရိတမလေ အမလံ ဝိမလဂ္ဂံ။

လောကဝိစာရဏဉာဏပဘဂ္ဂံ၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။၁၅.
အာသဝဗန္ဓနယောဂါကိလေသံ၊ နီဝရဏာနိ စ တီဏိ မလာနိ။
တဿ ကိလေသပမောစနဟေတုံ၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။
၁၆.
နိမ္မလသဗ္ဗကိလေသပနူဒံ၊ ရာဂဝိရာဂမနေဇမသောကံ။
သန္တပဏီတသုဒုဒ္ဒသဓမ္မံ၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။
၁၇.
ရာဂဉ္စ ဒောသကမဘဉ္ဇိတသန္တံ [ဒောသဉ္စ ဘဉ္ဇိတသန္တံ (သျာ.)]၊ ယောနိစတုဂ္ဂတိပဉ္စဝိညာဏံ။
တဏှာရတစ္ဆဒနတာဏလတာပမောက္ခံ [တဏှာတလရတစ္ဆေဒနတာဏပမောက္ခံ (သျာ.)]၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။
၁၈.
ဂမ္ဘီရဒုဒ္ဒသသဏှနိပုဏံ၊ ပဏ္ဍိတဝေဒနိယံ နိပုဏတ္ထံ။
လောကဝိစာရဏဉာဏပဘဂ္ဂံ၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။
၁၉.
နဝင်္ဂကုသုမမာလဂီဝေယျံ၊ ဣန္ဒြိယဈာနဝိမောက္ခဝိဘတ္တံ။အဋ္ဌင်္ဂမဂ္ဂဓရံ ဝရယာနံ၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။၂၀.
သောမုပမံ ဝိမလံ ပရိသုဒ္ဓံ၊ အဏ္ဏဝမူပမရတနသုစိတ္တံ။
ပုပ္ဖသမံ ရဝိမူပမတေဇံ၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါ။၂၁.
ခေမသိဝံ သုခသီတလသန္တံ၊ မစ္စုတတာဏပရံ ပရမတ္ထံ။
တဿ သုနိဗ္ဗုတဒဿနဟေတုံ၊ ဒေသယိ သုတ္တဝရံ ဒွိပဒဂ္ဂေါတိ။သုတ္တနိပါတပါဠိ နိဋ္ဌိတာ။